

სხადი უმკმდედი

მარტი 2011 №69
ფასი 5 ლარი

ისტორიები

თათა ბელაშვილი

შოთა ბაბარინი

სიმონ და ბოვუარი

ლელა ბაფრინლაშვილი

წერილები

ბერლინალე 2011

გიორგი გვახარია

ეპიკატი

ანა კორძია-სამადაშვილი

ფოსტო-ენერი

ნინო ლომაძე

საქართველო

პირადი სივრცე

ნინო გომბა

ესეი

მომენტები პრეზიდენტობაზე
ლამა ბულაძე

ლიტერატურა

გიორგი ლოქანიძე
გიორგი ქაქელიძე
გენიკ ხარანაული
ქვიციანი ბროკადიერი

ISSN 1512-2220

FM
სენტი
98.0

რადიო

თელავი, ყვარალი, ლაგოდეხი	FM 105.5
გორი, ქარალი, საშური	FM 103.0
ზესტაფონი, ქუთაისი, სამტრედია	FM 104.5
ურაკი, ქობულეთი, ბათუმი	FM 101.0
ფოთი, სენაკი, ზუგდიდი	FM 101.9

გარეკანზე: თამთა მელაშვილი
ფოტო: მარიკა ქოჩიაშვილი

სხანი შოქოლადი

№69, მარტი 2011

- 6 რექტორის წერილი
- 8 ჩვენი ავტორები
- 10 გირჩევთ
- კრიტიკა** 18 მახორბელი მკვდარი *მაგდა გურული*
- 20 სიზმრად ვნახე „შავი გედი“ *დავით გაბუნია*
- 22 პოლიტიკური არქიტექტურა თუ არქიტექტურული კიჩი *თამარ ამაშუკელი*
- 24 როგორ მოგვკვდეთ სამშობლოსთვის, ანუ ჟოლოსთვის *დავით ბუხრიკიძე*
- მუსიკა** 26 Track N 18 – მტერი და ალტერ „მე“ *მიშა მდინარაძე*
- კულინარია** 28 ბარბარეს მეცხრამეტე *ლიანა ანფიმიადი*
- ახალი მედია** 30 ცუკერბერგის „სისტემა“ *ანი ასათიანი*
- კომენტარები** 32 ბავშვები და სკოლა *ნინო ბექიშვილი*
- 36 კომპიუტერული თამაში: „სიმინდის რესპუბლიკა – 2015“ *ზვიად ქორიძე*
- რეპორტაჟი** 38 ტულიშსა და წულიშს შორის *ნინო ლომაძე*
- წერილები** 44 ბერლინაღე – არც წვიმს, არც თოვს, არც მზე ანათებს *გიორგი გვახარია*
- 48 ტაბადან, სიყვარულით *ანა კორძაია-სამადაშვილი*
- ისტორიები** 52 თამთა მელაშვილი
გავლა – გათვლა – გათლა *შოთა გაგარინი*
- 76 სიმონ დე ბოვუარი *Femme Unique ლელა გაფრინდაშვილი*
- ინტერვიუ** 58 ქართული კონფორმიზმის შესახებ
- სპეცპროექტი** 64 პირადი სივრცე *ნინო გოგუა*
- ესეი** 82 მოგონებები პრეზიდენტებზე *ლაშა ბულაძე*
- არქივიდან** 88 საქართველოს მწერალთა კავშირის პრეზიდიუმის სხდომის სტენოგრაფიული ანგარიში
- 90 „არა ცილი სწამო!“

R.O.C.S.

ბონიხი ზონის პასატი სიამოვნების მოყვარულთათვის

R.O.C.S.-ის კბილის პასატა „ყავა და თამბაქო“ სპეციალურად შემუშავებულია ყავის, ჩაის, წითელი ღვინისა და თამბაქოს მოყვარულთათვის. შეინარჩუნეთ მომხიბვლელი ღიმილი და ჯანსაღი სუნთქვა.

www.gpc.ge

www.reda.ge

საინფორმაციო სამსახური

მთავარი რედაქტორები:

ნინო ლომაძე, რატი ამალღობელი

არტ-რედაქტორი:

გიორგი ნადირაძე

რედაქტორ-სტილისტი:

პაატა შამუგია

კორექტორი: თამარ ღონლაძე

წომარეა მუშაობდნენ:

დავით ბუხრიკიძე, გიორგი გვახარია, ანა კორძია-სამადაშვილი, ლაშა ბულაძე, დიანა ანფიმიაძი, მიშა მდინარაძე, შოთა გაგარინი, ნინო ბექიშვილი, ზვიად ქორიძე, თამარ ამაშუკელი, ლელა გაფრინდაშვილი, ანი ასათიანი, დავით გაბუნია, რატი ამალღობელი, ნინო გოგუა, ნინო ლომაძე, თეო ქავთარაძე, ირინა ალიაშვილი

ფოტო:

მარიკა ქოჩიაშვილი, ლევან ხერხეულიძე, სერგი ბარისაშვილი

ილუსტრაციები:

მაია სუმბაძე

დისაინი:

თორნიკე ლორთქიფანიძე

მხატვარი:

რუსუდან ფურცელაძე

საზოგადოებასთან ურთიერთობა:

ლელა შუბითიძე

კლიენტთა მომსახურების მენეჯერი:

ნათია რუსაძე

სარეკლამო განყოფილება:

თინა ოსეფაშვილი

დისტრიბუცია:

ზვიად შენგელია

გამომცემელი:

შორენა შავერდაშვილი

გამომცემლობა:

შპს „ემ ფაბლიშინგი“, თბილისი 0105,

ფალიაშვილის ქ. 108, ტელ.: 912326

ელ-ფოსტა: mpublishing@caucasus.net

სხვა გამომცემები:

ლიბერალი, ბიზნესი-ადამიანები,

მეთოდები, სტრატეგიები, დიალოგი.

სტამბა:

„ფავორიტი“, თბილისი, ჩუბინაშვილის ქ.

50, ტელ.: 951952

ჟურნალი გამოდის 2004 წლის 25 დეკემბრიდან

© "M Publishing" საავტორო უფლებები

დაცულია. ჟურნალში გამოქვეყნებული

მასალების ნაწილობრივი ან მთლიანი

გამოყენება გამოცემლობის ნებართვის გარეშე

აკრძალულია.

დღეს მსოფლიო საზოგადოება ისევ ღრმად შეშფოთებულია. მუშამარ კადაფი საკუთარ მოქალაქეებს სამხედრო ავიაციით ბომბავს და მანვე ელემენტებისგან „ყველა სახლს წმენდს“. ათათასობით მოქალაქე ლიბიას ტოვებს. ეგვიპტეში ისევ არეულობაა. იემენის ქუჩებში დემონსტრაციები მაინც არ წყდება. ირანში ტუნისისა და ეგვიპტის რეპრესიული რეჟიმების დამარცხების აღსანიშნავად მასშტაბური აქცია იმართება. მსოფლიო ლიდერები ბრიფინგებს მართავენ. დევიდ კემერონი წუხს, რომ ნეო-კონები ისევ მოძველებული მეთოდებით მოქმედებენ და დემოკრატიული სიკეთების იმპორტს ისევ თვითმფრინავიდან გადმოფრქვევით ცდილობენ. ის ფიქრობს, რომ „ცოტა ფაქიზი“ მიდგომაა საჭირო.

ცხოვრება – ეს არის ძალისხმევა დროში, – ამბობდა პრუსტი. მამარდაშვილი მის აზრს ასე აგრძელებდა – იმისთვის, რომ დარჩე ცოცხალი, გჭირდება უწყვეტი, მუდმივი ძალისხმევა. რადგან სიკვდილი სიცოცხლის შემდეგ კი არ დგება, ის ჩვენი ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია. ბევრი რამ, რაც ცოცხალი გვგონია, რასაც განვიცდით, რასაც ვფიქრობთ, სინამდვილეში დიდი ხნის მკვდარია. მკვდარია ყველაფერი, რაც აქ და ახლა არ იბადება. მკვდარია მიბაძვა, მკვდარია ის, რაც მორდება, მკვდარია სტერეოტიპი, სტანდარტი და ნორმა... და თუ ჩვენი გონება მკვდარი ნარჩენებით ამოივსო, ცოცხალი განცდისთვის, ფიქრისთვის, მომავლისთვის ადგილი აღარ დარჩება.

მე კი მგონია, რომ ის, რაც დღეს სამყაროში ხდება, წინა საუკუნის ბოლოს დაიწყო. მაშინ, როდესაც ატომური კვლევების ლაბორატორიაში ერთ-ერთმა მკვლევარმა კორპორაციაში ინფორმაციის ეფექტიანად გაცვლისთვის „ქსელის“ (ინტერნეტის ჩანასახი) პროექტი შექმნა. თიმ ბერნერს ლიმ მაშინ არ იცოდა, რომ მისი იდეა ახალი მსოფლიო წესრიგის დასაწყისი იქნებოდა. დღეს, „აბლაბუდაში“ მედია „მეთოხე ხელისუფლების“ ტიტულით აღარ ამყოფს, ინფორმაციის მომხმარებლისა და მწარმოებლის როლები არეულია, მედიის სისტემური იერარქია აღარ არსებობს, შინაარსის კონტროლი მხოლოდ მცირე ხნით შეფერხებას ნიშნავს. ახალი სამყაროს ახალ მედიაში ნამდვილი თავისუფლებაა.

დღეს, სანამ სოციალური ამბოხის ანალოგებს ვეძებთ და „დომინოს“ დახრის კუთხეს ვზომავთ, გვაფიწყდება, რომ ჩვენ უკვე აი, ასეთ სამყაროში ვცხოვრობთ. საუკუნეში, რომელშიც ტოტალიტარიზმის, ავტორიტარიზმის, დიქტატის კვდომა დაწყებულია. ადამიანების მართვის ყველაზე „ფაქიზი მიდგომებიც“ დაძველებულია. დღეს, ყველა ხელისუფლება, ყველა მმართველი თავიდან ირჩევს – გამეორებას, მიბაძვასა და ახალს, მომავალს შორის. მოკლედ, როგორც მამარდაშვილი ამბობს – ის, ვინც „იმეორებს“, გამორიცხავს თავის თავს მომავალში, ის თვითონ ირჩევს საკუთარ სიკვდილს.

ნინო ლომაძე
მოგვწერეთ, editor@shokoladi.ge

SINCE 1884

SARAJISHVILI

სარაჯიშვილი

შურნალი
„ცხელი შოკოლადი“
ბინძვავთ
დისკუსიაზე

ჩემი ქალაქი
 ქალაქის გან-გაგმა,
 თვითგაართვალობა,
 ისტორიული
 ვეაგვიდრაობა

სტუმრები:
 კოკა ამირეჯიბი,
 ურბანისტი,
 არქიტექტორი;
 მაია მანია,
 არქიტექტურის
 ისტორიკოსი.

მოდერატორი
 როუსუდან
 მირზიკაშვილი,
 არქიტექტორი

საქართველოს ეროვნული
მუზეუმის აუდიტორია
ფურცელადის 1
10 მარტი, 19.00

ლელა გოჭრიცაშვილი

ინტელექტუალური სიხარბე და პასუხისმგებლობა – ეს ორი, განუყრელი მეგობარი სულ თან მახლდა, ამ უნიკალური ქალის ცხოვრებისა და შემოქმედებას რომ ისე დავნაფებოდი, როგორც განუმეორებელი ტკობისა და აღმოჩენების საგანძურს.

მაგრამ სიმონ დე ბოვუარის შესახებ წერისას საკმარისი საგზალი ვერ იქნება ის, რაც ნაიკითხე. ამასთან აუცილებელია თვითრეფლექსია, შემეცნებულის საკუთარ ბედში, გამოცდილებაში და გონებაში გატარება, თანაგანცდისა და თანანვდომის პერმანენტული მონაცვლეობა. ამის გარეშე ვერასდროს შეძლებ იმ სისასის და მრავალმხრივობის გადმოცემას, რომლითაც იგი მარტივ, თვითტკობას მიცემულ გონებათაგან გამიორჩევა.

თუ სიმონ დე ბოვუარის გზას მასთან ერთად გაივლი, შენთვის ახალი ჰორიზონტი გაიხსნება: სინამდვილე, რომელშიც ცხოვრობ და რჩები, უფრო მრავალფეროვანი და საინტერესო ხდება, მაგრამ შეცვლას, სილის განასა და გამოფიზილებას მოითხოვს. და თუ შენს მეგზურს დაუჯერებ, მაშინ დღემდე „ნაუკითხავ“ შინაარსებს ნაიკითხავ და „დაუნერელ“ წიგნებს დანერ.

ძველ, ეთნოგრაფიულ ტექსტებში ჩემი ხეტიალი სწორედ ბოვუარის დამსახურებაა. ძალიან მინდა სვანურიდან ნათარგმნი „ქალების წესი“ ამ ესესთან ერთად ნაიკითხოთ, როგორც ერთ-ერთი „ნაუკითხავი“ შინაარსი. ვინ იცის, რა ინტელექტუალური საზრდო იქნებოდა იგი კულტურაში ქალის ადგილის მკვლევარი ფრანგი ფემინისტისთვის?!

ანა ქორძაია-სამადაშვილი

დღილი ფანჯრიდან რომ გავიხედე, გული გამისკდა.

თქვენ გიყვართ ზამთარი? მე მძულს. „აუ, აი, გარეთ რო თოვს და შენ რო თბილად ხარ და...“ და გარეთაც რომ თბილოდეს, არა? არა, არ მიყვარს ზამთარი.

ეგვიპტეში ვიყავი. ამ ქვეყნის შესახებ კვლავ იმდენი ვიცი, რამდენიც გამგზავრებად ვიცი, ამიტომ საყოველთაოდ ცნობილი ამბებით თავს აღარ შეგანყენო. ნახვით ვერც კაიროს მუზეუმი ვნახე, ვერც პირამიდები, ვერც ნილოსი და ვერც სინას მთა. იქაური ალიაქოთი არანაირად არ შემეხებია, ანუ დიდ თავგადასავლებსაც ვერ დავიკვებნი. მერე რა. სამაგიეროდ, იქ ბედნიერი ვიყავი, ყველაფერი მისხროდა და დიდი აღმოჩენაც გავაკეთე: ბევრი ფული მჭირდება, იმისთვის, რომ ოქტომბრიდან აპრილამდე ზღვასთან, ზაფხულში ვიცხოვრო და ჩემი მშვენიერი სიცოცხლე სიცივეს არ გავაფუჭებინო.

მართალია, რამდენიმე სიხარული თბილისურ ზამთარშიც მელირსა: დაგბრუნდი „შოკოლადში“, რაც, თავისთავად, ძალიან მახალისებს; მაქვს დაბადების დღე — ხუმრობა საქმეა? და, რაც მთავარია, დამთავრდა ჩემი რომანი, რაც, ერთი მხრივ, გულს მწყვეტს, მეორე მხრივ კი, ალბათ, კარგია: „ყველაფერს ერთი ბოლო აქვს, მხოლოდ ძეხვსა აქვს ორი. ასეა, ჩემო ძვირფასო, ასეა, ჩემო ძვირფასო...“

ეს ყველაფერი ძალიან კარგია, მართლა, ხმა არ ამომეღება. უბრალოდ, ზაფხული მინდა.

რა კარგი იყო ეგვიპტეში...

ჯანმრთელობაზე ზრუნვის პროგრამა

- ✓ **დაზოგბე თანხა** - მიიღე გარანტირებული საუკეთესო ფასი* არჩეულ 5 მედიკამენტზე;
- ✓ **ისარგებლე სამედიცინო შედეგებით** - მიიღე ყოველთვიურად კვალიფიციური ექიმის უფასო სამედიცინო კონსულტაცია და ექსკლუზიური ფასდაკლება ყველანაირ ლაბორატორიულ გამოკვლევებზე ექსპრეს კლინიკაში;
- ✓ **აირჩიე მზრუნველობა** - მიიღე ნებისმიერ შეკითხვაზე პასუხი და სასარგებლო რჩევები თქვენი სამედიცინო მრჩევლისგან (24 საათის განმავლობაში).

შანი საფთიქო ხანათა

„ჯივისი“ – ვიზრუნოთ სიცოცხლეზე

* აღნიშნულ მედიკამენტებზე ამაზე დაბალი ფასი დღესდღეისობით არცერთ ქსელურ აფთიაქში არ არის. თუკი თქვენ სხვაგან ნახავთ უფრო დაბალ ფასად, ჩვენ ვუზრუნველყოფთ თქვენთვის აღნიშნული მედიკამენტის ანალოგიურ, დაბალ ფასად მონოდებას.

Heart

N-17

Life

Love

Z-n

Harmony

Leuch

T-S

spirit

Ambition

A-23

ambition

Respect

I-I

Time

Unity

A-A

water

Wind

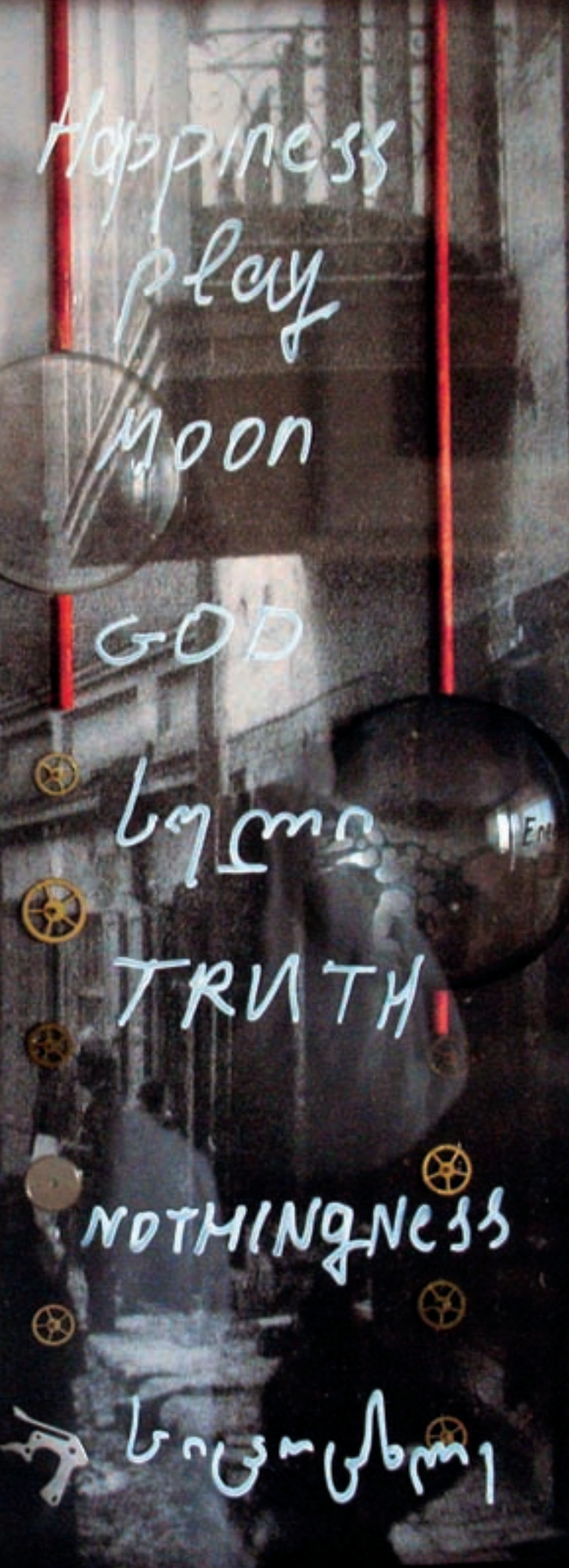
K-J

wind

Peace

Z.P.

The way

გამოფენა „ფრაგმენტები“

კოტე ჯინჭარაძე

„გალა“ გალერეა

გახსნა 1 მარტს, 19 საათზე

„გალა გალერეა“ კოტე ჯინჭარაძის ერთგვარ რეტროს-პექტივას წარმოადგენს და 1996-2000 პერიოდის ნამუშევრებს მოიცავს. კოლექციას თავად მხატვარი ფრაგმენტებს არქმევს. გამოფენაზე წარმოდგენილი იქნება ფრაგმენტები გამოფენებიდან „ეგზისტენციალისტის დღიური“, „კიჩი, ზიჩი და ნინა რიჩი“, „აჩრდილი“, „დროის სტრუქტურა“, „ლაბორატორია თავი IX“ და სხვ.

კოტე ჯინჭარაძე კონცეპტუალური ხელოვნების არტისტი, რომლის შემოქმედებასაც ყოველთვის ახლავს ისეთი ლიტერატურული ატრიბუტები, როგორცაა აბსურდული თხრობა, დაუჯერებელი იუმორი და მსუბუქი ჰუმანური ინტენციები. ფორმის მხრივ კი, მისი ნამუშევრები ყოველთვის ჰარმონიული და სასიამოვნოა, როგორც რაღაც ფანტასტიკური ინტერიერი.

დათო ჩიხლაძე

კომიქსი, მანა და სხვა

გამოფენაზე წარმოდგენილია გერმანული კომიქსების მხატვრების ორი თაობა. ამავე თემაზე ჩატარდება მხატვარ საშა ჰომერის (ჰამბურგი) ვორკშოპი. გოეთეს ინსტიტუტი ზანდლუკელის ქ.№ 16 15.03 – 30.03 გახსნა: 18სთ.

ფარნარა

თვითნასწავლი მხატვრის, პროფესიით პიანისტისა და დირიჟორის, ჯარჯი ბალანჩივადის ფერწერული ტილოების გამოფენა. გალერეა „ბაია“ შარდენის ქ. №10 11.03 – 22.03 გახსნა: 18სთ.

„ფუნაგორიები“ და

პარიკატურები

წარმოდგენილი იქნება გალაკტიონის, პაოლო იაშვილის, აკაკი წერეთლის, კონსტანტინე გამსახურდიას და სხვა ქართველი მწერლების კარიკატურები, რომელთა ავტორები არიან: გერმანელი წარმოშობის ქართველი მხატვარი ოსკარ შმერლინგი, გიგლა ფირცხალავა, კარლო კალაძე და სხვები. ლიტერატურის მუზეუმი ჭანტურიას ქ. № 8, 25.03 – 9.04 გახსნა: 18 სთ.

„ანთოლოგია“

დავით ჩიხლაძის გამოფენა „ანთოლოგია“. მარგო კორობლოვას პერფორმანსის თეატრთან ერთად ავტორი წარმოადგენს ვიდეო ანთოლოგიურ ცირკს, მკვდრებს, კაცების, ქალების, ბალერინების, ფემინური კონსპირაციების და სხვა თემების შესახებ. „გალა“ გალერეა ათონელის ქ.27. სანაპიროს 4 25 მარტი, გახსნა: 19 სთ.

ფილმები

„ვიკრუტასები“

რეჟისორი: ლევან ბაბრიაძე

„ვიკრუტასები, ანუ ილბლიანი ხრიკები“ – ასე ჰქვია ფილმს, რომლის ნახვაც კინოთეატრ „რუსთაველი“ და „ამირანში“ 24 თებერვლიდან შეგიძლიათ. რუსეთში გადაღებული ფილმი ქართველი რეჟისორის, ლევან გაბრიაძის სადებიუტო ნამუშევარია და მასში მთავარ როლს ჰოლივუდის ვარსკვლავი, მილა იოვოვიჩი თამაშობს. გაბრიაძე ბოლო წლების მანძილზე რუსეთში რეკლამების გადაღებით იყო დაკავებული. სადებიუტო ფილმის სცენარის ავტორი რეჟისორის მამა, ცნობილი რეჟისორი და დრამატურგი რეზო გაბრიაძეა. ფილმის პროდიუსერი რუსი რეჟისორი, ტიმურ ბეკმამბეტოვია („დღის გუშაგი“ , „ლამის გუშაგი“, „Wanted“). სწორედ მისი პირადი კონტაქტების წყალობით მოხდა როლზე მილა იოვოვიჩის დათანხმება. მსახიობი ლოს-ანჯელესიდან მოსკოვში 10 დღით ჩამოფრინდა და გმირის ხასიათის მორგების პარალელურად, რუსული ენის დახვეწაზეც ინტენსიურად იმუშავა: „ვიკრუტასები“ მილა რუსულად ლაპარაკობს.

ჰოლივუდის ვარსკვლავს ფილმში პარტნიორობას კონსტანტინ ხაბინსკი და ივან ურგანტი უწევენ. რომანტიკული კომედია პროვინციული ქალაქის სკოლის მასწავლებლის სლავას და მოსკოველი ლამაზმანის, ნადიას სიყვარულის ამბავს მოგვითხრობს.

ნინო ჩიმაკაძე

„შავი გედი“

კინოთეატრი „რუსთაველი“

რეჟისორი: ივან რაიტმანი, როლებში: ნატალი პორტმანი, ეშტონ კაჩერი „ოქროს გლობუსის“ მფლობელი „შავი გედი“ – ნატალი პორტმანი – ამჯერად პირად პრობლემებს უმკლავდება. ის და მისი პარტნიორი ცდილობენ, შეინარჩუნონ ურთიერთობა მხოლოდ ფიზიკური კავშირით, თუმცა რაღაც დროის გასვლის შემდეგ ისინი ხვდებიან, რომ რაღაც უფრო მეტია საჭირო.

„მარსს სჭირდება დედა“ 3D

კინოთეატრი „ამირანი“

რეჟისორი: საიმონ უელსი, როლებში: სეტ გრინი, ჯოან კიუსაკი, დან ფოგლერი პატარა ბიჭი, სახელად მაილო, მხოლოდ მას შემდეგ დააფასებს დედას, რაც მარსელები დედამინაზე მოვლენ მის წასაყვანად.

„RANGO“, ანიმაცია

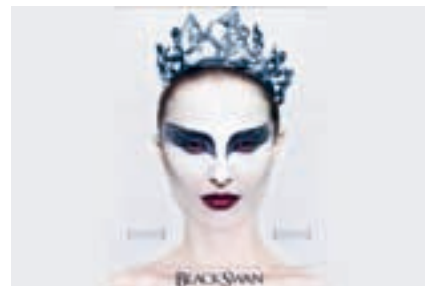
კინოთეატრი „ამირანი“

რეჟისორი: გორ ვერბინსკი ქამელეონ ხელიკს, სახელად რენგოს, სურს გახდეს გმირი, ამიტომაც ის გადანყვეტს, გაემგზავროს დასავლეთის ქალაქში თავგადასავლების საძიებლად.

„რაპუნცელი ჩახლართული ისტორია“ 3D

ანიმაცია – კინოთეატრი „რუსთაველი“

რეჟისორი: ნათან გრენო, ბაირონ ჰოვარდი მშვენიერ რაპუნცელს, 21-მეტრიანი ოქროსფერი თმა აქვს. გოგონა ჩაკეტილია კოშკში, უღრან ტყეში. ერთ მშვენიერ დღეს, მოგზაურობისას, მომხიბვლელი ყაჩაღი ფლინი სწორედ ამ კოშკში გადაწყვეტს ლამის გათენებას და იგი უღამაზესი რაპუნცელის ტყვეობაში აღმოჩნდება.

★★★★★
THE
RESTAURANT

მისამართი: ხეივანის ხიზი 6
ტელ.: 43 89 50 / 43 89 51

ხესტოხანი "ოვადი" გთავაზობთ:

- მაღალი დონის მომსახურებას და უომდომიერ გაჩემოს
- გემიიერ კეხიებს, დესერტს და ღვინის ფაჩიომ აჩრევანს

ხესტოხანი "ოვადი" იდეადეხი ადგილია
თქვენთვის და თქვენი სტუმრებისათვის

თეატრი

„ბრმა ფერი“

რეჟისორი: ნინი ჩაქვატაძე

სამეფო უბნის თეატრი

9, 17 მარტი, დასაწყისი 20 საათზე

ვიღრა „ვიფაქინებათ“

პენელოპე სკინერის თითქმის „ცხელი“ პიესა სამეფო უბნის თეატრში

ნამდვილად არის რაღაც ჯადოსნური ბრიტანულ დრამატურგიაში... ბრიტანელი ავტორები შესანიშნავად გრძნობენ სცენას და დიალოგის აგების თანდაყოლილი, ბუნებრივი „ცნოსვით“ გამოირჩევიან.

2009 წელს ლონდონში დადგმული პენელოპე სკინერის პირველი პიესა „ნახმარი“ მხოლოდ ხმაურიანი დასაწყისი აღმოჩნდა. ამას მოჰყვა „ხუთიდან ერთი“, „სტაციონარი“, „უკან არ მოიხედო“. პიესა „ბრმა ფერი“ 2010 წელს დაინერა და ცხადია, მისი დადგმა საქართველოში უკვე მოვლენად შეიძლება, მივიჩნიოთ.

ვერ გეტყვით, რა შთაბეჭდილებას მოახდენს მასზე დებოუტანტი რეჟისორის, ნინი ჩაქვატაძის სპექტაკლი. ჩვენი აზრით კი, ლირიკული სცენებით საკმაოდ ცუდად „გამაგრებული“ და

ამავე დროს, სადად და რეალისტურად დადგმული კომედია არ არის დამლელი, არც მომაბეზრებლად ჭკუის დამრიგებელი. ეს დამწყები რეჟისორისთვის უკვე მიღწევაა.

ლონდონის სხვადასხვა უბანში მცხოვრები ოთხი სრულიად განსხვავებული ახალგაზრდის ურთიერთობა არც ურბანისტულ კომმარებს გვიხატავს და არც ხაზგასმულად ძალადობრივ-სექსუალურს. ავტორი განსხვავებული ცხოვრების სტილისა და ფილოსოფიური შეხედულებების შეჯახებას აღწერს. მკვეთრი სოციალურიზმი, გამოკვეთილი, საინტერესო პერსონაჟები და, რაც მთავარია, შავი იუმორით გაზავებული დიალოგები, მსახიობებისათვის საკმაოდ მსუყე მასალაა.

მაგალითად, ვინ არის კესი? ფემინისტი, რომელსაც ეშინია კაცების, მაგრამ საშინლად აინტერესებს, როგორია სექსი და ძალადობა ერთდროულად. პარტიულ საქმიანობას ეწევა და თან გაუპატიურებული გოგონების შესახებ მოხსენებებს კითხულობს. ან როუზი... სულელი და მეოცნებე გოგო, რომელსაც ჯერ კიდევ „ელფების, ფერიებისა და რქაგრებილი ციკლოპების“ სჯერა.

მთავარი ისაა, რომ პენელოპე სკინერის პიესა აქ და ახლა იდგმება. და ეს ნიშნავს, რომ ევროპული დრამატურგიის

დროული გადაკვეთა ჩვენს რეალობასთან შესაძლებელია. მერე რა, რომ მხატვრობა და სცენოგრაფია (თამუნა ლომსაძე) ზედმეტად „პასიურია“. სამაგიეროდ, საუნდი (კომპოზიტორი ნიკა ფასური) ნიჭიერად ნაკეთი მღელვარებითაა აღბეჭდილი.

დავით ბუხრიკიძე

„მთავაშოპთ სტრინდვარს“

რეჟისორები: რობერტ სტურუა, ანდრო ენუქიძე
ფრიდრიხ დურენმატი
რუსთაველის თეატრი
25 მარტი, დასაწყისი 19:45

„რომიო და ჯულიეტა“

რეჟისორი: გურამ ბრეგაძე
ილიას უნივერსიტეტის სამსახიობო ფაკულტეტის სტუდენტების სადიპლომო ნამუშევარი თანამედროვე სამყაროში რომეოსა და ჯულიეტას ისტორიას მოგვითხრობს.

ილიას საუნივერსიტეტო თეატრი (ყოფილი ვაკის თეატრალური სარდაფი)

6 მარტი დასაწყისი 19:00

PSP №1

ელიტარულ კოსმეტიკაზე
გრანდიოზული ფასდაკლება!

VICHY
LABORATOIRES

VitaSkin

RoC

URIAGE
EAU THERMALE

LA ROCHE-POSAY
LABORATOIRE DERMATOLOGIQUE

DC
DERMACOL

BIO-ROM
LABORATORIES

ziaja

nippes
Skincare

-10-50%

პე-ეს-პე გილოცავთ 8 მარტს
გისურვებთ ჯანმრთელობასა და სილამაზეს!

მუსიკა

**Dwayne Dopsie
& The Hellraisers**

**ქრეოლური ზაიდეკო
ლუიზიანიდან თბილისში
22 მარტი, 21.00 საათი**

22 მარტს თბილისს ეწვევა ზაიდეკო (zydeco) მუსიკის ცნობილი შემსრულებელი დუეინ დუფსი. ზაიდეკო XX საუკუნის დასაწყისში, სამხრეთ-დასავლეთ ლუიზიანაში ფრანგული ეთნო მუსიკის, აფრიკული და კარიბის აუზის რეგიონის რიტმების შერწყმით შეიქმნა. მისთვის დამახასიათებელია მაღალი ტემპი და სინკოპირება, ძირითადი ინსტრუმენტია აკორდეონი. ეს მუსიკა კრეოლური კულტურის და ისტორიის შემადგენელია, დღეს კი უკვე ამერიკული ფოლკ-მუსიკის ნაწილად განიხილება. უშრეტო ენერჯია და პროტესტანტული სული – სწორედ ასეთია Dwayne Dopsie & The Zydeco Hellraisers –ის მუსიკა რომლის მოსმენაც დაინტერესებს ჯაზის, ბლუზის, რიტმ ენდ ბლუზისა და ამერიკული ეთნო მუსიკის ყველა მოყვარულს.

ორგანიზატორი: Eastern Promotion

მიშა მდინარაძე

ქონსერტები

**ვახტანგ მაჭავარიანის საიუბილეო კონცერტი (60 წელი)
4 მარტი, დასაწყისი 19.00 სთ.**

კონსერვატორიის დიდი საკონცერტო დარბაზი
მონაწილეობენ: თბილისის ე. მიქელაძის სახ. ეროვნული სიმფონიური ორკესტრი. დირიჟორი – ვახტანგ მაჭავარიანი. სოლისტები: ალექსი მაჭავარიანი (უმცროსი), თამარ ლიჩელი
პროგრამა: ა. მაჭავარიანის სიმფონია №4 „ახალგაზრდული“, როსინის სონატა სიმეზიანი ორკესტრისთვის, ი.ს ბახის საფორტეპიანო კონცერტი F-moll ვ. მაჭავარიანის კონცერტინო.

**საპარტეპელოს ეროვნული სიმფონიური ორკესტრი
31 მარტი, დასაწყისი 19.00სთ**

კონსერვატორიის დიდი დარბაზი
დირიჟორი: ვახტანგ მაჭავარიანი, სოლისტი: ზვიად გამსახურდია (ვიოლინო)
პროგრამა: რ. ვაგნერი – „ლოენგრინი“, III აქტის შესავალი; ი. სიბელიუსი – სავიოლინო კონცერტი; ფ. ლისტის – სიმფონიური პოემა „პრელუდიები“; ფ. ლისტის – სიმფონიური პოემა „პრომეთეოსი“.

სილამაზის სალონ Franck Provost-ში უკვე ერთი კვირაა, რაც ფრანგი საერთაშორისო დონის სტილისტი, სტეფან დე ლუზი ატარებს მასტერკლასებს. მან საქართველოში ცნობილი ფრანგული ბრენდის ექსკლუზიური კოლექცია ჩამოიტანა, რომლით სარგებლობაც ქართველ მანდილოსნებს მხოლოდ „ფრანკ-პროვოსტში“ შეეძლება.

Franck Provost-ში წელიწადში ორჯერ საერთაშორისო სპეციალისტები ჩამოდიან მასტერ-კლასების ჩასატარებლად. სწორედ ამიტომ ვიმყოფები დღეს მე აქ, თბილისში. უკვე ერთი კვირაა, რაც მასტერ-კლასებს ვუტარებ ქართველ სტილისტებს, ვუჩვენებ მათ თანამედროვე ტექნოლოგიას თმის მოვლის სფეროში, ასევე ვასწავლი ყველა იმ უახლეს ტენდენციას, რაც მოდას უკავშირდება. ამჟამად ჩამოვიტანე 2011 წლის გაზაფხული-ზაფხულის კოლექცია, უკვე ერთი კვირაა ვმუშაობთ და სვლიდან ქართველ ქალბატონებსაც შეეძლება „ფრანკ-პროვოსტ“ ახალი კოლექციის გაცნობა.

რა არის ის ინოვაცია, რასაც წელს FRANCK PROVOST სთავაზობს თავის მომხმარებელს?

ამ სეზონის მთავარი მოვლენაა „ძვირფასი ფერები“. ჩვენ ე.წ. „ძვირფასი ფერების“ გამოყენებით ვღებავთ თმას. ამჟამად კოლექციაში დომინირებს სამი ძირითადი ტონალობა: ესაა ორ ოქროსფერში მელირება, რომელიც შეიძლება იყოს როგორც ძალიან ბუნებრივი თმის ფერი, ასევე – ძალიან გამოკვეთილი და კაშკაშა. რამდენიმე ქერა ტონის გამოყენებით ისე ვღებავთ თმას, რომ განსხვავება თითქმის შეუმჩნეველია. ასევე გვაქვს „ყავისფერი ქაშმირი“. ის რბილია, მსუბუქი და სექსუალური, განკუთვნილია, ძირითადად, შავგვრემანი ქალბატონებისთვის. ძალიან ბუნებრივი ფერთა გამაა, თითქმის შეუმჩნეველი გადასვლაა ესეც, თუმცა თმას არაჩვეულებრივ სიღრმეს ანი-

ჭებს. ახალი კოლექციის კიდევ ერთი ინოვაციაა ვენეციური ქარვისფერი. ეს შეფერილობა მონიალო ღია ნაბლისფერიდან ქერამდე მერყეობს – სამი სხვადასხვა ტონია, რომელთა ერთმანეთში შერევაც თმას ბუნებრივ ბრწყინვალეობას უნარჩუნებს. ახალი კოლექცია სწორედ ამ სამი ფერით წარმოვადგინეთ. და რაც მთავარია, ეს ტექნიკა მხოლოდ Franck Provost ბრენდის სალონებისთვისაა ექსკლუზიური. მსოფლიოს ნებისმიერ წერტილში, სადაც ჩვენი სალონია, სწორედ ამ უახლესი ტექნოლოგიების გამოყენებით შეგიძლიათ მოითხოვოთ მომსახურება.

აზიანებს თუ არა ამგვარი ტექნოლოგია თმას?

გააჩნია საერთოდ როგორ უვლით მას. თუკი თმას ყველა წესის დაცვით შეიღებავთ, ეს მას არანაირად არ დააზიანებს. პირიქით, ჩვენ, პირველ რიგში, თმის მოვლაზე ვზრუნავთ. პარალელურად, თმის მოვლის სხვა საშუალებებიც უნდა იხმაროთ, რათა მას ბუნებრივი ბრწყინვალეობა და სიჯანსაღე შეუნარჩუნოთ.

რამდენ ხანს დარჩება ეს კოლექცია საქართველოში?

ახალი კოლექცია ფრანკ-პროვოსტში შემოდგომამდე დარჩება. შემდეგ უკვე ახალ ტენდენციებს და შემოდგომა-ზამთრის 2011 წლის კოლექციას შევთავაზებთ ჩვენს მომხმარებელს.

მაოხრებელი მკვლარი

მაბლა გურული

ტექსტი პირველად გამოქვეყნდა ფეისბუქზე. (შემოკლებული ვარიანტი)

„ოსტატი და მარგარიტას“ პერსონაჟ ფრიდას ყოველდღე იმ ცხვირსახოცს ახვედრებდნენ, რომლითაც მან თავისი შვილი დაახრჩო. გასაგებია, რომ ფრიდა ჯოჯოხეთში იყო, რადგან სხვაგან მსგავსი დასჯის მეთოდის გამოყენება მეტისმეტად არაჰუმანური იქნებოდა.

იმედი მაქვს, რომ მთლად ჯოჯოხეთშიც არ ვართ, და მიუხედავად ყველაფრისა, მაინც ვიმსახურებთ თუნდაც მბუფტავ განათებას გვირაბის ბოლოს.

...

„მაოხრებელი მკვლარი“, ალბათ, უკეთესს ვერაფერს ინატრებდა: მის ადგილას დაჩეხილი ადამიანების მონუმენტს დადგამენ. მართალია, ისინი წინ მიინევენ, მაგრამ ეჭვი მაქვს, შორს ვერსად წავლენ, იქვე, შორიასლო იტრიალებენ, როგორც მისია-შეუსრულებელი სული ჰოლივუდურ ფილმში. მოკლედ, სტალინი სულაც არ უნდა იყოს უკმაყოფილო მოვლენების განვითარებით – უყვარდა ცხონებულს ადამიანების „ჩეხვა“, ფიზიკური თუ სულიერი. ამაზე აბორიგენებში უამრავი ზეპირსიტყვიერი გადმოცემა და ლეგენდა არსებობს, და ყველამ ბავშვობიდან ვიცით, თუ როგორ კაიფობდა ბაბუა ჯოჯოხეთი ადამიანების სიკვდილის შიშზე. ამიტომ, კონცეპტუალური თვალსაზრისით, თამარ კვესიტაძის პროექტი სტალინის ტრიბიუტი (tribute) უფროა, ვიდრე მისი შედარებით ოპტიმისტური იდეით ჩანაცვლება, იდეით, რომელსაც თითქოს სამუდამოდ უნდა გამოერიცხა სტალინი ანმყოფი და, რაც მთავარია, მომავალში.

ყველამ ვიცით, რომ ხელოვნება რიტუალის წიაღიდან აღმოცენებული სფეროა, და მას თავიდან მაგიური დატვირთვა ჰქონდა. ის ამ მახასიათებელს, მეტ-ნაკლებად, დღესაც ინარჩუნებს. ხოლო თუ ზიზილ-პიპილო ქანდაკებამ შეიძლე-

იქ, ალბათ, ისეთი რამ უნდა მოხდეს, რომ „კიდურების დაკარგვასაც“ შევებუოთ და ოპტიმიზმის გაგვიჩნდეს. ასეთი სხვა არაფერია, თუ არა სოცხალი ადამიანი და თავად სიციხლე.

ბა, ჰა-ჰა, დოლარის კურსზე იმოქმედოს, ეს ქანდაკება რას „დააპროგრამებს“ დროში, სივრცესა და ადამიანების თავებში – ეს არ ვიცი და წარმოდგენაც არ მინდა. როგორც ტელევიზორიდან გავიგეთ, ეს კონცეპტი მხატვარმა ტკივილში და ტანჯვაში „დაბადა“ და, რაღაც, ესეც არ მსიამოვნებს. ტკივილში და ტანჯვაში შვილის დაბადება ხდება და არა რამის შექმნა, და ვინაიდან უკვე ვიცით, როგორ „დაიბადა“ ეს იდეა, იმედს ვიტოვებ, რომ თამარიკოს საიდუმლო სახელი როზმარი არ არის.

ყოველთვის მეგონა, რომ თუ პროფესიონალიზმი რამეში გვარგია, ისიც უნდა მოახერხოს, რომ ალარ გვეტკინოს და ალარ დავიტანჯოთ, არამედ ემოციური და

მენტალური სიამოვნება მივიღოთ შექმნის პროცესში და გარდაუვალი სირთულეების გადალახვის დროს.

დღეს, როდესაც კიდევ ერთხელ ვნახე მაკეტის კადრები, მივხვდი, რომ ამ საცოდავ ფიგურებს ის რაღაც საჭირო „სიმძიმეც“ კი არა აქვთ, და დამპალ ლობეს რომ აქა-იქ ნაწილები ჩამოცვივდება, იმას მაგონებს.

ვეთანხმები ყველას, ვინც ამბობს, რომ ჯერ ადრეა აქ რამის დადგმა. იქ დღეს არსებული ვოიდი, ანუ სიცარიელე, ყველაზე უკეთესი მემორიალია ჩვენი მოჭრილი კიდურების, ახლობლების, ნათესავების, თანამოქალაქეების თუ თანამემამულეებისა, რომლებიც ალარ არიან, მაგრამ ჩვენ „ფანტომური ტკივილით“ გვეტკივა. იქ, ალბათ, ისეთი რამ უნდა მოხდეს, რომ „კიდურების დაკარგვასაც“ შევებუოთ და ოპტიმიზმიც გაგვიჩნდეს. ასეთი სხვა არაფერია, თუ არა ცოცხალი ადამიანი და თავად სიციხლე. ამიტომ, სჯობს იმ სიცარიელეში საჯარო სივრცე შეიქმნას – თავშეყრის, ბავშვების თამაშის, პაემანის, ნარდის თამაშის, ჭორაობის, ზასაობის, გინდაც ჩხუბის და განვე-გამოწევის, თუნდაც ღამით – სექსის და ყველა იმ საქმიანობის ადგილი, რასაც ის სისტემა ებრძოდა.

G.U.R.U.
club

G.U.R.U.club. Rustaveli Ave.12, Tbilisi, Georgia
info/tickets/tables : 983803 / 855 506890

სიზმრად ვნახე „შავი ბელი“

ლაპით ბაბუნია

მართლაც მქონდა შეგრძნება, რომ სიზმრად ვხედავდი, სხვანაირად ვერაფრით ავხსნი, რამ შეშალა ასე ქვეყნიერების ნახევარი და რამ მოაწონა დარენ არონოფსკის ეს სრულიად კომერციული და, ცოტა არ იყოს, პრიმიტიული ფილმი. თუ ადამიანი ბალეტში ოდნავ მაინც ერკვევა, შეიძლება „შავ გედზე“ ბევრი იცინოს, და არა მხოლოდ იმიტომ, რომ ნატალი პორტმანი ძალიან ცუდად ცეკვავს (მსახიობია, რა უნდა მოსთხოვო?). რეჟისორი „საგულდაგულოდ“ ცდილობს, კლასიკური ბალეტის სამყაროს ლეგენდარული სისასტიკე კიდევ უფრო გამძაფროს და ერთგვარ საბალეტო ტრილერს გვთავაზობს, ირონიაში თუ არ ჩამომერთმევა ჟანრის ასეთი განსაზღვრა. სიუჟეტი მელოდრამატულია, არშემდგარი ბალერინა-დედა (ჰერმი) ქალიშვილისგან (პორტმანი) მოითხოვს თითქმის შეუძლებელს, ის საუკეთესო უნდა გახდეს და ჩაიკოვსკის ბალეტის ახალ დადგმაში გედის პარტია შეასრულოს. პარტიას კი მიანდობენ, მაგრამ ქორეოგრაფ-დირექტორი (კასელი) პორტმანის გმირში მხოლოდ თეთრ გედს ხედავს, სამწუხაროდ, შავს ვერა. აი, ეგაა და ეგ – მთელი დანარჩენი ფილმი ერთი გულუბრყვილო, საყვარელი გოგონას „გამაგებას“ ვუყურებთ. ნატალი პორტმანი ისევ „ლეონისებურად“ ბერავს ტუჩებს და ამაში პრიზებსაც აძლევენ, აქაოდა, კარგად თამაშობსო; სცენარისტი და რეჟისორი კი ცოტა მისტიკას ურევენ და წარმატებაზე შეშლილი გოგონას ფანტაზიას იქამდე მიუშვებენ, რომ გოგონას მხრებზე ფრთები ამოსდის, ფეხებზე აპკი და ნამდვილი გედის სხვა ატრიბუტიკა. არ ვიცი, რამდენად გულისხმობდა არონოფსკი ამ ყველაფერში ირონიას, მაგრამ როცა ჩაიკოვსკის ყბადაღებული კლასიკა გესმის, სცენაზე შავ კაბაში გამოწყობილი პორტმანი ცდილობს მოგვატყუოს, რომ გულისწამლებად კარგად ცეკვავს და მკლავების მექანიკური ქნევა თანდათან ნამდვილ ფრთებში გადაიზრდება – თქვენი არ ვიცი და მე პირადად გულიანად მეცინება. სხვა როგორი რეაქცია უნდა გქონდეს, როცა ფილმის ავტორებს ბალერინას

პორტმანის გმირი „ყველაფრით დალლილი“ კასობრიობის ოცნებას განასახიერებს – ბეჯითი პატარა ბოზონაა, მაზონისტური ვნებები რომ შეიპყრობს.

მიერ გმირის ხასიათში შესვლა ასე პირდაპირ და სწორხაზოვნად ესმით, რომ ქალი ლამის თვალსა და ხელსშუა გადაიქცეს ნამდვილ ფრინველად? ფრთების ფართქუნმა ხომ საერთოდ მომსპო და გამათავა...
 ირონია იქით იყოს და, ცივი გონებით შევხედოთ, რას გვერჩის ფილმი და რატომ ცდილობს ჩვენს დაშინებას ასე უშედეგოდ. ვერაფერს იტყვი, ფრიად სწორი კომერციული გათვლაა – კლასიკური ბალეტი, ლამაზი გოგონები, ეს უთუოდ გაიყიდება. ცოტა ლესბი სექსი და მასტურბაციაც ხომ გვაქვს, ამასაც

არა უშავს. მერე ზედაპირული ფსიქოლოგიზმის დოზაც ერევა საქმეში: გადამეტებულმა თვითგვემამ შეიძლება სასურველ შედეგამდე კი მიგვიყვანოს, მაგრამ გაუძლებს კი ადამიანის (თინეიჯერი გოგონასი, მით უმეტეს) ფსიქიკა ამხელა სტრესს? და შედეგად ვიღებთ იმას, რომ მაყურებელი, რომელმაც ბალეტი პირველად ამ ფილმში ნახა (და ასეთი მაყურებლის დიდი ნაწილი იქნება, სამწუხაროდ) ჩათვლის, რომ ძალიან სერიოზული ფილმი ნახა საბალეტო ცხოვრების შესახებ. არადა, სინამდვილეში ერთი ჩვეულებრივი, მარტივზე მარტივი ტრილერია, სადაც მოქმედება საბალეტო სტუდიაში ხდება და ამ მასობრივი ისტერიის მიზეზადაც სწორედ ეს მიმართა – უბრალოდ, ბალეტი მომგებიანი ანტურაჟი აღმოჩნდა თემამომწურული და ყველაფერნაცადი ჰოლივუდისთვის. პორტმანის გმირი „ყველაფრით დალლილი“ კაცობრიობის ოცნებას განასახიერებს – ბეჯითი პატარა გოგონაა, მაზონისტური ვნებები რომ შეიპყრობს. მოკლედ, არონოფსკიმ ეს ნამდვილად მოახერხა – სექსობიექტის ახალი ტიპი შექმნა და იმდენად წარმატებით, რომ აგერ, ხომ ხედავთ, ნახევარი მსოფლიო დააჯერა, შედევი გადავიღეო. და ბოლოს – ნუ ენდობით ამ ფილმს. ბალეტი სხვა რამეა. უაინონა რაიდერიც ბევრად უკეთესი მსახიობია და იმედია, კიდევ გავგახარებს და თავისი გმირის, გადამდგარი, მობერებული ბალერინას ბედს არ გაიზიარებს.

სხელი შოკოლადი

თებერვალი 2011 №68
ფასი 5 ლარი

ინტერვიუები

მანია მიქაშავიძე
ნიუ ლოსანჯესი

შაკლინ კენედი-ონსისნი
დაფ სტამბოლი

რუსულან გომირიძე
ათონა ბულინაშვილი

სამხარობები

ოჯანის როგორც არჩევანი

დოკუმენტური პროზა

სინგაპური

გოთა ბაბარინი

მექსიკა

გიორგი ბეზარია

ფერილები სექსზე

ილა კრადოკი

დავით ჩინლაძე

ლიტერატურა

დათო შარღვა

ჯაილზ კირკი

დავით ტაბუნი

ნებარე ზაზანაშვილი

ISSN 1512-2220

**გამოიწერეთ „სხელი შოკოლადი“
წელიწადში მხოლოდ 49 ლარად**

ჟურნალს, გამოსვლის დღესვე, თქვენს სამუშაო ადგილას მოგაწვდით

საკონტაქტო ინფორმაცია:
822 23 37 31, 899 48 62 41
gamocera@shokoladi.ge

პოლიტიკური არქიტექტურა თუ არქიტექტურული კიჩი

თამარ ავაშუკელი

Architecture is not political; it can only be used politically - Leon kriier.

XIX-XX საუკუნეთა მიჯნაზე დაწყებულმა დიდმა ცვლილებებმა, სოციალური იერარქიის

გაქრობამ, მასობრივმა ურბანიზაციამ, მოზღვავებულმა და მარტივად გავრცელებადმა ინფორმაციამ სრულიად ახალი პირობები შექმნა, რომელშიც ახალი ტიპის ადამიანი ყალიბდება. ხოსე ორტეგა ი გასეტი მას „მასის ადამიანად“ მოიხსენიებს. ირღვევა კულტურული იერარქია, „დაბალ“ და „მაღალ“ კულტურას შორის ჩნდება კიდეე ერთი, საშუალო და „დემოკრატიული“ – მასკულტურა, რომელიც ადამიანს განიხილავს არა როგორც „ჰომოსაპიენსს“, არამედ როგორც კლიენტს, გადაამხედელს, საკუთარი კეთილდღეობის წყაროს.

ეს ყველასათვის ხელმისაწვდომი კულტურაა, რომელსაც არ ახასიათებს არც „ელიტური“ კულტურის დახვეწილობა და კონცეპტუალიზმი, არც ხალხური ხელოვნების სულიერება. მასკულტურა ინდუსტრიაა, ბიზნესი, რომლისთვისაც ხელოვნება კომერციული პროდუქტია.

კიჩი მათი კულტურაა, ვინც ხელოვნებისაგან უაზრობამდე დაყვანილ სიმარტივეს, ფერად ვიზუალსა და იაფ ფასს მოითხოვს. კიჩი ხელოვნების სიმულაციაა.

„ნუფორიშები“ მას საზოგადოებაში თავის დასამკვიდრებლად, სახელმწიფოები კი მასის სატყუარად იყენებენ. კიჩი ილუზორული კეთილდღეობაა, „მოზრდილებისთვის შექმნილი და ტირაჟირებული საბავშვო ზღაპარი. სამოთხე ჯოჯოხეთის გარეშე“ (მ.კუნდერა). კიჩი ყველგანაა: კიჩური გრძნობები, კიჩური მოლხენა, კიჩური რელიგია, კიჩური პოლიტიკა... თუმცა ამ სტატიაში მის ერთ მხარეს მინდა, შევეხო – კიჩურ არქიტექტურას, მოვლენას როდესაც დიდი პოლიტიკური PR-ი არქიტექტურას კინად აქცევს და საკუთარი, ხშირად ეფემერული კეთილდღეობის ილუსტრაციად იყენებს.

კიჩი – ეს არის ავარიული სახლები ვარდისფრად შეღებილი ფასადებით, ბლოკით ნაგები და ძველი აგურით მოპირკეთებული ძველი თბილისი. კიჩი – საროსკიპოს ფერებში განათებული აივნები, ქუთაისის თეატრზე წამოჭიმული ოქროს ლომები, ბორჯომის პარკში „ჩარგული“ პლასტმასის ხეები.

კიჩი – ომში დაღუპულ გმირთა მემორიალის გვერდზე უფრო დიდი მემორიალის წამოჭიმვა.

კიჩის ამოცნობა მარტივია: ფსევდო-მდიდრული ელემენტები, იმიტირებული ძვირფასი მასალებით ნაგები და ფსევდო-ისტო-

რიული ფასადებით. გრანდიოზული ზომები, „პორტიკები“, სვეტები, კოლონები, რელიეფები, კოშკები და გუმბათები. თუმცა ცალკეულ ობიექტებზე მნიშვნელოვანი და პრობლემატური თავად არქიტექტურისადმი მიდგომაა. არქიტექტურა მხოლოდ ვიზუალური ხელოვნების დარგი არაა. ეს უნიკალური სინთეზია, სივრცითი მოცემულობის, სოციალური მოთხოვნის, ფუნქციური დატვირთვისა, კონსტრუქციული მხარისა და ვიზუალური ეფექტის. თუმცა ჩვენში დღეს მთავარი არა არის, არამედ, ობიექტის ზომა და მისი კიჩური იერია. ჩვენში ხომ ნაგებობები „კეთილდღეობის ილუსტრაციებად“ გვევლინებიან.

„რედისონები“, „მერიოტები“, „რიც-კარლტონები“ და „შერატონები“ – ყველაზე მაღალი, ყველაზე შემუშული, ყველაზე ლამაზი და, რა თქმა უნდა, ყველაზე ბრჭყვიალა.

ასეთია ბარათაშვილის ქუჩაზე 50-იან წლებში აგებული „ვილაცისთვის უსახო“, კომუნისტური წარსულის მქონე შენობა, რომლის გათანამედროვეობა გუმბათითა და „ღირსული“ კიჩური დეკორით შემოსვას გულისხმობს. გუმბათის ფუნქცია და საჭიროება ისეთივე გაურკვეველია, როგორც ჩვენი „ბროლის ხიდისა“. აშკარაა, რომ ორივე შემთხვევაში პროექტების განხორციელების მამოძრავებელი არა ფუნქციური, არამედ დეკორატიული დატვირთვა იყო. თბილისში ნამდვილად მოიძებნებოდა ტერიტორია, სადაც ხიდი არა მარტო ბუტაფორიული, არამედ ფუნქციურადაც დატვირთული იქნებოდა. ვითარებას ართულებს ისიც, რომ ორივე ობიექტი მკაცრი დაცვის ზონაშია მოქცეული, ეს მოცემულობა სრულიად სხვა მოთხოვნებს აყენებს არქიტექტორის წინაშე.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, კიჩი „ნუფორიშების“ ხელოვნებაა. მართალია, ჩვენი ეკონომიკური მდგომარეობა ნამდვილად არ გვიქმნის „ნუფორიშების“ სტატუსს, თუმცა მიდგომა საკუთარი ქვეყნისადმი და განსაკუთრებით, ურბანული მეკვიდრეობისადმი ძლიერ ჰგავს ზემოთ ხსენებულს. კიჩი ის მიდგომაა, რომლითაც ჩვენ აღმაშენებლის გამზირის პარიზად და მესტიის შვეიცარიად ქცევას ვაპირებთ. რამდენი მანსარდაც არ უნდა დაადგან აღმაშენებლის გამზირს, არ გამოვა მისგან პარიზი. სულ, რომ ათასობით „პიაცა“ ჩადგან ჩვენს ძველ, ნესტიან, „კოფეთი“ გაულენთილ ბათუმში, არ გამოვა მისგან არც ნიცა და არც რომი. ან კი, რატომ უნდა გამოვიდეს? ან ვის რად უნდა შენი კიჩი და არქიტექტურული ბიჟუტერია? ჩემი კიჩის სანახავად მე თავად არ დავედივარ სიღნაღში.

ჯი.მარტი
G.mart

www.gmart.ge

როცა ყოველ გზამკვლევა

სუპერმარკეტი ჯი.მარტი ქაიხაძის

ცენტრ დაგვიანს ქ. თბილისი, 242 314

სუპერმარკეტი ჯი.მარტი ცენტრალური

დაგვიანს მოგვანი 2 თბილისი, 200 314

როგორ მოვკვდეთ სამოხლოეთის, ანუ ჟოლოსთვის

ისა, რომ არს ტექსტი დავასახიჩროთ და სანუარას კაყოფილი დარჩას

დავით ბუხრიკიძე

მიუხედავად იმისა, რომ მარჯანიშვილის თეატრში, რამდენიმე წლის წინ დადგმულმა „ქაქუცა ჩოლოყაშვილმა“ უკვე დაიწყო გახუნება, ლევან ნულაძის სპექტაკლზე ჯარისკაცები და მოსწავლეები დღესაც ჯგუფებად დაჰყავთ. პატრიოტიზმი ხომ არასოდეს არის ნაგვიანევი... ამჯერად რეჟისორი სცენაზე (უფრო ზუსტად პარტერში, რადგან მოქმედება ახალ სპექტაკლში სწორედ პარტერში აგებულ სცენაზე მიმდინარეობს, მაყურებელი კი სცენაზე ზის) პატრიოტიზმის ფაქიზად პაროდირებასაც ცდილობს. ან შეიძლება, საკუთარი თავის პაროდირებასაც. და რა უცნაურიც უნდა იყოს, ამაში მას ცენზურა ეხმარება.

იქნება ატმოსფერო, რომელიც ასე უყვარს „ჭოლას პუბლიკას“: მსუბუქი ფლირტი, ძალდაუტანებელი სცენები, პლუს – ოდნავ შესამჩნევი სევდა და უნონო დრამატიზმი.

49 წლის პოპულარული იაპონელი დრამატურგის, სცენარისტისა და რეჟისორის, კოკი მიტანის პიესა როგორც ჩანს, რეჟისორისათვის ერთგვარი ტესტი იყო: სად გადის ზღვარი თავსმოხვეულ პატრიოტიზმსა და პროფესიონალიზმს, პრინციპსა და დათმობას შორის. პიესაში, რომელსაც ორიგინალში „სიცილის აკადემია“ ჰქვია, ხოლო მარჯანიშვილში – „ჟოლო“, ნიჭიერი კომედიანტი და დრამატურგი ცუბაკი (ნიკა კუჭავა) ფინალში ომში მიდის, ხოლო მანამდე მანჯურის ომიდან დაბრუნებული და თეატრის მოძულე ცენზორი ნეო (ნატა მურვანიძე) – თეატრით ავადდება.

თითქმის ორსაათიან ტრანსფორმაციამდე რეჟისორი კომედიის გაკვალული ბილიკებითა თუ შეუცნობელი უღრანით ერთდროულად გვატარებს. მან შიგნიდან იცის მსახიობის, ტექსტის, რეჟისორის თუ ცენზურის პრობლემები და ამიტომ დუელი ცენზორსა და კომედიანტს შორის ბრწყინვალე, მაგრამ მაინც თეატრალურ გამოცდას ემსგავსება: აბა, რამდენად სწრაფად შეგიძლიათ ტექსტი დაწეროთ?! ახლა შექსპირის პაროდით შთაგონებული „რომელთა და ჯულიო“ XVI საუკუნის იაპონური დრამის პერსონაჟე-

ბით ჩანაცვლეთ; სიტყვა „სამშობლო“ სიტყვა „ჟოლოთი“ შეცვალეთ... ახლა კი კომედია ისე დაწერეთ, რომ ერთხელაც არ გაგვეცინოს!..

მკაცრი და სისუფთავის მოყვარული ცენზორის ახირებებს ბოლო არ უჩანს, მაგრამ დრამატურგი ცუბაკი განუწყვეტილად ახალ ვარიანტებს ქმნის. თანაც ისე, რომ თავსმოხვეული ცენზურის პირობებში ტექსტი სულ უფრო დახვეწილი ხდება. მსახიობების სასახლოდ უნდა ითქვას, რომ ისინი რეჟისორის მიერ მოფიქრებულ თამაშში ბავშვური ჟინითა და სიანცით ებმებიან: სხარტად აწყობილი დიალოგები, მოულოდნელი იუმორი, კარგად დასწავლილი ჟესტებისა და გა-

თვლილი პაუზების მონაცვლეობა ქმნის იმ ატმოსფეროს, უმთავრეს შერეს, რაც „ჭოლას პუბლიკას“ ასე უყვარს: მსუბუქი ფლირტი, ძალდაუტანებელი სცენები, პლუს – ოდნავ შესამჩნევი სევდა და უნონო დრამატიზმი.

ჟოლოთი ჩანაცვლებული სამშობლოს მიღმა დაკვირვებულნი თვალი იოლად აღმოაჩენს მნიშვნელოვან „მეორე პლანსაც“: რეჟისორი თავად ცუბაკის პროტოტიპია, რომელიც ცდილობს, ცენზორი, ანუ ხელისუფლება საკუთარი თამაშის წესებით გააცუროს. ამდენად, მას ცენზურა ხელს კი არ უშლის, თითქოს პირიქით, ეხმარება და შემოქმედებით ფანტაზიას უფიქვებს! სწორედ ეს ორმაგი თამაში, ნიღბების დაუსრულებელი გაცვლა, მსხვერპლისა და მოძალადის როლების მონაცვლეობა ქმნის იმ უხილავ, „მესამე პლანს“, რომელსაც მოულოდნელად იგრძნობთ სცენის 360 გრადუსით შემობრუნების შემდეგ.

კოკი მიტანის პიესა რალაციით ბულგაკოვის „მოლიერის ცხოვრებას“ ჰგავს, სადაც ლუდოვიკო XIV-სა და მოლიერის დიალოგები იმეორებს ნეოსა და ცუბაკის თეატრალური თამაშის ფინალს: იმისათვის, რომ სამშობლოსთვის, ანუ ჟოლოსთვის მოვკვდეთ, ტექსტის დასახიჩრებაც უნდა შეგვეძლოს და ცენზურის გაცურებაც.

FREEDOM MUSIC

& DJ Pete Heller @ Safe

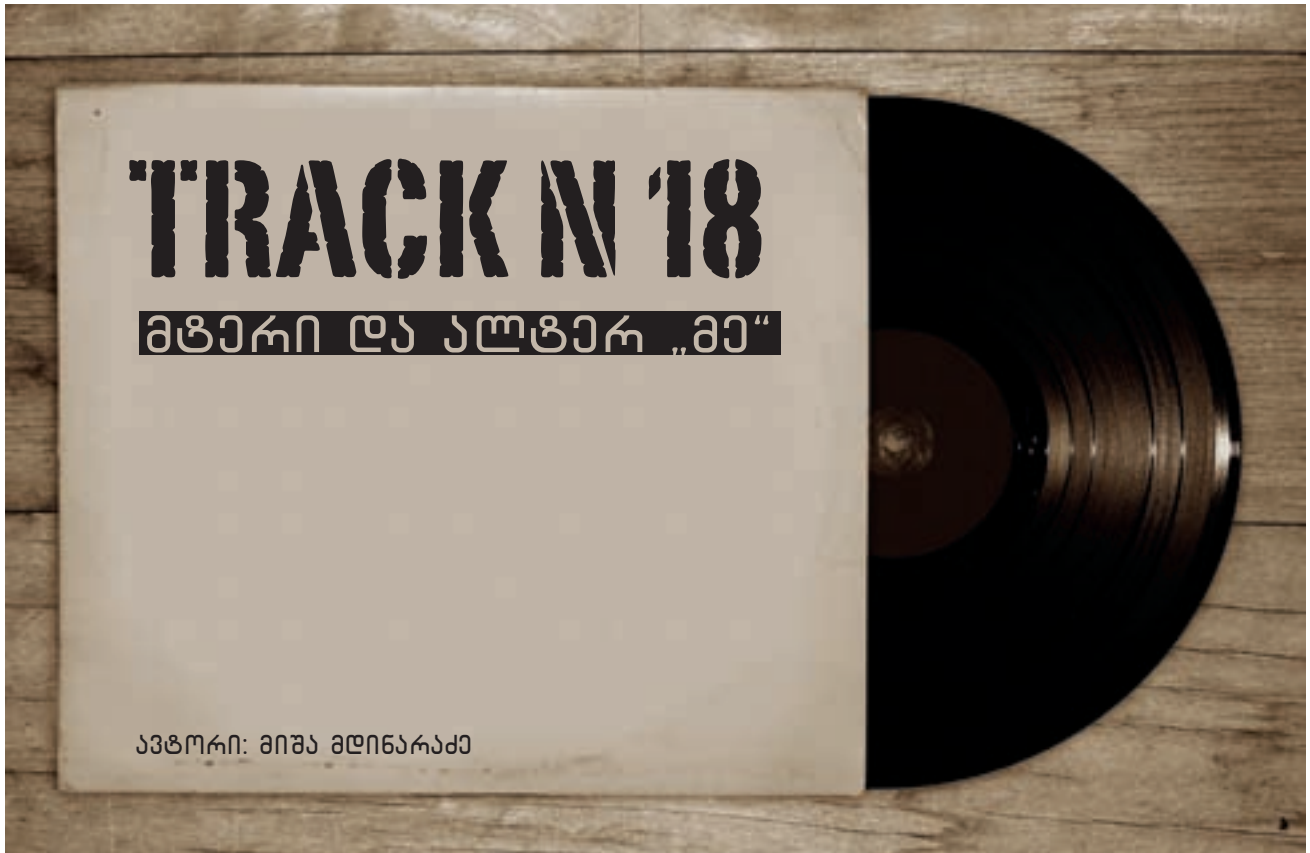

18 დეკემბერს ფრიდომ მიუზიკმა წარადგინა დიჯეი პიტ ჰელერი. დიჯეის გამიხსული სეტები კლუბში სასიამოვნო ატმოსფეროს 5 საათის განმავლობაში ქმნიდა.

VIP მიღება ლაუნჯ მუსიკის ფონზე და აქტივაციის ზონების თანხლებით მიმდინარეობდა. მოწვეულ სტუმრებს საშუალება მიეცათ ისინამონათ კოქტეილების გრავალფეროვნებით და ესწავლათ ვინილავით გამიხსნა იესკლუბიურ ვორქშოფზე დიჯეი თომასა და გიო შენაელი-სთან ერთად.

ფრიდომ მიუზიკ

& დიჯეი პიტ ჰელერი სეიფში

შემოქმედის ყველაზე დიდი პრობლემა საკუთარი შემოქმედებისგან თავის დაღწევაა. ეს რთული პროცესია, იმდენად რთული, რომ, ხშირ შემთხვევაში, ხელს გიშლის სხვა შენისთანა შემოქმედის ხელოვნება ადეკვატურად შეაფასოს, მიიღოს შენს სივრცეში და საკუთარი შემოქმედება, როგორც ეგოს ნაწილი, ან თუ გნებავთ, ამბიციის დროებით მაინც დაამარცხო.

მითი სალიერის შესახებ კიდევ ერთხელ ადასტურებს კულტურული სუბიექტივიზმის მნიშვნელობას, რადგან სწორედ ამ ზღურბლის გადალახვაა გენიალობის მაჩვენებელი და არა ხელოვნებაში საკუთარი ამბიციის ანარეკლის დატოვება. ქრისტიანული დოგმატით, ეს ასე გამოიყურება – გიყვარდეს მტერი შენი, ვითარცა თავი შენი. რთულია არა? იქნებ ამიტომაც უჭირთ შემოქმედებს ერთმანეთისთვის გულწრფელი, თბილი სიტყვის თქმა, ამ დროს „მე“-ს დაკინების საშიშროების წინაშე დგება, ის მტრის ხელოვნებით ალტაცებას ვერ უძლებს და განადგურების შიშის ქვეშ უამრავ თავდაცვით ხრიკს იგონებს, მაგალითად: არაადეკვატურ კრიტი-

კას, ლანძღვას ან დაცინვას. ძალიან იშვიათია შემთხვევა, როდესაც ერთი შემოქმედი პირდაპირ გამოხატავს სიმპათიას მეორის ხელოვნების მიმართ. ეს ძალიან „დიდება“ შეუძლიათ მხოლოდ. ჩემი აზრით, კაცობრიობის ყველაზე დიდი ნაკლი ადამიანების ურთიერთაღიარების უნარის სიმცირეშია, ამიტომ იწყოს ხელოვნებამ კვდომა.

Track N 18, ეს ტრეკი, ძალიან დიდი ხანია, ჩემს ლეპტოპში ინახება. ნიკა მაჩაიძეს არ ვიცნობ. ასეც ხდება ხოლმე – ამ პატარა ქვეყანაში მუსიკოსები ერთმანეთს არ იცნობენ. ვინც ვიცნობთ, ისინიც დიდად არ ვწყალობთ ერთმანეთს. ამას თავისი მიზეზი აქვს, ალტერ ეგოსთან ბრძოლა – ბრძოლა, რომელიც ყოველ წუთს შემოქმედ „მე“-სთან გინევს. Track N 18 – სინამდვილეში, კომპოზიციას რა ჰქვია, არც კი ვიცი. ფაქტია, რომ „მტრის“ მუსიკა ძალიან მომწონს! „მე“ – შემოქმედი არც ისე დიდია, რომ სხვისი მუსიკა აღიაროს და „მე“ – ადამიანი არც ისე პატარაა, რომ ის, რაც ძალიან მოსწონს, დამალოს.

ნიკა მაჩაიძის მუსიკა სახსება ეგზის-

ტენციით და არა ყოფით, მისი მუსიკალური ალტერ ეგო ჩემთვის ძალიან ნაცნობია. ის თავისუფალია მავნე ტონალური სენტიმენტალიზმისგან და სქემატური, მაგრამ მნიშვნელობით დატვირთული დრამატურგიული ქარგაა. ეს მუსიკა არ წარმოადგენს პოპკლასის ფართო მოხმარების გასართობ პროდუქტს, ეს ხელოვნებაა, სადაც ტონს, ბგერას და მათ შორის პაუზას ეგზისტენციური მნიშვნელობა აქვს. აქ არ არსებობს მკვდარი ნაწილები, ეს მუსიკა ცოცხალია დროსა და სივრცეში. რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, მასში არ არის ტყუილის, ფარსის, მოჩვენებითი ტრაგიზმის არც ერთი წამი.

არც ისე საშიში ყოფილა კოლეგის აღიარება და ამაზე საქვეყნოდ საუბარი. თუ ეს ასე იქნება, პუშკინის სალიერი ერთხელ და სამუდამოდ დამთავრდება, ისტორიული სალიერი კი გამარჯვებას იზეიმებს, რადგან როგორც 2005 წელს მის სასამართლოზე დადგინდა, სალიერის არ მოუკლავს მოცარტი. მოცარტი უფრო პუშკინის ალტერ ეგომ მოკლა სალიერის ხელით და პრეცედენტიც დაუშვა.

რუსთაველის თეატრი

ბალი ბრუნავს

1 პერსონი

თბილისის ფანჯარა

2 პერსონი

მარტინ ბორხერი

3,20 პერსონი

გონიერ ბიჭი

3,50,25 პერსონი

მისთვისაც
დასწრებულნი

4 პერსონი

მისთვისაც
დასწრებულნი
პენსიონი

5 პერსონი

გაგონიერი

6 პერსონი

თბილისის
10 პერსონი

6 პერსონი

პეტროლი ბიჭი
და
მისთვისაც დასწრებულნი

1,5,20 პერსონი

ფანჯარა

11 პერსონი

ფანჯარა

12 პერსონი

გონიერების
ფანჯარა

13 პერსონი

ბიჭის
ფანჯარა

16 პერსონი

გონიერი
ბიჭი და
მისთვისაც დასწრებულნი

16 პერსონი

და
მისთვისაც
დასწრებულნი

19 პერსონი

მისთვისაც

19 პერსონი

მისთვისაც

20 პერსონი

მისთვისაც
დასწრებულნი

23 პერსონი

მისთვისაც
დასწრებულნი

24 პერსონი

მისთვისაც
დასწრებულნი

25 პერსონი

ბიჭის

26 პერსონი

მისთვისაც
დასწრებულნი

26 პერსონი

მისთვისაც
დასწრებულნი
და
მისთვისაც

27 პერსონი

ბარბარის მისხრამეტი

ავტორი: დიანა აფიშიაძე

ბარბარეზე უნდა მოვყვე, ჩემს საყვარელ ბარბარეზე, კნინა ბარბარე ჯორჯაძეზე, ქართული სამზარეულოს მთავარ რომანისტზე, ქართული კულინარიული ლიტერატურის ფუძემდებელზე, კარგ ქალზე და კარგ ადამიანზე.

ამას წინათ დიუმას „დიდი კულინარიული ენციკლოპედიის“ თარგმნა დავინწყე, ეს ენციკლოპედია კიდევ ცალკე თემა და ცალკე საკითხია. ჰოდა, როცა პარალელის გავლება ვცადე – ქართული სამზარეულოს შესახებ ვინ შექმნა ასეთი ფუნდამენტური, და, რაც მთავარია, ძალიან საინტერესო ლიტერატურული ნაშრომი, რა თქმა უნდა, ბარბარე გამახსენდა, გამახსენდა და გული დამწყდა, რომ ეს შესანიშნავი ქალბატონი სრულიად ეპიზოდურად გვასხოვს „მამათა“ და „შვილთა“ ე.წ. „ბრძოლის“ დროს მამების მხარდაჭერის გამო და სულ ეს არის.

არადა, საკმაოდ აქტიური ვინმე იყო, პოეტი, პროზაიკოსი, პუბლიცისტი, დრამატურგი, განათლების საკითხებით დაინტერესებული, ქალთა უფლებების დამცველი და, ამასთანავე, ოჯახის ბურჯი, როგორც იტყვიან:

„განსვენებული, არამც თუ თვითონ იყო დიასახლისი, არამედ იგი სხვებსაც აგულიანებდა და აქეზებდა – რომ ოჯახისთვის მიეხედათ, ოჯახი ფეხზეც დაეყენებინათ და ეკონომიკურად გამაგრებულიყვნენ“, – ამას მისი ქალშვილი წერს მასზე – განსვენებული სიტყვით არ კმაყოფილდებოდა და მწერლობითაც სურდა გაენა „პროპაგანდა“ დიასახლის-

თა შორის. სხვათა შორის, მან განიზრახა ქართული სამზარეულოს შედგენა და გამოცემა – რადგან გრძნობდა, რომ ერის წარმატებაში და ცხოვრებაში პირველი ალავი ჯანმრთელობას უკავია – ეს უკანასკნელი კი დამოკიდებულია კარგ და საღ საზრდოზე... ყოველი საქმელი, რაც ამ წიგნში შედის, ყველა მისი პირადი გამოცდილების შემდეგ არის დაწერილი.“

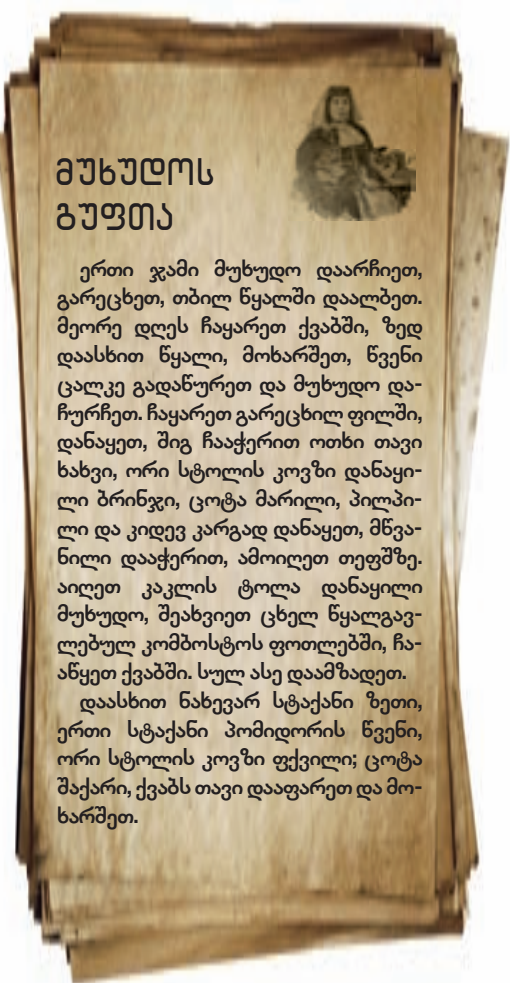
ეს ყველაფერი კარგი, მაგრამ პირველ რიგში ეს ქალი ჩემთვის პოეტი, პოეტი, მაგრამ არა იმ ლექსების გამო, რომელთა წერა თორმეტი წლის ასაკიდან დაუწყია. მე მისი სხვა პოეზია მიყვარს, აი, ასეთი : „ტყემლის ჭრიანტელი

ტყემალს, როდესაც კურკა გაუმავრდება, მოიტანთ და ფოთილსა და კუნწებს დაარჩევთ, ჩაჰყრით ქვაბში, ერთ ანუ ორს ჯამს და ზედ წყალს დაასხამთ, რაც დაჰფარავს, დასდგამთ ცეცხლზე; როდესაც ისე მოიხარშება რომ ისრისებოდეს, გადმოიღებთ და ხონში ჩაასხამთ, გააცივებთ და ხელით ამოსტყელეთ, შემდეგ ცხრილში გასწურავთ, ჩენჩოსა და კურკას გადაჰყრით, წვენს კი ამ რიგად შეანელებთ:

მოხარშავთ წითელ მხალს, რომელსაც ჭრიანტლის მხალს ეძახიან და თუ წითელი მხალი არა გაქვთ, თითმავალა მხალს მოხარშავთ, გასწურავთ და წმინდად დაჰკეპავთ, შემდეგ ერთი მუშტის ტოლს ჩასდებთ იმ ტყემლის წვენში, აურევთ; აგრეთვე დააჭერით ორი თავი ხახვი და მწვანილეულობა: ქინძი, ქონდარი, კამა, რეჰანი, სუსამბარი“.

აი, ხომ არ ვიცი, რა არის „ჭრიანტელი“, მაგრამ ვხვდები, რომ რალაც ძალიან გემრიელი, მომყავო და მაცოცხლებელი უნდა იყოს.

ანდა ასეთი ვერლიბრი:

მუხუდოს ბუფთა

ერთი ჯამი მუხუდო დაარჩიეთ, გარეცხეთ, თბილ წყალში დაალბეთ. მეორე დღეს ჩაყარეთ ქვაბში, ზედ დაასხით წყალი, მოხარშეთ, წვენი ცალკე გადანურეთ და მუხუდო დაჩურჩეთ. ჩაყარეთ გარეცხილ ფილში, დანაყეთ, შიგ ჩააჭერით ოთხი თავი ხახვი, ორი სტოლის კოვზი დანაყილი ბრინჯი, ცოტა მარილი, პილპინილი და კიდევ კარგად დანაყეთ, მწვანილი დააჭერით, ამოიღეთ თეფშზე. აიღეთ კაკლის ტოლა დანაყილი მუხუდო, შეახვიეთ ცხელ წყალგავლებულ კომბოსტოს ფოთლებში, ჩაანყეთ ქვაბში. სულ ასე დაამზადეთ.

დაასხით ნახევარ სტაქანი ზეთი, ერთი სტაქანი პომიდორის წვენი, ორი სტოლის კოვზი ფქვილი; ცოტა შაქარი, ქვაბს თავი დააფარეთ და მოხარშეთ.

ასეთ მინიმალიზმზე რას იტყვი: „ქაბაბი ქონდრისა“

გააკეთეთ წმინდა ფქვილის თხელი ცომი, მარილი ჩააყარეთ, თითო-თითო ძირი ჩვილი ქონდარი ამოავლეთ ამ თხელ ცომში, ტაფაში ჩაასხით ზეთი; როცა ზეთი კარგად გაცხელდეს, ეს ამოვლებული ქონდარი ტაფაში ჩაანყეთ და მოწვით“.

ახლა ცოტაოდენი პროზა, უფრო კონკრეტულად, ტრაგიკული რეალიზმი:

„შემწვარი ლაღლები

სანებელათი ლაღლები გაპტყვევით, გამოშვინეთ, შეწვით შამფურზედ ან ქვაბში ორი-სამი კოვზი ერბოთი; შიგნეულობა წმიდად დაკეპეთ, დანარჩენ ერბოში მოხრაკეთ ნახევარი თავი დაკეპილი ხახვით და ნახევარ კოვზ ფქვილით, ჩააყარეთ რვა მარცვალ ბაჭარი, ოთხი მარცვალ დანაყილი პილპილი, მარილი, ნახევარი ლიმონი ჩაანურეთ. შეიძლება მიუმატოთ ორი კოვზი სმეტანა. ყველა ეს გახსენით ერთ სტაქან ბულიონში, აადუღეთ და დაასხით ლაღლებს“ (როგორი ენაა ქართული, ზმნა „გაპტყვევით“ მთლიანად გამოხატავს საბრალო ლაღლების მთელ უბედურებას“.).

და ერთიც, რთული და დახლართული სიუჟეტის რეცეპტი:

„ლასპინგი

ექვსი ხბოს ფეხი ან ერთი მოზრდილი ხბოს თავი კარგად განმწმინდი, გარეცხილი მოხარშეთ; ხორცი გამოაცალეთ, კვერცხსა და სუხარში ამოავლეთ, შეწვით. რაც ძვლები დარჩება, დაკუნეთ, ისევ იმ წვენში ჩაყარეთ და მიუმატეთ ხორცი, ქათმის ან ინდოურის ძვლები, ან კიდევ რისაც საცივი (მაიონეზი) კეთდება, იმის ძვლები და ხორცი; რაც უფრო დიდხანს იხარშება, იმდენად უფრო გემრიელია. ორი თავი ხახვი, ორი ძირი სტაფილო, ერთი ძირი ოხრახუში, ერთი ძირი ნიახური, ორი დაფნის ფოთოლი, ოცი ბაჭარი, მარილი, ესენი სულ ჩააყარეთ და კარგად ჩაიხარშოს, ქვაბი გადმოდგით და, როცა გაგრილდება, რასაც ქონს მოიგდებ, იმას მოხდით; ნახევარი ჩაის სტაქანი თეთრი ძმარი ჩაასხით ან ლიმონის წვენი, იმდე-

ნი სიმყავე მიეცით, რომ გემო კარგი ჰქონდეს; ან სამი კვერცხი გატეხეთ და ნაჭუჭიანად შიგ ჩააგდეთ, მერე ისევ ცეცხლზე შედგით და ნელ ცეცხლზედ იხარშოს, ხშირად და წყნარად მოურიეთ; ქვაბს თავი დახურეთ, როცა ლასპინგი დაინმინდება, სალფეტკში განურეთ და აადუღეთ. დანმენდილი ლასპინგი ოთხი ჩაის სტაქანი უნდა გამოვიდეს და, თუ ნაკლებია, ადუღებული წყალი მიუმატეთ. ვისაც უნდა, რომ წითელი ფერი ჰქონდეს, წითელი ნებოთი (ყელატინით) შეღებეთ ან ორი ნატეხი შაქარი დანვით და ის აურიეთ. თუ წმინდა ფერი არა აქვს, ისევ ჩაასხით ქვაბში და ერთი კვერცხის ცილა ჩააგდეთ, მერე კიდევ სალფეტკში განურეთ, თეფშებზე დაასხით და დადგით ყინულზე ან ცივ ალაგას, რომ გაიყინოს“.

დესერტი გინდათ? აქ რას არ იპოვით, ნესვის ყელე თუ ნუშის პლომბირი, შაქრიანი ვაშლის ფელამუში, ვაშლის პუდინგი და გოგრის ფავა.

სოუსები? თეთრი და წითელი, ხახვის და მიწივალასი, სოუსი ისპანახის და სოუსი ქიშმიშის.

და მთავარი წესი ბარბარესაგან:

„უფრთხილდით, საჭმელი მლაშე არ მოგივიდეთ, საჭმელს მარილი ყოველთვის ცოტა უნდა უქნათ, დამატება ყოველთვის შეიძლება, მოკლება კი ყოველად შეუძლებელია“.

აი, ასე.

PS. (გამოგონილი ამბავი)

ხალხში ლაპარაკობდნენ, რომ მამებისა და შვილების დაპირისპირების ჭეშმარიტი მიზეზი სულ სხვა რამ იყო, მეტიც, ზოგიერთი ამ მიზეზს უკბილო პირზე ხელის მიფარებით და ცბიერი თვალების მოხუჭვით კონკრეტულად ასახელებდა კიდევ. თუმცა სინამდვილეში მხოლოდ ორმა ადამიანმა – თავადმა ილია ჭავჭავაძემ და კნენინა ჯორჯაძისმა იცოდნენ, რა მოხდა სინამდვილეში. რასაკვირველია, არცერთი არ ამხელდა.

ყველაფერი მანსვეტაშვილებთან გამართულ სადილზე დაიწყო. ილიაც იყო მიწვეული და ხანში შესული და დარბაისელი კნენინა ბარბარეც იქ სუფევდა თავისი განუყრელი ჩიხტიკო-

პით. საოცარი ქალბატონი იყო ბარბარე, საზოგადოების სული და გული, ქალთა ემანსიპაციისა და ჩალაღჯის საკითხებზე ერთნაირად გატაცებითა და გულმხურვალედ მოსაუბრე, კარგი მოკამათე და დეკლამატორი. მისაღებ ოთახში ისხდნენ ის და მოხუცი კნენინა ბარათაშვილი. ბარბარე ახალი თაობის პოეტებზე ლაპარაკობდა დიდი სიყვარულით და ცოტა ამრეზით, ხოლო მის თანამოსაუბრეს საზოგადოების ახალი ჭორები უფრო აინტერესებდა.

თანდათან, როგორ მოხდა, ვერცერთმა ვერ შენიშნა, საუბარმა მიმართულემა შეიცვალა. ნაზუქის ცომით დაიწყეს და შიგთავსს როცა მიადგნენ, თავადი ილიაც შემოუერთდა. კნენინას უყვარდა განათლებული ახალთაობელები, ილიას კი დარბაისელ დედაკაცებთან საუბარი, მათი ქართულის მოსმენა.

თავიდან მშვიდად ბაასობდნენ, მერე კი, რომელიც კერძის, რომელიც ინგრედიენტზე მსჯელობისას, განინმატებულმა ბარბარემ ქართული კაბისთვის სრულიად შეუფერებელი მარაო ხმაურით დაკეცა, უცბად წამოდგა და ოთახიდან გასვლისას ილიას მიაძახა: „ამ ახალთაობელებს ენის ცოდნა როგორ მოგკითხოთ, ზრდილობა არ იცითო“.

ჰოდა, აქედან დაიწყო, რაც დაიწყო, ბედად, ერთმა თავადმა ერთი ცუდი რუსი პოეტი ცუდად თარგმნა, ილიამაც არ დააყოვნა, ილიას წერილს გრიგოლ ორბელიანის პასუხები მოჰყვა, მერე აკაკიც შეეშველა თავისი გესლიანი კალმით, ათასი ლექსი, წერილი, გამომხაურება თუ გამოცანა დაინერა, მოკლედ, აირია მონასტერი.

არადა, სულ უბრალო მიზეზი ჰქონდა ამ ყველაფერს, ილიას საიდანაც ხელში ჩავარდნოდა ბარბარეს სამზარეულოს წიგნის ხელნაწერი და შენიშვნა მისცა, „ქაში“ კი არა, „ფაფა“ უნდა გენერთოთ. კნენინამ იუკადრისა და შეეპასუხა, ილიამაც არ დაუთმო, ჰოდა...

რა უნდა ექნა, მისთვის „ქაში“ სხვა იყო, „ფაფა – სხვა, კიდევ სხვა „რძის ფლავი“ და „კორკოტი რძისა“.

სიტყვის ქალი იყო კნენინა ბარბარე. სიტყვების და გემოების.

სუკერბერბის „სისტემა“

ავტორი: ანი ასათიანი

ტერმინი „სოციალური ქსელი“ გასული საუკუნის 30-იან წლებში გაჩნდა. ამერიკელი სოციოლოგები ადამიანებს შორის არსებულ ურთიერთკავშირებს სწავლობდნენ. ასეთი კავშირებს სოციოგრაფიის საშუალებით გამოსახავდნენ, რომელშიც ცალკეული პიროვნებები წერტილებით იყვნენ აღნიშნული, მათ შორის კავშირები კი – ხაზებით. ამ სახით ვიზუალიზებულ ადამიანთა საზოგადოებას სოციალური ქსელი დაარქვეს.

ტერმინმა მოგვიანებით სოციოლოგიიდან ინტერნეტშიც გადაინაცვლა.

ბოლო ხანს ონლაინ სოციალიზაცია დიდი პოპულარობით სარგებლობს, რასაც, თავის მხრივ, ინტერნეტის განვითარებამ შეუწყო ხელი. ამის მაგალითია თუნდაც Facebook-ი, რომლის მომხმარებელთა რიცხვმა 600 მილიონს გადააჭარბა, მისი შემქმნელი მარკ ცუკერბერგი კი ყველაზე ახალგაზრდა მილიარდერად იქცა.

ჩაკატლი ვებ ქაოსისტება

სოციალურ ინტერნეტ სერვისებს თავად მომხმარებელი ამდიდრებს (youtube, blogger, wordpress, soundcloud, Fliker და სხვა). ერთ დღესაც მომხმარებლებმა ინფორმაციის განთავსება რომ შეწყვიტონ, ისინი არსებობას ვეღარ გააგრძელებენ. ამ სერვისებს ღია პლატფორმებს უწოდებენ. ისინი ერთმანეთთან ინტეგრირებულია. მაგალითად, soundcloud-ში განთავსებულ აუდიო ფაილს ან youtube-ზე დადებულ ვიდეოს ხშირად იხილავთ ვინმეს ბლოგში

ან Facebook-ის კედელზე. თავად ამ სერვისებს ასეთი მიდგომა აქვთ: ინტერნეტი არის თავისუფალი სივრცე, ყველაფერი ყველგან ყველასთვის მისაწვდომი უნდა იყოს. ამ იდეოლოგიურ გარემოში Facebook-ი ცალკე დგას – ნებისმიერ სხვა სერვისში განთავსებული ინფორმაცია შესაძლებელია შემოიტანო, ხოლო ის, რაც ამ სოციალურ ქსელშია განთავსებული ამავე სამყაროში რჩება. და დაპირისპირებებიც სწორედ აქ იწყება.

სუკერბერბის ბებებში

მარკ ცუკერბერგის გეგმები, Facebook-მა მთელი ინტერნეტი ჩაყლაპოს, ვირტუალურ სივრცეში მუდმივად ახალი ტერიტორიების დაპყრობას გულისხმობს. რაც, თავის მხრივ, ახალი და სხვების მიერ უკვე აპრობირებული სერვისების Facebook-ში გაჩენას მოიცავს.

სულ ცოტა ხნის წინ ონლაინ სოციალიზაციას ონლაინ ბაზრობა მოჰყვა (Marketplace). Facebook-ის აქტიურმა მომხმარებლებმა უკვე შეამჩნიეს ახალი ლილაკი, რომელსაც Marketplace ჰქვია და სოციალური ქსელის ყველა მომხმარებელს სოციალურ ბაზრობაზე ებატიყება.

ახლა კი ახალი პროდუქტი @Fmail ჩაერთო ელექტრონული გზავნილების კონკურენტულ გარემოში.

დღეისათვის ელექტრონული ფოსტის სამყაროში ერთ-ერთი უდავო ლიდერი Google-ია, თავისი Gmail-ით. ახალი პროდუქტის გაჩენისთანავე გაჩნდა მოსაზრებები, რომ Fmail-ი Gmail-ს სერიოზულ კონკურენტს

გაუწევს და მას ჯიშელის მკვლელიც (Gmail killer) კი უწოდეს.

უფრო კონკრეტულად, „ფეისბუკის“ ახალი სერვისი გულისხმობს არა ახალი ელექტრონული ფოსტის შექმნას, არამედ „თანამედროვე გზავნილების გავრცელების სისტემა“ (modern messaging system); რომელიც თავისთავში ჩატს, მოკლე ტექსტურ გზავნილებს და ელექტრონულ ფოსტას მოიცავს. ყველა ეს ფუნქცია მომხმარებელამდე ერთი ინტერფეისის საშუალებით მივა.

მარკ ცუკერბერგის მიერ გამოთქმული მოსაზრების მიხედვით, დღევანდელი ელექტრონული ფოსტა „ზედმეტად ფორმალური“ და ჩახლართულია.

„ფეისბუკის“ ახალი ტექსტური გზავნილების გამოყენებისას, აღარ ფიქრობ იმაზე, რომ ზოგიერთი საკონტაქტო პირის მხოლოდ ტელეფონის ნომერი, ზოგის ელექტრონული მისამართი და ზოგის საერთოდაც არანაირი საკონტაქტო ინფორმაცია არ გახსოვს, საკმარისია facebook-ის მეშვეობით დაწერო შეტყობინება და დანარჩენს ქსელი თავად გააკეთებს, თვითონ განსაზღვრავს მოკლე ტექსტური შეტყობინება გააგზავნოს მობილურ ტელეფონზე, ელექტრონული ფოსტით თუ ჩატის საშუალებით გადასცეს შეტყობინება ადრესატს.

„ფეისბუკის“ მეილ სისტემა (facebook/about/message/) ჯერჯერობით ბეტა მოხმარების რეჟიმშია და, როგორც ჩანს, ძალიან მალე ყველასათვის ხელმისაწვდომი გახდება.

Հիომბոտոն ՅՐՈՒՆԻ, (ԿՐՋՈՒՐԻ ՏԲՏՑ ՅՐՈՒՆԻ), ԵՒՆՅՆՈՒԹ

ԵՒԻՆՏՆԻ ԹՐԹՆՆՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱՋԻՆԵԵԹՅՈՒՆ
ԵՒ ԿՐԹՈՒՆԻԿՆԵԹՅՈՒՆ ԵՒԻՆՏՆԻ ՆՏՅՆ ԴՅՅԵՆԵԹՅՈՒՆ:
ԹՅՈՒՏԱԿԻՆ, ԿՆԵԿՏԻՐ, ՈՒՍԱՐԻՆ, ԿՆՅՆԵԿՏԻՐ, ՅՐՈՒՆԵՐԻՆ

📍 ԹՅՈՒՄԹՅՈՒՆՆԱՅԻՆ ԵՒ ՄԱԿՏԻՅԵՐԻՆ ԵՐԵՂԵՒԵԹ

📍 ԿԻՏՆԵՂԵՂԵԹԻ ԵՒ ՅՅԿՐՄՈՒԹԻՐԻՆ ԵՒԿԻՏՅԵՅԵ

📍 ՏԱՅՅԵՂԵՍՄ ՏԱՏԵՂԵՄԻՅԵԹ

📍 ՄՆՈՒԹԻ ԿԵՏԿՈՒՆԵԹԻ ԵՒ ԿՅԵԿԵՅԵ

📍 ՈՆԵՐՅՈՒՆԵՂԵՂԻ ԵՅԵՅԵՍԻՅԵԹ

ԹՐՈՒՆԵՅՅԵՒ ՏԱՐՃԱՏՄ ԿՅԻԻ
ԵՒ ՎԵՂԵՒ ԹՅՅԵՆՑ թՅՈՒՆԵՅ ԵՒՅՈՒՆԿԱԿԻ ԵՂԵԵԹԻ
ՅՎԻՐԻՆ ԵՐՆԵՂԵՆԵԹԻ!

611 ԵՅԻՄԵՆ

ԸՐԻԿՆԵՐԵՅԻՆ ԹՅԵՐԻՆ: ՏԱՏԵՂԵՄԻ ՏԱՅՅՄԻՒԹ 3 ԸՄԻՒԹ ԵՒ 4 ԵՐՈՆ ՅՎԻՅԻՆ ԵՐԵՂԵՒԵԹԻ ՄԻ ԵՂԻՄՏԵՅ ԵՒ ԿԻՒ ԵՅՅԵՅԵ

ბავშვები და სკოლა

დალი სავას მოსაზრება

ბავშვობაში ნაკითხული წიგნებიდან ერთი განსაკუთრებით მიკლავდა გულს – ავტორი აღარ მახსოვს, ლევ ტოლსტოის რომელიღაც მოსწავლის მოგონებები იყო იასნაია პოლიანას სკოლის შესახებ, სადაც გრაფი გლეხების გოგო-ბიჭებს წერა-კითხვას და ანგარიშს ასწავლიდა. დავხუჭავდი თვალებს და წარმოვიდგენდი, რა კარგი იქნებოდა, ასეთი მხიარული და კეთილი მასწავლებელი რომ მყოფოდა.

ავტორი: ნინო ბაქიშვილი

ბავშვს სწავლა რომ უხაროდეს, ყველაზე მეტად სამი რამ სჭირდება – აღაშიანური სიტოპო, საპარტლიანოზის ბანსლა და არჩევნის თავისუფლება. ეს კი სწორად მასწავლებელმა უნდა უზრუნველყოს. დღევანდელ საქართველოში, წარმოუდგენელია არასტანდარტული და საინტერესო, დალი სავასნაირი აღაშიანების სკოლაში მიზიდვა.

სკოლა მძულდა. თუ შემეძლო, ვაცდენდი, თუ არადა – 2 საათამდე სულელი მასწავლებლებისთვის უნდა გამეძლო. ერთი-ორი ნორმალური მასწავლებელი სურათს ვერ ცვლიდა. ყველაფერი ისე იყო, როგორც იმ ქვეყანაში უნდა ყოფილიყო, სადაც ვცხოვრობდი. სულ არ გამკვირვებია სკოლის დამთავრებისას მასწავლებლების უმეტესობამ ნეილონის პერანგების და ფრანგული სუნამოების სანაცვლოდ უპრობლემოდ რომ დაუნერა მაღალი ნიშნები ჩემს სამოსან თანაკლასელებს. კიდევ ბევრნაირი უსამართლობა ხდებოდა, მაგრამ არაფერი მაკვირვებდა. მივჩევიე.

ნამდვილი ცხოვრება სკოლის მერე იწყებოდა – მეგობრები, წიგნები, თეატრი, ოპერა, კინო. მოკლედ, ვცდილობდი, რაც სკოლაში მაკლდა, გარეთ შემეღვსო და გამომდიოდა კიდევ. თან შვება ისიც იყო, რომ ჩემ მშობლებსაც ასეთივე დამოკიდებულება ჰქონდათ სკოლის მიმართ – ნიჰილისტური და ცოტათი აგდებული. ხედავდნენ, უსაქმოდ არ ვიყავი და სკოლას ხანდახან ავადმყოფობის გარეშეც მაცდენინებდნენ ხოლმე.

როცა ჩემი უფროსი შვილი 6 წლისა ხდებოდა, გულდასმით დავიწყე სკოლის ქებნა. მაშინ არც სკოლების ბრენდირება არსებობდა, არც ერთიანი სასწავლო გეგმა და როგორც ჩემი მეგობარი მიმტკიცებდა, სამინისტროში ისიც კი არ იცოდნენ, სულ რამდენი საშუალო სკოლა იყო ქვეყანაში.

1996 წელი იდგა. სკოლის ძიება მთელი თავგადასავალი იყო: ჯერ ერთ კერძო, ძვირადღირებულ, მართლმადიდებლურ სკოლაში მივედი, სადაც ყველა კლასში წვერებიანი კაცი დამხვდა და შევეშინდი. არც არავის გავსაუბრებია, ისე გა-

მოვბრუნდი უკან. მეორეგან, იტალიურ კერძო სკოლაში დირექტორი მესაუბრა იმაზე, როგორი ძვირფასი ფარდები იყიდა ახალი სასწავლო წლისთვის და რამდენს ხარჯავს სკოლის მოსართავად, მესამეგან კიდევ უარესი – ზუსტად ისეთივე სულელი დამხვდა, როგორც ჩემი სკოლის მასწავლებელთა უმეტესობა იყო, ცარიელი მზერითა და დაზეპირებული ტექსტით.

საბოლოოდ, ისევ საჯარო სკოლაზე შევაჩერე არჩევანი – ბროსეს ქუჩის „მექესე გერმანულზე“ და მგონი, არც შემცდარვარ.

მესამე კლასში ჩემ შვილს „სამშობლო ხევსურისა“ ასწავლეს და დასაწერად მისცეს თემა „რატომ მიყვარს ჩემი სამშობლო“. დაახლოებით ამგვარი რამ დანერა: სამშობლო კი ძალიან მიყვარს, მაგრამ რომ გავიზრდები აუცილებლად ვისწავლი ინგლისურს, წავალ ამერიკაში და ისეთ ქალაქში ვიცხოვრებ, სადაც სულ არის დენი და ბავშვებს მულტფილმების ყურება მაშინ შეუძლიათ, როცა მოესურვებთ. კიდევ ეწერა იმაზე, რომ ამერიკაში აქვთ დისნეი-ლენდი, გათბობა და სკოლებში ბავშვები არ იყინებიან. დიდად სასაცილო რამ იყო ეს თემა, გული მწყდება, რომ არ შევიწახე. მოკლედ, არაფერი ეწერა სამშობლოს სიყვარულზე და იმაზე, რომ თავის სალკლდეებს სხვა ქვეყნის სამოთხეზე არ გაცვლიდა, უფრო პირიქით. სანამ გადაათეთრებდა, წამაკითხა. მე შევაქე და ვუთხარი, რომ მაინტერესებდა, რას ეტყოდა მასწავლებელი.

მასწავლებლის იმედი ნამდვილად მქონდა. ვიცოდი, არ გაკიცხავდა და არ დაუნყებდა ნოტაციის კითხვას იმის შესახებ, რომ სამშობლო აუცილებლად

ილია ჭავჭავაძე

მგზავრის წერილები

რეჟისორები

თეგურ ჩხეიძე

დიმიტრი ხვთისიაშვილი

მონაწილეობენ:

თენგიზ არჩვაძე

გივი ბერიკაშვილი

გია გურჯანაძე

დავით დვალისხვილი

როლანდ ოქროპირიძე

ზვინად სხირტლაძე

უნდა ყვარებოდა. დალი ცაავა არა-ორდინალური ადამიანი იყო, მშობლებთან – ცოტა უხეში და მკაცრი, მოითხოვდა რალაც წესების დაცვას, რასაც მაშინ ცოტა თუ იცავდა. მასსოვს, საშინლად ბრაზობდა, თუკი ვინმე გაკვეთილზე აგვიანებდა – ყველამ ვიცოდით, დაგვიანებულებს კლასში არ უშვებდა. მოსწავლეებთან – ერთდროულად მოსიყვარულე და თბილი. ისიც მინახავს, დალის დანახვაზე როგორ გაეკვრებოდნენ ხოლმე კედელზე შატალოზე გამოსული უფროსკლასელები. ბავშვებს ძალიან უყვარდათ და ჩემ შვილს სკოლაში სიარული სულ უხაროდა ხოლმე, სანამ დალი ასწავლიდა. რამდენიმე დღის მერე სკოლაში

ძალიან გაიხარა, შინ დამპატიჟა და ეს ყველაფერი მაჩვენა. მერე, მოგვიანებით გავიგე, რომ თურმე თვითონაც მშვენიერ ლექსებს წერდა.

რას აკეთებდა დალი ცაავა განსაკუთრებულს, როცა ის კლასში ბავშვებთან მარტო რჩებოდა, არ ვიცი, ეს მხოლოდ შემოდია ვივარაუდო. მაგრამ ის ნამდვილად გამორჩეული ადამიანი იყო: საინტერესო, ღრმა, განათლებული, ცოტათი – ახირებულიც. მაშინ განათლების სისტემაში სრული განუკითხაობა იყო და დალი ამით კარგად სარგებლობდა – პროგრამას თავად ადგენდა, გარდა წერა-კითხვისა, უამრავ რამეს ასწავლიდა ბავშვებს – ბერძნული მათემატიკით დაწყებული, ბიბლიური

დღეს ქართულ საჯარო სკოლებში ბავშვები იმ მასწავლებლების პირისპირ რჩებიან, რომელთაც ჯერ კარგად ვერ დაივინყეს ძველი, ახალი ხომ ვერა და ვერ ისწავლეს. თანაც ეს „ახალი“ ძალიან განსხვავდება იმისგან, რაც რამდენიმე წლის წინათ დაიწყო: თუკი მაშინდელი განათლების სამინისტრო დემოკრატიისა და ჰუმანიზმის დანერგვას ცდილობდა სკოლაში, დღევანდელ ბავშვებსაც და პედაგოგებსაც პოლიციური მეთოდებით ებრძვის. რა ღირებულებები აქვთ მასწავლებლებს, რატომ მიმართავენ ისინი ძალადობისა და დაშინების პრაქტიკას, ეს არავის აწუხებს, ამ საკითხებს არავინ იკვლევს, ამაზე საერთოდ არ საუბრობენ. როცა მან-

როცა მანდატურის ინსტიტუტი შემოგვქონდა, არ გვიმსჯელია, რამ გამოიწვია ბავშვებში აბრეხისა და კალაღობის მატება. იქნებ ამის მიზეზი ჩვენ – უფროსები, მშობლები და მასწავლებლები ვართ? თავისით, სიდან კალაღობა და აბრეხია არ ჩნდება.

რომ მივედი, დალიმ გამაჩერა და მითხრა, ძალიან სწორად ზრდი შვილს. რაც მთავარია, ბავშვს თავისი აზრების გამოხატვა თამამად შეუძლია, მაგრამ მე ჩემი ისტორია მაინც მოვუყევი და ვუთხარი, როგორ დავბრუნდი პეტერბურგიდან ოცწლიანი ცხოვრების შემდეგ აქ, სწორედ იმიტომ, რომ ქართველი ბავშვებისთვის მესწავლებინაო.

დალი ცაავას პეტერბურგიდან ნამდვილი სიმდიდრე ჰქონდა წამოღებული – ანა ახმატოვას ნაჩუქარი პატარა ჩანთა და თავისი ახლო მეგობრის, იოსიფ ბროდსკის ამერიკიდან გამოგზავნილი ავტოგრაფიანი წიგნები, ღია ბარათები და წერილები. ბროდსკის ემიგრაციაში წასვლის შემდეგ პოეტის სხვა მეგობრებთან ერთად ისიც უვლიდა და პატრონობდა მის მოხუც, მარტოხელა მშობლებს. როცა გაიგო, ბროდსკის ლექსები მიყვარდა,

სიუჟეტებით დამთავრებული. ჩემი შვილი დღემდე იმეორებს, რომ არ შეხვედრია „დალიმასზე“ უფრო საინტერესო და მაგარ ადამიანს, რომ ყველაფერი, რაც უსწავლია, დალი მასწავლებლისგან იცის.

ხშირად ვფიქრობ, დალი ცაავა ცოცხალი რომ იყოს, შეძლებდა თუ არა დღევანდელ საჯარო სკოლაში მუშაობას. მგონი, გაუჭირდებოდა. ვერ შეეგუებოდა ვერც ამდენ დირექტივას და ვერც მანდატურს, რომელიც შეიძლებოდა შუა გაკვეთილზე შევარდნოდა და გაეკონტროლებინა, ვის ჩაუწერა „არა“ და ვის – არა. მანდატურს ერთს გემრიელად მიაღიანდებოდა, აქტსაც დაუწერდნენ და გააგებდნენ კიდეც. ვინ გამოე-სარჩლებოდა? მას არ სჭირდებოდა არავინ – მიიხურავდა კლასის კარს და თავად აგვარებდა ყველანაირ პრობლემას.

დატურის ინსტიტუტი შემოგვქონდა, არ გვიმსჯელია, რამ გამოიწვია ბავშვებში აბრეხისა და ძალადობის მატება. იქნებ ამის მიზეზი ჩვენ – უფროსები, მშობლები და მასწავლებლები (ანუ ოჯახი და სკოლა) ვართ თავისით, ციდან კალაღობა და აბრეხია არ ჩნდება.

ბავშვს სწავლა რომ უხაროდეს, ყველაზე მეტად სამი რამ სჭირდება – ადამიანური სიტბო, სამართლიანობის განცდა და არჩევნის თავისუფლება. ეს კი სწორედ მასწავლებელმა უნდა უზრუნველყოს. დღევანდელ საქართველოში, სადაც მთავრობას არა და არ ემეტება ფული განათლებისთვის, ხოლო სამინისტრომ არჩევანი განათლების ავტორიტარულ მართვაზე გააკეთა, წარმოუდგენელი არასტანდარტული და საინტერესო, დალი ცაავასნაირი ადამიანების სკოლაში მიზიდვა.

თავის აწინააღმდეგობა შენ
მბოროტად შეგებინებს და გესმის...

სიხარული

...ამიტომ Pampers Premium Care
იწყებს შენს ყაზს.

სხვათა Pampers Premium Care რეკომენდირებული
ყველაზე ხანგრძლივი DryMax, უწყვეტად მშრალი და,
ამავე რაოდენობის, 20%-ით თხელია, და სვეტი
ყველაზე ხანგრძლივი მშრალი და თხელი საფარი, ასე რომ
ვერისთვისაც არაფერია წინ მოსთხოვნილი შეგების
სრულყოფილი შეგნობის.

კომპიუტერული თამაში: „სიმინდის რესპუბლიკა – 2015“

ეს არის ვირტუალური თამაში.

თამაში ლანდშაფტურია. ეკრანზე ჩანს მთა-გორები, ალაგ-ალაგ – ტყეები, მდინარეები, დასავლეთით წყლის დიდი რეზერვუარია. ტერიტორიაზე, სადაც თამაში უნდა განვითარდეს, 5 მილიონი ადამიანი იცხოვრებს და თამაშში ყველა ჩაერთვება, რადგან ინტერნეტი ყველასთვის ხელმისაწვდომი იქნება.

ავტორი: ზვიად ჟორიძე

**ბანათლების
მინისტრი ქეთევან
კლიშიაშვილი,
რომელსაც წინა
სხოვრებაში
მასწავლებლად
მუშაობისას 400
ერთეული ჰქონდა
ხელფასად,
სალკერძ ძველ
ბიჭვას ებრძვის,
სალკერძ შვედეთისა
და ჰოლანდიის
მსგავსი სკოლები
უნდა გააქათოს და
ახლა კიდევ პიტარ
რუთსის პრობლემა,
რომელის მიწიერ
სხოვრებას უნდა
დაუბრუნოს.**

თამაშის პერსონაჟები უმთავრესად იცხოვრებენ დიდ ქალაქებში. მხოლოდ ცოტანი იქნებიან სოფლად, მაგრამ სოფელი იქნება აყვავებული. ყველანი საერთაშორისო სტანდარტების გზებით ივლიან. დედაქალაქიდან წყლის დიდ რეზერვუარამდე რკინიგზასაც გაიყვანენ და მატარებლები 125-130 კმ/სთ სიჩქარით იმოძრავენ.

ტერიტორიის შუაგულში ერთი დიდი ნავთობგადამამუშავებელი ქარხანა განთავსდება. იგი მთლიანად დააკმაყოფილებს ტერიტორიის მოთხოვნებს და ჭარბ პროდუქტსაც შექმნის. 17 ჰიდროელექტროსადგური უკვე ამუშავებული იქნება და 13 კი – მშენებარე. სასმელი წყალი 24 საათის განმავლობაში მიეწოდება ყველა მონაწილეს. სათამაშო ტერიტორიის 70 პროცენტი გაზიფიცირებული იქნება.

თამაშის პირობაა გაზრდილი ბიუჯეტი და შემცირებული უმუშევრობა. კომპიუტერული ქსელის გადატვირთვის საფრთხე

გაჩნდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი თამაშში ჩაერთვება დამატებით 5 მილიონი ვიზიტორი, რომელმაც ერთი წლის განმავლობაში უნდა მოინახულოს ეს ტერიტორია.

აქ არ იქნება კორუფცია. ფინანსთა მინისტრი, 26 წლის თამთა ხარებავა შეწუხებული ამბობს: „შეიქმნა განცდა, რომ სახელმწიფოს მხოლოდ დასჯა შეუძლია და არ შეუძლია თანამშრომლობა“. მან წინა ცხოვრებაში რეკორდი დაამყარა: ერთ იმპორტიორს შემოტანილი ტვირთი 6 წუთში განუბაჟა.

ტერიტორიაზე მონოპოლიებს ებრძვიან, თუმცა მაინც არსებობენ ცუდი ბიჭები: კახა და ნუგზარი წინა თაობის თამაშიდან დარჩნენ. პეტრე და ივანე ახლები არიან. ცუდ ბიჭებს კარგი ბიჭები მოერევიან და ეს ტერიტორია ბიზნესის კეთების სიმარტივის საუკეთესო ათეულში შევა.

ეს ტერიტორია თავისუფალი ვაჭრობის

ხელშეკრულებას გააფორმებს ამერიკის შეერთებულ შტატებთან და ევროკავშირთან. ამ ფაქტით შეძრული კემბრიჯელი პროფესორი პიტერ რუთსი პატარა სოფელში, პირობითი სახელით სიმონეთი, შემოსაზღვრავს 6 კვადრატულ მეტრ მიწას, ჩაარჭობს ბრიტანეთის დროშას და დაიწყებს ასკეტურ ცხოვრებას.

განათლების მინისტრი ქეთევან კლიმიაშვილი, რომელსაც წინა ცხოვრებაში მასწავლებლად მუშაობისას 400 ერთეული ჰქონდა ხელფასად, ცალკერძ ძველ ბიჭებს ებრძვის, ცალკერძ შვედეთისა და ჰოლანდიის მსგავსი სკოლები უნდა გააკეთოს და ახლა კიდევ პიტერ რუთსის პრობლემა, რომელიც მინიერ ცხოვრებას უნდა დაუბრუნოს.

იქნება იგი. ერთი ვერსიით, პრემიერ-მინისტრი გახდება; მეორე ვერსიით, პარლამენტის თავმჯდომარე; არის მესამე ვერსიაც: საერთოდ, დეპუტატიც კი არ გახდება და მხოლოდ მმართველი პარტიის თავმჯდომარედ დარჩება. სადაც უნდა იყოს, მის მიერ შექმნილი და დაპატენტებული ვირტუალური თამაში მას უდიდეს სიამოვნებას მოჰგვრის.

2011 წლის 11 თებერვალს მან პირველი ექსპერიმენტი ჩაატარა საქართველოს პარლამენტში. ექსპერიმენტი წარმატებული გამოდგა, რადგან ვირტუალური თამაშის პრეზენტაციისას აუდიტორიამ მას 33-ჯერ განყვევტინა სიტყვა ტაშით. ამ ექსპერიმენტს ყველა საერთო-ეროვნული არხით უყურებდა საქართველოს მო-

რეპლიკას მოჰყვა პირველი აპლოდისმენტი.

1989 წელს ევროპაში სიმინდის ყველაზე დიდი ექსპორტიორი ქვეყანა რუმინეთი იყო. ამ ქვეყანაში გზებსაც აგებდნენ, დენსაც და წყალსაც შეუფერხებლად აწვდიდნენ მოსახლეობას, საავადმყოფოებსაც აშენებდნენ და სახელმწიფო ლამის საგარეო ვალსაც კი ისტუმრებდა, თუმცა ნიკოლაე ჩაუშესკუს თავის სამფლობელოში არ ჰქონდა ორი რამ: თავისუფალი სასამართლო და თავისუფალი მედია. სწორედ ეს აღმოჩნდა საბედისწერო მისი რეჟიმისთვის.

თანამედროვე დემოკრატია სასიცოცხლოდ სჭირდება ეს ორი ინსტიტუცია. მხოლოდ ამ შემთხვევაში

ამ არ იქნება კორუფცია. ფინანსთა მინისტრი, 26 წლის თამთა ხარაბაძე შენუხებული ამბობს: „შეიქმნა განსდა, რომ სახელმწიფოს მხოლოდ დასჯა შეუძლია და არ შეუძლია თანამშრომლობა“. მან წინა სხოვრებაში რეკორდი დაამყარა: ერთ იმპორტიორს შემოტანილი ტვირთი 6 წუთში განუხაჟა.

ტერიტორიაზე 2,5 მილიონი ადამიანი დაზღვეული. 5 მილიონი ნაფიცი მსაჯულია, მაგრამ სასამართლო არ არის. სამაგიეროდ, არის ციხე, რომლის მინისტრი ხატუნა კალმახელიძე სრულწლოვანი გახდა. თამაშში კიდევ რამდენიმე მინისტრი მონაწილეობს. მაგალითად, მინისტრი გოგოლაძე ჰიბრიდული სიმინდის თესლის იმპორტზე იმუშავებს, ხოლო მინისტრი მაჭარაშვილი – ამ თესლით მოწეული მოსავლის ექსპორტზე. მას ეკუთვნის სხვა რეკორდი – 8,5 ტონა სიმინდი ერთ ჰექტარზე.

შინაგან საქმეთა მინისტრი ამ თამაშში არ იკითხება. იგი სხვა თამაშში ჩარჩა, სახელად „პოლიცია“. ახლა პროგრამისტა მთავარი ამოცანაა, ამ ორი თამაშის ბმული გამართონ.

2015 წელს მიხეილ სააკაშვილი საქართველოს პრეზიდენტი აღარ იქნება. ყოველ შემთხვევაში, მას ამას კონსტიტუცია უკრძალავს. არავინ იცის, სად

სახლეობა, რომელსაც მიხეილ სააკაშვილმა თავისი პრეზიდენტობა მიუძღვნა და თავიც მოუქონა: „მათი სათქმელი მინდა ვთქვა, მინდა მოვიტანო მათი იმედები და მოლოდინები, მინდა ვისაუბრო მათ პრობლემებსა და გასაჭირზე.“ ეს იყო პირველი სადღეგრძელო. მეორე სადღეგრძელო ბოლოს თქვა. იგი მოდერნიზაციას ეხებოდა. ორ სადღეგრძელოს შორის იყო ვირტუალური თამაშის აღწერა: რა იქნება 2015 წელს?

თუ არ ჩავთვლით 20-ლარიან ელექტროენერჯის ვაუჩერს, 30-ლარიან სასურსათო ვაუჩერს და გაჭირვების ჩასაცხრობად აკუმულირებულ 150 მილიონ ლარს, მიხეილ სააკაშვილს ახლანდელ გამონევევებზე არ უსაუბრია. ტოტალური საფინანსო კრიზისის ფონზე დიდ წარმატებად შეაფასა პარლამენტმა პრეზიდენტის რეპლიკა: „წელს საქართველო სიმინდის ექსპორტიორი ქვეყანა გახდება“. სწორედ ამ

გახდება სახელმწიფო კონკურენტუნარიანი. სიმინდის რესპუბლიკების დრო ისტორიის ბარდება და მათი ადგილი მხოლოდ ვირტუალურ სინამდვილეშია თუკი რჩება. მიხეილ სააკაშვილს სწორედ ამ ორ ფაქტორზე არ უთქვამს არაფერი. არც აწმყო და არც მომავალ დროში. თუ არ ჩავთვლით მხოლოდ ერთ წინადადებას, რომ „სასამართლო შეჯიბრებითობის პრინციპზე იქნება დაფუძნებული“. მისთვის ეს თემები ტაბუირებულია.

ეს თემები საზოგადოებამ უნდა გადაარჩინოს და მოიპოვოს თავისუფალი მედია და თავისუფალი სასამართლო. წინააღმდეგ შემთხვევაში, რეალური სიმინდის რესპუბლიკა თავისი მწარე რეალობით გადავა ვირტუალურ მომხიბვლელ თამაშში, რომელიც მიხეილ სააკაშვილის ფანტაზიის დახმარებით აღვწერე.

არ გამოგვეპაროს: თამაში უკვე რენდერზეა გაშვებული.

ტულიუსა და ნულიუს შორის ორი დღე ფოცხო-ენერის დასახლებაში

ავტორი: ნინო ლომაძე
ფოტო: მარიკა ქოჩიაშვილი

„აი, აქედან რომ იყურები, თითქმის მთელ წყალსაცავს ხედავ. როცა ქარი არაა, კაშხალზე დგომას არაფერი სჯობია. 270 მეტრია, ხომ იცით? ჰოდა, დგახარ ამ ორ თაღს შორის, ზედა კიდეზე და მთელ ხეობას ჩაჰყურებ. ეს ენგურის მდინარის ზედა ნაწილია, ყველაზე წყალუხვი. ზაფხულში წყალი თითქმის პირამდე ადის. მოჩანს კიდეც წყლის ზედა ზღვარი თაღზე და ქედებზე, კლდეც ფერი აქვს შეცვლილი. 30 კილომეტრში უკვე გალის საზღვარია. იმ მწვერვალის პირდაპირ კი, ფოცხოა, ადგილი, რომელიც ძალიან შეიყვარეთ ბოლო დროს ჟურნალისტებმა“, – ამბობს გიორგი, ენგურჰესის თანამშრომელი და ჩვენი მასპინძელი. ფოცხოგრაფი და მე, გიორგისთან ერთად, კაშხალზე ვდგავართ. ფოცხო-ენერში რომ მოვდიოდით, ენგურჰესზე ასვლა არ გვიფიქრია. იქ რომ ხედები, მისკენ, უბრალოდ, უნებურად მიდიხარ, ენერგიას წყაროსკენ მიჰყვები. გრძნობ, ეს ერთადერთი დინამიკაა გარშემო. წყალვარდნილი თუ ღიაა, წყლის ხმაური მთელ ხეობას ედება. სხვა დროს შიშველი ტულიშისა და ნუ-

ლიშის მთებს შორის მოქცეულ ხეობაში გამაყრუებელი სიჩუმეა. ჩვენ აქ მედიის ისტერიას გამოვეყვით. გვინდოდა გვენახა, როგორ ცხოვრობენ ადამიანები ადგილას, რომლის შესახებ ყველა ურთიერთგამომრიცხავი ისტორია ერთად არსებობს. რომელიც ხან უზემოსავლიანი მინაა და ხან სალი კლდეები და ქვა-ლორღი, ხან თანამედროვე სტანდარტის საცხოვრებელი სახლებია და ხან ჩამოქცეული „რემონტი“, ხან განვითარების პერსპექტივა და ხან სამყაროს დასასრული. რაც მთავარია, გვინდოდა გვენახა ხალხი, ვისაც უკვე ოცი წელია მხოლოდ საკუთარი სტატუსი ჰქვია და ახლა აქვს შანსი, ბოლოს და ბოლოს, იქცნენ დამოუკიდებელი საქართველოს სრულუფლებიან მოქალაქეებად. გადასახვევთან, გზის შუაგულში, პატარა მოედანზე რკინის ძველისძველი, დაჟანგული ტრაფარეტი დგას. კარგად თუ დააკვირდი, აქა-იქ გაცრეცილ ასოებს შეაკონინებ და „ფოცხო-ენერს“ ნაიკითხავ, იქვე კოპნია

საბჭოთა კავშირის გერბსაც მოჰკრავ თვალს. მზიანი ამინდია. ქუჩის მარცხენა მხარეს დაბალი ლობით შემოსაზღვრული ენგურჰესის სასტუმრო დგას, ცარიელი დაცვის ჯიხურით. მარჯვნივ ქუჩა სამად იყოფა. ორივე მხარეს ფერადი ოთხსართულიანი საერთო საცხოვრებლები დგას, ალაგ-ალაგ შეურემონტებელი შენობებიც გვხვდება. ეს დასახლება 60-იანი წლების დასაწყისში აშენდა. მაშინ, როდესაც ნიკო ნიკოლაძის ოცნების პროექტის, „ქართული ტექნიკური აზროვნების ისტორიაში ყველაზე თამამი ჩანაფიქრის“ ენგურის ჰიდროელექტროსადგურის კასკადის მშენებლობა დაიწყო. უზარმაზარ მშენებლობას სამი ათასზე მეტი მუშახელი სჭირდებოდა. დასახლების გასაშენებლად კაშხალთან ახლოს, ტულიშის მთის ძირი შეირჩა, ძლიერი ქარებისგან შედარებით მოფარებული ადგილი.

„ნამობრძანდით, ნანა კვაშილავას გაესაუბრეთ, ჩამოსახლებული დევნილების გასაჭირს, პრობლემებს, ყველაფერს ის მოგიყვებათ, – გვირჩევს ახალგაზრდა კაცი, პირველი, ვისთანაც გამოლაპარაკებას ვცდილობთ.

ოთახი, სადაც ნანა კვაშილავას ვესაუბრებით, ნელ-ნელა ხალხით ივსება. დასაჯდომი ადგილი აღარ არის, ამიტომ ნაწილი ფეხზე დგას და ნანას საუბარს ყურადღებით უსმენს. ნანას ოჯახი ერთ-ერთია თვრამეტიდან, რომელიც დევნილების განსახლების პირველ ტალღაში მოჰყვა და აგვისტოში თბილისიდან ფოცხო-ენერში ჩამოსახლეს. მეშვიდე თვეა, აქ ცხოვრობენ.

იქ რომ ხვდები, მისკენ, უზრალოდ, უნებურად მიდიხარ, ენერბიას წყაროსკენ მიჰყვები. ბრძნობ, ეს ერთდართი დინამიკაა გარემო. წყალვარდნილი თუ ღიაა, წყლის ხმაური მთელ ხეობას ეღვავა. სხვა დროს შიშველი ტულიშისა და წულიშის მთებს შორის მოქცეულ ხეობაში გააყრუებული სიჩუპია.

„მე რასაც ვლაპარაკობ, იმას უარყოფითი დებატები არ უნდა მოჰყვეს. ეს ორივე მხარისთვის – ოპოზიციისთვის და მთავარი ლერძისთვის – მთავრობისთვის კარგი უნდა იყოს. მე რომ ვიცი ისე, მაპატიეთ, მაგრამ ბევრმა არ იცის, – იწყებს საუბარს ნანა, – ეს ოთახი ყურადღების ცენტრშია, – ახლა ვხვდები, რომ ოთახი მეც მეცნობა, ტელე და ფოტორეპორტაჟებში მაქვს, ალბათ, არაერთხელ ნანახი, – დახმარება რომ მოდის, აქ ვიყოფთ ყველა. დახმარება აგვისტოში ჩამოსულ, „ახალ“ დევნილებს გვჭირდება. თორემ, ვინც თითქმის ოცი წელია აქ ცხოვრობს, აიწყო უკვე ცხოვრება. შიმშილით მიკვდება დედა და ძმისშვილი. სხვები მოპირკეთებული სახით და ინსცენირებული ცრემლით ცდილობენ ხალხის მოტყუებას. მაპატიეთ, მაგრამ არის ორი მხარე, ვინც მართლა შიმშილობს და ისინი, ვინც ზედმეტ ლუკმას ელოდებიან,

– ჩქარა და დამაჯერებლად საუბრობს, წინ, მაგიდაზე საბუთები უწყვია, პერიოდულად ფურცლებს ხელში ათამაშებს, – ცოტა ხნის წინ, ტიმო მაჯასარიც, გაეროდან, ამ ოთახში იყო. ასე თქვა, ფოცხოს შესახებ პირველად ახლა გავიგეთო. ლტოლვილთა სამინისტროში გვითხრეს, ადრე მითვისებულ ოთახებში ცხოვრობდნენ. ჩვენ კი ხალხი სამეგრელოს დავუბრუნეთო, – ასე თქვა ტიმომ, სამინისტრო თავს ამით იმართლებსო“.

ჟურნალისტების, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და აფხაზეთის მთავრობის წარმომადგენლების ტელეფონები ერთ დიდ დავთარში უწერია. როდესაც „ძალიან გაუჭირდებათ ხოლმე“ რეკვას იწყებს. „სხვა ჩვენ არაფერი შეგვიძლია“. ნანა ჩქარობს, ცდილობს არაფერი გამორჩეს. უკვე იცის მედიასთან ურთიერთობა. არც ერთი

შანსის ხელიდან გაშვების უფლება არა აქვს. მწყობრად ჩამოთვლის: „სამუშაო არ არსებობს, უახლოეს მომავალში არც არაფერი გაჩნდება. ერთადერთი იმედი აქ კაშხალი იყო, სადაც დამატებითი მუშახელი არ სჭირდებათ, ადგილობრივებიც ჰყოფნიო. ყველაზე ახლო ქალაქ ჯვარში ხალხი თვითონ უმუშევარია, მინას ამუშავებენ და იმით ირჩენენ თავს. ფოცხოში ქვა-ლორლიანი ნიადაგია. მაგრამ ეს ქვა-ლორლიანი მინაც არა აქვთ. მხოლოდ დევნილის დახმარების იმედად არიან (სულზე 22 ლარი). ზუგდიდამდე მგზავრობა 5 ლარი, ჯვარამდე 3 ლარი ჯდება. დედა და ძმისშვილი ორივე სასწრაფოდ საოპერაციო არიან. აქ დიდხანს ვერ დარჩებიან. სახლების დაკანონებაზე ხელს თვრამეტიდან არც ერთი ოჯახი არ მოანერს“.

ცოტა ხანში სიტუაცია მძიმდება. ვიღაცები უკვე უნდობლად გვიყურებენ, თითქოს ჩვენს „უსარგებლობაში“ რწმუნდებიან. ჩვენი წასვლის შემდეგ მათ არაფერი დარჩებათ. ჩვენ მხოლოდ მოსასმენად, ინფორმაციისთვის ჩამოვვლით. იმ წუთს, როდესაც ოთახში საერთო განწყობა იცვლება, მე და ფოტოგრაფი ერთდროულად ვგრძნობთ. ახლა, ალბათ, უმრავლესობისთვის ჩვენ „იმ სამყაროს“ წარმოვადგენთ, იმის ნაწილი ვართ, რამაც ისინი „ამ დღეში ჩაყარა“. საუბარიც უფრო გულწრფელი ხდება, რადგან დასაკარგი აღარაფერია. „შურიანი ხალხია აქ, – გვიამბობენ უკვე ერთად, – აქ იმდენი ინტრიგანია, იმდენი პროვოკატორი. ჟურნალისტების წინ რომ ტირიან, მეორე დღეს დახმარების პროდუქტებს ჰყიდიან. ჩემთვის

„ძალიან დავილაღეთ. ძალა აღარ გვაქვს. ერთი კილო შაქრისთვის ერთმანეთს ხოსავან უკვა. გვირდში დადგომის თავის აღარ გვაქვს. შიშობლია, რა უნდა მოსთხოვო? ჩვენ ჯერ იმის დაჭერება გვინდვს, რომ ანნი აფხაზეთში მარტო ლამაზ სადღებრძელოებში ვილაპარაკებთ. ასეა, დავრჩით საშუალოდ ლტოლვილებად“

ბრილიანტის ბეჭედი არაფერია იმასთან, 5 წლის ბავშვი რომ გეტყვის მშობელი და პურს ვერ ყიდულობ. ასეთებს თავს შევაკლავ, აბა, რას ვიზამ“.

ორი ახალგაზრდა კაცი ქუჩაში მოგვეყვება და ჩვენი ისტორიის განვითარების საკუთარ გეგმას გვთავაზობს: „წამოდი, მე გეტყვით, რა დაწეროთ. მანდ რა გინდათ, არ მოუსმინოთ მაგათ. ეგენი 5000 წლის წინ ჩამოვიდნენ აქ. არ დაუჯეროთ, ფუტურისტები არიან ეგენი!“

ქუჩის მეორე მხარეს, ძველი სასადილოს შენობის გვერდით შეურეემონტებელი კორპუსი დგას. პირველ სართულზე აბრა ჰკიდია, სიჩქარისგან ვერც კი ვარჩევ, რა წერია, კარს ვაღებ და შევდივართ. ბნელა. მაღაზიაში მოვხვდით, მეორე ოთახში პატარა სასადილოც მოუწყვიათ. თაროებზე თითზე ჩამოსათვლელი პროდუქტი აწყვია, ძირითადად, სასმელები – ალკოჰოლური, არაალკოჰოლური და რამდენიმე შეფუთვა „სასუსნავი“.

მაღაზიაში ხანში შესული კაცი და ქალი დახლს უკან სხედან. ჩვენს დანახვაზე ფეხზე დგებიან და ჯერ დაბნეულები გვიყურებენ (გარედან ისმის ჩვენი ერთ-ერთი მეგზურის გაბრაზებული ყვირილი: არ შეხვიდეთ-მეთქი მანდი!), მერე სკამებს გვთავაზობენ. ქალბატონი გალიდანაა. ომის შემდეგ ზუგდიდში ჯერ ტაქსოპარკში ცხოვრობდა ოჯახთან ერთად, მერე საავადმყოფოში. საავადმყოფოს ლობებზე განცხადებაში წაიკითხა, რომ ენგურჭესზე მუშახელს ეძებდნენ. „თორმეტი წელი კომუტატორში ელსმენად ვმუშაობდი. 2007 წელს „მაგთიფიქსი“ დადგეს და

გამოგვიშვეს ჩვენ სახლში... რა უნდა, რა აყვირებს? რას გვეჩხუბებიან – ჩვენ რომ არ ვიყოთ, რა გეშველებათო, გვაძახებენ. ასეთი თქმები არ არის საჭირო. ეს რომ ჩვენმა პრეზიდენტმა იცოდეს, არ მოხდებოდა ასეთი რამე აქ. მაგათთან მოათრევენ ყველაფერს. აქ სხვა, ოთხმოცზე მეტი ოჯახია. დახმარება ჩვენ რატომ არ გვინდა ვითომ? ამდენი ხანია აქ ვცხოვრობთ და მთავრობისგან არაფერი მახსოვს. ყველაფერი უფროსობას მიჰქონდა სახლში“.

ალბერტი ბავშვობიდან ფოცხოში ცხოვრობს. მისი ბიჭი კაშხალზე მუშაობს. „ვინც ძველები ვართ, აწყობილი გვაქვს ცხოვრება ასე თუ ისე. ამათ ძალიან გაუჭირდებათ, თუ არ დასაქმებენ, – ამბობს ალბერტი, – აქ ადრე 3000 კაცი ცხოვრობდა. სასადილოები, რესტორნები, ბაგა-ბაღები, სკოლა, კინო, კულტურის ცენტრი, ყველაფერი იყო. მერე სოციალისტური წყობა დაეცა და მოვიდა კაპიტალიზმი, გაჩანაგდა, გაპარტახდა ყველაფერი“. ალბერტი გვიამბობს, რომ ძველი დევნილებიდან ბევრი გალიდანაა. ნაკვეთები ახლაც აქვთ იქით. გადადიან, მიწას ამუშავებენ და თავს ამით ირჩენენო, გვეუბნება. „არ არის სამუშაო. ძველ დევნილებსაც და აქაურებსაც აქამდე თავი ალუმინით, სპილენძით გაჰქონდათ. მორჩა ეს ჯართი. გზატკეცილიც შორია. სპეციალურად უნდა მოხვიდე აქ, გზად ვერ მოხვდები, ამიტომ ვაჭრობაც გამორიცხულია. მიწა საბოსტნეც არ არის. რამდენი დღეა ვზივარ და ვერაფერს ვყიდით, ფული არავის აქვს, მარტო ნისიად მიაქვთ“.

გარეთ რომ გამოვდივართ, ყველაფერი ბურუსშია გახვეული. ეტყობა, მოსათოვად ემზადება. უკვირთ კიდევ ფოცხოში ამდენი ხნის უთოვლობა. აქ ცივი ზამთარი იცის. ქუჩაში რამდენიმე ლანდი მოძრაობს. მთელი ლანდშაფტი გადაღბნილი კინოკადრივითაა – ერთმანეთში არეული, ერთმანეთში გაგრძელებული ფიგურებით, სილუეტებით, ბიოგრაფიებით, ისტორიებით.

სალამოს, ენგურჭესის ერთ-ერთ თანამშრომელთან მივივივართ სახლში სტუმრად. ზღურბლზე უკვე ვგრძნობთ, რომ სხვა სამყაროში მოვხვდით – სიმშვიდეში, სტაბილურობაში. ბუხარში ცეცხლი გიზგიზებს, ბეჟანის მოხუცი დედა სავარძელში მუხლებზე პლედმიფარებული ზის, ბუხართან დაბალი მაგიდა და რამდენიმე სკამი დგას. ეს სახლი ბეჟან მალაზონიას ენგურჭესის ადმინისტრაციის ერთ-ერთმა ხელმძღვანელმა დაუთმო. ახლაც ასე ცხოვრობენ, „ნათხოვარ ბინაში“. მაგრამ არ დაეძებს, ამ პატარა საკუთარმა სახლმა თვრამეტი წელი გაატანინა.

ბეჟანი ომამდეც კაშხალზე მუშაობდა. ახლაც სინანულით იხსენებს კომუნისტების გიგანტური პროექტის ჩაშლილ გეგმას. მაშინ „მწვანეების“ სამოქალაქო აქტიურობის შედეგად ხუდონჭესის, ტობარის, ფარიჭესის მშენებლობა შეაჩერეს. თორემ ენგურზე ერთის მაგივრად ოთხი ვარდნილჭესი უნდა აშენებულიყო.

ბეჟანმა ცოლ-შვილთან ერთად გალი 30 სექტემბერს დატოვა, ომის დასრულებიდან სამი დღის თავზე. მშობლები გალში დარჩნენ. წლების მანძილზე ბეჟანს ისინი

არჩენდნენ. მაშინ ჰესი თანამშრომლებს ხელფასს ვერ უხდიდა, მაინც მუშაობდნენ – აბა, ჰესს ხომ ვერ გავაჩერებდითო, ამბობს. პროდუქტებზე ყოველ კვირა გალში მშობლებს აკითხავდა. უკან მამის შეკერილ ზურგჩანთაში ჩაწყობილი ხორაგით ბრუნდებოდა. „ორი ფუთი იყო. 55 კილომეტრი ფეხით მომქონდა, წელში მწყვეტდა გზაში. მახსოვს მამას ვეუბნებოდი ხოლმე, ვერ წავიღებ, აღარ შემიძლია-მეთქი. ეცინებოდა, ბავშვები მშვირები კვდებიან, ისე ლამაზად წაიღებ, როგორც დაგიბარებიაო. მომქონდა, რას ვიზამდი?! გზაც საშიში იყო, აფხაზი საით ჩამომენეოდა, არ ვიცოდი. მერე სად გინდა, გაიქცე, დასამალიც არსადაა ამ ბილიკივით გზაზე. წლები ვიყავით ასე. რა გინდა, რომ ქნა?! ცხოვრება გრძელდება და უნდა გაუძლო. მე კურო ვარ და უკან დახევა არ მჩვევია“.

დასახლებაში ღამე ავდივართ. სამივე ქუჩა ცარიელია. აქა-იქ ანთია შუქი. სასტუმროში სანამ შევალთ, ისევ გვესმის ნაცნობი ხმა: „დაგხოცავთ, იოზ ვაშის, დაგხოცავთ ყველას, თქვე ფუტურისტებო!“

მეორე დღით თოვლი მოდის. მალე უნდა გავიდეთ, სანამ უღელტეხილი გადაუკეტავთ. ქუჩაზე ერთი ორი კაცი სეირნობს, ნავლენ ბოლოსკენ, მერე მობრუნდებიან უკან.

– თქვენი სახელი? მეკითხება ერთი ახალგაზრდა კაცი. – და, რომელი ტელევიზიიდან ხართ? ჩემს პასუხებს მანქანაში, პატრულის უნიფორმიან კაცს გადასცემს. პატრული თავს აქნევს და მიდის. „ჩვენი პატრულია, უბრალოდ, აინტერესებს რისთვის ჩამოხვედით. აი, ქალბატონი ეთერიც

მოდის, სამინისტროს კოორდინატორია, – გვაცნობს ქალბატონს და გვიჩვენებს „ყველაფერზე, რაც გვინტერესებს“, მას გავესაუბროთ. ქალბატონ ეთერს ჯერ ოფიციალური თანამდებობა არა აქვს, „დეენილთა და განსახლების სამინისტროს“ ფაქტობრივი წარმომადგენელია და შუამავლის ფუნქციას ითავსებს. დეენილების მოთხოვნებსა და პრობლემებს გამგეობას გადასცემს და სამინისტროსაც ვითარების გარკვევაში ეხმარება. „დასაქმებენ, აბა, სხვანაირად როგორ იქნება?! მთელი პარლამენტი, დეპუტატები, ადგილობრივი მთავრობა, გუბერნატორი – ყველა ამაზე მსჯელობს. პირველ ადგილზე რომ დგას ფოცხო, ეს მგონი უკვე იცით. მაგიტომ მოხვედით თქვენც. ისე, გაფიცებ ყველაფერს, რომ მოდიან მიკროფონებით, თუ იცი, რომ გენყურია და გეშია, ჩამოგვიტანე მაშინ, ღმერთო ჩემო, რამე. ერთი კილო შაქარიც საქმეა. ვერავინ იტყვის, რომ აქ არაფერი კეთდება. უბრალოდ, ეს უცბად არ ხდება. ამას ერთი, ორი, სამი წელი დასჭირდება. დასაქმებისთვის იბრძვიან მთავრობაში – მე ზუსტად ვიცი. ხატი, ჯვარი, ილორიო, რომ იტყვიან. მე ტყუილი არ მიყვარს“.

ქალბატონი ეთერი თვალს რომ ეფარება, მამაკაცი გვიანხლოვდება და გვთხოვს სახლში წავყვეთ, რაღაც აქვს სათქმელი. მიდის და თან უკან იხედება. ფურცელზე საბანკო ანგარიშის ნომერს გვინერს. „რამდენიმე ოჯახისაა. რა ვიცი, ვისთანაც მიგინვდებათ ხმა, იქნებ, რამე მოახერხოთ. დედაჩემს ვერ ვტოვებ, მიხმარება სჭირდება, თორემ მე ვიცი, რასაც ვიზამდი... ვერა ნახეთ, ძლივს დადის. ჰო, კარგად,

ბარათი რომ გამოვლივართ, ყველაფერი ბურუსშია გახვეული. ეტყობა, მოსათოვად ემზადება. უპირით კილეს ფოცხოში აშლენი ხნის უთოვლობა. აქ სივი ზამთარი იხის. ქუჩაში რამდენიმე ლანდი მოძრაობს. მთელი ლანდშაფტი გადღახნილი კინოკალრივითაა – ერთმანეთში არაუპული, ერთმანეთში გაბრძობებული ფიგურებით, სილუეტებით, ბიოგრაფიებით, ისტორიებით.

აბა! ... არ დაგაფინყდეთ, ნომერი ბანკისა, გამოჩნდება ვინმე. კაპიკებია, რა არის? ბევრს კი არ ვითხოვთ. არ მოგვძვივდეს და ეგაა. მეტი არაფერი გვინდა“.

მანქანაში ვსხდებით და მოვდივართ. ქუჩაზე უკვე ბევრნი არიან. შორიდან კიდეც ერთხელ ვიხედებით უკან, სანამ თვალს არ ვეფარებით, გაუნძრევლად დგანან და გვიყურებენ. „ძალიან დავილაღეთ. ძალა აღარ გვაქვს, – მახსენდება ახალგაზრდა ქალის სიტყვები, წინა საღამოს – ხომ ხედავთ, ერთი კილო შაქრისთვის ერთმანეთს ხოცავენ უკვე. გვერდში დადგომის თავიც აღარ გვაქვს, შიმშილია, რა უნდა მოსთხოვო?! ბრძოლისთვის ენერგია აღარავის არ დარჩა. ჩვენ ჯერ იმის დაჯერება მოგვინვეს, რომ აწი აფხაზეთზე მარტო ლამაზ სადღეგრძელოებში ვილაპარაკებთ. ასეა, დავრჩით სამუდამოდ ლტოლვილებად“.

წერილი ბერლინალადას

ბერლინალა

არს წვიმს, არს თოვს, არს მზე ანათებს

ავტორი: გიორგი გვახარია

რამისორი ვინ ვენდერსი და ანაბლა მარკელი „კინას“ პრემიერაზე

ირავალი რამისორი ჯაფარ პანაჰი ბილბორდი

შელინაუს ბასსა

„ტურინის სხენი“, რამისორი ზალა ტარი

„ხან წვიმს, ხან მზე ანათებს“ – ასე ჰქვია კორეელი რეჟისორის, ლი ენ-კინის ფილმს, რომელიც ბერლინის წლევანდელი კინოფესტივალის კონკურსში იყო ჩართული. ამბავი შეყვარებულებზე, რომლებიც ფილმის პროლოგში გადანწყვტენ დაშორდნენ ერთმანეთს, მაგრამ განგება, უფრო სწორად, ამინდი, ორივეს ერთ სივრცეში გამოკეტავს, სულ 13 კადრითაა აწყობილი. არადა ფილმი თითქმის ორი საათი გრძელდება... ორი საათის მანძილზე ვუსმენთ, როგორ არკვევს ერთმანეთთან ურთიერთობას ახლად გამდიდრებული ქალ-ვაჟი. ვუსმენთ, ამინდის პროგნოზთან ერთად, რომელსაც სეულის რადიო გადმოსცემს. ფილმი თავიდან ბოლომდე შორი და საშუალო ხედებითაა გადაღებული. ამიტომ როგორ თამაშობენ მსახიობები გაუგებარია. შესაბამისად, მყურებელიც, რომელიც კარგად ვერ ხედავს გმირებს, გულგრილი რჩება ამ ქალ-ვაჟის ტანჯვის მიმართ. შორიდან უყურებს, უსმენ წვიმის შხაპუნს და გეძინება! მით უმეტეს, რომ პრესისთვის განკუთვნილი სენსი დილის 9 საათზეა დანიშნული. მით უმეტეს, რომ

გარეთ ყინავს და „ბერლინალე პალაცში“, ტრადიციულად, კარგად ათბობენ. ამბობენ, სამხრეთ კორეას ნაკლებად შეეხო ეკონომიკური კრიზისი. არ ვიცი. ბერლინის 61-ე კინოფესტივალზე წარმოდგენილი ამ სურათით თუ ვიმსჯელებთ, კორეულ კინოს „ეკონომიკურად“ ძალიან უჭირს; კორეა, რომელიც ბოლოდროს გამოირჩეოდა კინოტექნოლოგიური ექსპერიმენტებით, უაღრესად მაღალი ხარისხის ფირზე გადაღებული მართლაც რომ სანახაობრივი ფილმებით, „ბერლინალეზე“ წარადგინეს სამოყვარულო ფილმი-პერფორმანსით, რომლის მსგავსი პირადად მე ათასჯერ მაქვს ნანახი ჯერ კიდევ 80-იანი წლების ბოლოს, ობერჰაუზენის მოკლემეტრაჟიანი ფილმების კინოფესტივალზე. მას მერე დიდი დრო გავიდა, წელს, აგერ უკვე მეოცედ ვიყავი აკრედიტებული ბერლინის კინოფესტივალზე და რა ვნახე? სრულმეტრაჟიანი ვიდეო-პერფორმანსები (Contemporary art), რომელთა მოქმედება ხან სამხრეთ ამერიკაში ხდება, ხან კორეაში, ხანაც აფრიკაში... მაგრამ ყველგან ერთი და იგივე იგრძნობა – მწირი ბიუჯეტით განპირობებული მინი-

მალში, მოქმედების განვლვა სრულმეტრაჟიანი ფილმის ფორმატამდე... სიცარიელე და დაღლა. გამოფიტულობა. უცნაურია, მაგრამ ასეთ კინოს ჯერ კიდევ ჰყავს თავიანთი ცემელი. აგერ კრიტიკოსებმა ძალიან მაღალი შეფასება მისცეს უნგრელი რეჟისორის, ბელა ტარის ფილმს „ტურინის ცხენი“, რომელიც ფესტივალის ბოლომდე „ოქროს დათვის“ მთავარ ფავორიტად ითვლებოდა. რაღაც დოზით იუმორი ნამდვილად იყო ამ ფილმში... თუნდაც იმაში, რომ სურათის დასაწყისში კადრსმილმა ხმა გვიამბობს ნიცშეზე, რომელმაც 1869 წელს ტურინის მოედანზე იხილა როგორ ცემდა გლეხი თავის მომაკვდავ ცხენს... და სწორედ ეს სცენა გახდა ნიცშეს „გაგიჟების“ საბაზი. მერე გეცინება, რადგან ხედავ, რომ ბელა ტარმა აშკარად მოგატყუა; ნიცშე ეკრანზე არ ჩანს (მოლოდინის მიუხედავად); ჩანს ცხენი, მისი პატრონი და პატრონის ქალიშვილი. მათი მოსაწყენი ცხოვრება უნგრულ სოფელში... გადაღებული სულ რამდენიმე კადრით და აწყობილი ფილმში, რომელიც ორსაათნახევარი გრძელდება.

მსახიობები ოქტა პაიოუნი და გალ ლევი ფილმი „კოხანის“ პრესკონფერენციის დროს

ბელა ტარის ფილმის მიმართ ინტერესს ისიც ზრდიდა, რომ პრემიერამდე ცოტა ხნით ადრე რეჟისორმა განაცხადა – „ტურინის ცხენი“ მისი ბოლო ფილმია, ე.ი. ტარის თავისებური „კინემატოგრაფიული ანდერძი“. თუკი გავიხსენებთ, როგორ უყვარს ამ რეჟისორს სამყაროს დასასრულზე ფილმების გადაღება (არადა ვერა და ვერ „დასრულდა“ ეს სამყარო), ტარის განცხადება და ნიციშეს მიერ დანახული ცხენის ამბავი გარკვეულ წილად „გაერთიმება“ ერთმანეთს, რაც აუცილებლად ალაგზნებს ათასგვარი დამთხვევებისა და კონცეფციების მოყვარულ კინოკრიტიკოსებს. და, რაც მთავარია, იმათ, ვისაც სჯერა, რომ კინო დროსა და სივრცეში აღბეჭდილი სიკვდილის სახეა – თუნდაც ანდრეი ტარკოვსკის ფან-კლუბის წევრებს, რომლებიც თანახმანი არიან უყურონ ანდრეი არსენიევიჩის ეპიგონებს – ალექსანდრე სოკუროვს, ბრუნო დიუმონს, ბელა ტარს, ოლონდაც თავიანთი მკვდარი კერპის ნეკროფილურ სივრცეში ამოყონ თავი.

ამ ფანკლუბმა წლებადეღ „ბერლინალეზეც“ კარგად იმუშავა. მიუხედავად იმისა, რომ ფილმის მსვლელობის

დროს, სადღაც შუაში, დარბაზს რომ ვტოვებდი, ჩემი თვალით ვიხილე, როგორ ეძინა პუბლიკას ტარის ფილმზე, ბერლინის 61-ე კინოფესტივალის ჟიურიმ უნგრელ რეჟისორს „დიდი პრიზი“ მაინც გადასცა კინოში განუთელი ღვაწლისთვის. ბელა ტარი სცენაზე ავიდა, აილო პრიზი, მაგრამ არაფერი უთქვამს.. „ფაქ იუ“ რომ ეთქვა, ფასბინდერივით, ან მორის პიალასავით, შეიძლება მართლაც დამეჯერებინა, რომ ალტერნატიულ კინოს იღებს. მაგრამ განანწყენებულმა აილო პრიზი (ნუთუ „ოქრო“ უნდოდა?) და სცენიდან ჩუმად ჩამოვიდა. ჩემმა რუსმა კოლეგამ, ვალერი კიჩინმა განაცხადა, ტარს ადრეც უთქვამს კინოს გადაღებას თავს ვანებებო... მაგრამ მერე დაფინანსება მიუღია და გაუგრძელება კინოში მოღვაწეობა. ამიტომ ეს პრიზი მას აუცილებლად დააბრუნებს კინოშიო...

არა... არანაირად არ იფიქროთ, რომ ნელი და ზანტი კინოს წინააღმდეგი ვარ. არც დარბაზში ძილს ვაპროტესტებ. ხშირად ვიმეორებ თეო ანგელო-პულოსის სიტყვებს – ჩემს ფილმებზე თუ ჩაგეძინებათ, იქნებ ტკბილი სიზმარი ნახოთ, ეს იმის მანიშნებელი იქ-

ნება რომ კარგი ფილმი გადავიღო. თავის დროზე, ჯერ იაპონელმა კანეტი სინდომ, მერე იტალიელმა ერმანო ოლმიმ გადაიღეს ნელზე ნელი ფილმები, რომელთა გმირები განსაკუთრებულს არც არაფერს აკეთებდნენ ეკრანზე; სინდოს „შიშველ კუნძულში“ და ერმანო ოლმის ფილმში „ხე ფეხსაცმელებისთვის“ ადამიანები შრომობენ, საჭმელს ამზადებენ, იძინებენ... მაგრამ იქ ეს შენელებული და განუღილი თხრობა, დაკვირვებული კამერა კათარზისის ეფექტს ქმნიდა. ამ „სინელეს“ თავისი დრამატურგია ჰქონდა. ვითარდებოდა, იფურჩქნებოდა. იმდენად, რომ ბუნების სუნსაც კი გრძნობდი ეკრანიდან. აქ კი – ანდრეი არსენიევიჩის ეპიგონებთან, რომელთაც კინო მხოლოდ და მხოლოდ თვითდამკვიდრების და, თუ გნებავთ, მაცურებლის მანიპულირების საშუალებაა, ეკრანი მხოლოდ და მხოლოდ სიცივისა და სიკვდილის შეგრძნებას ქმნის. არ გამოვრიცხავ, რომ ვიღაცას გულწრფელად სიამოვნებს სიცივის ეს შეგრძნება. მაგრამ ის კი ნამდვილად ვიცოდი, რომ ბელა ტარი ბერლინის საერთაშორისო კინოფესტივალის მთავარ „დათვს“ ვერასდროს ეღირსებოდა.

„ნადირი და სიბინი. ბანკორონება“, რამისორი ასპარ ფაკალი

„შაბათს“, რამისორი ალექსანდრა მინდაძე

„ვინ თუ არა ჩვენ“, რამისორი ანკა ვიილი

„ტურინის სხენი“, რამისორი ბელა ტარი

სხვათა შორის, ბელა ტარის წინა ფილმებს კანის ფესტივალის კონკურსშიც რთავდნენ. „კაცი ლონდონიდან“ მაგალითად, ასევე ლიდერობდა რამდენიმე წლის წინ, კანის საკონკურსო პროგრამაში. მაგრამ უნგრელი რეჟისორი მაშინ პრიზის გარეშე დარჩა. ძალიან ძლიერი იყო კანის კინოფორუმის პროგრამა იმისთვის, რომ „სიკვდილის კინო“ იქ თუნდაც დიპლომით აღნიშნულიყო. მართალია, ბერლინის ფესტივალი დიდი ხანია ჩამორჩება კანის კინოფორუმს ფილმების ხარისხითაც, „სახელებითაც“. „ტურინის ცხენის“ გამარჯვება აქ, უბრალოდ, იმის მანიშნებელი იქნებოდა, რომ „ბერლინალე“ ღრმა კრიზისშია.

თუმცა კრიზისის ნიშნებს ბერლინის 61-ე კინოფესტივალი მაინც ვერ გადაურჩა... და ეს ყველაზე მეტად ჯერ „ბერლინალეს“ საკონკურსო პროგრამაში, შემდეგ კი ფესტივალის შედეგებში გამოიხატა. არასდროს ყოფილა ფესტივალის კონკურსი ასეთი მოკლე (მხოლოდ 17 ფილმი იყო წარმოდგენილი) და ამავე დროს, ასეთი ჭრელი. უფრო სწორად, ასეთი „არაკონცეფტუალური“. კონკურსში არ იყო ჩართული არც ერთი იაპონური, ჩინური, ესპა-

ნური, იტალური ფილმი. არ იყო კინო სკანდინავიის ქვეყნებიდან. იმ „Contemporary art“ – ებს, რომელთა მსგავსს ადრე მხოლოდ „პანორამის“ პროგრამით უჩვენებდნენ, ცვლიდა ახალი პოლიტორექტული, და სრულიად ტრადიციულ სტილში გადაღებული ფილმები ვეროპელ ექიმებზე, რომლებიც აფრიკაში მუშაობენ („ძილის დაავადება“), გერმანულ მემარცხენეებზე, რომლებიც ექსტრემისტები ხდებიან („ვინ, თუ არა ჩვენ“), ალბანელ ახალგაზრდებზე, რომლებიც ვენდეტის ძველ ტრადიციებს უპირისპირდებიან („სისხლის პატიება“). წლევანდელმა ფესტივალმა ორ, სრულიად განსხვავებულ კინოს კი დაუჭირა მხარი, მაგრამ ამით თავისი სახე დაკარგა – პოლიტიკური სიმწვავე. საკონკურსო პროგრამა ისეთივე აღმოჩნდა, როგორც ამინდი ფესტივალის დღეებში; არც წვიმდა, არც თოვდა, არც მზე ანათებდა! ნაცრისფერი იყო ბერლინი და ნაცრისფერი იყო ბერლინის 61-ე კინოფესტივალი.

„ბერლინალეს“ დირექცია, ცხადია, ვერ დამალავდა შემოთვებას იმის გამო, რომ წელს „ცოცხალი კინოკლასიკოსების“ აბსოლუტური უმრავლეს-

სობა ფილმებს კანის ფესტივალისთვის ინახავს. პედრო ალმოდოვარმა და ძმებმა დარდენებმა კინოს გადაღების გრაფიკიც კი ისე აანწყვეს, რომ ახალი ფილმის პრემიერა კანში მოწყობილიყო. ახალგაზრდა-დებიუტანტები კი, რომლებიც ფართოდ იყვნენ წარმოდგენილნი წლევანდელ „ბერლინალეზე“, ჯადოქრები არ არიან ეკონომიკური კრიზისის დროს, საკმარისი ფული რომ იშოვონ სრულმეტრაჟიანი ფილმის გადასაღებად... ისეთი შთაბეჭდილება რჩება, რომ ფესტივალის დირექტორმა, დიტერ კოსლიკმა განგებ დაიწყო საკონკურსო ჩვენება ამერიკელი დებიუტანტის, ჯეი სენდორის ფილმით „უკიდურესი მოთხოვნა“, რომლის მოქმედება 2008 წელს, ერთ ამერიკულ საინვენსტიციო ბანკში ხდება. სურათის ავტორი, ამერიკული „დამოუკიდებელი კინოს“ წარმომადგენელი, მოურიდებლად გამოხატავს მაქინაციებს ამერიკულ საბანკო სისტემაში, თუმცა მაიკლ მურისა და ოლივერ სტოუნისგან განსხვავებით, არანაირად არ ცდილობს თანამედროვე კაპიტალიზმის მხილებას.

>>> ბაზრქილიბა გვ. 92

ტაბლან, სიყვარულით

ავტორი: ანა კორძია-სამაღაშვილი

პოლიტიკა არ მესმის, არ მაინტერესებს და არ მინდა. მაგრამ ის მაინც სულ მეხება და ცხოვრებას მიფუჭებს. მისგან ხეირი არ მასხოვს, წყენა – უთვალავი.

ახლაც ასე მოხდა.

ჩემს ცხოვრებაში პირველად თავზე ხელი ავილე, „ინტერკონტინენტალში“ შესანიშნავი საგზური ვიყიდე და ეგვიპტეში გავემგზავრე, არც „მასალისთვის“, არც სამუშაოდ, არც სათარჯიმნოდ, არამედ დასასვენებლად. ბურჟუაზიის მოკრძალებული ხიბლი და მსგავსები.

არ შემერგო. არა, ძალიან კარგი იყო, ძალიან ვისიამოვნე, მაგრამ ჩემი სამოთხე სამი დღით ადრე დამატოვებინეს ქალებმა, რომელთაც თავიანთი „ბაოები“ მოენატრათ, მამაკაცებმა,

როგორცაც დიდი გერმანული ენა Klugscheisser-ებს უწოდებს და, რაც მთავარია, პოლიტიკურმა მოვლენებმა, რომლებიც არანაირად არ მეხებოდა, მაგრამ მაინც შემეხო.

არადა, იცით, რამდენი რამის მოსწრება შეიძლება სამი დღე-ღამის განმავლობაში? მაგალითად, სინას მთაზე ასვლა. ან წმინდა ეკატერინეს მონასტრის დათვალიერება. ან ფარაონის კუნძულთან წითელ ზღვაში ყვინთვა. ან ქვიშაში წოლა და ბუტბუტი: „რა კარგია... რა კარგია... რა კარგია...“

„ქან ნყნარად, ქან ჩოტკად“

27.01.11

დღეს ამ კარგი დღეების პირველი დღეა. უკვე – ღამე. ტაბაში, წითელი

ზღვის სანაპიროზე.

აქეთობას დრო ვატარე – ნუ იტყვი. არ ვიცი, ჩემი სისხლივით წითელი, თარსი თავის ბრალი თუ იყო – შენ არ გინახავს, შევიღებე და ამიერიდან შეგიძლია „ბანდერა როსა“ დამიძახო. ასე თუ ისე, ფაქტია, რომ საზღვარზე ქამარი შემსხნეს, მხოლოდ მე შემსხნეს, და თან ქამარი, რომლის წყალობითაც ჯინსი მუხლებამდე არ მვარდება. და ეს უშველებელი შარვალი ორივე ხელით წელთან რომ მქონდა ჩაბლუჯული, მი-თხრეს, ფეხზე გაიხადეო.

აი, როგორ?

მოვახერხე, მაგრამ როგორ ვისიამოვნე, ხომ წარმოგიდგენია.

კაი, გავიცინე და დავივიწყე. თურმე, სად ხარ!? თვითმფრინავი არასოდეს აფრინდა, აეროპორტში გაუგებრობა

რალაცო, და ერთი საათის მერე – რალა დაგიმალო და არც გამოიგია, ღრმა ძილით მეძინა, – გამოაცხადეს, მისტერ კორძაია, ერთი, აქ მოდიო. მგზავრები აქოთქოთდნენ და დამანჯღრიეს. ვაი? თავზე დავაბიჯე მძინარე გუგას და გამცილებლებთან მივედი. გამიყვანეს თვითმფრინავიდან და მიმიყვანეს ჩემს ჩანთასთან. თქვენიო? მეთქი, კი. მერეო? მერე რა-მეთქი? შიგ რა დევსო? მეთქი, ტანსაცმელი. მართლაო? მეთქი, მე მოვკვდე. კარგი, ბოდიში, ქალბატონო.

რა იყო ესა?
დასკვნის სახით, ჩემმა ახალმა, ბიომეტრულმა თუ რალაც უბედურმა პასპორტმა ეგვიპტის საზღვარზე თავი მოიჭრა. ვერაფრით ვერ გაატარეს. „სისტემა ვერ მკითხულობს,“ როგორც მავანნი იტყოდნენ, ამოსაწყვეტები. კარგახანს ვუღიმი არაბ მესაზღვრეს, მანაც მიღიმა – ვაი და რას ჰგავდა! თხუთმეტი წუთი მაინც მაყურყუტეს

„გაუცხოების ზონაში“.
მერე კი გამოვედი უდაბნოში და მივხვდი, რომ ყველაფრის მოთმენა ღირდა, იმიტომ რომ ძალიან კარგ ადგილას ამოყვავი თავი.
თავად განსაჯე: ახლა ვერანდაზე ვზივარ და სამ ქვეყანას – ისრაელს, იორდანისა და საუდის არაბეთს ერთად ვუყურებ მეოთხე ქვეყნიდან, ეგვიპტიდან. ზაფხულის ღამეა, სანდლები მაცვია, და ჩემი სანყალი სხეული ცოტა დაბნეულია – ამხელა სიხარულს ნამდვილად არ ელოდა: შესანიშნავი ამინდი, ქვიშიანი სანაპირო, ვახშამი, როგორიც, რა ხანია, არ ღირსებია, და კახი და გუგა – აი, მეტი რა? გასაგებია, ზემოდან ერთი ჯონი დეპიც არ იქნებოდა ურიგო, მაგრამ, პატარა უფლისწულის მელაკუდასი არ იყოს, „ეჰ, სრული ბედნიერება არ არსებობს...“
კახიმ, რომელიც ეგვიპტეში რამდენიმე თვე ცხოვრობდა, მოგვახსენა, რომ თორმეტი დღე ასე ვიცხოვრებთ,

„ძაან წყნარად, ძაან ჩოტკად“.
წავალ ახლა, დავგორდები. ძალიან გრძელი დღე გამომივიდა. მე მგონი, კარგი წიგნი მაქვს თან, „სარაგოსაში ნაპოვნი ხელნაწერი“ – ნაკითხული გაქვს? ვნახავ ერთი, რა ხდება.
ანა კ.ს.
„მაცვალს არ ენდო!“
28.01.11
წიგნმა გაამართლა. სულ მაქციების, სახრჩობელაზე მოქანავე ყაჩაღების და ორ-ორ გრძელთან მოსიყვარულე რაინდების ამბებია.
სამაგიეროდ, სხვა რამეში მაგრად არ გამიმართლა.
ქალები!
ანგელოზი ნია და ოქრო თამარა კი არა, ქალები.
გუშინ ვიფიქრე, რომ სულელი ქალების საზოგადოება სასიამოვნოც კია – თავისთვის კაკანებენ რალაცას „ყველაფერი ყირამალას“ ჟრუნა დედლე-

ბევრს... თურმე, შევცდი. დღეს დედა მიტირეს, სულ სუნთქვითი ვარჯიშები ვატარე, რომ რამე უზრდელობა არ მე-თქვა.

კახიმ კი მინც თქვა: „კარგი გოგოა. აი, ძან.“

საერთოდ, სიამოვნებით დავწერდი ტრაქტატს თემაზე „ლამაზია გურჯი ქალი“, ოღონდ ლასი ოთხფეხიანი თუ ოთხთავიანი უნდა იყოს, არა ლაზურ-ქანური, არამედ გაღმური. მერწმუნე: განსაკუთრებული საფრთხე რამე მოგზაურობის დროს მზეთუნახავთა მეზობლობაა, თუ დანებდი, მოგინელუბენ.

გადავუხვიე. ტაბა ჰეითისის შესახებ უნდა მომეყოლა. ტაბა ჰეითისი ჩვენი სასტუმროდან, რომელსაც „მზესუმზირა ლაჟვარდოვანი“ ჰქვია, დაახლოებით ოცი წუთის სავალშია. გზა ასეთია: ერთ მხარეს – წითელი კლდეები, მეორე მხარეს – ზღვა, გზაზე კი თვითმკვლეელი მძღოლები, საბედნიეროდ, ცოტანი, სა-

ათში ათას კილომეტრს ფარავენ. თავად დასახლების აღწერა მე არ შემიძლია, რომელი კავკა მე ვარ. არა, მაინც ვეცდები. წარმოიდგინე სიცხე, ცა, რომელიც ორი წუთის წინ ლურჯი იყო, ახლა კი შავია, ქვიშის უდაბნოში – პალმების მეჩხერი, ძუნწად განათებული ხეივანი, და აქა-იქ – წითელი, წარინჯისფერი და ყვითელი, პატარა სახლები, რომელთა ფანჯრებიდანაც შუქი არ გამოდის და ვერც შიგ შეიხედავ, დარაბები მხოლოდ ალაგ-ალაგა გახვრეტილი. დასახლებაში სიჩუმეა. სულ რამდენიმე ადამიანი დავინახე, მამაკაცები. ისინი სახლების წინ დგანან, მარტონი, სიბნელეში. რატომ – კაცმა არ იცის. ალბათ, გიყურებენ. ან არ გიყურებენ. მიდი და გაიგე.

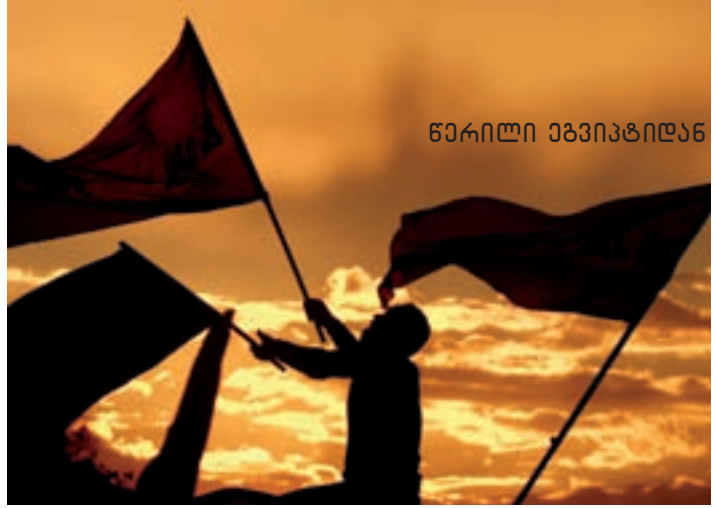
მერე იყო დიდი მოედანი, სრულიად ცარიელი. ამ მოედნიდან ერთადერთი განათებული თალის გავლით დაახლოებით შენი სასტუმრო ოთახისხელა ქუჩაზე გავედით. იქ იყო მაღაზია, სადაც კედები, „არიელი“ და ნამცხვრები იყი-

დებოდა, ოღონდ არც მყიდველი ჩანდა, არც გამყიდველი, მის მოპირდაპირე მხარეს კი თექვსმეტიოდ წლის ყმაწვილი ინდაურის ბუმბულის მარაოს აქნევდა მაყლის მსგავსი რაღაცის თავზე. რატომ – არ ვიცი. არ მიკითხავს. არც არაფრის სუნი არ იდგა.

და იქ დავგირეკა – არ დაიჯერებ! – რომელიღაც ქართული არხის ჟურნალისტმა და კახის ჰეითისა, პირდაპირ ეთერში, როგორ ხართ ეგვიპტეში ქართველებიო. თურმე, კაიროში დედა შვილს არ იყვანს, მთავრობა შეიცვალა, ხალხი დაიხოცა...

ახლა საერთაშორისო კავშირი გაწყდა, ტელეფონი და ინტერნეტი არ ფუნქციონირებს. რამდენს ვიცინებ, რეგოლუციონერებმა ხაროში რომ ჩამაგდონ, ფეხზე ის რაღაც კატორღელების ბამბალიკა მომბან, ხმელა პურზე დამსვან და სამშობლოს ჩემი გამოსასყიდი თანხა მოსთხოვონ!

ვხუმრომ. დარწმუნებული ვარ, რომ

აღთქმული მიწის სიახლოვეს არ დავრჩები საშვილიშვილოდ, სამკვირიან ტატუსაც გავიკეთებ, და მერე მე და გუგა სინას მთაზეც ავალწევთ.

„მაყელის ბუჩქებს არ ენდოთ!“ – გავაფრთხილა კახიმ. „აქ არ იზრდება.“

მანამდე კი წავედი ჩემს მაქციებთან. ისე, წიგნის ავტორმა მთავარი გმირი ბოლოს სინანულში რომ ჩააგდოს, შევაჩვენებ, და ჩემი, უცოდველი და განწმენდილი ანას წყევლა აუცილებლად მიუვა – თურმე, სინაზე თუ ფეხით ახვედი, ყველა ცოდვა შეგენდობა, თუ აქლემით ააღწიე – მიქარულის მხოლოდ ნახევარი, რაც, თავისთავად, უკვე საქმეა, მაგრამ მე ვითომბედუნიებთან ვაჭრობის თავი არა მაქვს და ფეხით ავალ. არ იკითხავ, რას აკეთებენ? შეუთანხმდები, რომ ათად აგიყვანს, და აგიყვანს, ოღონდ სამსართულიანი ცხოველიდან აღარ ჩამოგვამს, სანამ ორმოცდაათს არ გადაუხდის, და მეორედ მოსვლამდე იჯდები ასე, სუნიან

აქლემზე. ბედუინს რა ენალვლება, სხვა საქმე აქვს თუ რა...
ფეხით, ფეხით!
ანა კ.ს.

ჰამამი და სხვა სამოთხეები
29.01.11

კახის ისეთი სუნი აქვს! სუნი საკვირველი. ნელსაცხებლების მალაზიაში 191 სანტიმეტრიანმა კახიმ თაროს თავი აარტყა და სულ ზედ გადაეგლო მარადიული ახალგაზრდობის, უკვდავი სიყვარულის, ფარაონების სიმდიდრის და დაუღალავი ერექციის ზეთები.

ახლა კი, როცა კახიმ დაიბანა, არიელის ამბავს გაიმბობ. ვერაფრით გავიხსენე, უდაბნოს და ნაის სულს რა ჰქვია, აი, იმას, მორწმუნე იფრითი რომაა, და ჰა, ჯანდაბას, ერქვას ამ საოცრებას არიელი.

არიელი აქაური მასაჟისტია, ჰამამი კი, მოგესხენება, ყველაფერს მირჩევნია. ეს არიელი, დიდი-დიდი, ოცდახუთი

წლისა იქნება, ისეთი ლამაზია, თვალები ამიჭრელდა, და, მე მგონი, ცოტა ჯადოქარია. დიდი ხნის ყაყანის მერე შედარებით ადამიანურ ფასად მის ფერხითთ აღმოვჩნდი, ცხელ ქვაზე, რომელსაც არაბულად თურმე „ქაიფ“ ჰქვია.

იქიდან ორ საათში გამოვცოცდი, სახეზე იდიოტის ღიმილი დამთამაშებდა, და ჩემს დანახვაზე აუზთან მჯდომმა კახიმ გუგას ჩუმად და სერიოზულად უთხრა: „არაა კარგად.“

პირიქით. ძალიან კარგად ვარ. დღეს ისეთი ზღვა იყო, შიგ მოტივტევე განუწყვეტლივ ვბუტბუტებდი: „ვახ, რა კარგია“. მფრინავი თევზები ვნახე – არ იცი, რა იდიოტები არიან. თეთრი ფრთებით. დღემდე ვერ გაუვიათ, ჩიტები არიან თუ თევზები. ძალიან გავირუჯე და წყლიდან ამოსვლის მერე ათიოდე წუთში მთელ სხეულზე თითქოს მტვერი მეყარა – მარილი.

>>> ბაბრქილია ბვ. 95

გავლა – გათვლა – გათლა

ავტორი: შოთა ბაბარინი
 ფოტო: მარიკა ქორიაშვილი

„ცხოვრება უფრო ხშირად ჰგავს ნოველას,
 ვიდრე ნოველა – ცხოვრებას“
 ჟორჟ სანდი

არ ვიფხორები, ტყუილად არ დავინყე-
 ეს წერილი იმ მწერალი ქალის სიტყვე-
 ბით, გაგანია მეცხრამეტე საუკუნეში,
 თანამედროვეების გულისგასახეთქად,
 კაცის ტანისამოსით რომ დასეირნობ-
 და და ნუ იტყვით, თურმე გემრიელად
 ექაჩებოდა თამბაქოს ხალხმრავალ ად-
 გილებში. დღეს რამდენიმე ეგეთი ქა-
 ლის ხსენება მომიწევს – ნალდი ქალის,
 ხაზგასმულად ქალის, ორმაგად ქალის –
 ცალკე (საზოგადოებრივ, პოლიტიკურ)
 ცხოვრებაში რომ ცდილობენ ქალის ხმა
 ჭექედეს და ცალკე ლიტერატურაში.

ლიტერატურას მოვაცოლებ – ორი
 კარგი წიგნი წავიკითხე ამ თვეს, ერთი
 მხატვრული, ერთიც სამეცნიერო – „გა-
 თვლა“ და „მელანქოლიის გზამკვლევი“.
 პირველი ქართველმა დაწერა, მეორე კი
 ახალი ზელანდიის მკვიდრმა. პრინციპში,
 საერთო ამ ორ წიგნს შორის იმდენივეა,
 რამდენიც საქართველოსა და ახალ ზე-
 ლანდიას შორის – მხოლოდ ფორმალური
 ნიშნები. წესით, ერთადერთი რამ, რაც
 ჩემს მახსოვრობაში მათ დააკავშირებდა,
 წაკითხვის მიმდევრობა უნდა ყოფილიყო.
 კიდევ ის, რომ ორივეს ავტორი ქალია,
 მაგრამ თამთა მელაშვილის გადაძვირებულ,
 ჩემმა დავირუსებულმა ოპერატიულმა
 სისტემამ ამ ორ წიგნს ერთ საქალაქდე-
 ში უკრა თავი.

მოკლედ, რა ხდება: „მელანქოლიის
 გზამკვლევის“ ავტორი, პროფესორი
 ჯეკი ბაურინგი ლამის კანიდან ძვრება,
 ისე უნდა დამარწმუნოს მელანქოლიის,
 ანუ მამაპაპურად რომ ვთქვათ კაემნის,
 ჭმუნვის, ნალვლიანობის სოციალურ
 სარგებელში, ათასი გენიალური ნანარ-
 მოების თუ გმირის სახით (ჰამლეტიდან –
 ბეტმენამდე), ხოლო „გათვლის“ ავტორი
 თამთა მელაშვილი ცოცხალი მაგალითია
 მწერლისა, ვინც თავისი ბლუზი ორ ყდას
 შორის მოაქცია, გულის ნადები გაგვი-
 ზიარა. „გულის ნადებს“ მწერლებთან
 დაკავშირებულ კლიშედ ნუ მიიღებთ,
 ამ შემთხვევაში მართლა იმ მწერალზე
 მაქვს საუბარი მელანქოლიას რომ იყე-
 ნებს გზად და ხიდად. თამთას ამგვარი

განწყობა-ტემპერამენტი ჩემთვის სიახლე იყო. კაი ხანია ვიცნობ, ხუთ წელზე მეტი იქნება, მაგრამ მთელი ამ დროის განმავლობაში ვიცნობდი ქალად, რომლის „თვალეზი ჰგავდა შოკოლადში ამოვლებული ალუბლის ბომბს, ცეცხლმოკიდებული ფითილით“. აღმოჩნდა, რომ ეს თვალეზი სინამდვილეში ციხეა, ფიქრები კი – პერსონალური კამერა მკითხველებისთვის. ან როდის რას უნდა მივმხვდარიყავი – მელანქოლიკი იყო, სანგვინიკი, ქოლერიკი თუ ფლეგმატიკი. თითქმის არ გვილაპარაკია ერთმანეთთან. ერთ პონტში როცა ვხვდებოდით, ხან ჩემს მიერ უზადოდ შემწვარ, ანუ სამყაროში საუკეთესო მწვადს ვჭამდით, ხანაც ვენეოდით (მაღლობა შაკო ფასანაურისთვის). პირველი, რაც თამთას ვკითხე ინტერვიუზე – ექვსი გვერდი როგორ გავავსოთ-მეთქი. რა დებილი ვიყავი... მეგონა საუბარში არტილერიის როლი წიგნს უნდა ეტვირთა. პირიქით მოხდა. სიუზან სონტაგისა არ იყოს, ტკივილის ესთეტიზაციაზე, ანუ ნაწარმოებზე მიწოდდა საუბარი და „სხვისი ტკივილების შესახებ“ ამბებში ჩავიძირე. ნაღდ, ცხოვრებისეულ ამბებში, რომელიც უფრო ხშირად ჰგავს ნოველას, ვიდრე ნოველა ცხოვრებას.

რაც შეეხება კონკრეტულად „გათვლას“, ჩათვალე, ეს შენი ლიტერატურული თავანია. გამოსვლის თარიღის და ფორმატის გათვალისწინებით, ჰა-ჰა მარტის ბოლოს უნდა ჩაბარდეს, თუ თავმოყვარე ხარ და ფუფლომკითხველის სახელი არ გიტყდება. ისე, „ცხელ შოკოლადს“ და „გათვლას“ ერთი ფასი აქვს და ვინცობაა ამ ხუთმა ლარმა გადაწყვეტოს ყველაფერი, საჩკავიკებს პატარა ნაკოლს მოგცემთ, საჭიროების შემთხვევაში თავი რომ დაიძვინოთ. მაშ ასე:

როცა მიწა დანაღმულია, როცა სივრცე დასაზღვრულია, საზღვარზე გავლა კი გათვლაა: ინილო-ბინილო, შრომანო-გვრიტინო... ვინც ვერ გავიდა, ისლა დარჩენია დაიხუჭოს და დაითვალოს დარჩენილი ცხოვრების წუთები.

ვერ-ასვლა განაჩენია. ასეთია ყოველდღიურობა დასახლებებში, რომლებსაც ხშირად კონფლიქტურ რეგიონად თუ ბუფერულ ზონად მოიხსენიებენ. ამ მშრალ, სიცოცხლისგან დაცლილ ტერმინებში ძნელია დაინახო

ამ შესანიშნავ ნაწარმოებში მოთხრობილი ნისოს და სქნაფას ამბავი ჩვენი ამბავისაა – ჰუმანიტარული კატასტროფების პირობებში გაზრდილი საზოგადოების, რომლის სულმოუთქმელად ელის „კორიდორის გახსნას“ სამშვიდობოს ბასალწვად.

ცოცხალი ადამიანები, ადამიანები, რომელთა ცხოვრებაც რუსულ რულებს დამსგავსებია. ჩვენთვის, პრაფანებისთვისაა ძნელი, თორემ თამთა მელაშვილს ისეთი მახვილი მზერა აღმოაჩნდა, რომ საკომპენსაციოდ ცალმა ყურმა დაუსტუკა (ბოდიში თამთა, ველარ მოვითმინე).

ამ მახვილი მზერით და ბასრი ენით ავტორი მკვახე ტერმინებს მკვრივ გარსს ათლის, რათა მკითხველს მათი ნამდვილი გემო აგრძნობინოს. გვაჩვენოს, რა ხილია ეს კონფლიქტის ზონები, რომლებზეც დავარცხნილი ტელემოსახლეები ისე გულგრილად გვიამბობენ, თითქოს მართლა ლეღვის მოსავალზე ყვებოდნენ. გავლა – გათვლა – გათლა.

ამ შესანიშნავ ნაწარმოებში მოთხრობილი ნინცოს და ცქნაფას ამბავი ჩვენი ამბავიცაა – ჰუმანიტარული კატასტროფების პირობებში გაზრდილი საზოგადოების, რომელიც სულმოუთქმელად ელის „კორიდორის გახსნას“ სამშვიდობოს გასაღწევად. განზოგადების საბაზს გმირების უცნაური თხრობაც იძლევა, ვერც ერთ დიალექტს ან ინტონაციას რომ ვერ მიაკუთვნებ. მოქმედების დროც არ ჩანს. შედეგად, ნაწარმოების ქრონოტოპოსს სურვილისამებრ ისე გავებრავ და გაწვლავ, გემოგასული კევივით, რომელსაც, როგორც მინიმუმ, ოცი წელია ყველანი ერთ ტაქტში ვლექავთ.

– ხო, ამდენი არ მიფიქრია, მაგრამ რაც მითხარი მომწონს, – სიცლით მუზნება თამთა.

– ეს უძლიერესი პერსონაჟები საიდან გაჩნდნენ? პროტოტიპები გყავდა?

– არა, არ მყოლია, უბრალოდ, რალაცები მოვიპარე ცხოვრებიდან. კოცონის სცენა თუ გახსოვს, დედაჩემმა დანვა ასე

ტანსაცმელი, ჩემმა დამ – ნახატები. მე მონანილეობას არ ვლბულობდი, ვუყურებდი. ეს შთაბეჭდილება ცხოვრების ბოლომდე გამყვება, ალბათ.

– პირველ წიგნზე ასეთ პოზიტიურ გამოხმაურებას რამდენად ელოდი?

– არ მიფიქრია მაგაზე. უბრალოდ, იმდენი რალაც მქონდა დაგროვილი, უნდა გადმომეტანა რა.

საერთოდ, სადებიუტო რომანები რამდენიმე თვე, წელი, ზოგჯერ კი მთელი ცხოვრება იხარშება ავტორის თავში, განსხვავებით მეორე, ე.წ. სოფომორული რომანისგან, რომლის ჩავარდნის რისკი მით უფრო დიდია, თუკი დებიუტი წარმატებული გამოდგა. საქმე იმაშია, რომ კურდღლისებრი სტარტის შემთხვევაში, მეორე რომანის დასაბეჭდად ცალკე გამოცემლები გაჩქარებენ, ცალკე საკუთარი პატივიმოყვარეობა. ამ მხრივ, თითქოს ლვინის კულტივირებას ნაგავს წიგნზე მუშაობა. რაც უფრო დაძველებ ნაჟურს, მით უფრო ასიამოვნებ დამემოვნებელს მერე და მერე. არა, ისე არ გამოიგოთ, თითქოს კაი „სამაგონს“ ვაკუნინებდე. პონტის და ხასიათის ამბავია. ყოველ შემთხვევაში, მე წინააღმდეგი არ ვიქნები, თამთამ შემდეგ ჯერზე ნაპალივით ჭჭა შემომთავაზოს. ბაზარი არაა. უბრალოდ, იმას ვამბობ, რატომ დასჭირდა ამ პატარა, მაგრამ დიდი წიგნის მოხარშვას ორ წელზე მეტი.

„გათვლის“ დანერა ავტორს 2008 წლის ომმა უბიძგა, – ოლონდ მაქსიმალურად ვეცადე, რომ ეს კონკრეტული სივრცით არ შემომეფარგლაო, – მეუბნება, – „ხო, მანამდე 2008-შივე „წეროზე“ (ლიტერატურული კონკურსია ასეთი) გავგზავნე ამ იდეით დანერილი ნაწარმოები, რალაც უვარგისი, სამ ფურცლიანი მოთხრობა.

რა თქმა უნდა, არ გავიდა, მაგრამ ვფიქრობდი, რომ იდეა დასაკარგი არაა. მე ასე ვარ. რალაც დრო მჭირდება, რომ მომნიფდეს“.

– იცი რა მიტყდება ყველაზე მეტად? – ვეკითხები.

– რა? – ამხელა კატასტროფა მოხდა 2008-ში, სამი წელი გავიდა, ათობით წიგნი გამოიცა და მარტო სამი თუ ოთხი ნოველა წავიკითხე, სადაც ომს რალაც ადგილი უჭირავს.

– იმდენჯერ ვთქვი (უკვე ჩემს თავს ველარ ვიტან), რომ აი, რაც იწერება ამ ომზე, იწერება კაცების მიერ. მარტო ჰეროიკა კი არა, მასკულინური კრიზისები და რამე. ვიფიქრე, კარგი იქნებოდა თუ ქალის თვალთაც შევხედავდით.

– არა, მე სხვა რამეს ვგულისხმობ. სიტყვაზე, ამერიკა ავიღოთ. ამის დედა ვატირე, საერთოდ არ შეხებია ომი საკუთარ ტერიტორიაზე, მაგრამ გინდა მეორე მსოფლიო იყოს, გინდა ვიეტნამის, მთელი შემდგომი მწერლური თაობები გამოჩარხეს ამ ომებმა. ეს შოკირებული მწერლები, ომის შვილები... ჩვენი მწერლების განწყობაზე კარს მომდგარი კატასტროფაც არ მოქმედებს. ისე უდარდელად გრძნობენ თავს, როგორც ფიჩხნაყრილი მონამები, როცა რატომღაც ცეცხლი არ ინთება. მეგონა ჩემსავით ამაზე მოგეშალა ნერვები და ასეთი მძაფრი ემოციების მომგვრელი „გათვლაც“ ამის შედეგია.

– ნერვები კი მომეშალა, მაგრამ ლიტერატურული კონტექსტები არაფერ შუაშია. პირადი, უმისამართო პროტესტი იყო, უფრო ომის მიმართ. ასეთი პროტესტები მაქვს მთელი ცხოვრება. შეიძლება პათეტიკურად ჟღერდეს, მაგრამ „გათვლა“ პროტესტის გამოხატვის

საუკეთესო ფორმად მივიჩნეი. – ომი პირადად შეგეხო? – არა... ხო. პირადად შემეხო, როგორც მოქალაქეს. ომი ხომ ოთხმოცდაათიანებიდან მოყოლებული ყველას გვეხება. ოთხმოცდაათიანებში მეც იმავე ასაკის ვიყავი, რაც, ვთქვათ, „გათვლის“ მთავარი გმირები.

ინტერვიუზე კიდევ უფრო გამიძყარდა ჰიპოთეზა, რომლის თანახმადაც ჩვენ, 90-იანებში ნამოწიულ მკითხველებს, და მწერლებსაც, მოკლედ, ყველას ამ თაობიდან, ვისაც წიგნთან პირდაპირი ან ირიბი კავშირი აქვს, სულ სხვანაირი ბიოგრაფია ექნებოდა, ერთი კონკრეტული სერია რომ არ გამოეცათ დიად საბჭოთა საქართველოში – გემახსოვრებათ, – ლატვიური, სკანდინავიური, ესტონური და ა.შ. ზღაპრები. ყველას მიერ ჩარაკტერული ნორმატივია. ახლა რომ ვფიქრობ, არც მიკვირს ამ ზღაპრების საკულტო წიგნობა. ჩვენს ბავშვობას ხომ სააღლუმოდ გამოწვრთნილი სალდაფონით უწყობდა ფეხს სამოქალაქო ომი და სხვა სოციალური კატაკლიზმები. რეალობისგან გაქცევის საქმეში, ჩემს თაობასთან შედარებით, უილ დელიოზიც ნაღდი დილეტანტია.

არა მარტო ბავშვობა, შემდგომი წლებიც ჩვენთვის უნისონში მიდიოდა. როცა ღრუბლებში გაშენებული ზღაპრული ციტადელებიდან, ნებით თუ უნებლიეთ, „ნარმატების“ და „ლუზერების“ სამყაროში ვადენდით ბრაგვანს, ფანტაზიები უკან რჩებოდა. და ვინაიდან ლიტერატურა ჩვენთვის სხვა არაფერი იყო თუ არა ფანტაზია, მასაც სხვა სათამაშოებივით მივატოვებდით და მივივინყებდით ხოლმე, როგორც ასაკისთვის შეუფერებელ რამეს. მერე სტანდარტული ამბავია, შე-

ვარდნაძე, სტაბილურობა, ოჯახურ კონსილიუმებზე შერჩეული ფაქულტეტები და სამუშაო სფერო – თამთას შემთხვევაში საერთაშორისო ურთიერთობები, როგორც ჩემს შემთხვევაში – ეკონომიკა. მოჩვენებითი სიმშვიდე.

მაგრამ ბოლოში მაინც გერხევა. გაგნებს. გაგნებს, როგორც წარსულიდან საშველად გამოგზავნილი ტერმინატორი. გაგნებს და თავდაყირა აყენებს ყველაფერს. „არ ვდარდობ, რომ არ ვიცი, როდის მოვა აისი. მე მაინც ვალებ ყველა კარს“ – ლამაზად თქვა დიკინსონმა. ეს პოეტები მძღნერს მოგყიდიან ოქროს ფასად, ვალიართ, ზოგჯერ ამ ავბედით აისს სულ ფეხებზე ჰკიდა ღია გაქვს კარი თუ არა, წიხლით შემოდის. ამჯერად, ნაცნობობა ლიტერატურასთან ლამაზი სამყაროს შენება კი არა, პირიქით, სკურპულოზურად ნაშენები სამყაროს ნგრევაა, წიგნი კი რეალობის აღმწერია და არა რეალობისგან გასაქცევი ადგილი.

– სელინჯერი! – ამბობს თამთა. – ალენ გინზბერგი! „ვარდისფერი პროჭი“ – როცა პირველად გავიგე, რომ ლექსში ამის თქმა შეიძლება... ამან ჩამავლო. მანამდე ფაშისტი ფუნდამენტალისტი ვიყავი!

– ჰო, კიდევ „ახალგაზრდა ვერტერის ვენებების“ რომეიქი იყო პლენცდორფის „ახალგაზრდა ვ-ს ახალი ვენბანი“, ძალიან უარგონული ენით არის ნაწერი, მაგარი თარგმანია, მაშინ რომ წავიკითხე, ძალიან განსხვავებულად მეჩვენა. შემცვალა. წავიკითხავს?

– არა, – ვპასუხობ, – გვეყო რა წიგნებზე, ცხოვრებაზე ვილაპარაკოთ. – ამით ვერ გავსებ ექვს გვერდს? – ვერა. – რა მოგიყვე... 2004 წელს ძალიან

ცუდი პერიოდი მქონდა და სტრესების გამო მარჯვენა ყურში დავკარგე სმენა... რას იცინი, მართლა. ძალიან სასაცილო სიტუაციებში მაგდებს, თუ, ვთქვათ, ხმაურია და აქედან ვიღაცა მელაპარაკება, არ მესმის. მაგარია, უინტერესო ლექციაზე...

- აკაკი წერეთელივით ზიხარ?
- ჰო, CEU-ში ხშირად გამომიყენებია.

ბუდაპეშტში, ცენტრალური ევროპის უნივერსიტეტში თამთა გენდერს სწავლობდა. მაგისტრატურა გაიარა. ესეც ერთ-ერთი გზა იყო რუტინისგან თავის დასაღწევად. როგორც ჰანიბალს რომი სძულს, სითხ იმპერატორს – ლიუკ სკაივოკერი, ჰოსნი მუბარაქს – მარკ ცუკერბერგი, ჯოკერს – ბეტმენი, დიმიტრი ლორთქიფანიძეს – ელტონ ჯონი, თამთასაც ვერგ ზარავს რუტინა, რომელიც სტრესის მეტს არაფერს უქადის.

16 წლის უკვე მარტო ცხოვრობდა თბილისში. მშობლებზე არც მანამდე ვყოფილვარ ჩამოკიდებულიო – მეუბნება. ორი უმცროსი და და ერთი ძმა როცა გყავს შენთვის ენერგია, უბრალოდ, აღარ დარჩებათო. „ეს დამოუკიდებლობაც არ ვიცი, რა არის. ბევრი რამით ვიტყუებთ თავს, მგონი დამოუკიდებლობაც ერთ-ერთი მათგანია. მაინც სოციალური ცხოველები ვართ,“ – ამბობს სიცილით.

მთელი მისი ცხოვრება დამოუკიდებლობისთვის ბრძოლა და შინაგანი ძიებებია, სამყაროში ადგილის პოვნის მცდელობა. უამრავ ადგილზე სცადა ბედი – ძიძაც ყოფილა, მიმტანი, თარჯიმანი, ასისტენტი, მდივანი ჰეტერონორმატიული გარეგნობით, სამთავრობო სტრუქტურებშიც უმუშავია. „ბევრი პროფესია რომ მოვისინჯე, ვფიქრობ, უფრო საინტერესოდ ვიცხოვრე, ვიდრე სტანდარტული ფორმულით შევძლებდი. მოდელი რომაა – დაამთავრებ ინსტიტუტს, გათხოვდე-

ბი, ბავშვს გააჩენ, ან შეიძლება პარალელურად რაღაც კარიერა აიწყო, მანქანა იყიდო, განვადებით სარეცხი მანქანა ან კარადა გამოიტანო. არ მინდოდა მეც ეს ბილიკი გამეთელა, რომელსაც ყველა ქალი მიყვება, ან ცდილობს გაყვეს. ფიქრობენ, რომ ეს გზა თვითონ აირჩიეს“.

ყველაფერი როცა სწინდება გუნანაბლს კრავს და გზას მიუყვება. პირველად გერმანიაში ამოყო თავი. ფორტუნას მამაცები უყვარს. მხოლოდ ის ოთხი წინადადება იცოდა, რაც საელჩოში უნდა ეთქვა და ზუსტად შესაბამისი კითხვები დაუსვს ბედად. შეფასების გრაფაში ჩაუწერეს, რომ გერმანულს სხლავს. ერთ წლამდე გაჩერდა თავისი საყვარელი მწერლის, ელფრიდე იელინეკის სამშობლოში. სადმე ჩაბარება და სტუდენტობა დაეზარა. როცა მიხვდა, რომ უკვე კარგად იყო, შემობრუნდა და უკან წამოვიდა. მეორე დიდი ვოიაჟი ბუდაპეშტში მორატყა, ამჯერად, სასწავლად.

რადიკალი ფემინისტია, თუმცა არა სეპარატისტი ფემინისტი. მოკლედი, ყველანაირ ყბადაღებულ როლს გაურბის, გენდერულსაც კი. შეხედულებები ნელ-ნელა უყალიბდებოდა. ათ წელზე მეტი დაჭირდა იმის დასადგენად, როგორ სურს ცხოვრება – რა სურს პირად ფრონტზე, რა საზოგადოებრივზე.

ახლა უფლებადაცვით სექტორშია, მარგინალურ ჯგუფებს იცავს. განსხვავებულობისა და სათემო აქტივიზმის კუთხით მუშაობს. მეუბნება, რომ, ბოლოს და ბოლოს, იპოვა საქმე, რომელიც მოსწონს და ანაზღაურებადიცაა. პირველი ასეთი შემთხვევააო.

- თან წერისთვის და ფიქრისთვის ბევრი დრო არ მრჩება და ბედნიერი ვარ ამით.

- მაინც გენდერით დაამთავრე და ახლა მარგინალური ჯგუფების დაცვაში

იპოვე თავი ე.ი. CEU-ს პერიოდი პრაგმატული არჩევანიც ყოფილა, ატმოსფეროს შეცვლის და სტრესებისგან ტვინის განთავისებება გარდა. ქალიც ხომ მარგინალური ჯგუფია?

- გენდერი მარტო ქალის უფლებები და ფემინიზმი არაა. კაცისაცაა. ესაა, ზოგადად, იდენტობის საკითხები, ასევე ლგბტ. არასწორადაა მოტანილი ჩვენამდე და იმიტომ აქვთ ალერგია გენდერის გაგონებაზე. ფემინიზმზე უარესი ალერგია აქვთ.

- მე საერთოდ მგონია, რომ ფემინისტები საქართველოში უფრო ჩვენთვის იბრძვიან, მამაკაცებისთვის. ამ მონოლითური ნიღბის დასამსხვრევად, ყოველდღე რომ ვიკეთებთ, ემანდ ვინმემ არ დაინახოს, რომ პატრიარქიც იღებს დაბნეულ, შემინებულ გამომეტყველებას ხანდახან. არ ვპადახალიძობ.

- ბევრი მეუბნება, რომ ბევრ რამეს ვირთულებ, როცა ვამბობ, რომ ფემინისტი ვარ. ზოგი მეუბნება არ ხარ ფემინისტიო. არ ვემთხვევი ფემინისტებზე ჩამოყალიბებულ სულელურ სტერეოტიპს. არ ვარ მასკულიზური, არ ვარ ბოროტი, არ ვარ მახინჯი, როგორც წარმოუდგენიათ ხოლმე. საერთოდ, რაღაც ყალიბს როცა ვერ ერგები, ეს დაბნეულობას იწვევს. 31 წლის ვარ, არც ცოლი ვარ და არც ბოკვერს ვუზრდი სამშობლოს, ეს უკვე საშიშია ვიღაცისთვის. ძნელია სტერეოტიპების დანგრევა. ვფიქრობ, სამოქალაქო აქტივიზმზე ეფექტიური ლიტერატურის საშუალებით ბრძოლაა. შეიძლება ძალიან ხმამაღალი ნათქვამია, რა ეფექტიც იქონია მაგალითად ილიინეკმა ჩემზე, იგივეს მიღწევას ვცდილობ – მკითხველი რომ დავაფიქრო, არ აქვს მნიშვნელობა ქალი იქნება თუ კაცი. ამის მაპროვოცირებელი თემები მინდა შემოვიტანო ტექსტში – ბევრი, ბევრი სექსი.

- ჰო, სექსიც, ომის არ იყოს, ჩვენში მარტო კაცი მწერლების თემაა. ენაც ხელს უწყობს, მარტო ეგენი „ტყნავენ“ ვიღაცეებს. ქალი ლტოლვის ობიექტია მხოლოდ.

- შემდეგში ქალების სექსუალობის თემას შევეხო მინდა, ჩემს გმირებს ეს agenda-ც რომ ჰქონდეთ. თუმცა ჯერ არაფერს არ ვწერ. ვისვენებ. რაღაც იდეები მაქვს, მაგრამ მომზადება მჭირდება. იხარშება...

31 წლის ვარ, არც ცოლი ვარ და არც ბოკვერს ვუზრდი სამშობლოს, ეს უკვე საშიშია ვიღაცისთვის. ძნელია სტერეოტიპების დანგრევა. ვფიქრობ, სამოქალაქო აქტივიზმზე ეფექტიური ლიტერატურის საშუალებით ბრძოლაა.

ABSOLUT
Plagiarism

ფოტო: იურა შაჩიოვი

ფოტო: იურა შაჩიოვი

ქართული კონფორმიზმის შესახებ „არც მწვადი დანვა და არც შამფური“

„ნეტგაზეთის“ ლაივ-ჩანაწერის ტრანსკრიპტი <http://netgazeti.ge/GE/47/News/4580/>
(შემოკლებული ვარიანტი)

ზვიად ქორიძე: ქალბატონ ნაირა გელაშვილს, მწერალს, კავკასიური სახლის ხელმძღვანელს, ვთხოვე გვესაუბრა ერთ, ალბათ, ძალიან მნიშვნელოვან პრობლემაზე, რომელიც ქართული გამოთქმის სახით გამოვიტანეთ „ნეტგაზეთის“ მთავარ გვერდზე: „არც მწვადი დანვა და არც შამფური“.

გასულ წელს თქვენ გამოუშვით წიგნი, რომელიც ძალიან დიდხანს, 20 წელი „ხარშეთ“, „პირველი ორი წრე“. ამ წიგნისთვის თქვენ მიიღეთ „საბა“. ეს არის

ერთგვარი ლიტერატურული ანალიზი იმისა, რაც ხდებოდა 20-22 წლის წინ საქართველოში. რატომ შეინახეთ ეს თემა აქამდე?

ნაირა გელაშვილი: მწერლის, ისევე როგორც ხალხის სულში მიდის რაღაც აუხსნელი პროცესები, რომელსაც სახელს ვერ დაარქმევ. ეს რომანი 20 წელი არ მიხარშია, ის 92-94 წლებში დაწერე, 2009 წელს კი, უბრალოდ, რედაქცია გაუუკეთე. თვითონაც მიკვირს, ამდენი ხანი რატომ არ მინდოდა ამ წიგნის გამოცემა.

რაღაცნაირად მქონდა და მაქვს განცდა, რომ ჩვენს სინამდვილეში სიტყვა აღარ მნიშვნელობს, არც დაწერილი და არც – ნათქვამი. საერთოდ ლიტერატურის, მისი ძალმოსილების მიმართ დიდი ხანია გამიჩნდა ეჭვი.

ზვიად ქორიძე: ანუ, არ კითხულობენ?

ნაირა გელაშვილი: ჰო, არ კითხულობენ, ან ვერ კითხულობენ ისე, როგორც უნდა კითხულობდნენ. თვითონ ეს რთული წიგნია და რაღაცნაირად გამონგვევა იმ თვალსაზრისით, რომ თანამედროვე

„ფიქრობ, რომ ისეთი დიდი აზრისა ალარ არის, მაგრამ მაინც არის უსაზღვრო გულბრილობა და უსურვილობა, რომ ეს პრობლემა ისოლდა, ბოლოს და ბოლოს, გაიგო, ან იმ ხალხის გულში ჩაიხედო. და ეს იმ ხალხისგან, რომელიც საკუთარ თავს ქრისტიანად ასხადებს.“

ქართველი მკითხველი ისევე გამოტოვებს ამ წიგნში მთელ რიგ ანალიტიკურ ადგილებს და პასაჟებს, როგორც მთელმა ქვეყანამ გამოტოვა განმანათლებლობა და ა.შ.

ზვიად ქორიძე: გამოტოვებს, რადგან ეშინია, თავისი თავი არ ამოიკითხოს იქ?

ნაირა გელაშვილი: წიგნს რთული სტრუქტურა და მრავალი პლასტიკა აქვს. სტილური პლასტიკების ჩათვლით. ის, რაც მხატვრულადაა გამოსახული, შემდეგ მეცნიერულად არის გაანალიზებული, ოღონდ ეს ანალიზი მოცემულია მეოცე საუკუნის სამი დიდი მოაზროვნის ალბერტ შვაიციერის, კონრად ლორენციუსა და ორტეგა ი გასეტის საეტიკო ნაშრომების ვრცელი რეზიუმეების სახით. რაც ორგანიზებად რომანში ჩართული, რადგან მოქმედება მთარგმნელობით ცენტრში მიმდინარეობს, სადაც არა მხოლოდ ითარგმნება დასავლური ტექსტები, არამედ ინერება წინათქმებიც მათთვის. კონრად ლორენციუსის „ცივილიზებული კაცობრიობის რვა მომავლიანი ცოდვა“ და ორტეგა ი გასეტის „მასების ამბოხი“ მართლა ითარგმნა ქართულად ოთხმოციანი წლებში და გამოიცა. მეც ამიტომ შევარჩიე. მაგრამ მათ ვრცელი ანალიტიკური რეზიუმეები არ ახლდა.

ზვიად ქორიძე: მთელი პრობლემა ისაა, რომ ეს წიგნები ითარგმნა, დაიღო თაროზე, მაგრამ საზოგადოებამ, რომელიც

მოხვდა ტრანსფორმაციის პერიოდში, არ – ან ვერ წაიკითხა.

ნაირა გელაშვილი: სხვათა შორის, ეს სწორედ ისეთ წლებში მოხდა, როცა საზოგადოებას მართლა უნდა წაეკითხა, რადგან იქ არის მეოცე საუკუნის დასავლური საზოგადოების სიღრმისეული ანალიზი, მისი მომავლიანი მანკირებების, რაც ჩვენც გვხვება. მაგალითად, პიროვნების შთანთქმა საზოგადოებისა თუ მასის მიერ.

ზვიად ქორიძე: და რატომ არ წაიკითხა?

ნაირა გელაშვილი: არ იყო მოთხოვნილება.

ზვიად ქორიძე: იმაზე იყო მოთხოვნილება, რაც ხდებოდა 88-ში, 89-ში?

ნაირა გელაშვილი: დიახ. რაც საზოგადოებაში ხდება, საერთოდ, იმაზე ყოველთვის არის მოთხოვნილება. ან ყოველთვის დამსახურებულია. უმიზეზო შედეგი არ არსებობს. მე მგონია, რომ მასების მართვა ვერ მოხდება, თუ იმ მასაში საამისო მზადყოფნა არ არის. და რაკი ამ წიგნში სააზროვნო პასაჟები შემოდის, ნიშნავს ავტორის წინასწარ შეგუებას იმასთან, რომ ამას მკითხველი გამოტოვებს. ისევე როგორც, ჩვენმა ქვეყანამ გამოტოვა განმანათლებლობა, სერიოზული მეცნიერული ანალიზის ნაკადები და ა. შ. ერთმა მკითხველმა ამ რომანს „არშემდგარი განმანათლებლობა უწოდა“.

ზვიად ქორიძე: თუმცა, დღეს უკვე განვლილია ეს 20 წელი და იქნებ, შეიცვალა რამე...

ნაირა გელაშვილი: ვერ გეტყვით. ამას ვერ ვგრძნობ. მე შემიძლია, ვილაპარაკო იმ მცირერიცხოვან მკითხველზე, რომელიც გამომეხმაურა და თავისი შთაბეჭდილება-მოსაზრებები გამიზიარა, დანარჩენი არ ვიცი, რა ხდება. საერთოდ, წიგნს რომ წერ, სიბნელეში მუშაობ, არ იცი, სად მიდის შენი წიგნი, ვისზე რა ზეგავლენას ახდენს.

ზვიად ქორიძე: ჰო, მაგრამ მწერლობაც ხომ ის არის, რომ მაინცდამაინც ის არ გამოთქვა, რაც უნდა შენს მკითხველს, რაც სიამოვნებს.

ნაირა გელაშვილი: არა, რა თქმა უნდა. მაგრამ მწერლობა არის გაზიარება, შენი

თავისთვის ხომ არ წერ. თავის მოტყუება იქნება, ეს რომ თქვა. რალაც ტანჯვა განერინებს, რომელსაც სხვაგვარად ველარ ერევი. და გინდა ეს გაზიარებული იყოს.

ზვიად ქორიძე: იმ ყოფით ისტორიებს მივუბრუნდეთ, რომლებიც ამ წიგნშია ასახული და რომელიც გადაიტანა მთელმა სახელმწიფომ და საზოგადოებამ. აფხაზეთი, მაჰმადიანი მესხების პრობლემა, ემიგრაციის პრობლემა, შინაგანი გაუცხოება. ეს ყველაფერი ხომ გავიარეთ? მაინც უცხო ვართ ამისთვის? მაინც არ გვაინტერესებს?

ნაირა გელაშვილი: ამ 20 წლის განმავლობაში ჩვენ უკუდმართად ვიარეთ, ზედმეტად გავიცვით და დავიდალეთ. ეროვნული ენერჯია მთლიანად გაფლანგეს პოლიტიკოსებმა. და ამიტომ არის ახლა ასეთი დაღლის პერიოდი. ეს დაღლია ფიზიკურით, სულიერით და ინტელექტუალურით.

ზვიად ქორიძე: ვინ იღლებათ?

ნაირა გელაშვილი: ხალხი. ხალხი. ადამიანი. ახლა არის დაღლილობის და შეიძლება, საუკეთესო შემთხვევაში, დაფიქრების ეპოქაც. ავილოთ, მაგალითად, ისეთი პრობლემა, როგორც მაჰმადიანი მესხებია. ამ საკითხის მიმართ ოდნავ შეიცვალა საზოგადოება ამ 20 წლის განმავლობაში. ვფიქრობ, რომ ისეთი დიდი აგრესია აღარ არის, მაგრამ მაინც არის უსაზღვრო გულგრილობა და უსურვილობა, რომ ეს პრობლემა იცოდეს და, ბოლოს და ბოლოს, გაიგოს, ან იმ ხალხის გულში ჩაიხედოს. და ეს იმ ხალხისგან, რომელიც საკუთარ თავს ქრისტიანად აცხადებს. პრაქტიკულად, ეს ადამიანები არ არიან შინაგანად ქრისტიანები. მათ თანაგრძნობა არ უჩნდებათ ამ უსასრულოდ დატანჯული ხალხის მიმართ, რომელიც დღესაც იტანჯება, თუნდაც, ამ ჩამოსახლების და რეპატრაციის დროს.

ზვიად ქორიძე: რელიგიაც შეგუების ერთი ფორმაა? ვარ ამ რელიგიაში, ამ ფორმალურ წყობაში და მშვიდად ვარ, წყნარად ვარ.

ნაირა გელაშვილი: რა თქმა უნდა, 97 კი არა, 20 % რომ იყოს ნამდვილი ქრისტიანი, ეს ქვეყანა, ხომ სულ სხვანაირი ქვეყანა იქნებოდა?!

ზვიად ქორიძე: და როგორი?

ფოტო: ირინა აბაშელაძე

ფოტო: აიოზი საბარალო

მას წარმოშობს ქრისტიანობა. რადგან ადამიანის, პიროვნების მნიშვნელობა ასეთ სიღრმეში და ასეთ სიმაღლეზე სხვაგან არსად დაფუძნებულია: ღმერთი ადამიანდება და წამებით კვდება ადამიანის გულისთვის. ამით ადამიანი და მისი მიწიერი ცხოვრება უდიდეს მნიშვნელობას იძენს. მაშასადამე, დემოკრატია უმაღლეს ეთოსში იღებს სათავეს. ეთიკური საწყისის, ეთიკური პრინციპების გარეშე არაფერი კარგი და კეთილი არსად არასდროს არ შექმნილა და არ დაკანონებულა. და არც შეიქმნება. ჩვენთან კი ნამდვილი ქრისტიანობა ჯერ არ გაშლილა, მანამდეც ძალიან შესუსტებული იყო. 70 წლის შემდეგ კი უცბად იფეთქა, მაგრამ ეს არ დაეყრდნო ქრისტიანულ განმანათლებლობას. სერიოზული წყვეტა მოხდა ამ თვალსაზრისით და ის დაეყრდნო საბჭოთა ათეისტურ მემკვიდრეობას.

თვითონ ლინგვისტური ველის ისეთი გაცვეთა, რომ არანაირ ნათქვამს სიცოცხლე და სიზუსტე აღარ გააჩნია. თავის დროზე მერაბ მამარდაშვილი ლაპარაკობდა საბჭოთა ენობრივ ველზე, რომელზედაც აზროვნება შეუძლებელია, რადგან ეს ენა შეხებაში არ მოდის ცოცხალ სინამდვილესთან. და ჩვენ ეს ენა კი არ განვანახლეთ, არამედ გავაგრძელეთ: სიცოცხლის ჩამკვლევი ენა. მაგალითად, ხელისუფლებამ რაც უნდა თქვას, უკვე მნიშვნელობა აღარ აქვს იმიტომ, რომ მან უკვე ყველაფერი თქვა. ამბობს და თვითონვე უარყოფს. ამიტომ მისი ენა მოკვდა. მაგრამ ასევე გაცივითა საზოგადოებრივი მეტყველება. როდემდე შეიძლება, ერთი და იგივე ილაპარაკო? ეს არ არის არც მეცნიერული ანალიზის ენა, არც შემოქმედებითი აზროვნების ან პიროვნული გაბედულების ენა. ამას დაეშენა ახალი რიტორიკა, შემოიჭრა ამერიკანიზმები თუ სხვა გაურკვეველი ნაკადები, არასამთავრობო სექტორის ენა. ეს ენა კი ძალიან ხშირად ჰგავს ახალი კომკავშირის ენას, რადგან იგივე კოლექტივების ენაა, დაცლილი პიროვნულობისა და უბრალო გულითადობისაგან. ჩვენ ვიმყოფებით იმ სივრცეში, სადაც არაფერი დეკლარირებული არ ნამდვილობს. არც დემოკრატია, არც ქრისტიანობა.

ნაირა გელაშვილი: სხვანაირი.

ზვიად ქორიძე: რანაირი?

ნაირა გელაშვილი: აი, ახლა მივედით სხვა, უმნიშვნელოვანეს პრობლემასთან. რატომ ვერ ვაშენებთ ჩვენ დემოკრატიულ ქვეყანას? თომას მანის ცნობილი, კლასიკური გამონათქვამის თანახმად, დემოკრატია ეს არის დასავლეთის ქრისტიანული კულტურის პოლიტიკური გამოხატულება. ის ქრისტიანობამ შექმნა. მართალია, შემდეგ ეს ლიბერალური დემოკრატია შორდება თავის წარმომქნელ წიაღს და ბევრ რამეში უპირისპირდება კიდეც. მაგრამ

ზვიად ქორიძე: ანუ, ამ შემთხვევაში, რაკი არის ქრისტიანობის კრიზისი, შესაბამისად, არის დემოკრატის კრიზისიც?

ნაირა გელაშვილი: რა თქმა უნდა. უამისოდ არ იქნება.

ზვიად ქორიძე: მაშინ რა სივრცე გვაქვს? სად ვცხოვრობთ ჩვენ?

ნაირა გელაშვილი: მე მაქვს შეგრძნება, რომ ეს არის ცეცხლზე მოთუხ-თუხე აჯაფსანდალი და ველარ გაგიგია, შიგ რა ინგრედიენტებია. თანაც მოხდა

ზვიად ქორიძე: რატომ იღებს ამ ყველაფერს საზოგადოება? თქვენ ხატავთ ლამის აპოკალიფსურ ვითარებას, სადაც

ფოტო: გიორგი საბაგაძე

ფოტო: გიორგი საბაგაძე

„მე არ შევსწრაბივარ, ასეთი ღუხჭირი, ასეთი ლატაკი და ასეთი მხირი საქართველოს, ახლანდელ სასოწარკვეთილ ადამიანს, მე არ შევსწრაბივარ შიშხილით, სიციხით, უნაამლოებითა და უსახლკაროებით გამოწვეულ სიკვდილებს. ახლა ეს არის, რას საშველს არ მაძლევს და თეორიულ საკითხებზე ლაპარაკის ხალხის მიქარბავს“.

ძალიან რთული და გამოუვალი, ჩაკეტილი წრეა. რატომ არ ჩნდება პროტესტი?

ნაირა გელაშვილი: პროტესტი არის ცალკეულ ადამიანებში, შეიძლება, ცალკეულ სოციალურ ჯგუფებში, მაგრამ ამ პროტესტის გამოხატვის გაბედულება აღარ არის. აღარც ძალა და აღარც ადგილი. შეიძლება უზრალო ადამიანი ვერ პოულობს ცივილურ სიტყვებს და მისი გამონათქვამები პრიმიტიულია, მაგრამ თავისი სულის სიღრმიდან ის ზუსტად გრძნობს სინამდვილის მთელ საშინელებას და სიყალბეს. ზუსტად გრძნობს ხიფათებს.

რა არის ევროპული ცივილიზაციისა და სახელმწიფოს ერთ-ერთი ნიშანი? ის, რომ მეცნიერულ საფუძველზე დგას და ვითარდება, აქვს ასევე თვითრეფლექსიისა და თვითკრიტიკის დაუშრეტელი უნარი. ეს არის დასავლეთის ძალიან დიდი ძალა. კაცობრიობამ შეაბიჯა ღრმა კრიზისის ეპოქაში, მაგრამ თუ რაიმე იძლევა იმის იმედს, რომ დასავლეთი ამ კრიზისს დაძლევეს, ეს არის ამოუწურავი ენერჯია და გაბედულება საკუთარი თავის კრიტიკული ანალიზისთვის. თუ ჩვენ ვიცით, რა ხდება დასავლეთში ცუდი, ვიცით მათგან, მათი ფილმებიდან, მათი წიგნებიდან. ჩვენ არა გვაქვს თვითრეფლექსიის, საკუთარი თავის კრიტიკული ანალიზის ასეთი მოთხოვნილება და გაბედულება.

ზვიად ქორიძე: ერთი უცნაური კითხვა

მოვიდა ჩვენი მაყურებლისგან: „საუბრის დროს ვახსენეთ ქართული კონფორმიზმი და რას ნიშნავს ეს? ეროვნულ თავისებურებებთან ხომ არ გვაქვს საქმე თქვენი აზრით?“

ნაირა გელაშვილი: ჩვენთვის ეს კონფორმიზმი ძალიან დამახასიათებელი ჩანს. შეიძლება, ეს იყოს საბჭოთა მენტალობის მემკვიდრეობა... უწყინრად კი უნერს, მაგრამ კონფორმიზმის უკან დგას სისხლი, ადამიანთა ნამება, უბედურებები. ნებისმიერი ხელისუფლება ძალადობას ახორციელებს სწორედ ამ მასობრივი კონფორმიზმის საშუალებით, მასზე დაყრდნობით.

– „კონფორმიზმი“ გვიანდელი ლათინური სიტყვაა, რომელიც ნიშნავს ერთფორმიანობას, მსგავსს. სოციალურ მეცნიერებებში გულისხმობენ მიმსგავსებას, მისადაგებას, დათანხმებას საყოველთაოდ დადგენილ ნორმებზე. ყველაფრის ერთ ფორმაში მოქცევა. ე.ი. მე ჩემს ინდივიდუალურ პოზიციაზე უარს ვამბობ და ორიენტირებული ვარ იმ აზრებზე და იმ პოზიციაზე, რაც არის დამახასიათებელი საზოგადოების ძალიან დიდი ნაწილისათვის. ეს არ შეიძლება, ყოველთვის უარყოფითი იყოს. მე, მაგალითად, ვიზიარებ (ისევე, როგორც თქვენ) საყოველთაო ნორმებს ზრდილობის სფეროში, სტუმართმოყვარეობისა თუ ჰუმანურობის სფეროში. მაგრამ როდესაც მე არ ვიზიარებ

შინაგანად ამ თუ იმ გაბატონებულ და დამკვიდრებულ მოსაზრებას, მაგრამ ამას შიშით ხმამაღლა ვერ ვამბობ და თავი ისე მიჭირავს, ვითომ ვიზიარებ, ეს არის კონფორმიზმის ერთი სახე. არსებობს სხვა სახეც: როდესაც მე ვექცევი საზოგადოების გავლენის ქვეშ და შინაგანად ვიღებ მის სტერეოტიპებს. კონფორმიზმს ხელს უწყობს საზოგადოებრივი დიქტატის, სოციალური ცენზურის, ფსიქოლოგიური ტერორის და რეალური საფრთხის არსებობა, რომ შენი ინდივიდუალური პოზიციის გამო რაღაცა ფორმით დაისჯები. თუნდაც იმით დაისჯები, რომ მარტო დარჩები. და სხვათა მსგავსად თუ იმეცყეველებ – რაღაც ფორმით დაჯილდოვდები. ამიტომ ადამიანები ლაპარაკობენ ან ხელისუფლების, ან, ვთქვათ, ლიბერალიზმის, ან ეკლესიის იდეოლოგიურ ნორმებთან მისადაგებით. ყველა ამ სფეროდან მოდის დიქტატი. ამავე დროს ყველა ამ სფეროში შეიძლება შემოსავლის წყარო ან რაღაც დაცულობა იპოვო, თუკი მისი მხარდამჭერი გახდები. მხარდამჭერთა უმეტესობა კონფორმიზმისტი. პირველ რიგში, ხელისუფლების იდეოლოგებად ქცეული ჩვენი ინტელექტუალები. ძალიან პროზაულია ეს ყველაფერი.

ზვიად ქორიძე: შეიძლება ვთქვათ, რომ ეს არის კარგი საფუძველი ტოტალიტარიზმისათვის?

ნაირა გელაშვილი: რა თქმა უნდა. მა-

გრამ, საერთოდ, მიიდა გითხრათ: ჩვენ ისეთ სინამდვილეში ამოვყავით თავი, რომ მსგავს პრობლემებზე ლაპარაკს ნაკლები აზრი აქვს. მე, ყოველ შემთხვევაში, ამის განწყობა დამეკარგა. როდესაც ხალხის მთავარ პრობლემად ისევ ფიზიკური გადარჩენა იქცევა, როდესაც ათასობით ადამიანმა აღარ იცის ბავშვს რა აჭამოს და ყოველი დღის გათენება თავზარს სცემს, როდესაც ქვეყანაში შიმშილი თარეშობს და ხალხი სიკვდილს უყურებს თვალებში, – პირველ რიგში ეს არის გადასაჭრელი – ადამიანის, ბავშვის დახსნა შიმშილისა და სიკვდილისაგან, უსახლკარობისა და დამცირებისაგან. პრობლემების 70-80% აქედან გამომდინარეობს.

ზვიად ქორიძე: ახლა გისმენთ და მიჩნდება კითხვა – ხომ არ ვეხებით ისეთ თემას, რომელიც ძალიან საფრთხილია, ან ძალიან ხომ არ ვამაფრებთ?

ნაირა გელაშვილი: მე არა მაქვს იმაზე უფრო მძაფრად საუბრის სურვილი, ვიდრე სინამდვილეა. მე არ შევსწრებივარ, ასეთ დუხჭირ, ასეთ ლატაკ და ასეთ მწირ საქართველოს, ამდენ სასოწარკვეთილ ადამიანს, მე არ შევსწრებივარ შიმშილით, სიცივით, უნაყოფობითა და უსახლკარობით გამოწვეულ სიკვდილებს. ახლა ეს არის, რაც საშველს არ მძღვეს, რაც უწყვეტ ტრავმას მაცენებს და თეორიულ საკითხებზე ლაპარაკის ხალხის მიკარგავს. ასე არიან სხვებიც, უამრავი ადამიანი, ვინც დედაქალაქის თბილ ოფისებში, კლუბებსა თუ რედაქციებში ინკაფსულაციას არ ახდენს და ქვეყანას მთლიანად აღიქვამს: მთასა და ბარს, ქალაქებს და სოფლებს, სადაც ასეთი სივალალება.

ზვიად ქორიძე: მაგრამ ამ სხვა რალაცებზეც თუ არ ვილაპარაკეთ, მათ შორის, შიმშილზეც, არ გამოვა, ალბათ.

ნაირა გელაშვილი: რა თქმა უნდა, არ გამოვა, მაგრამ როდესაც დღეში რამდენიმე მათხოვარი მოდის ჩემს კართან, უკვე პანიკაში ვარ, არ შემიძლია ამდენს დავეხმარო და მიჩნდება უკვე საშინელი შინაგანი ბზარი, წრიალი. დღეს, დღეს, ამ წუთში რა ვქნათ, რითი ვუშველოთ ბავშვს, რომელსაც სცივა და შია და ტკივილი ტანჯავს? ისეთი შემზარავი ცხო-

ვრებები გაჩნდა ჩვენს გარშემო, რომ მოგიყვით, მსატვრული გამონაგონი გეგონებათ..

ზვიად ქორიძე: ამას ისიც ხომ ხედავს, ვინც მართავს?

ნაირა გელაშვილი: ხელისუფლებას ჩვენზე მეტი ინფორმაცია აქვს, მაგრამ ძალაუფლება იწყებს ადამიანის გარდაქმნას, ძარცვას ადამიანური თვისებებისაგან. ლმობიერებისაგან, თანაგრძობისაგან. რატომ არის მაკონტროლებელი ორგანოები საჭირო? რატომ არის ოპოზიცია საჭირო? რატომ არის ხელისუფლების გაყოფა საჭირო? კაცობრიობა საუკუნეების განმავლობაში აკვირდებოდა და იცის, რომ ძალაუფლება გონებას აკარგვინებს ადამიანს. ძალიან ცოტა ვინმეა დაზღვეული ამისგან.

ზვიად ქორიძე: და იქნებ, ხელისუფლებას სწორედაც სიამოვნებს ის, რომ შიმშილისგან სასოწარკვეთილი ადამიანი ბევრ დათმობაზე მიდის?

ნაირა გელაშვილი: სილატაკის ინსტრუმენტალიზაცია ხდება. ეს ცნობილი და გამოცდილი მეთოდია. გალატაკებული ადამიანის მართვა ადვილია გარკვეულ ზღვრამდე.

და კიდევ ის მანუხებს, რომ ჩვენს გაჭირვებულ ადამიანებს თვითმობილიზაციის უნარი ნაკლებად აქვთ განვითარებული. მეორე მსოფლიო ომის დროს, თქვენც გინახავთ ის კადრები, ისეთი დანგრეული იყო გერმანია, რომ იქიდან თუ რაიმე აღდგებოდა კიდევ, ვერ დაიჯერებდით... ნანგრევებით იყო საცხე ბერლინი, დრეზდენი, მთელი ქალაქები. და ომიდან სულ ცოტა ხნის შემდეგ, შეიძლება 20 დღის შემდეგ, ერთი თვის შემდეგ, გაჩნდა ქალების უგრძესი რიგები, რომლებიც ერთმანეთს გადასცემდნენ ქვებს, არმატურებს. მათ განმინდეს ნანგრევებისგან მთელი ქალაქები. ეს, სწრაფი მობილიზაციის თვისება, ჩვენ არ გვაქვს.

ზვიად ქორიძე: რატომ არ გვაქვს?

ნაირა გელაშვილი: მე ვფიქრობ, საბჭოთა ცხოვრების წესმა ინიციატივა, შრომის შემოქმედებითი ფანტაზია ჩაკლა ადამიანში.

ზვიად ქორიძე: ჰიტლერიც ხომ ასევე კლავდა ინიციატივას გერმანიაში?

ნაირა გელაშვილი: ცოტა ხანს იყო სათავეში, სწრაფად დამარცხდა. სხვათა შორის, გერმანელი ხალხი იმიტომ არის ტრაგიკული ხალხი, რომ მსოფლიო სწავლობს მისი კატასტროფის მაგალითზე, რა საშინელებაა ნაციზმი, ფაშიზმი, აგრესიული ნაციონალიზმი... ეს გრანდიოზული მაგალითი რომ არ გქონდეს, ასეთი ძლიერი არგუმენტებიც არ გექნებოდა ამ უკუღმართობების საწინააღმდეგოდ.

ზვიად ქორიძე: მაგრამ ეს ადამიანები, ხომ, ნანგრევების გატანამდე, 10-12 წლით ადრე, ამ შემგუებლობის პირობებში ცხოვრობდნენ?

ნაირა გელაშვილი: კი, ცხოვრობდნენ. თავბრუ დაახვია ამ კაცმა, ჰქონდა რალაც დემონური, ადამიანთა უარყოფითი ენერგია გამოათავისუფლა... მაგრამ ამაზე შემდეგ დაინერა ფსიქოლოგიური გამოკვლევები, როგორ ხდება, რომ ადამიანი არის განათლებულიც, ნორმალურიც, მერე მოდის ჰიტლერი და ეს აქამდე ნორმალური ადამიანი ალტაცებისგან იხრჩობა და ხმას აძღვეს. ამას ლოგიკური ახსნა არა აქვს. ეს ჩვენ გამოვცადეთ ზვიადიზმის მაგალითზე, რითაც დაიწყო ამ ქვეყნის ნგრევა. აგრესიული ბელადის, ტირანის, ერთპიროვნული მმართველის მოთხოვნილება მოდის ქვეცნობიერიდან. ამას ძალიან ღრმა ძირები აქვს. და ზვიადიზმი გრძელდება.

ზვიად ქორიძე: რამდენად ეფექტური იქნება, ძალიან ხშირად ელაპარაკო იმ

7 ნოემბერი 2007

**პროტესტი არის
საბჭოთა ადამიანებში,
შეიძლება საბჭოთა
სოსიალურ ჯგუფებში,
მაგრამ ამ პროტესტის
ბამონატვის
ბაზედულია ალარ
არის. ალარს ქალა და
ალარს ადგილი.**

საზოგადოებას, რომლის ქვეცნობიერაც სტიმულს აძლევს განუსაზღვრელ ძალაუფლებას. უფრო მეტად ხომ არ გააღიზიანებ, ან იქნებ პირიქით – საჭირო იყოს უფრო მეტი შეძახილი.

ნაირა გელაშვილი: ფორმასაც გააჩნია. მთელი უბედურება ისაა, რომ ადამიანი ლანძღვით უკეთესი არ ხდება, პირიქით.

ზვიად ქორიძე: აქ არ ვსაუბრობთ ლანძღვაზე. მაგალითად, თუნდაც, იმავე პრობლემებზე, რაც წელან ჩამოვთვალეთ, და რაც თქვენს რომანშიც არის აღწერილი, იქნებ მეტი უნდა თქმულიყო თავის დროზე, 89-90-91-ში? შეიძლება, არ ყოფილიყო საზოგადოების ასეთი შემგუებლობა. თუ ეს გარდაუვალი იყო?

ნაირა გელაშვილი: იცით რა არის? რა

თქმა უნდა, რალაც შესაძლებლობები იყო, მაგრამ ისეთნაირად მოხდა, რომ როგორც კი არენაზე გამოჩნდნენ ახალი პოლიტიკური ძალები, მათ სწრაფად დაიქვემდებარეს მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები და უკვე ისეთ დონეს მიაღწია ამ აგრესიული მასის აღვირახსნილობამ, რომ ფიზიკურად საშიში გახდა მასთან დაპირისპირება. და დაუცველი აღმოჩნდა ადამიანი. კომუნისტური ხელისუფლების ბოლო წლებში უკვე ადამიანებს აღარ იცავდა და ველარ იცავდა, ამოქმედებულ მასას მართავდა ერთი-ორი ბელადი.

ზვიად ქორიძე: და ეს, ბელადის მოთხოვნილება, დარჩა?

ნაირა გელაშვილი: კი, მასას ყოველ-

თვის აქვს ბელადის მოთხოვნილება – რომ ერთმა ადამიანმა ერთპიროვნულად მართოს და მისი პრობლემები გადაჭრას. ეს არის საბჭოთა გამოცდილება – გეშინია, თუ სინამდვილის წინაშე მარტო რჩები. სხვათა შორის, არავინ არ ცდილობს ამ უკანასკნელი 20 წლის ისტორია ობიექტურად გააანალიზოს და ფაქტების დონეზე დაწეროს. ახლაც პირველ არხზე პერიოდულად გადის ეს ისტორია და მაშინდელ პერიოდს აფასებენ ის ადამიანები, რომლებიც თვითონ იყვნენ აქტორები. როგორ შეიძლება მათი აზრი იყოს ობიექტური? და თუ ვინმე ისტორიკოსი გამოდის, ახლაც კი ეშინია, რომ ხმამაღლა თქვას, რეალურად რა ხდებოდა 88, 89, 90 წლებში.

ფოტოგრაფი: დამირ როსტოვაშვილი

პირადი სივრცე

ავტორი: ნინო ბოზუა
ფოტო: სერგი ბარისაშვილი

პირადი სივრცე, სივრცეთა შორის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანია.

იმანუელ კანტის სამუშაო ოთახის ფანჯრები, კენიგსბერგის ციხის ერთადერთ სარკმელს უყურებდა, რომლიდანაც ტუსალები დიდი ცნობისმოყვარეობით ათვალიერებდნენ კანტის კაბინეტს, მის „წმინდათა წმინდას“. სულ მალე ტუსალების ერთადერთი სარკმელი, კანტის „კატეგორიული იმპერატივით“, ქალაქის თვითმართველობისადმი გაგზავნილი წერილის საფუძველზე ამოიქოლა. სატუსალოს ხსენებული სარკმელი დიდი გერმანელი აგნოსტიკოსის პირად სივრცეს არღვევდა. ზახერ მაზოხი პირიქით, საკუთარი ბედნიერებისა და კომფორტის ზონად – ციხეს მიიჩნევდა. ჯოაკინო როსინი დიდ წვეულებებს მართავდა და ხალხმრავლობა უყვარდა, რადგან ამ დროს იგი უფრო მეტი ჟინითა და მონდომებით წერდა თავის ოპერებს. რიჰარდ ვაგნერს უთვალავი ბერეტი ჰქონდა თავის გარდერობში, ამდენივე ხალათი და ასზე მეტი ფაჩუნჩი, ანუ სახლის ჩუსტეული. გალაკტიონი ცოტა სიყვარულს და ღერ პაპიროსს ითხოვდა, თუმცა სხვადასხვა ორდენებისადმიც არ ყოფილა გულგრილი, პლატონს ხეივანში უყვარდა სეირნობა, ბარათაშვილს – „ობლად სიარული“, სტალინს – „გაფრინდი შავო მერცხალო“, ილიას – წვეულებები, აკაკის – ბანქო და სასტუმროები. მათი იდენტიფიკაციები და პირადი სივრცეები განუყოფელია მათივე შემოქმედებისა და ცხოვრებისაგან.

„ცხელი შოკოლადი“ გთავაზობთ პროექტს, სადაც ჩვენი რესპონდენტები საკუთარ სივრცეზე და ინტერესებზე საუბრობენ, ყოველგვარი ანტიურაჟისა და პროფესიული „შენიღბების“ გარეშე.

რატი ამალლობელი

დავით საყვარელიძე

ყველაზე ხშირად კარგი მუსიკის მოსმენა მინდება. როცა კარგი მუსიკოსები ჩამოდან და საინტერესო რაღაც ხდება, ესაა ჩემი სულიერი საზრდო. თბილისში არცერთი ჯაზ-ფესტივალი არ გამიცდენია. რასაკვირველია, ბათუმში პლასიდო დომინგოს კონცერტზეც ვიყავი. სხვა დროს ჯანსუღ კახიძის სახელობის მუსიკალურ ცენტრში სიმფონიური მუსიკის კონცერტებზე და კონსერვატორიაში დავდივარ.

სალამოს ტელევიზორთან არასოდეს ვატარებ – ქართული არხების ყურებისას კლასიკური ფორმა მენყება. ტელევიზია გახდა სამომხმარებლო და არა შემოქმედებითი მედია. ტოკ-შოუებზე ლაპარაკი ზედმეტია – ეს ძალიან ბრწყინვალე და ზედაპირული პროდუქტია. ეკრანით სულიერ საზრდოს ვერ მიიღებ. ამიტომ ვცდილობ, ჩემ გარშემო ყველას შევუშალო ხელი ტელევიზიის ყურებაში. მინდა ჩათვალონ, რომ სალამოს ეკრანთან გატარებული საათები, ესაა მათი სიკვდილის საათები. ტელევიზია ჩვენი მტერია. მასში შემოქმედებითი აღარაფერია.

ხშირად სხვა რეჟისორების დადგმულ სპექტაკლებზე დავდივარ. საერთოდ, კარგი მაყურებელი ვარ, ძალიან კარგი აღქმის უნარით.

კინოც მიყვარს. ბოლოს crash ვნახე და ძალიან მომეწონა. ახალ ფილმებს, ძირითადად, ინტერნეტით ვყიდულობ. მაკის „აითუნ“-ი და კარგი ტექნიკური შესაძლებლობები მაქვს იმისთვის, რომ ფილმს გემრიელად ვუყურო. „ავატარიც“ ძალიან მომეწონა, გასართობი და დასასვენებელი ფილმია.

ვისვენებ სტადიონზეც, ფეხბურთის ყურებისას. ახალი მწვრთნელის დანიშნვის შემდეგ, საქართველოს ნაკრებს ძალიან ვგულშემატკივრობ. თან ჯერჯერობით ნაუგებელ სერიას თამაშობენ. წიგნის კითხვა ჩემთვის პროფესიის ნაწილი და მუშაობა უფროა, ვიდრე გართობა.

ვერ ვერთობი რესტორნებში, არადა სტუმრების გამო ხშირად მიხდება სიარული. თამადაობაც მინევს, რაც ჩემთვის სრულიად არაორგანულია. მოვალეობის გრძნობის გამო ქართულ სტუმარ-

მასპინძლობას ვწევ. ასეთ შემთხვევებში დროის კარგვის განცდა მიქმნის დისკომფორტს. ქეიფს მირჩევნია, სახლში ვიყო.

სამაგიეროდ, ძალიან მიყვარს კაფეები. მაგალითად, კაფე „არ დაიდარდო“, ევროპის სახლის კაფე, „პურპური“ „თბილისი მერიოტის“ კაფე. ამ ადგილებში ისეთ მეგობრებთან ერთად დავდივარ, ვისთანაც ძალიან ფაქიზ თემებზე მინევს საუბარი. მაგალითად, ლაშა ბუღაძესთან, რატი ამალაბოვთან, მეგობარ მსახიობებთან. სასაუბრო თემა მარტო თეატრი არაა, არამედ ლიტერატურა, ზოგადი თემები.

ჩემს ფოტოალბომში მრავალი ცნობილი ადამიანი შეგხვდებათ. ვმეგობრობ ხოსე კარერასთან, პლასიდო დომინგოსთან... მათ საქართველოში ჩამოსვლამდეც ვიცნობდი. რატომღაც, ისე ხდება, რომ ყველაზე ახლობელ ადამიანებთან არ მაქვს ფოტოები გადაღებული, გამოჩენილ ადამიანებთან კი სულ ვიღებ. როცა ხედავ, რომ დომინგო გვერდით გაყავს, ბუნებრივია, ცდილობ, გადაიღო. მერე ვხუმრობ ხოლმე – აი, ჩემი მეგობრები! რატომაც არა? ვმეგობრობთ.

ძალიან საინტერესოა პრეზიდენტთან მეგობრობა. რამდენჯერმე შევხვედრილვარ, დავეუბნებოდი. პოლიტიკოსები დიდ ინფორმაციას ფლობენ. ამის გამო განსხვავებული შეხედულებები აქვთ სხვადასხვა საკითხზე. ეს ინფორმაცია ჩვენ არ გვაქვს, ამიტომ ანალიზისთვის მათ უფრო მეტი საშუალება აქვთ.

მასთან სერიოზულ თემებზე მისაუბრია. მაგალითად, ქუთაისისა და ბათუმის თეატრების განვითარებაზე. სკამით დაწყებული, განათებით დამთავრებული, მასთან ვათანხმებდი ხოლმე იმიტომ, რომ ძალიან აინტერესებს არქიტექტურა და მშენებლობები. ბოლოს ბათუმში, პლასიდო დომინგოს კონცერტის შემდეგ ვნახე. იმედი მაქვს, რომ ჩვენი ინტენსიური ურთიერთობა ოპერის თეატრის გახნის შემდეგ ისევ განახლდება.

ძალიან ახლო მეგობრობა მაქვს გიგი უგულავასთან. ძალიან ეხმარება ოპერის თეატრს და საქმიანი ურთიერთობის გარდა, პირადი ნაცნობობაც მაკავშირებს.

ეს ურთიერთობები ძალიან მნიშვნელოვანია, მაგრამ დასვენებას ყველაზე მეტად მაინც საზღვარგარეთ ვახერხებ. გერმანიის პატარა ქალაქ ბაიროითში ყოველ წელს ვაგნერის ოპერების ფესტივალი იმართება. აქ გატარებული 10 დღე მთელ წელს მყოფნის. ესაა სულიერი სანატორიუმი, სადაც ყველას არ შეუძლია მოხვედრა. ეს მექაა მუსიკის მოყვარულებისთვის, რომლის ბილეთების შესაძენად ხალხს 7 წელი უწევს რიგში დგომა. წარმოიდგინეთ, ლიკანში რომ ნახვიდეთ და იქვე იყოს უდიდესი საფესტივალო ცენტრი. აგვისტოში აქ ყველა იმისთვის ჩამოდის, რომ დილით სინყნარეში, სიმვანეში, სუფთა ამინდზე ისეირნოს და სალამოს ამ გენიალურ წარმოდგენებს დაესწროს. მე დავეუბნებოდი კატერინა ვაგნერის, ვაგნერის შვილთაშვილს, რომელიც ამ თეატრს ხელმძღვანელობს. თვითონ თეატრი ვაგნერის აშენებულია. ესაა ადგილი, სადაც ნამდვილად ვისვენებ და ვიმუხტები, მომავალ წლამდე კი სიხარულით ვიცდი ხოლმე, რომ ისევ ჩავიდე. ალბათ, ყველამ უნდა მონახოს ასეთი ადგილი.

დასვენებისას და გართობისას ფასებს არ ვაქცევ ყურადღებას.

ძვირადღირებული და ხარისხიანი სასმელები მიყვარს – ტეკილა და კონიანი. თანაც ბევრი არ გჭირდება იმისთვის, რომ კარგ ხასიათზე დაგაყენოს.

ქართულ ღვინოსაც სიამოვნებით ვსვამ, თუ ძალიან ძვირფასია. დასვენების დროს, ზოგჯერ ძალიან მსიამოვნებს სიგარა, მიუხედავად იმისა, რომ არ ვწევ. მიხარია, რომ აჭარაში ჩვენც დავინყეთ სიგარების წარმოება. რა თქმა უნდა, კუბურს არ სჯობია, მაგრამ დანარჩენი ქვეყნების პროდუქტს არ ჩამოუვარდება.

ახლა ძალიან რთული პერიოდი მაქვს – ოპერაში რემონტია, რუსთაველის და ოპერის თეატრებში სპექტაკლებს ვდგამ, გასტროლებისთვის ვემზადებით. ასეთ დროს სიტყვა დასვენებაც კი ჩემი მტერია. ამ საქმეებს რომ მოვრჩები და დასვენების დრო მექნება, ერთი კვირა უნდა ვიძინო, რომ მერე ისევ სამუშაოს შევეუდგა.

ეკა კვინიტაძე

ერთადერთი პერიოდი, როცა მთელი თავისუფალი დრო საკუთარ თავს მივუძღვენი, პირველი ორსულობისას იყო. იმ დროს ტელევიზიაში არ ვმუშაობდი, ჟურნალისტის პერიოდულად ვწერდი და თავისუფალ დროს ვაკეთებდი ყველაფერს, რაც მინდოდა: დავდიოდი ოპერაში, კინოს სახლში, ვუყურებდი კარგ ფილმებს, ვკითხულობდი. ეს ჰარმონია 7 თვეს გაგრძელდა.

ახლა თავისუფალი დრო იშვიათად მაქვს. რთულია, 2 პატარა ბავშვით სადმე დიდი ხნით წასვლაზე იფიქრო.

საუკეთესო დასვენება მეგობრებთან ერთად რომელიმე საყვარელ ადგილას წასვლაა. გუშინაც „ევროპის სახლში“ ვიყავით. ყველაფერი მომწონს – ინტერიერი, დიზაინი. შემიძლია მარტო ვიყო, რამე წავიკითხო – წიგნი, ან ჟურნალი. ადრე ვფიქრობდი, რომ ქართული სამზარეულო არ მიყვარდა. ამ ადგილას აღმოვაჩინე, რომ პირიქით – ტრადიციული რესტორნის გარემოს გარეშე, ევროპულ სივრცეშიც შესაძლებელია ევროპულად მომზადებული ქართული საჭმლის ჭამა. ამ რესტორნის კონცეფციაც ძალიან მომწონს. ცივილური სივრცეა იმისთვის, რომ დაისვენო.

არ მომწონს ქართული რესტორნები. ეს გარემო ჩემთვის უცხოა. თავს იქ ვგრძნობ კარგად, სადაც ადამიანები ჩუმად საუბრობენ, მუსიკაც ჩუმია, სადაც არა მხოლოდ საჭმელად, არამედ წასაკითხადაც შეიძლება მიხვიდე, ან კომპიუტერით იმუშავო. მე მგონი, „ლიტერატურულმა კაფემ“ დანერგა ამის კულტურა, სადაც ასევე ძალიან ხშირად დავდივარ.

თოვლი არ მიყვარს, მხოლოდ სამი დღით შემიძლია, გავუძლო. ამიტომ ზამთრის კურორტებზე არ დავდივარ. ბევრად მირჩენია ზაფხული და ერთი სული მაქვს, სანამ ზღვაზე ჩავალ ხოლმე.

ბარსელონაში მივხვდი, რომ შავ ზღვაში ცურვა უფრო მსიამოვნებს. ბოლოს კვარიათში თუ გონიოში, მთაში

აღმოვაჩინეთ სასტუმრო, სადაც ამ ზაფხულის გატარებას ვაპირებთ.

ტაბახმელაში დიდი ხანია ერთ სახლს ვკვირობთ უჩვეულოდ დიდი აივნით. ამ აივანზე გაბმული ჰამაკი და მე შიგნით, წიგნით ხელში, სიმშვიდე, ჰაერი – ეს საუკეთესო დასვენებაა.

ადამიანების 90%-ს განტვირთვაში შოპინგი ეხმარება და მათ რიცხვში შევდივარ მეც. ჩემს ქმარს განსაკუთრებით უყვარს ხოლმე ამ თემაზე ქილიკი. მიყვარს ლამაზი ნივთები, ბიჟუტერიით დანყებული, ტანსაცმლით დამთავრებული.

უფრო საზღვარგარეთ შოპინგი მიყვარს. აქაც მაქვს რამდენიმე საყვარელი ადგილი. ბოლო დროს ონლაინ შოპინგზე გადავედი. თუ ძალიან დაღლილი ვარ, ვირტუალურად ვარჩევ ხოლმე ტანსაცმელს, თანაც, გამონერა რისკი აღარაა, როგორც ადრე იყო.

ზოგადად, ბრილიანტები და ბენვეული არ მიყვარს. მაღიზიანებს ქურქების ეს საერთო ტენდენცია, რაც დღეს თბილისის ქუჩებს აქვს მოდებული.

ბრენდებზე პრობლემა არ მაქვს. უზარმაზარი თანხის გადახდა რაიმე სტილში უაზრობად მიმაჩნია.

ერთი პერიოდი ვამბობდი, სახლში სალონი მაქვს გახსნილი-მეთქი. კვირაში ერთი-ორჯერ მაინც გვსტუმრობენ მეგობრები. ღვინის და ჩაის სმის ტრადიცია გვაქვს. მე ცნობილი ცუდი კულინარი ვარ და ზუსტად იციან, რომ ჩემთან მხოლოდ ჩაის თუ დალევენ. ბოლო დროს წითელი ღვინო შემეყვარდა. სასმელებისადმი ყოველთვის არამეგობრული ვიყავი, მაგრამ ჩემს მამამთილს აქვს წითელი ღვინო, რომელიც ძალიან მომწონს და სულ თან დამაქვს, სადაც მივდივარ. სხვა ღვინოს იშვიათად ვსინჯავ.

მყავს დიდი ხნის მეგობრები, რომლებიც ოჯახის წევრებივით არიან. ასეთი ადამიანები შეიძლება ერთი თვე არ ვნახო, მაგრამ ძალიან მნიშვნელოვანი ხალხია ჩემთვის. ძირითადად, ჩემი მეგობრები ჩემი თანამოაზ-

რები არიან. არაა აუცილებელი, რომ ერთმანეთს ყველაფერში ვეთანხმებოდეთ, მაგრამ საერთო ღირებულებები უნდა გვექონდეს. მიყვარს როცა ჩემთან მოდიან გიგი თევზაძეს, ლაშა ბულაძე, ბაკურ სულაკაურ საუბარი. ხშირად ვსტუმრობ ბაკურსაც.

აზრთა განსხვავებულობის გამო მეგობრები რაღაც ეტაპზე დამიკარგავს, მაგრამ ისინი თვითონ წასულან, მე ამის ინიციატორი არასდროს ვყოფილვარ. პრობლემა ისაა, რომ როგორც კი საკუთარ აზრს გამოთქვამ, არ უშვებენ, რომ ადამიანი ხარ და შენი კრიტიკული დამოკიდებულება გაქვს. ვფიქრობ, რომ ყველაზე ცუდია, როცა ადამიანი საკუთარი იდეა ფიქსების ტყვეობაში ხვდება.

მაგალითად, მომყავს ხოლმე ჩემი და ნინია კაკაბაძის მეგობრობა. ხშირად ვკამათობთ, მაგრამ ჩემი უახლოესი ადამიანია.

ტელევიზორთან „ექიმი ჰაუსის“ ახალმა სეზონმა დამაბრუნა. ახალი ამბების ყურებითაც ვისვენებ, მაგრამ თუ რამე არ ხდება, შეიძლება საერთოდ არც ჩავრთო.

ახლა გაცდა მრჩება, რომ ინტელექტუალური ელიტა, რომელიც ერთ მუჭში შეგიძლია მოაქციო, შენი ნაცნობების წრე შეიძლება იყოს. ზოგჯერ მრჩება შთაბეჭდილება, რომ მათ შეუძლიათ ცვლილებების პროვოცირება, თუ სათანადო მომენტს სწორად შეარჩევენ. თუ ამას ექნება ხელისუფლების მხარდაჭერა, შეიძლება რაღაც ძირეული ცვლილებების გატარება. ზოგჯერ კი მეჩვენება, რომ ეს ელიტა მარგინალიზებულია. მათი მისწრაფებები სხვაა და ზოგადად ხალხისა – სხვა. საზოგადოების დიდ ნაწილში ფსევდორელიგიური, ფსევდოპატრიოტული განწყობაა.

ჩემს თანამოაზრეებთან ერთად ვცდილობ გავაკეთო ის, რაც მნამს. ვფიქრობ, რომ ადამიანები ბევრს უნდა აკეთებდნენ იმისთვის, რისიც სჯერათ. მე ეს გზა ავირჩიე. შეიძლება, ცოტას ვაკეთებ, მაგრამ ვცდილობ.

დავით პაიჭაძე

ჩემს ცხოვრებაში სხვისთვის საინტერესო ბევრი არაფერია. თავისუფალი დრო, პრაქტიკულად, არ მაქვს. ვმუშაობ სამ ადგილას. ამიტომ ჩემთვის თავისუფალი დრო არის წუთები, რომელსაც ვპარავ სამსახურებრივ მოვალეობებს. თუმცა, შრომაპოლიტიკი არ ვარ. ვშრომობ იმისთვის, რომ ვიცხოვრო და არა – პირიქით.

ახლა თავისუფალი დრო რომ მქონდეს, გუდაურში, ჩემი მეგობრის სახლში წავიდოდი. მანქანა გამოცვალე და სიარულიც მიმედეგა. ბავშვები გაერთობოდნენ, მე ჰაერს გამოვიცვლიდი და გავხალისებოდი. ყოველდღიურობის კონტექსტისგან თავის ამოგდება დასვენებაა.

რესტორანში წასვლა სრულიად ბანალური რამეა, მაგრამ უსიამოვნო სულაც არაა. ხშირად ბავშვები გვთხოვენ ხოლმე და ვცდილობთ, სხვადასხვა ადგილას ვიაროთ. მაგრამ ახლა ახალი სახლისთვის განკუთვნილი ხარჯების გამო, ამას უფრო იშვიათად ვახერხებთ.

ფასები ჩემთვის ყოველთვის მნიშვნელოვანია. უბრალოდ, ფასს უსადაგებ ცნობისმოყვარეობასაც. მაგალითად, „ევროპის სახლში“ არაა დაბალი ფასები. მაგრამ წავედით და რალაცები გავსინჯეთ. მათ შორის, შემწვარი ელარჯი. სამზარეულოში ჩნდება ახალი მიმართულება – ტრადიციული ქართული კერძების ევროპულად „მოქცევა“.

გადაჭარბების გარეშე, ჩემთვის ერთი სიამოვნებაა შეილებთან ერთად კინოში წასვლა. სახლში თუ გულს აწყალებენ, გარეთ ძალიან განსხვავებულები არიან. ძალიან მწყინს, რომ იშვიათია საბავშვო ფილმები. თვეში ერთხელ თუ გამოჩნდა მულტიფილმი, კარგია. „ამირანში“ და „რუსთაველში“ დავდივართ. ამ ჩვენებებს მოსდევს ხოლმე განხილვა – ძირითადად, უფროს შვილთან. თვეში ორჯერ მეუღლესთან ერთად ვარ ხოლმე კინოდარბაზში. ბოლო თვეებია, ერთობლივი შოპინგი გახდა დასვენების ერთგვარი ფორმა.

„ფეისბუქში“ მიმდის თავისუფალი დროის დიდი ნაწილი. თუმცა, ამ ბოლო

დროს მეჩვენება, რომ განელდა ის ვნება, რაც ახლდა ამ სოციალური ქსელის მოხმარებას.

ბოლო დროს მეც უფრო აზიზი გავხდი მეგობრების შერჩევაში. მეგობრები მყავს და ისინი სამსახურს არ უკავშირდებიან. ვხვდები ხოლმე სოციალურ სივრცეში გაცნობილ ახალ თანამოაზრეებსაც. ბოლო ასეთი შეხვედრა ძალიან საინტერესო იყო. სერმოესტიმაცია გუანი – როგორც რომაელები ამბობენ, მეტყველება არის სულის ხატი და მეტყველებით შენ ხვდები, ვინაა ის.

ძალიან მიყვარს სუფრა. ერთი სული მაქვს, ჩემი უახლოესი მეგობრები ახალ სახლში დავპატიყო, მაგრამ ქეიფი, ტრადიციული გაგებით, აღარ მომწონს. ამ ფორმებმა ჩემთვის დაკარგა მიმზიდველობა. 93-94 წლებში მითხრეს, – შენგან კარგი ფასიანი თამადა დადგებაო. მაშინ ეს სიცილად არ მეყო, მაგრამ შემოთავაზება დღემდე მასსოვს. ახლა სადღეგრძელოს თქმა აღარ შემიძლია. ტრადიციული ქართული სუფრის ფორმას ველარ ვიღებ თავისი დასტრუქტურებული სადღეგრძელოებით. დღეს სუფრა კლიშეებად იქცა. თემატიკა ცნობილია, შესრულებაც ცნობილია, ახალს ვერაფერს ვერ იტყვი, შეიძლება პათოსი დაატანო. სუფრა ჩემთვის, როგორც ძველი რომაელებისთვის, არის შეხვედრების და მუსაიფის ადგილი.

მთავარი დასვენება – შვებულება – წმინდათანმინდაა. შარშან ბირთვისში, ჩვენს აგარაკზე გავატარე ეს დრო. არაჩვეულებრივი ადგილია – ჰაერი არსად რომ არ იძვროდეს, მზე რომ ზენიტში იყოს, აივანზე მაქვს ერთი ადგილი, სადაც სულ უბერავს. თუ გინდა, დაჯექი და ცას უყურე, გინდა ჩათვლიმე, გინდა იფიქრე, ესაა ჩემთვის დასვენება – მოსვენება, როცა არ ვინძრევი. ვზივარ, ვკითხულობ, ვჭამ, მძინავს. მე არ მწყინდება.

სპეციფიკური სიხარულები მოაქვს ჩემთვის ტექსტებს. არ აქვს მნიშვნელობა, ვინ წერს მათ. საერთოდ, ძალიან კარგი ბიბლიოთეკა მაქვს – 2000-მდე წიგნი – იმის შედეგად, რომ წიგნის

მალაზიებში სიარული ჩემი დასვენების ერთ-ერთი ყველაზე ეფექტური საშუალებაა. ყოველთვის ვერ ვკითხულობ ახალშეძენილ წიგნებს, მაგრამ მაინც ვყიდულობ. კვირაში ერთი წიგნის სიჩქარით ვცხოვრობ. ძირითადად, რუსულად ვკითხულობ, მაგრამ რუსი ავტორები არ მაინტერესებს. ვყიდულობ სხვა ავტორებს, რუსულად ნათარგმნს. რუსულ თანამედროვე ლიტერატურასა და მეცნიერებაზე მაღალი აზრის არ ვარ.

ახლა ვკითხულობ პროფესიულ წიგნებს და ალექსანდრ ლოუენს, რომელიც ბიოენერგეტიკის ერთ-ერთი მიმართულების შემქმნელია. აღწერილი აქვს თეორია, როგორ შეიძლება, კუნთებზე მანიპულაციამ ზემოქმედება იქონიოს ფსიქიკაზე და გვთავაზობს ვარჯიშების კომპლექსს. ეს არაა იოგასავით რთული ვარჯიშები, ამიტომ, ალბათ, გამოვიყენებ. შეიძლება, გამხნეება გჭირდებოდეს სტუდიაში შესვლის წინ.

ვკითხულობ „ლიბერალს“, „ტაბულას“, ინტერნეტ საიტებს. ასევე, მეგობრების და კოლეგების ნაწერებს.

არ ვიცი, რა უფრო მთავარია – იდენტობა, როგორ უყურებ შენს თავს, თუ ის, როგორ აღგიქვამენ სხვები. ჩემთვის არსებითია ის, თავს რად მივიჩნევ. მაგრამ შეგუებული ვარ, რომ ეს არასდროს არ დაემთხვევა სხვების აზრს ჩემზე. სხვებისთვის ჩემი გადაცემებიც კი სრულიად სხვა გამოდის ხოლმე, ვიდრე მე ჩავიფიქრე.

მიმაჩნია, რომ არიან ძალიან გამჭრიახი ადამიანები, რომელთაც რაიმე ჯგუფში არ მოვაქცევდი. მათ აქვთ წიგნიერება და შეუძლიათ დამაჯერებლად, გულწრფელად იმსჯელონ რალაც საკითხებზე. ერთ-ერთ ჭკვიან ადამიანად მიმაჩნია გიგა ზედანია, რომელიც საინტერესო ადამიანი და ცოცხალი ტიპია. შეიძლება, მას ვილაცა ელიტას აკუთვნებდეს, მაგრამ რეალურად ის ცხოვრობს მეცნიერის ცხოვრებით.

მე ჩემი პროფესიული იდენტობა მაქვს და ამის იქით თავი არ გამყავს.

თამარ კინწურაშვილი

ვისვენებ, როგორც მიხერხდება. იმის გამო, რომ ბევრ დროს ვხარჯავ სამსახურში, ვცდილობ, ბავშვს ეს დრო მაქსიმალურად ავუნაზღაურო. ამიტომ თავისუფალი დროის უდიდეს ნაწილს მასთან ვატარებ. მინდა, მის მეცადინეობაში არ ჩავერიო, რომ დამოუკიდებლობას მიეჩვიოს, თუმცა ხანდახან ვეხმარები.

დასვენებისასაც საბავშვო რეპერტუარი მაქვს. შაბათ-კვირას დავდივართ კინოში, საბავშვო ფილმებზე. ვცდილობ, წიგნების კითხვასაც შევჩავიო, თუმცა ფილმები ურჩევნია. ზოგჯერ, მე თვითონ ვუკითხავ.

თავისუფალ დროს მეგობრებთან ერთად ვარ ხოლმე. მე და ჩემს მეუღლეს საერთო მეგობრები გვყავს და ამიტომ მარტივია ურთიერთობა. ხშირად მოდიან ჩვენთან სახლში, ან ჩვენ ვსტუმრობთ. ბავშვისთვის დიდად მიმზიდველი არაა, როცა ყურადღება აკლდება, მაგრამ „ჯეტიქსი“ უყვარს ამ დანაკლისს.

ტელევიზიის მიმართ ჩემი დამოკიდებულება მაქვს – ინფორმაციის წყაროა, მაგრამ როცა ვერ ვახერხებ პირდაპირ ნახვას, ინტერნეტს მივმართავ ხოლმე. მე უფრო პროფესიული თვალთ ვუყურებ – აკადემიურ საქმიანობასაც ვენევი, ლექციებს ვკითხულობ და მაინტერესებს ეს სფერო. გასართობი გადაცემების ხარისხი ხშირად საკამათოა, რა თქმა უნდა, მაგრამ არის რამდენიმე, რასაც შეიძლება უყურო.

მე „შუა ქალაქს“ ვუყურებ დიდი სიამოვნებით. ამ ხალხს რომ ვუყურებ, ჩემი ოჯახის წევრებივით არიან. სხვათა შორის, ბავშვი ნავიყვანე შექსპირის „შობის მეთორმეტე ღამეზე“, რომელშიც „შუა ქალაქის“ მსახიობები თამაშობდნენ. სპექტაკლი სამ საათნახევარს გაგრძელდა, თემატიკაც არასაბავშვო იყო, მაგრამ ჩემმა შვილმა დათოს და ამირანის ეშხით ბოლომდე უყურა. ასე რომ, პოლიგუდის ფუნქციას ჩვენთან „შუა ქალაქში“ ასრულებს.

საერთოდ, როგორ ახერხებ თბილისში გართობას, ეს ინტერესებზე და ასაკზეა დამოკიდებული. შეიძლება, ისეთი მრავალფეროვანი არაა ეს ქალაქი, მაგრამ ვფიქრობ, რომ ნებისმიერ ადამიანს შეუძლია შეიქმნას გარემო, რომელიც დაინტერესებს.

კაფეს სიმყუდროვის მიხედვით ვარჩევ. არის სხვადასხვა ადგილები, სადაც განწყობის და მოლოდინების მიხედვით მიდიხარ – თუ ვინმესთან საუბარი გინდა, სინყნარეს არჩევ, თუ ზაფხულია, გარეთ გირჩევნია ყოფნა, გრილ ადგილას.

„სალვე“ მშვიდი ადგილია. „People“ ზაფხულობით ძალიან მოსახერხებელია. ქალაქიდან გასვლა ძალიან მეხმარება და ზაფხულობით შაბათ-კვირას ვცდილობ ბავშვთან, ქვიშხეთის აგარაკზე წავიდე ხოლმე. მცხეთის სალობეში დავდივართ ხოლმე.

სუფრა ინტერაქციისთვისაა მნიშვნელოვანი. ეს შეიძლება, კაფეშიც მოახერხო და ტრადიციულ სუფრაზეც. უბრალოდ, ეს არ უნდა იყოს ფსევდორიტუალური სიტუაცია. თბილისში არის კარგი რესტორნები, ნორმალური სერვისით, თუმცა ამ მიმართულებას საფუძვლიანად არ ვიცნობ. სერვისის დონე, ალბათ, უკეთესობისკენ მიდის, თუმცა ამ კუთხით კიდევ ბევრია გასაკეთებელი.

სხვადასხვა წრისა და პერიოდის მეგობრები მყავს. ზოგჯერ სამსახურშიც განსაკუთრებული ურთიერთობები გიყალიბდება. გაზეთ „დრონი“ რომ ვმუშაობდი, თანამშრომლები თითქმის ერთი ოჯახივით ვიყავით. ხშირად დავდიოდით პიკნიკებზე გასართობად. მათთან ისევ ვმეგობრობ.

თანამედროვე ქართულ ხელოვნებას დიდად ვერ ვადევნებ თვალს, თუმცა წარმოდგენებზე როცა მიწვევენ, მივდივარ ხოლმე, თუ ისეთი ავტორია, რომელიც მაინტერესებს. უცხოეთში როცა ვარ, ვცდილობ ბევრი რამ დავათვალიერო, თუმცა აქაც

ბევრი ნიჭიერი შემსრულებელია. დასახლება მიჭირს, ბოლოს საქართველოში არც ერთ წარმოდგენაზე არ ვყოფილვარ.

ბათუმში პლასიდო დომინგოს კონცერტზე ვიყავი. კლასიკური მუსიკა მიყვარს და ვცდილობ, როცა არის ამის შესაძლებლობა, რამე ღირებული ვნახო და დავესწრო. ძალიან მომეწონა. ემოციური იყო, კარგი შესრულება, საინტერესო რეპერტუარი, შთაბეჭდავი.

ზოგადად აზარტული ვარ, ჯოკერიც მითამაშია. ზოგჯერ ზედმეტად ვერთვები და ამის გამო ვცდილობ, ნაკლებად ვითამაშო. კაზინოებში არასოდეს ვყოფილვარ.

განსაკუთრებული შთაბეჭდილება მქონდა, როცა ისლანდიაში, რეიკიავიკში ავღმოვჩნდი კონფერენციაზე და ასეთი განცდა, ბუნებასთან ასეთი სიახლოვე, სიმართლე გითხრათ, არასოდეს მქონია. ძალიან საინტერესო ქვეყანაა და რომ არა ევროსაბჭოს ღონისძიება, ალბათ, ვერასოდეს მოვხვდებოდი. 4-5 დღე გრძელდებოდა და ამ დროის განმავლობაში წყალი ყველა განზომილებაში ვნახე – წვიმის, ნალექის, გეიზერების. მშვიდად გიყვებიან – გუშინ რომ ვიყავით ცისფერ ლაგუნაზე, დღეს მინის ძვრა იყო, ვულკანმა ამოხეთქა. ეს ლაგები – თითქოს უსახური ბუნებაა, მაგრამ ჩანჩქერები, გეიზერები, ცოცხლად შეიგრძნობ ბუნებას.

განმარტოება, დასვენება ყველა ადამიანს სჭირდება. ამის მოთხოვნილება ნამდვილად მაქვს. კომფორტი ყოველთვის მნიშვნელოვანია, მაგრამ როცა არჩევანი არ გაქვს, შეიძლება ზოგჯერ რალაცები დათმო. სტუდენტობის დროს კარავში მიცხოვრია და დიდი დისკომფორტი არ შექმნიდა. რა თქმა უნდა, კომფორტი უკეთესია, მაგრამ ესეც ეგზოტიკაა. ახლაც ნავიდოდი კარვით, რატომაც არა, თუ საინტერესო ადგილის ნახვის საშუალება მიქნებოდა.

ბიბა ზედანია

როდის გამიჯვნა, როდის ვმუშაობ და როდის ვისვენებ. მაგალითად, სტუდენტობისას განვიცდიდი, რომ დაუსრულებლად შემეძლო სულელი ამერიკული ფილმების ყურება. სულ ვნანობდი გაცდენილ დროზე, სანამ არ მივხვდი, რომ ამაზე წერა შეიძლება. ფრანგებთან აღმოვაჩინე, რომ შეიძლება, იაზროვნო და წერო ყველაფერზე, ასანთის კოლოფზეც კი.

თბილისის პრობლემა ისაა, რომ რაღაცები სპონტანურად არ გემთხვევა, არ მოგდის. სულ სხვაა მეგაპოლისში ყოფნა. მაგალითად, ერთი წლის წინ პარიზში ვიყავი. ვფიქრობდი, გაფრენამდე რა მეკეთებინა. მივსერილობ ქუჩაში და უცებ ვხედავ მუზეუმში გამოფენას ზუსტად იმ თემაზე, რაზეც იმ დროს ვმუშაობდი – ბიზანტიის იმპერიის ტრანსფორმაცია ოსმალთა იმპერიადა. ხომ წარმოგიდგინიათ, რამდენი რაღაც უნდა ხდებოდეს ქალაქში, რომ ასეთი დამთხვევა მოხდეს?! რასაკვირველია, ასეთი რამ თბილისში ვერ შემემთხვეოდა.

ძალიან მიყვარს ფილმის ყურება სახლში, ჭიქა ღვინის თანხლებით. კომპიუტერის ეკრანი კინოთეატრს მირჩევნია. ყველა კინომანი იტყვის, რომ ეს საშინელებაა, მაგრამ მე ეს მომწონს – ნებისმიერ დროს შეგიძლია გააჩერო, გადაახვიო, დაგუგლო, თუ რამე გაგახსენდა. ეს, რა თქმა უნდა, ესთეტიკურ შთაბეჭდილებას ასუსტებს, მაგრამ სააზროვნო თუ სანერ მასალაზე კონტროლს ზრდის.

მეგობრებთან ერთად უფრო სახინკლებში დავდივართ. ჩემს ცოლს უფრო ფრანგული სამზარეულო ურჩევნია, მე უფრო „ეთნიკური“ საჭმელი მიყვარს – ტაილანდური, ჩინური, მექსიკური, მალრიბული სამზარეულოები.

ყავის საყიდლად რეგულარულად შევდივარ კაფე „ანტრემი“. ძალიან მეწყინა, როცა ამ ორი თვის წინ ლატეს დიდი ჭიქები დააპატარავეს, ფასი კი იგივე დატოვეს. მაშინ მივხ-

ვდი, რა ცუდია, რომ კონკურენცია არ არსებობს – „სტარბაქსი“ რომ გვეკონდეს ქალაქში, ამას ხომ ვერ გაბედავდნენ!

ვფიქრობ, რომ ჩვენთან დღეს კულტურის სფეროში თითქმის მთლიანად დაკარგა პრესტიჟი. პოლიტიკურმა კოდმა წაშალა ყველაფერი, რაც კი არსებობდა და ახლა ყველაფერი მასთან მიმართებაში განიხილება. ესაა ნაბიჯი ახალი ბარბაროსობისკენ, როცა ადამიანს სხვა არაფერი აინტერესებს, გარდა იმისა, რისი მიღებაც აქ და ამ დროს შეიძლება. ანუ მხოლოდ ფული და ძალაუფლება.

რეალურად, ახლა პოლიტიკაზე ძალიან ბევრს ვლაპარაკობ, რასაც ადრე ვერასდროს წარმოვიდგენდი. 2003 წლამდე საერთოდ არ ვიცოდი, რა ხდებოდა ამ სფეროში. რევოლუციის დროს გერმანიაში ვიყავი, დისერტაციის წერის პროცესში და იქ გადამედო არაჩვეულებრივი ენთუზიაზმი, როცა დავინახე ჩემი მეგობრები, რომლებიც ამ ყველაფერს აკეთებდნენ.

ძალიან მიყვარს ჩილიმი, თურქეთიდან ჩამოვიტანე. პირველად ეგვიპტეში გავსინჯე ზუსტად ათი წლის წინ, ჩემი ძმა მუშაობდა იქ და ახალ წელს ჩავაკითხე. ალექსანდრიის პლაჟზე, სილაში იყო კაფეები, სადაც შავ ჩაისთან ერთად მოჰქონდათ ეს წყლის ჩიბუხები. მიუხედავად იმისა, რომ სიგარეტი არასოდეს მომიწევია, ჩილიმი იმწამსვე შემეყვარდა.

ჩემი საყვარელი პერიოდი მუსიკაში – ბაროკო. მიყვარს ოპერა, მაგრამ არა პოპ-ოპერა. მაგალითად, ბოჩელის კონცერტი ჩემთვის დაახლოებით ბრიტნი სპირსის მოსმენის ანალოგია. თუმცა ოპერაშიც სწობების გემოვნებას სერიოზულად ჩამოვრჩები – მიყვარს პუჩინი.

დღეს ელიტურობის განცდა, ძირითადად, ისეთ ადამიანებს აქვთ, ვისაც ეს მოჰყვება ოჯახიდან, მშობლებიდან. ის ადამიანები, ვინც

ახლა შრომით მიაღწია წარმატებას, საკუთარ თავს ელიტას ნაკლებად მიაკუთვნებენ. არა იმიტომ, რომ დემოკრატიულები და თავმდაბლები არიან, უბრალოდ, ცოტა დრო გავიდა იმისთვის, რომ საკუთარი მდგომარეობა და სტატუსი ბუნებრივად მიიჩნიონ.

ინტელექტუალური ელიტა, რა თქმა უნდა, არსებობს. როგორც ფრანგები იტყვიან, ნაღების ნაღები. ისინი იძლევიან ტონს, ისინი იგონებენ ახალ არგუმენტს.

რაც დრო გადის, ინტერნეტთან უფრო და უფრო მეტ დროს ვატარებ. აქაც როდისაა გაავლო მიჯნა სამუშაოსა და დასვენებას შორის. საერთოდ, თანამედროვე ადამიანი ძალიან დამოკიდებულია შეჩვევაზე, მისი პერსონალურობა არის, ინგლისური სიტყვა რომ გამოვიყენოთ, **addictive**. ეს იმიტომ, რომ თანამედროვე ადამიანის სუბიექტურობა ცარიელი სუბიექტურობაა. ადრე, როცა ტრადიციულ საზოგადოებაში იბადებოდი, შენ წინასწარ გეუბნებოდნენ – აი, შენი სფერო, აი, შენი მომავალი, აი, შენი ფუნქცია და შენ ამას ვერ გაცდებოდი. თანამედროვე ადამიანს შეუძლია, გააკეთოს ყველაფერი, რასაც მოინდომებს, მაგრამ ეს იმასაც გულისხმობს, რომ ადამიანი ცარიელია. რაც უფრო მოდერნიზებული გავხდებით, მით უფრო გაიზრდება ჩვენი ადიქტიურობა.

განსაკუთრებულად მიყვარს განთიადი ღამის თევის შემდეგ. საერთოდ, სულ დროის უკმარისობის ნევროტიული შეგრძნება მაქვს. ძალიან მიჭირს სრული გათავისუფლება. ჰოდა, ზუსტად ამ დროს აბსოლუტურად მშვიდად ვარ. დაღლილობის გამო ფორიაქისა და მომავალზე ზრუნვის თავი აღარ გრჩება. გადის გარეთ და საგნებს უყურებ ინტერესისგან სრულიად დაცლილი მზერით. ხანდახან მგონია, რომ ჩემი უსაყვარლესი უოლეს სტივენსი ასეთ მდგომარეობაში წერდა საკუთარი ლირიკას.

Martin Heidegger

Gesamtausgabe

II. Abteilung: Vorlesungen 1925-1944

Band 55

Hölderlins Hymne »Der Ister«

Femme

ავტორი: ლელა გაფრინდაშვილი

ინტელექტუალური სიხარბე და პასუხისმგებლობა – ეს ორი, განუყრელი მეგობარი სულ თან მახლდა, ამ უნიკალური ქალის ცხოვრებისა და შემოქმედებას რომ ისე დავნაფებოდი, როგორც განუმეორებელი ტკობისა და აღმოჩენების საგანძურს.

მაგრამ სიმონ დე ბოვუარის შესახებ წერისას საკმარისი საგზალი ვერ იქნება ის, რაც წაიკითხე. ამასთან აუცილებელია თვითრეფლექსია, შემეცნებულის საკუთარ ბედში, გამოცდილებაში და გონებაში გატარება, თანაგანცდისა და თანაწვდომის პერმანენტული მონაცვლეობა. ამის გარეშე ვერასდროს შეძლებ იმ სისავსის და მრავალმხრივობის გადმოცემას, რომლითაც იგი მარტივ, თვითტკობას მიცემულ გონებათაგან გამოირჩევა.

თუ სიმონ დე ბოვუარის გზას მასთან ერთად გაივლი, შენთვის ახალი ჰორიზონტი გაიხსნება: სინამდვილე, რომელშიც ცხოვრობ და რჩები, უფრო მრავალფეროვანი და საინტერესო ხდება, მაგრამ შეცვლას, სილის გაწნას და გამოფხიზლებას მოითხოვს. და თუ შენს მეგზურს დაუჯერებ, მაშინ დღემდე „ნაუკითხავ“ შინაარსებს წაიკითხავ და „დაუნერელ“ წიგნებს დანერ.

ძველ, ეთნოგრაფიულ ტექსტებში ჩემი ხეტიალი სწორედ ბოვუარის დამსახურებაა. ძალიან მინდა სვანურიდან ნათარგმნი „ქალების წესი“ ამ ესესთან ერთად წაიკითხოთ, როგორც ერთერ-

თი „ნაუკითხავი“ შინაარსი. ვინ იცის, რა ინტელექტუალური საზრდო იქნებოდა იგი კულტურაში ქალის ადგილის მკვლევარი ფრანგი ფემინისტისთვის?! Their polyamorous relationship was unconventional by any standards, not least those of the 1920s (when it began). The freedom to take amorous relationship was by standards

ბზა ზრდილი ბობონაძე ეზონისტანსიალურ მარტოობაში

სიმონ დე ბოვუარის გაცნობა მისი მემუარების გარეშე შეუძლებელია. აქ ამ უნიკალური ქალის აკადემიური და ლიტერატურული ნაზრევის გასაღებია. (ზრდილი ქალიშვილის მოგონებები – 1958; მონიფულობის ძალა – 1960; საგნების ძალა – 1963; შეჯამება – 1972). აქ ჩანს, რომ ცხოვრების სისავსის შეგრძნება, სინამდვილის წვდომა, განცდა და გააზრება მისი თანდაყოლილი ვნებაა. როგორ დაიწყო? თავდაპირველად საკუთარ თავს რელიგიაში ეძებდა: ლოცვებსა და აღსარებებში, შემდეგ – ინტელექტუალურ შრომაში, მოგვიანებით კი – ლიტერატურაში. შეძლებული ოჯახის შევიღმა კურ დეზირის კოლეჯი დაასრულა, როგორც კეთილშობილმა ქალიშვილმა და საუკეთესო მომავალმა დედამ. თოთხმეტი წლის ასაკში კი სულიერი მამის მარტენის დაუმსახუ-

Unique

რბელი საყვედურის შემდეგ ამბობენ-
ბას აწყობს: „... მისი სულელური ხელი
კეფაზე მანვებოდა, მაიძულებდა თავი
უფრო დამეხარა, მინისთვის მეცქირა,
იგი სიკვდილამდე მაიძულებს ... მინა-
ზე ვიხობო“.

ამ მომენტიდან იწყება წიგნების
ეპოქა. „მე საკუთარი თავი უსაფრ-
თხო მყუდროებას, საიმედო და მზა-
მზარეულ ცხოვრებას გამოვგლიჯე“.
ოჯახურ წესრიგსა და იდილიას გამო-
ქცეული გოგონა ჟაკს უკავშირდება,
ბიძაშვილს, რომელიც მას ლიტერატურ-
რული გმირების ბედში, ლამეული პა-
რიზის ბოჰემურ სიმხურვალეში, ვენე-
ბების, „ნორმისა“ და „მარგინალურის“
წვდომაში მეგზურობდა. აქედან კი
მისი გზა სორბონის უნივერსიტეტში
მიდის, ფილოსოფიის ფაკულტეტზე,
სადაც „ინტელექტუალური ბედისწე-
რა“, ჟან-პოლ სარტრი, ელოდება:

„ჩვენ უამრავ საკითხზე ვსაუბრობ-
დით, მაგრამ ძირითადად იმაზე, რაც
მე ყველაზე მეტად მაინტერესებდა:
თავად ჩემს შესახებ. სხვები საკუთარ
სამყაროში მექაჩებოდნენ, ... სარტრი,
პირიქით, ჩემს გაგებას ჩემივე სისტე-
მის, ღირებულებების, ჩანაფიქრების
შუქზე ცდილობდა.

...მისი აზრით, მე უნდა გავფრთ-
ხილებოდი ყველაზე მნიშვნელოვანს
ჩემში: თავისუფლებისკენ სწრაფვას,
სიცოცხლის სიყვარულს, ცნობისწა-
დილს, წერის სურვილს...

... პირველად ვიგრძენი, რომ ვიღაც
ინტელექტუალურად ჩემზე ძლიერია...
სარტრი ზუსტად შეეფერებოდა იმას,
რაც თხუთმეტი წლის ასაკში ვისურვე:
მასში მე იგივე მგზნებარე ვნებები აღ-
მოვაჩინე, რაც საკუთარ თავში... უკვე
სამუდამოდ: მე მას ყველაფერს გაფუ-
ზიარებ. როცა, აგვისტოს დასაწყისში,
ჩვენ ერთმანეთს დავშორდით, უკვე
ვიცოდი, რომ ეს ადამიანი არასოდეს
წავიდოდა ჩემი ცხოვრებიდან...”

ორი უნიკალური მოაზროვნის ცხო-
ვრება სამუდამოდ შეერთდა, თან ისე,
რომ ორივე მათგანი მკაფიოდ ჩანდა,
რადგან არცერთი არ ცდილობდა მე-
ორის დაჩრდილვას, დაქვემდებარებას,
იგნორირებას და შთანთქმას. სარტრი-
თან ერთ ჭერქვეშ არასოდეს უცხო-
ვრია, მაგრამ სხვადასხვა სასტუმრო-

ების ბინადარი ყოველთვის მისკენ
იჩქაროდა: იდეების და მიზნების გადა-
სახედად, შემეცნებითი წინსვლის გან-
საჭვრეტად.

ეს იყო ორი თვითობის თანაარსე-
ბობა და არა – მთელი, სადაც ერთი
სუბიექტია, ხოლო მეორე – ობიექტი,
სადაც ერთი თვითგამორკვეული და
თვითრეალიზებულია, ხოლო მეორე –
ამით ბედნიერი. ეს იყო ურთიერთობა
ურთიერთ ვალდებულებების, იმპერა-
ტივების გარეშე. ინტელექტუალური
მარტოობა და პერსონალური ავტო-
ნომია ის აუცილებელი პირობებია,
რომლის გარეშეც სიმონ დე ბოჟუარი
მისი მეგზურისკენ არასდროს გაიხე-
დავდა. რეალობა, სადაც ვერაფერს
ცვლი და სადაც მოძრაობის შანსი არ
არსებობს, მიუღებელია მისთვის.

ყოფიერების ერთადერთი რეალობა
ადამიანია, რომელმაც თავისი სამყა-
რო თავადვე უნდა აავსოს შინაარსით.
თავისუფალი ნება და თავისუფლე-
ბისკენ სწრაფვა საზოგადოებრივ კა-
ნონებზე და ცრურწმენებზე ძლიერია.
ამიტომაც, რომ ფრანგი ფემინისტი
არასოდეს ერიდებოდა „წინააღმდეგ“
წასვლას, სკეპტიკურ, დამანგრეველ,
შემაჯანჯღარებელ კითხვებს. ამიტო-
მაც, რომ 1949 წელს გამოსული მისი
„მეორე სქესი“ საფუძველს აცლის
ქალის ჩაგვრის/დამორჩილების პა-
ტრიარქალურ ინჟინერიას, „ქალურო-
ბის“ მშენებლობის ინტელექტუალურ
ტრადიციას: აღზრდის სისტემა, მითო-
ლოგია, ლიტერატურა, ფილოსოფია,
ფსიქოლოგია, თეოლოგია.

სიმონ დე ბოჟუარის აზრით, ფროი-
დისეული ფსიქოანალიზი (ანატომია –
ეს ბედისწერაა) და ვულგარული მარ-
ქსიზმი (ადამიანის ბედი ეკონომიკურ
პირობებზე და მოკიდებული) ისევე,
როგორც მთელი ისტორია ქალებს
თავისუფლების ასპარეზს უხშობს,
აფერხებს თვითგამორკვევისა და თვი-
თდგენის პროცესს:

... ქალებად კი არ იბადებიან, ქალე-
ბი ხდებიან. არც ბიოლოგიური, არც
ფიზიკური, თუ ეკონომიკური ხვედრი
არ განსაზღვრავს იმ ხატს, რომელსაც
იქნის ადამიანის მდებრი საზოგადოე-
ბაში; მარტოდენ ცივილიზაცია აყა-
ლიბებს მთლიანობაში ამ შუალედურ

წარმონაქმნს მამრსა და კასტრატს
შორის...”

„ქალის“ კონსტრუირების აქამდე
დაფარული და იგნორირებული გამო-
ცდილება „მეორე სქესის“ უმთავრესი
ნაწილია: მენსტრუაცია და სექსუალურ-
ი ინიციაცია, ნარცისი, შეყვარებუ-
ლი, მისტიკოსი და ლესბოსელი ქალი.

„მე ვიყავი თვრამეტი წლის, როცა
პირველად მენსტრუაცია მომივიდა.
არავითარი გაფრთხილება ჩემთვის
არ მოუციათ. ღამით დამეწყო ძლიერი
სისხლდენა, რომელსაც მუცლის არე-
ში ძლიერი ტკივილი ახლდა. მთელი
ღამე, ვერცერთი წამით ვერ მოვისვენე.
ღლით გული მიცემდა; გავიქეცი
დედასთან და ტირილ-ტირილით ვკი-
თხე რჩევა. მაგრამ პასუხად მხოლოდ
ეს მკაცრი შენიშვნა მივიღე: „შენ უნდა
შეგემჩნია უფრო ადრე და ასე არ და-
გესვარა თეთრეული და ლოგინი“. სულ
ეს იყო ახსნა. რასაკვირველია, თავს
ვიტეხდი, რათა გამეგო რა დანაშაული
შეიძლებოდა ჩამედინა...”

„...ქალის ვნება, ყოველგვარი საკუ-
თარი უფლებების ტოტალური უა-
რყოფა... ქალს სურს, რომ მას დაეუ-

„მე ვიყავი თვრამეტი წლის, როცა პირველად მენსტრუაცია მომივიდა. არავითარი გაფრთხილება ჩემთვის არ მოუხიათ. დამით დაამწყო ქლიარე სისხლდენა, რომელსაც მუცლის არაქვი ქლიარე ტკივილი ახლდა. მთელი დამე, ვერსერთი წამით ვერ მოვიხვენე. დილით გული მიცემდა; გავიქეხი დედანსთან და ტირილ-ტირილით ვკითხე რჩევა“.

ფლონ... მაშასადამე, ის მოითხოვს ვილაცას, ვინც მას დაეუფლება, ვინც თვითონ არ მიეცემა, ვინც საკუთარ მე-ს არ დაივინყებს; პირიქით, ვისაც სურს თავისი მე სიყვარულში გაამდიდროს... ქალი მიეცემა და ამის წყალობით მამაკაცი ამაღლდება...”

„მე დავინყე კეკლუცობა. მჭირდებოდა რაღაც „გამლიზიანებელი“. ძალიან მიყვარდა ცეკვა; ცეკვისას თავლებს ვხუჭავდი, რათა ამ სიამოვნებას სრულად მივცემოდი... ცეკვისას მე განვიცდიდი ერთგვარ ექსპიზიციონიზმს, რადგანაც მგრძობლობა ჩემში სიმორცხვეს ჯაბნიდა. პირველი წელი მგზნებარედ ვცეკვავდი. მიყვარდა ძილი და ბევრი მეძინა, ვმასტურბირებდი ყოველდღე, ხშირად მთელი საათის განმავლობაში . . . ხშირად იქამდე, რომ ოფლში ვიღვრებოდი, აღარ შემძლო გაგრძელება და დაღლილი ვიძინებდი... ვინვოდი და თანახმა ვიყავი ნებისმიერ მამაკაცზე, რომელიც ჩემს დამშვიდებას მოინდომებდა. მე ვეძებდი არა ინდივიდს, არამედ კაცს...”

„... რომ აღარ ვილაპარაკოთ თითქმის პათოლოგიურ შემთხვევებზე, ისინი კი ხშირია, როდესაც დედა ერთგვარი ჯალათია, რომელიც ბავშვის ჩაგვრაში იკმაყოფილებს თავის დომინირებისა და სადისტურ ინსტინქტებს, მისი ქალიშვილი წარმოადგენს მოხერხებულ ობიექტს, რომლის სახითაც ის ცდილობს განმტკიცდეს როგორც სუვერენული სუბიექტი: დედის ეს პრეტენზიები გოგონას წინააღმდეგობისა და ამბოხისკენ უბიძგებს...”

„... არაფერია იმაზე მცდარი, ვიდრე ლესბოსური ინვერსიისა და მამაკაცურობის ერთმანეთში აღრევა. ბევრი ჰომოსექსუალი ქალია ოდალისკებს, კურტიზან ქალებს შორის, ყველაზე უფრო „ქალურ“ ქალებს შორის, და პირიქით, „მამაკაცური“ ქალების დიდი რაოდენობა ჰეტეროსექსუალურია. სექსოლოგები და ფსიქიატრები ასაბუთებენ და ყოველდღიური დაკვირვებაც მოწმობს: „დანყევლილი“ ქალების უმრავლესობა სწორედ სხვა ქალთა მსგავსია. არავითარი „ანატომიური ხვედრი“ მათ სექსუალობას არ განსაზღვრავს...”

„... როდესაც მამაკაცისა და ქალის სექსუალურ ურთიერთობებზე პირველად დამელაპარაკენ, მე განვაცხადე, რომ ეს შეუძლებელია, რადგანაც მაშინ ჩემს მშობლებსაც უნდა ჰქონოდათ ეს, მე კი მათ მეტისმეტად ვცემდი პატივს და მათ შორის ასეთ ურთიერთობას ვერ ვიჯერებდი. ვამბობდი, რომ ეს მეტისმეტი საზიზღრობაა, რათა მე როდისმე იგივე ჩავიძინო. სამწუხაროდ, ძალიან მალე, როდესაც გავიგონე რას აკეთებდნენ ჩემი მშობლები, დავრწმუნდი, რომ ვცდებოდი. ეს მომენტი აუტანელი იყო, მე დავიფარე სახეზე საბანი, დავიცე ყურები და მიწოდდა ამ ადგილიდან ათასი კილომეტრით შორს ვყოფილიყავი...”

ასეთმა, აქამდე /გამოუთქმელმა შინაარსებმა გამოიწვია დუმილსა და მსხვერპლშენივებაში ჩაძირული საზოგადოების გაღიზიანება, მაგრამ ქალებისათვის სიმონ დე ბოვუარი ალტერნატივების არსებობის სიმბოლოდ იქცა და რწმენად, რომ ქალს, ყველაფრის მიუხედავად, შეუძლია საკუთარი ცხოვრებით ცხოვრება, საკუთარ ნებაზე, საკუთარი თავისთვის, თუ პირობითობებსა და ცრურწმენებს დაუძვრება. „50-60-იანი წლების წყვილადში „მეორე სქესი“ იყო საიდუმლო კოდი, რომლითაც ჩვენ, ახლახან გამოფხიზლებული ქალები, ერთმანეთთან ურთიერთობისას ვსარგებლობდით“, – წერს ფრანგი ქალი.

სხოვრება საკუთარი ნაბიტი

სკანდალი საზოგადოების შეცნობას აჩქარებს. ეს ძალიან ჰგავს ჩვენს პიროვნებაში დაწყებულ შინაგან კონფლიქტს, რომელსაც ფარული ვნებების მიზეზებამდე მივყავართ. „ორიგინალური მწერალი ყოველთვის სკანდალურია“ – ამბობს სიმონ დე ბოვუარი და ნევროზებისა და ფსიქოზების დაკვირვებას იწყებს. იგი აღმოაჩენს, რომ აქ ადამიანის ქცევა და ვნებები დაწმენდილი, პირველყოფილი სახითაა მოცემული. ფსიქოზების უთვალავ წახნაგში კი არსებული რეალობის მამხილებელი მასალა იმალება. მარგინალების სამყარო მისთვის ბევრად მიმზიდველია, ვიდრე წარმატებული მეცნიერების გარემოცვა.

როგორც ფილოსოფოსს და მწერალს, განცდილი და შესწავლილი სამყარო ერთნაირად სჭირდებოდა.

ინტელექტუალური თანაცხოვრების ხუთი წლის თავზე სარტრისა და ოლგა კაზაკევიჩის სიყვარული იწყება. მასთან გატარებული შვეტულება თრიაქივით აბრუნებს ფილოსოფოსს. სიმონ დე ბოვუარი კი, როგორც მემათიანე „შედის“ ამ კომუნიკაციაში და მთლიანად ივსება აკრძალვების წინააღმდეგ მებრძოლი ქალის სულისკვეთებით: „...იგი ადამიანური ხვედრის ტყვეობიდან თავის დაღწევას ცდილობდა... სიამოვნებას ზღვარდაუდებლად ეძლეოდა, ხანდახან გულისწასვლამდე ცეკვავდა...” 1943 წელს გამოქვეყნებულ რომანში „სტუმარი ქალი“ სწორედ ეს „დანის პირზე გავლის“ ისტორიაა გააზრებული და საფრთხე, რომელიც ამ საარაკო სტუმარმა მათ შეუქმნა.

>>> ბაბრქილია ბვ. 99

„ეი დავიწყე კეკლუსობა. მჭირდებოდა რაღაც „გამდიზიანებელი“.
კალიან მიყვარდა ცეკვა; ცეკვისას თვალეხს ვხუჭავდი, რათა ამ სიამოვნებას სრულად მივცემოდი... ცეკვისას მე განვიცდიდი ერთგვარ ექსციზიზიონიზმს, რადგანაც მგრძნობებოდა ჩემში სიმორცხვეს ჯაბნიდა. მიყვარდა ძილი და ბევრი მეძინა, ვმასტურბირებდი ყოველდღე, ხშირად მთელი საათის განმავლობაში.“

მოგონებები პრეზიდენტებზე

(პირველი ნაწილი)

ავტორი: ლაშა ბუღაძე

1

თუ არ ვცდები, ვაცლავ ჰაველს აქვს ნათქვამი, იმ ქვეყნებში, სადაც დემოკრატიის კუთხით არცთუ სახარბიელოა და საქმე, ხალხი თავის ლიდერს ემსგავსება – როგორც ტემპერამენტით, ასევე მენტალურადო.

არ ვიცი, რითი დავემსგავსეთ ჩვენი დამოუკიდებელი ყოფის სამ უფროსს, მაგრამ იმას კი, როგორც იტყვიან, საკუთარ ტყავზეც ვგრძნობ, რომ მეტ-ნაკლებად ჩვენც ვიცვლებოდით მათ ცვლასთან ერთად.

წელს იუბილე გვაქვს – დამოუკიდებელ საქართველოს ოცი წელი შეუსრულდა. ამ ოც წელიწადში ბევრი ისეთი რამე მოვასწარით, რასაც სხვები ოც საუკუნეშიც ვერ მოახერხებდნენ – ოთხჯერ ვიომეთ, ორი პრეზიდენტი ჩამოვაგდეთ და, როგორც სტატისტიკა გვამცნობს, შვიდი ათას ორასთხუთმეტ მიტინგში მივიღეთ მონაწილეობა. პირველი პრეზიდენტი არჩევიდან ექვს თვეში გავამწესეთ ფატალურ პენსიაზე, მეორე თერთმეტ წელიწადში (ზოგი ოცდაათ წელს ასახელებს), ხოლო მესამეს ორჯერ შევერკინეთ და ორჯერვე ჩაფვლავდით. ეს მესამე იმ ორზე კერკეტი კაკალი აღმოჩნდა.

ჩვენთან, პოსტსაბჭოეთში, უმეტესად ასეა: გგონია, ადამიანი გყავს უფროსად, სინამდვილეში კი კუნძი გყოლია არჩეული – ერთ ადგილზე თუ დაერჭო, მერე ძვრას ვეღარ უზამ. თუმცა საქართველოში მაინც ოდნავ სხვანაირადაა საქმე. პრეზიდენტისადმი დამოკიდებულება ისევე რადიკალურად იცვლება, როგორც მისი შეფასების ეპითეტები: ერთ დღეს მესიაა, მეორე დღეს ანტიქრისტი. ხალხმაც თუ ავი ჩაიდო გულში, აღარ მოგასვენებს – საპრეზიდენტო ვადას გაგიმწარებს; მანამ არ დაწყნარდება, სანამ შენც არ დაგლუპავს და თავსაც არ გაინვალებს. შესაბამისად, თუკი პოსტსაბჭოურ „კუნძთა“ უმრავლესობას გადავავლებთ თვალს, დავინახავთ, რომ ჩვენი „კუნძები“ ამ მხრივ ყველაზე მონყვლადნი გახლავან.

მართალია, პრეზიდენტები ყველგან აქტუალურები არიან, მაგრამ ჩვენთან ამ შემთხვევაშიც განსაკუთრებულ ვნებებთან გვაქვს საქმე: ის, ვისაც პრეზიდენტი ჰქვია, არანორმალურად, პათოლოგიურად აქტუალურია საქართველოში (ოლონდ, ცხადია, მხოლოდ ვადის ამონწურვამდე); რა თემაზეც არ უნდა ლაპარაკობდე, ბოლოს მაინც პრეზიდენტზე ალაპარაკებ; ვისაც არ უნდა ლანძღავდე, ბოლოს მაინც

თვის გადაბარებული და ამოდ გახარჯული ცხოვრება... ის კი, აბა, რისი დამბრუნებელია, ერთადერთი, რაც შეუძლია, შენი ლანძღვა ან არშემჩნევაა.

და შენც დასდევ, როგორც უტანო, შფოთიანი მოჩვენება...

2

განვლილი ოცნლეულის ისტორია პრეზიდენტისა და მოქალაქის ურთიერთდაზაფერის ისტორიაა. როგორღაც ასე გამოვიდა, რომ ერთმანეთის დაშინებაში დავოსტატდით. ორთავენი მუდმივ სტრესში ვამყოფებთ ერთმანეთს და, საბოლოოდ, არცთუ იმდენად ჭკვიან სადომაზოხისტურ წყვილად ვიქცევით: ტკივილი ბევრია, სიამოვნება კი ცოტა.

მართალია, ზოგიერთს არ უყვარს ამის გახსენება, მაგრამ გარკვეული დროით უმეტესობა მართლაც ტყუპისცალივით დავემსგავსეთ ჩვენს პირველ პრეზიდენტს (ყველაფერს თავი რომ დავანებოთ, სწორედ მისგან ვისწავლეთ დემონსტრაციებზე დგომა და სიტყვების – „დამოუკიდებლობა“ და

პრეზიდენტი შემოგეთათხება; ვისაც და რასაც არ უნდა ასხამდე ხოტბას, ბოლოს მაინც შენს „კუნძს“ დაუნყებ ქებას. პრეზიდენტი სრულად იჭრება შენს ბიოგრაფიაში და რომც არ გინდოდეს, მაინც თავის მედიუმად გაქცევს. რატომ? დასაწყისი ხომ წაიკითხეთ? იმიტომ, რომ ცხოველურ დემოკრატებში ერთი კაცი ხდება ქვეყანა და შენც მასზე ჰკიდებ შენს ყველა იმედსა თუ უიმედობას; შენს ტანსა და ბიოგრაფიას მას უთმობ მოსავლელად და გადასარჩენად. და ისიც იღებს, თან გაპირდება: კარგად მოუფელი, შენ კი არაფერზე იღლევი, მხოლოდ დამამშვიდებელი წამლები სვიო. მაგრამ, როგორც წესი, ვერ უფლის და შენც ბრაზობ – ყვირი, ჩხუბობ და მოუწოდებ, უკან დაგბრუნოს მის-

„საქართველო“ – ერთი-მეორეს მიყოლებით თქმა), თუმცა მერე ამ კაცით ისე შევიშინეთ თავი, რომ თავადაც სიკვდილის პირას მივიყვანეთ შიშისგან.

ერთი კია, ჩამოყალიბებულად და გამართულად დღესაც ვერავინ გეტყვით, მაინც რატომ წამოვიწყეთ პირველი პრეზიდენტის გადამგდები სამოქალაქო ომი, თუმცა შეშინებულები და გაღიზიანებულები რომ ვიყავით, ამას ძალიან ბევრი დაგვიდასტურებთ.

საინტერესოა, მაინც რამ შეგვაშინა ასე?

ფაქტია, მეტისმეტად გიჟურად გამოდიოდა მიტინგებზე. ანუ, რაც გაპრეზიდენტებამდე უხდებოდა, მერე თითქოს საშინლად აღარ მოუხდა. შეგვაშინა მისმა რამდენიმე

ცნობილია ფრაზამ, რომელთა უმეტესობაც, თურმე, არც უთქვამს, მაგრამ ისტორიაში მაინც მისად დარჩა. მაგალითად: „საქართველო ქართველებისთვის“, ან თითქოსდა მამა ბუშზე (პრეზიდენტ ბუშს ვგულისხმობ და არა რომელიმე სასულიერო პირს) თქმული: „ამერიკის პრეზიდენტი კრემლის აგენტია“. თუმცა იმავე ისტორიას მისი ისეთი სიტყვებიც ახსოვს, რომელიც, წესით, არავითარ შემთხვევაში არ უნდა წამოცდებოდა განათლებულ დისიდენტს. თუნდაც ეს რად ღირს, ერთ-ერთ მიტინგზე წამოცდენილი – აფხაზეთში დასახლებული აფსუების შესახებ. პოლიტიკაში მოსულ ინტელექტუალს კარგად უნდა სცოდნოდა, რა შეიძლებოდა მოჰყოლოდა ამგვარ საეჭვო სალექციო კურსს.

დღემდე ვერც ის ამბავი გაგვირკვევია, მართლაც ადგენდნენ თუ არა „არაქართველთა შვე სიებს“ რიგ დანებებულებებში? მართალია, ხალხი შეშინდა, მაგრამ შვე სიების ამბავი დღემდე „ისტორიულად არსებულ მითად“ რჩება. თუმცა ასეთი შემთხვევებიც იყო: მაგალითად, ჩემმა მეზობელმა, მოხუცმა რუსმა ქალბატონმა, მთელი ცხოვრება საქართველოში რომ გაატარა და სხვა ენას რომ არ სცნობდა რუსულის გარდა, ზვიად გამსახურდიას გაპრეზიდენტებისთანავე შეისწავლა რამდენიმე ქართული სიტყვა და ანი თუკი შენიშვნას იძლეოდა (შენიშვნები კი მისი სტიქია გახლდათ), მხოლოდ „მეორედ მოსვლის ენაზე“: „ნუ კმაურობტ!“, „ვინ გადაკეტა ცკალი?“, „ბაბოშენს ვეტკვი“ და ა. შ. მაგრამ როგორც კი პრეზიდენტი განიდევნა, შიში უმალ მიივიწყა და კვლავ მშობლიური ენის წიაღში დაბრუნდა. ნეტავ, რას ფიქრობდა ეს ქალბატონი? თუკი ქართულს არ ისწავლიდა, დაიჭერდნენ ან ქვეყნიდან განდევნიდნენ? რატომ გაუჩნდა ასეთი შიშები?

ერთი ისეთი კაციც იყო, რომელიც ჯიუტად და ბრაზიანად უსწორებდა ხალხს ქართულს: „არა – ვერტალიოტი, არამედ – ცათმთქვეფია“, „არა – ვიოლინო, არამედ – ყელფანდურა“. არ ვიცი, ეს კაცი რა თანამდებობას ფლობდა, მაგრამ პრეზიდენტის ახლოს კი იდგა, ზვიად გამსახურდიას სხვა მხარდამჭერ-ქვეშევრდომებივით ქართველ წმინდანად მიიჩნევდა (წმინდან-პრეზიდენტად) და უდიდესი სიამოვნებით ამხელდა ქართული ინტელიგენციის ზოგიერთ წარმომადგენელს. მაგალითად, კარგად მახსოვს, როგორ ამხილა – მე ვიტყვოდი, როგორც მოციქულმა პეტრემ ნერონი – მე ვიოლინე ლიანა ისაკაძე და თითქმის დაწყევლა ყელფანდურათა ოჯახში შემავალი ყველა ინსტრუმენტი. თუ არ ვცდები, ვიოლინოს (და, შესაბამისად, სხენებულ მევიოლინეს) უკიდურესად არაქართულ მოვლენად მიიჩნევდა.

ზემოთ ინტელიგენტთა წარმომადგენლები ვახსენე. ვინც და ესენი კი ყველაზე მეტად დაფრთხნენ. იფიქრეს, შურის მაძიებელი დემონი მოგვევლინა პრეზიდენტადო. წლების წინ უშუალოდ ესენი თუ არა, სწორედ ამათი წინაპარი ინტელიგენტები უწყობდნენ ეგზეკუციებს დისიდენტად მყოფ ამჟამინდელ პრეზიდენტს მწერალთა კავშირში (ამ ეგზეკუციების სტენოგრამაც არსებობს). მაშინდელ „პროფესიულ სასამართლოებს“ კი აუცილებლად მოჰყვებოდა სოციალური „მგლის ბილეთი“ და ციხე (ზოგჯერ დახვერტაც).

ასეთი შიშებიც იყო: მავანი ხელოვანი ოფლაღვრილი იღვიძებდა ლოგინში და სასონარკვეთილი ლულულელებდა: „ახლა ყველას დაგვიჭერს, ჩვენი ბინებიდან გამოგვადებს და თავის მხარდამჭერებს (ნაიკითხე – მეგრელებს) ჩაასახლებს“. ზოგი იარაღსაც მალავდაო ბალიშის ქვეშ

(როცა იმ ეპოქაზე ფიქრობ, შეუძლებელია ხელი არ გექცეს და კონსტანტინე გამსახურდიას სტილით არ შემოგენეროს ერთი ფრაზა მაინც). იმ დროის რესპუბლიკური არისტოკრატია, როგორც წესი, ამ სიტყვებით იწყებდა ხოლმე გამსახურდიას კრიტიკას: „მამამისის მუხლებში ვარ გაზრდილი, მე არ ვიცი, ეგ რა იყო!“. ისეთი შთაბეჭდილება რჩებოდა, თითქოს მთელი მაშინდელი ინტელიგენცია საძულველი პრეზიდენტის მამის მუხლებზე იყო ჩამომსდარი (ამისთანა რა მუხლები ჰქონდა ამ კაცს!) და სკეფსისითა და შიშით აკვირდებოდა „ადრეული ასაკიდანვე არანორმალურ, ფაშისტ ბავშვ“ ზვიადს. ასე რომ, ის, რაც ოთხმოცდაათიანებში მოხდა, ბავშვობისდროინდელი შეშინებული მეგობრების ამბოხადაც შეიძლება ჩავთვალოთ – დამფრთხალი ამხანაგების რევოლუციად, დაზაფრული ძმაკაც-დაქალაქის პუტჩად.

თუმცა პრეზიდენტს მხოლოდ მამამისის კალთაზე ჯდომით მოტრაბახე გოგო-ბიჭები არ შეუშინებია, სხვებიც დაშინდნენ, – მათ შორის, თბილისის ცენტრალური უზნების ენერგიული ახალგაზრდები: ამ აგზნებულ და თავნება ბავშვებს სულ სხვა მოლოდინები ჰქონდათ, რეალურად კი დახვეწილ-ელიტარულ-თავისუფალი ქვეყნის მაგიერ, პათეტიკურ-პროვინციულ-პატერნალისტური „რესპუბლიკა საქართველო“ შერჩათ. მათი აზრით, თავისუფლება, ცოტა არ იყოს, გომიური აღმოჩნდა. ამ დროს, რა კარგად დაიწყო ყველაფერი: შედარებით თამამი „მეორე არხის“ ერთ-ერთმა წამყვანმა თავისი გადაცემა პრეზერვატივით ხელში გაასრულა და, არ ვიცი, ამ თუ სხვა მიზეზის გამო, მერე უსწრაფესად გაქრა ეთერიდან თავის პრეზერვატივიანად, ტელესივრცე კი ერთ მშვენიერ დღეს პრეზიდენტის სადოქტორო თემას, „ვეფხისტყაოსნის სახისმეტყველებას“ დაეთმო – თბილისის პირველი არხი (მაშინ ასე ერქვა) პირდაპირ ეთერში სრული ექვსი საათის განმავლობაში გადმოსცემდა

ქვეყნის მეთაურის დისერტაციის დაცვას. შეგეშინებოდა, აბა რა. მართალია, ფილოლოგებს გაუხარდათ – თავიანთი პროფესიის ამგვარ აღიარებაზე სხვა დროს და სხვა ვითარებაში, ვერც იოცნებებდნენ, მაგრამ მარტო ფილოლოგები და ლიტერატორები ხომ არ ცხოვრობდნენ ამ ქვეყანაში...

3

ხალხს ჩვენში ასე სჩვევია: პრეზიდენტის რომელიმე აქტიურ ქვეშევრდომს ამოიჩემებს ხოლმე, შეიძულებს და ხელისუფლების ყოველგვარი ბინიერებისა და მანკიერების სიმბოლოდ დასახავს (ოღონდ, მთავარია, ეს ქვეშევრდომი სწორად ჩანდეს საჯაროდ – ვთქვათ, ტელეეთერში). „გალიზანების ობიექტების“ ნაკლებობას, გულწრფელად რომ ვთქვა, არასდროს ვუჩიოდით, პირველი პრეზიდენტის შემთხვევაში კი ეს პატივი „ქართველ გებელსად“ წოდებულ თემურ ქორიძეს ერგო. ეს კაცი, დრო და დრო, დღესაც ჩნდება ეკრანზე და ვინმე ამა სოფელს განრიდებული ბერის სათნოებით საუბრობს საქართველოს და უშუალოდ მასთან დაკავშირებული წარსულის შესახებ (და არა მხოლოდ; ცოტა ხნის წინ თვალი მოვკარი, პაულო კოელიოზე ლაპარაკობდა). მაშინ კი ეს ადამიანი ხალხს ისეთი მონდომებით აძულებდა თავის სათაყვანებელ პრეზიდენტს, რომ, ვფიქრობ, ესეც მის უნებლიე ჩამომგდებთა სიაში უნდა ჩავსწროთ. ახლა კი შეჰყვარებია კოელიო და მისთანანი, მაგრამ იმხანად, თურმე, ცენზორობისკენაც გაქცევია ხელი – თეატრალური ჩაგრულები ჰყვებიან, რიგი სპექტაკლების აკრძალვა უნდოდა და პრემიერების თამამის ნებას არ გვაძლევდაო...

აკრძალა კი, ბოლოს და ბოლოს? ამას კი აღარ გვიყვებიან. ეჭვი მაქვს, ვერ მოასწრო...

4

საბჭოთა კავშირი მეტისმეტად სასაცილოდ დაიშალა. საბჭოური ხანის მინურულს ტელეეკრანებზე ყველაზე ხშირად ათასგვარი ჯურის ექსტრასენსები, პარაფსიქოლოგები და პაროდისტები ჩანდნენ.

ხუმრობა და ბანალური მისტიციზმი ერთმანეთთან ველურ შეჯიბრში იყვნენ ჩაბმულნი. მახსოვს, სამეზობლოს ხნიერი ქალები რომელიმე ერთი დიასახლისის ბინაში იკრიბებოდნენ, ტელევიზორთან იკავებდნენ ადგილებს და საბჭოეთის მინურულის ყველაზე ცნობილი ექსტრასენსის მორიგი სენსის დაწყებას ელოდნენ. ექსტრასენსი (მისი საზამთროსავით მრგვალი თავი მთელ ეკრანს იკავებდა) იდუმალი ხმით მოუწოდებდა ხალხს დაძინებისკენ და ლამის „ვრემიას“ შემდეგ შესაშური პედანტურობით აბრუებდა ორას მილიონ ადამიანს.

– როცა ათამდე ავალ, თქვენ უკვე ღრმა ძილში იქნებით... ერთი... ორი... სამი...

ცოცხა გამხელილი სჯობს, ზოგ ქალბატონს ექსტრასენსის გამოჩენამდე ერეოდა თვლემა, ზოგსაც პირდაპირ მისი გამოჩენისთანავე ელებოდა პირი, უმეტესობა კი უკვე „ექსზე“ და „შიდზე“ იწყებდა ფშვინვას. დღემდე ვერ გამიგია, რატომ უხაროდათ ჩვენს მეზობლად მცხოვრებ ქალბატონებს ამ თავგიდელას მითითებებისა და კონტროლის ქვეშ ჩაძინება. პაროდისტებს კი, ექსტრასენსებისგან განსხვავებით, ფაქტობრივად,

მთელი დღის განმავლობაში დაპყრობილი ჰქონდათ ტელეეთერი. სადაც არ უნდა გაგებოდა, ყველგან მონდომებული მიმბაძველები დაგისვებოდნენ. არც ერთ იმპერიას არ ჰყოლია ამდენი პაროდისტი, რამდენიც ჩვენ გვყავდა, საბჭოთა მოქალაქეებს. მიბაძვა, „გაბაძვა“ და „გაბრაზება“ საბჭოეთის დაისის ერთ–ერთი მთავარი გასართობი იყო. თუმცა საქართველოში ყოველივე ეს იდუმალებით მოცული ცეკას მდივნის, გივი გუმბარძის ნასვლით დასრულდა (ერის მიერ „მამადუდ“ სახელდებული, გრაფი კალიოსტროსავით აორთქლებული, საქ სსრ–ს ეს საოცარი მმართველი დღემდე ერთ–ერთ გამოუცნობ ფენომენად რჩება საქართველოს უახლეს ისტორიაში); ეროვნულმა პრეზიდენტმა პირნიმინდად გააქრო ტელეეკრანებიდან პაროდისტები და პარაფსიქოლოგები (მფრინავ თევზებზე მოსაუბრე ხალხის ჩათვლით). ერთხელ, ტელევიზორთან ჯდომისას, თავად შევესწარი, როგორ შეწყვიტეს ტრადიციულად ეკლექტიკური კონცერტის ტრანსლირება ფილარმონიად წოდებული დიდი საკონცერტო დარბაზიდან: ტრანსლაციის შეწყვეტის მიზეზი კი ერთი ლოყანიტელი ჯველი იყო, რომელიც მთელი გულით ცდილობდა თავისი პრეზიდენტის პაროდირებას. თუმცა მხოლოდ ორი წინადადების თქმალა მოასწრო გვერდულად მაღლა აწეული ტურით – პრეზიდენტის ხმით ალაპარაკებისთანავე გამოორთეს. იმის მერე აღარც მახსოვს, ვინმეს საჯაროდ თუ მიებაძა ჩვენი პრეზიდენტისთვის, თორემ შევარდნაძის მიმბაძველების ნაკლებობას ნამდვილად არ უჩიოდა ნაციონალური ტელეეთერი. ჭორობდნენ კიდეც, რომ თითქოს პრეზი-

დენტი თავისთან კაბინეტში იბარებდა ერთ ცნობილ მსახიობს და შევარდნაძის ხმით ალაპარაკებდა ამ უკანასკნელისთვის მეტად შეუფერებელ და დამამცირებელ თემებზე. ლეგენდებს რა გამოიღევდა. აქ რა მოსატანია, მაგრამ ერთხელ, პრეზიდენტის გაქცევიდან რამდენიმე თვეში, მე და „ცხელი შოკოლადის“ ერთ-ერთმა თანარედაქტორმა მაგნიტოფონის კასეტაზე ჩავწერეთ შევარდნაძისა და გამსახურდიას კამათი. შევარდნაძის ხმა ჩემი იყო, გამსახურდიასი – მისი. ბებიაჩემის დაბადების დღე ახლოვდებოდა და, რაკი მის წრეში („გოგოებში“, როგორც თავად ამბობს) მრავლად ერივნენ განდევნილი პრეზიდენტის მომხრეები, ვიფიქრეთ, ქალბატონებს გულს მოვუოხებდით და ჩვენს ჩანაწერში მაინც გავამარჯვებინებდით მათ ფავორიტს. ასე ვთქვით: ერთ-ერთმა რადიოკომპანიამ შევარდნაძე-გამსახურდიას სატელეფონო ჩანაწერი მოიპოვა და შემდეგ კასეტებად გაავრცელაო. ტრაბახად წუ ჩამომართმევთ, მაგრამ იმდენად ცხოველმყოფლად ვბაძავდით იმ დროის მთავარ გმირებს, რომ მსმენელებმა შოკურ მდგომარეობაში დაჰყვეს პირველი ათი წუთი („საუბარი“ 45 წუთს გრძელდებოდა), მერე კი ბებიაჩემმა გაგვიცა; ეტყობა, დაფრთხა, დაბადების დღე არ ჩამეშალოსო. მაშინ ყველაზე თავგანწირული, უღმობელი და ხმაურიანი ჩხუბები სწორედ პირველი პრეზიდენტის გამო ტყდებოდა და ერთმანეთთან ნაომარი ხალხიც შემდეგ თვეობით (ზოგიერთი კი წლობით) არ ელაპარაკებოდა ერთმანეთს. ქეშმარიტად აპოკალიფსური სურათები ცოცხლდებოდა ჩვენს თვალწინ: ძმა ძმას ერჩოდა, შვილი დედას (ერთმა, მაგალითად, პრეზიდენტის მომხრე, დაუღლელად მოკამათე დედა საგიჟეთში გამოკეტა რამდენიმე კვირით), ცოლი ქმარს და მძახალი მძახალს... იშვიათად ყოფილა ქართველი ისეთი გაშმაგებული, როგორც ამ თემაზე ყვირილისას.

5

როცა ქართულ ფობიებზე ვსაუბრობთ, შეუძლებელია არ გაგვახსენდეს პრეზიდენტის ცოლი, რომელმაც საკმარისად დაგვაფრთხო მეოცე საუკუნის ოთხმოციანი წლების ბოლოს. საერთოდ, უპრიანი იქნებოდა ქართველ პოლიტიკოსთა ქართველ ცოლებზე დამოუკიდებელი კვლევა (ჩაგვეტარებინა (ან ეგებ წიგნიც დაენერა ვინმეს), რადგან ტემპერამენტთან და ამბიციურ ცოლებს რომ შეუძლიათ აწონონ პრეზიდენტებსა და, ზოგადად, პოლიტიკოსებს, ამდენი ზიანის მოტანა, ვფიქრობ, ერთად აღებულ ყველა გარე თუ შიდა მტერსაც კი არ გამოუვა. სამწუხაროა, მაგრამ, როგორც ჩანს, პრობლემა პოლიტიკოსების ქართველ ცოლებშია, რადგან უცხოელი ცოლები (თუნდაც მხოლოდ ამჟამინდელი პრეზიდენტის ცოლის მაგალითით თუ ვიმსჯელებთ), არათუ ხელს უწყობენ გალიზიანების გამსხვილებას (როგორც ეს პირველი პრეზიდენტის ცოლის შემთხვევაში იყო), არამედ პირიქით – კრიზის დროს ხილულად დადებითი იმპულსები შეაქვთ გალიზიანების კლების, ან, ყოველ შემთხვევაში, არგაზრდის პროცესში.

>>> ბაბრძილა გვ. 99

საქართველოს მწერალთა
კავშირის პრეზიდიუმის
სხდომის სტენოგრაფიული
ჩანაწერი,
1977 წლის 1 აპრილი

პირველად გამოქვეყნდა www.lib.ge-ზე

ვისაც ისტორია აინტერესებს და იკვლევს, „ცხელი შოკოლადის“ ახალი რუბრიკა „არქივიდან“ ნამდვილად „ფასდაუდებელი განძია“.

წინამდებარე ნომერში გთავაზობთ საქართველოს მწერალთა კავშირის პრეზიდიუმის სხდომის 1977 წლის 1 აპრილის სტენოგრაფიული ანგარიშს, რომელიც ჩვენი ქვეყნისა და საზოგადოების უახლესი ისტორიის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი „დოკუმენტი“. 15 წლის წინსწრებით, 1991-92 წლების სამოქალაქო ომის ჩანასახსაც კი დაინახავს „მოდარაჟე კაცის თვალი“. ხსნებული „პერიპეტიები“ არცთუ ისე შორეულ წარსულს განეკუთვნება, ამგავრი ისტორიების ცოდნა და ანალიზი უფრო მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, ვიდრე მისი მიჩქმალვა და განდევნა, მსგავსი განდევნილი ამბები ხომ მუდამ თავს გვატყდებიან „სოციალურ ნევროზებად“, „სამოქალაქო აშლილობებად“ და, არა იშვიათად, მასობრივ პარანოიებად. 34 წლის წინ „საბჭოთა სამშობლოში“ ვცხოვრობდით, როგორი იყო „საბჭოთა საქართველო“ და მასში „ცხოვრება და მოღვაწეობა“, ამას თქვენ წინამდებარე მასალებიდან უფრო სრულფასოვნად შეიტყობთ, ვიდრე ისტორიის ნებისმიერი სახელმძღვანელოს დახმარებით. ჩვენ, გირჩევთ გვერდზე გადადოთ თქვენი სიმპათია-ანტიპათიები და ბუნებისმეტყველის მიუკერძოებელი თვალთ შეიგრძნოთ საკუთარი საზოგადოების ისტორია და მისი „ბუნება“.

„საქართველოს მწერალთა კავშირი... საქართველოს სსრ ლხცს არქივი... ფონდი № 8... აღწ. 1, საქ. 2913... საქართველოს მწერალთა კავშირის პრეზიდიუმის 1977 წლის სხდომის სტენოგრაფიული ანგარიში... 01.04.77“.

სტენოგრაფიული ანგარიში საქართველოს მწერალთა კავშირის პრეზიდიუმის სხდომისა, 1977 წლის 1 აპრილი.

თავმჯდომარეობს გრიგოლ აბაშიძე.

თავმჯდომარე: – ამხანაგებო, დღეს ჩვენ შევიკრიბეთ ერთი ისეთი საკითხის განსახილველად, რომელზედაც, ალბათ, ეს დღეები ყველა თქვენგანი

ფიქრობს.

თქვენ ყველა გაეცანით თქვენს პრესაში გამოქვეყნებულ მასალებს ჩვენი კავშირის წევრის ზვიად გამსახურდიას გარშემო.

ჩვენ, ყველანი, ბევრის მომსწრე ვართ, ბევრის შემთხვევა არა გვექონია. მას შემდეგ, რაც სოციალიზმმა გაიმარჯვა ჩვენს ქვეყანაში, მას შემდეგ, რაც საბჭოთა ხალხმა სამამულო ომში ასეთი ძლევა მოიხილა გამარჯვება მოიპოვა და ასეთი წარმატება აქვს საბჭოთა ქვეყანას, მთელი საბჭოთა მწერლობა დარაზმულია ჩვენი პარტიის ირგვლივ და არ ყოფილა რაიმე ფაქტი რომელიმე ქართველი მწერლის ანტი-საბჭოთა მოღვაწეობის შესახებ. უფრო

მეტი კიდევ, ისეთი დიდი მწერალი ჩვენი დროისა, როგორიც კონსტანტინე გამსახურდია გახლდათ, რომელმაც ასეთი რთული გზა გაიარა, სრულიად დადგა საბჭოთა პლატფორმაზე, დაწერა ჩვენი დროისათვის სრულიად მოსაწონი ნაწარმოებები, დაწერა რომანი „მთვარის მოტაცება“, მისი პუბლიცისტური ნაწარმოებები, რომლებიც იდგა საბჭოთა პოზიციებზე და ის მთელი თავისი შემოქმედებით ემსახურებოდა ჩვენი ქვეყნის საქმეს, მოგეხსენებათ, ბოლოს კონსტანტინე გამსახურდია ლენინური ორდენის კავალერიც გახლდათ და მრავალი ჯილდოსა და სახელმწიფო პრემიის მფლობელი.

ეს იმიტომ გავიხსენეთ, რომ დღე-

ვანდელი ჩვენი სხდომა ეხება ზვიად გამსახურდიას, ჩვენი კავშირის წევრს. თქვენ იცნობთ გაზეთის მასალას. ეს დღეები პრესა უთმობდა ადგილს იმ მასალებს, რომელიც ეხებოდა ზვიად გამსახურდიას მოღვაწეობას. ჩვენ მოგვმართა რესპუბლიკის პროკურატურამ „სათანადო რეაგირებისათვის გეგზავნება...“ (კითხულობს) ... ეს მასალა მივიღეთ. პრეზიდენტის წევრებმა გაიცნეს.

როგორც თქვენ ნახეთ და როგორც გაზეთები ადასტურებენ, ეს არის ანტისაბჭოთა პროპაგანდა. თქვენ მოგესხენებათ მწერალთა კავშირის წესდება, რომლის მიხედვითაც მწერალთა კავშირის წევრად ითვლებიან ისინი, ვინც მთლიანად დგანან საბჭოთა პოზიციებზე და ლებულობენ აქტიურ მონაწილეობას კომუნიზმის მშენებლობაში. თუ კაცი ეწევა ანტისაბჭოთა პროპაგანდას, ანტისაბჭოთა მოღვაწეობას, ის თავის თავს აყენებს ამ ორგანიზაციის გარეშე. თუ ჩვენ გვაერთიანებს კომუნიზმის მშენებლობა და მისი აქტიური მშენებლები ვართ, ეს არის ჩვენი სულის, ჩვენი მოწოდების ნაკარნახევი, და თუ კაცი იბრძვის მის წინააღმდეგ, ის თვითონ აყენებს თავის თავს ამ ორგანიზაციის გარეშე. ალბათ, ის თვითონ არ სთვლის თავს ჩვენი კავშირის წევრად. აქ ბევრი მასალაა, მაგრამ მარტო ორს დავასახელებ ამ მასალიდან, ერთი გახლავთ „საქართველოს მოამბეში“ გამოქვეყნებული ანტისაბჭოთა პროკლამაცია, რომელიც მოსკოვში გაავრცელეს ფრანგმა და ნორვეგიელმა ტურისტებმა, რომლებიც ამის გამო დაპატიმრებული იყვნენ. ეს პროკლამაცია გადმობეჭდილია ამ „მოამბეში“. მეორე, რამაც გული ატკინა ჩვენს ხალხს, ეს გახლავთ ფაშისტი გენერლის მაღლაკელი გარდაცვალების გამო გამოქვეყნებული მასალა, სადაც ქება-დიდებაა იმ კაცისა, რომელიც მოუძღოდა ფაშისტურ ლეგიონს და რომელიც ვითომ საქართველოს სრული გათავისუფლებისათვის იბრძოდა.

აი, მოკლედ, რაც მინდოდა მეთქვა. ამხანაგები გამოთქვამენ თავიანთ აზრს და შემდეგ მოვუსმინოთ ზვიადს. როგორ გაიმართლებს თავს.

თავმჯდომარე: ვინ არის მომხრა, ბაირისხოს? ბთხოვთ, ასწიოთ ხალი! ბთხოვთ, დაუხვით! ვინ არის წინააღმდეგი? არაჰინ. თავი ვინ შეიკავა? არაჰინ. მაშასადამე, წინააღმდეგ მიღებულია ერთხმად.

ძალიან სამწუხაროა ეს შემთხვევა, რადგან ჩვენ ასეთი შემთხვევა არასოდეს არ გვქონია. განსაკუთრებით ახლა, როცა რესპუბლიკას წარმატებები აქვს და როდესაც ედუარდი მოვიდა ხელმძღვანელობაში, კონსტანტინე ერთი პირველთაგანი მიესალმა მას, და კიდევ უფრო გასაკვირი და სამწუხაროა ეს შემთხვევა.

ზვიად გამსახურდია – რა იურიდიული საფუძველი აქვს ყველაფერ ამას, რით მტკიცდება?

თავმჯდომარე – პრესისა და პროკურატურის მასალით.

ზვიად გამსახურდია – იმ პროკურატურას რა იურიდიული საფუძველი აქვს? თქვენ საბუთებს არ გაცნობდნენ?

თავმჯდომარე – გამოიგზავნა ეს მასალა, პროკურატურა სთვლის, რომ მასალა არის საკმარისი. აი, რას იწერება... „რომლებიც დაბეჭდილია და გავრცელებულია მწერალთა კავშირის წევრის, ზვიად გამსახურდიას მიერ არაოფიციალურ ჟურნალში „საქართველოს მოამბეში“.

ზვიად გამსახურდია – ის მთელის მე რედაქტორად? მე ხომ ხელს არ ვაწერ. მე არა ვარ რედაქტორი.

თავმჯდომარე – მაგაზე თქვენ მიმართეთ პროკურატურას, ჩვენ უნდა დავეყრდნოთ იმ მასალას, რომელიც გაზეთშია... ნოდარ, ხომ არ დაიწყებთ?!

ნოდარ დუმბაძე – ჩვენ გავეცანით მასალას, რომელიც დაბეჭდილია არალეგალურ ჟურნალ „საქართველოს მოამბეში“. კიდევ გავეცანით ჟურნალების წყებას, რომელსაც „ოქროს სანმისი“ ჰქვია. პირადად მე, როდესაც ნავიკითხე „ოქროს სანმისი“, ის არ მომეჩვენა სერიოზულ ჟურნალად, რადგან მასში ფრიად სუსტი და დაბალი გემოვნების ნაწარმოებები ქვეყნდება და როდესაც გავეცანი იმ მასალას, რომელიც მოგვანოდა ჩვენ პროკურატურამ, სადაც გამოქვეყნებულია ან-

ტისაბჭოთა პროკლამაცია, რომელიც მოუწოდებს ჩვენს ხალხს საბჭოთა ხელისუფლების დამხობისაკენ, მე მიმაჩნია, რომ ამ ჟურნალის ხელმძღვანელი ან ავტორი ამ მასალისა არ არის ღირსი მწერალთა კავშირის წევრობისა და პირადად ჩემთვის, როგორც მწერლისათვის და კომუნისტისათვის, მიუღებელია.

თავმჯდომარე – გიორგი!

გიორგი ციციშვილი – მე ჩემი მეგობრებისათვის არ მითქვამს, საერთოდ არ ვლაპარაკობდი, რომ ძალიან მძიმე წლები გავიარე ომში და არა იმიტომ, რომ დაჭრილი ვიყავი და ბრმა, არამედ ვნახე საშინელებანი, რომლებიც ჩემს თვალწინ ტრიალებდა. ჩვენი პროპაგანდა თავის დროზე კი არ აჭარბებდა, არამედ სუსტი იყო, რომ არ აჩვენებდა მთელი ის საშინელება, რაც ფაშიზმს მოჰყვებოდა.

მე საშინლად ამაღელვა იმან, რომ მაღლაკელიმე აქციეთ ეროვნულ გმირად, მე არა ერთი პროკლამაცია ჩამეგარდნია ხელში, მე შტაბში ვმუშაობდი და ბევრი მოჰქონდათ ასეთი პროკლამაციები, ის პროკლამაციები ბევრი მინახავს შტაბში, მაგრამ ამ პროკლამაციამ, რომელიც ამ არალეგალურ ჟურნალშია დაბეჭდილი, საშინლად ამაღელვა იმიტომ, რომ ქართველ ახალგაზრდობაში აღძრავს ეჭვს, ქართველ ახალგაზრდებს ეჭვს უღვივებს და ამ პროკლამაციამ შეიძლება მოწამლოს ქართველი ახალგაზრდობა. ზვიადმა ბრძანა, რომ ამისი რედაქტორი არა ვარო და ჩვენ ყველამ ვიცით, და ისეთი ავტორიტეტული ორგანო წერს, როგორიც არის პროკურატურა.

ჩვენ ნავიკითხეთ ეს მასალა, თმები ყალყზე დაგვიდგა, განსაკუთრებით ეს პროკლამაცია. წარმოუდგენელია, 1977 წელს ასეთი პროკლამაცია ვინმემ შეთხზას ან გადმობეჭდოს.

„არა ცილი სნაო!“

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ღვთისმეტყველების მდივანთა კრების (მსხეთის სასულიერო სემინარიის რექტორი), ეპისკოპოს ბიორგი მანუჩელის, ეპისკოპოს ბრიგორი ალავერდელის ერთობლივი ღია წერილი.

გამოქვეყნებულია „ლიტერატურულ საქართველოში“
17.03.77

დღეს ჩვენ, მისი მსახურნი, გამოვხატავთ რა ყოველი მორწმუნე პიროვნების აზრს, მთელი ჩვენი მღვდელმთავრული შეგნებით თავს ვალდებულად ვრაცხთ და ხმას ვიმალღებთ ამ გარენრების წინააღმდეგ, რომელთაც სატანა დაპატრონებიათ, რომელთაც წინაპართა აღსარება უარუყვიათ, ხელს არ აძლევთ ქართული მართლმადიდებლური ეკლესიის მთლიანობა, სახელს უტეხენ საერთაშორისო ასპარეზზე, რათა ბინძური ვნებათაღელვანი დაიოკონ და ეგებ რაიმე სასწაულით დასაყრდენი მოიპოვონ მის წიაღში, რომ უძველესი ეკლესია სექტანტობისა და უკეთური საქმიანობის ასპარეზად გადააქციონ.

ეს ყველაფრის მკადრებელი მანიაკები, რომელთაც მამულიშვილობისა და კეთილმორწმუნეობის ნიღაბს ამოფარებული ზვიად გამსახურდია მეთავეობს, თვალთმაქცობენ, ბინძურ ხერხს მიმართავენ, ეროვნული გრძნობების სპეკულაციას ეწევიან და ნადავლს კი რადიო „თავისუფლების“ და ზოგიერთი უცხოური ჟურნალ-გაზეთის ჭუჭყიან ბაზარზე ეზიდებიან გასასაღებლად.

და ეს არც არის შემთხვევითი...

ყველა ქართველისთვის, ვინც ზ. გამსახურდიას ცოტად თუ ბევრად ახლოს იცნობს, ნათელია, რომ ეს ფსევდოინტელიგენტი ვაჟბატონი „სიყრმით თვისითგანვე“ გამოუსწორებელი ხულიგანი, გვარიანად განვრთნილი შანტაჟისტი და დახელოვნებული პროვოკატორია. მისი მოქმედების მთავარი იარაღია მემკვიდრეობით დარჩენილი ფული და

გარეცხილი სინდისი. ნებივრობაში, უსაქმურობაში გაზრდილი, მამის ავტორიტეტს შეხიზნული, ერისა და ეკლესიის ცრუ პატრიოტი, თავისი „ეროვნული მოღვაწეობის“ კრედოს მხოლოდ მასში ხედავს, რომ სხვათა საქმეებში – რისიც არ გაეგება რა – ხელი აფათუროს, სასურველი ინფორმაციები ჩხრიკოს და მოიძიოს, ჭორები გაავრცელოს, ალაღმართალ ხალხს სახელი წაუხდინოს, სხვათა დამცირებითა და შეურაცხყოფით საკუთარ განდიდებაზე იოცნებოს, ზნედაცემული პირები მოქრთამოს, ბნელ საქმეებში ჩაითრიოს, ლანძღვის, მუქარის ასობით ანონიმური წერილი დაანერინოს, საშუალოდამნაშავეებად აქციოს, დასჯა-დაპატიმრებანი მოითხოვოს, ერთი სიტყვით, ქვეყანა შეაწრილოს, იმუქროს, ილანძლოს და ყოველივე ამასთან ერთად ჰუმანისტისა და ადამიანის უფლებათა დამცველის სახელი დაიჩემოს. სად, რომელ ქვეყანაში თქმულა – მორწმუნეობა, კაცთმოყვარეობა და შანტაჟი თუ დივერსია და პროვოკაცია ერთმანეთთან თავსდებოდეს, ერთმანეთს ერგებოდეს. სად გაგონილა, ადამიანის უფლებათა და ღირსებათა პირველი ხელმყოფელი სხვათა უფლებათა დაცვაზე ზრუნავდეს?! ამაზე შორს ხომ ვერ წავა ვერავითარი ცინიზმი და არამზადობა.

მის მიერ ფულით მოსყიდული ვალენტინა ფაილოძე ეს რამდენიმე წელია ეკლესიიდან ეკლესიაში, ქალაქიდან ქალაქში დაიარება და ჭორებსა და მავნე ხმებს ავრცელებს. ზ.გამსახურდიას „განათლებუ-

ლი“ რჩევით იგი ხელს ოსტატურად იცვლიდა და ძველ ქართულ ენაზე, ვინ მოსთვლის, ვის და რის ლანძღვაგინებას აღარა წერდა იმ ანონიმურ წერილებში, ეს ვაჟბატონი საქართველოში „მხსნელად მოვლენილი მოციქულის“ სახელით რომ ავრცელებინებდა ეკლესიებში, უმაღლეს სასწავლებლებში, სახელმწიფო დაწესებულებებში თუ საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში. ვ.ფაილოძეს, რომელიც 130-ზე მეტი ანონიმური წერილის ავტორია, თავისი მიეზლო, მაგრამ მისგან დავალებული ზ. გამსახურდია უნუგეგოდ არ ტოვებს თავის მარჯვენა ხელს. რადიო „თავისუფლებიდან“ ქვეყანას აგებინებს „სიმართლისათვის დევნილი გმირული და ვაჟკაცური სულის მქონე ქართველი ქალის მონამეობას“.

აფსუს, შეგინებულო სახელო ქართველი ქალისაო! რომელ ქართველ ქალს უკადრებია ქუჩა-ქუჩა ხეტიალი და უცენზურო სიტყვებით ლანძღვაშეურაცხყოფა? ამ ორი ჭორიკანა „მორწმუნის“ მეგობრობამ ახალ „სიმაღლეს“ მიაღწია. საზოგადოების თვალის ახვევის მიზნით ზ. გამსახურდიამ მეორე ცოლთან შექმნილი ბავშვის ნათლიაობა შესთავაზა, მაგრამ მღვდელს წესის შესრულებაზე უარი განუცხადებია. ვიდრე ეკლესიაში შფოთსა და არევ-დარევას ტეხავთ, მე წესს ვერ შეგისრულებთო, – ეთქვა მოძღვარს. განწინაგებულნი გამსახურდია იმუქრებოდა: ეხლა მიყურონ, ეხლა კი ისეთ რამეს გავაკეთებ, რაც აქამდე არ გამიკეთებიაო (!?)

არ მოელოდა, თუ მისი მამის შვილს უარით გამოისტუმრებდნენ.

ქართული ეკლესიის ამ არამკითხველმა საქმე იქამდე მიიყვანა, რომ ინგლისურმა გაზეთმა „ტაიმსმა“ კამათი გამართა საქართველოს ეკლესიაზე. ალაპარაკა მტერი და მოყვარე. ცნობილმა ინგლისელმა ქართველოლოგმა, ქართული კულტურის მეგობარმა დ. ლანგმა და ფულჰიმისა და გიბრალტარის ეპისკოპოსმა და სხვებმა უსაფუძვლოდ გალანძული ქართული ეკლესიის ავტორიტეტი დაიცვეს. ზ. გამსახურდიას შორეული კოლეგები – კლიფორდ ლონგლი და პიტერ რედვევი მის მიერ თბილისიდან მიწოდებული „მასალებისა“ და „დოკუმენტების“ საფუძველზე თავისას ამტკიცებენ, თავისას გაჰყვირიან, მოუწოდებენ, რომ საქართველოში არსებული „ძალები, რომლებიც ცდილობენ ეკლესიის განახლებას, ეძებენ და საჭიროებენ საზოგადოებრიობის ჩარევას“.

ზ. გამსახურდიამ „განახლების აზრი“ საქართველოს ეკლესიისა ჯერ კიდევ 1968 წელს გამოამჟღავნა. როცა განსვენებული კათალიკოს-პატრიარქი ეფრემ მეორე შვეიცარიაში ბრძანდებოდა განვეული, მან ხულიგნების დახმარებით ეკლესიაში განხეთქილების ჩამოგდება სცადა და კათალიკოსის გადაყენება მოითხოვა. ბ. ჯალალანია, რომელსაც არცერთი სამღვდელო ხარისხი არ ჰქონია, ბოდბეში გაამგზავრა, წმ. ნინოს საფლავზე დააჩოქა და თავი ეპისკოპოსად გამოაცხადებინა. იქ მას სურათი გადაუღეს, ნეგატივში „ეპისკოპოსის“ თავს გვირგვინი შემოავლეს და დამზადებულ ფოტოს გულუბრყვილო მორწმუნეებში დაატარებინებდა: კანონიერი ეპისკოპოსია, სული წმიდის ნათელში იმყოფებაო. ზვიადს ჩანაფიქრი ვერ გაუმართლდა. სინოდმა საქმე გამოიძია და რამდენიმე პირი ქრისტიანობიდან განკვეთა კიდევ. ბ. ჯალალანიასთან შერცხვენილ-გამტყუნებულმა ზ. გამსახურდიამ ისლა მოახერხა, რომ „ეპისკოპოსი“ ბინაში ჩაიწერა და თავისი აკადემიკოსი მამის მდივნად გამოაცხადა. „ვისაც ასმენ ყურნი სმენად ისმინეთ“... რახან

მთელი გეგმები ჩაეფუშა და ველარცის დაამტკიცა, რომ წმინდანის საფლავზე მღვდელმთავრობის ხარისხის მიღება შეიძლება ქიროტონის გარეშე, პირში „ჩალაგამოვლებული“ დაშორდა ეკლესიას და ხელსაყრელ მომენტს დაელოდა, ვერც ამისთვის სანატრელმა მომენტმა – ეფრემ მეორის გარდაცვალებამ უშველა რა, ჯავრმორეული, ეს რამდენიმე წელია, მაგნე პირების დახმარებით, უცხოურ რადიოსა და პრესას ყალბ ინფორმაციას აწვდის და ამ უკანასკნელის საშუალებით მტერსა და მოყვარეს გასძახის – საქართველოს ეკლესიაში სრული ანარქიაა, აბსოლუტური უწესრიგობა სუფევსო.

უცხოურ პრესაში ატეხილმა ხმაურმა დააინტერესა და ჩვენთან ჩამოიყვანა ამერიკულ გაზეთ „კრისჩენ საინს მონიტორის“ ყოფილი მოსკოველი კორესპონდენტი ელისაბედ პონდი. ჟურნალისტი ქალი, რომელმაც მოისმინა საქმის რეალური ვითარება, გაკვირვებული და გაოცებული გაბრუნდა უკან.

ზ. გამსახურდიას ოინებასა და ხრიკებს დასასრული არა აქვს. მისი საეკლესიო „განმახლებლობა“ ესაა მხოლოდ და მხოლოდ სექტანტიკარიერისტისა და რენეგატის ბინძური საქმე, რომელსაც ხალხი არ აცდენს კენის წყველასა და იუდას სირცხვილს. ან როგორ შეიძლება დალაგებულ მორწმუნედ ჩაითვალოს ის, ვინც ცათა უმაღლეს და ანგელოსთა უწმინდეს ღვთისმშობელს ერთ თავის ჩიქორთულ ლექსში ასე მიმართავს: „დაო და დედაო“. გადავიკითხოთ ქრისტიანულ საგალობელთა ორიათასწლიანი კრებული, თუ სადმე ამის მსგავსი აღმოჩნდება. ეს ხომ გაუგონარი მკრეხელობა და ანათემაზე გადასაცემი ფანატიზმია. სხვას რომ თავი დავანებოთ, მარტო ამის შემდეგ განა ან მორალურად, ან იურიდიულად ხელენიფება ამ ვაიგანათლებულ ღვთისმეტყველს საერთოდ ეკლესიაზე ლაპარაკი? საქართველოს ეკლესია ჯერ არ დაცემულა და არც არასოდეს დამდაბლდება ისე, რომ ვიღაც პარანოიკების დაცვა და მხარში ამოდგომა დასჭირდეს მას.

„ეს ყველაფრის
გაქალაქი
განიაკავი, რომელთას
გამულიწვილობისა და
კითილმორწმუნეობის
ნიღაბს ამოფარებული
ზვიად გამსახურდია
მეთავეობს,
თვალთმაქსობენ,
ბინძურ ხერხს
მიმართავენ,
ეროვნული ბრძოლებს
საკუთლასიას ენევიან
და ნაღვლს კი რადიო
„თავისუფლების“
და ზოგიერთი
უსხოური ჟურნალ-
გაზეთის ჟუჟყიან
გაზარჯე ეზიდებინან
ბასასაღებლად.“

ბერლინალი არს წვიმს, არს თოვს, არს მზა ანათივს

<<< ლასანისი ბპ. 44

შესანიშნავი სამსახიობო ანსამბლი (განსაკუთრებით კევინ სპეისის როლს გამოვყოფდი), კლასიკური ამერიკული კინოს საუკეთესო ტრადიციებით ცდილობს გაითამაშოს ეკონომიკური კრიზისი „შიგნიდან“, დანახული თავად კაპიტალისტების თვალთ. ამერიკელი დებიუტანტის ფილმი ჟიურის დიპლომითაც კი არ აღუნიშნავს – ეს კლასი „ბერლინალზე“ არ უყვართ. მაშინაც კი, როცა „კაპიტალიზმის აპოკალიფსზე“ საუბრობენ. აქ უფრო მაიკლ მურის მსგავსი რადიკალებია მოდაში. სხვა საქმეა, რომ ეს რადიკალები უპირატესობას ანიჭებენ არა მკეთრად მემარცხენე „ბერლინალს“, არამედ დეკადენტურ-ბურჟუაზიულ კანის კინოფესტივალს.

უთუოდ ამავე მიზეზით ჩავარდა წლევეანდელ კონკურსში გერმანელი რეჟისორის, ანდრეას ფეიელას ფილმი „ვინ, თუ არა ჩვენ“, რომელიც მემარცხენეობის ისტორიას ასახავს დასავლეთ გერმანიაში 50-იანი წლებიდან 70-იანი წლების დასაწყისამდე, როცა ექსტრემისტების უმრავლესობა დაპატიმრეს. აქაც, ავტორის პოზიცია ცხადზე უცხადესია – რადიკალიზმი

დამლუბველია! რადიკალიზმი ერთი იდეოლოგიის ჩანაცვლებას იწვევს მეორე იდეოლოგიით, მაგრამ არანაირი იდეოლოგია არ ღირს ადამიანის სიცოცხლედ... ამასვე ამბობს ალექსანდრე მინდაძე ფესტივალის ერთ-ერთ საუკეთესო საკონკურსო ფილმში „შაბათს“, რომელსაც 1986 წლის აპრილში გადავყავართ – ჩერნონილის რეაქტორის აფეთქების დღეებში. ამ რუსულ ფილმში იხატება სურათი აპოკალიფსისა, რომლისთვისაც არავინ იყო მზად. ფილმის გმირს, ახალგაზრდა პარტიულ მუშაკს, რომელიც ყველაზე ადრე იგებს ხანძრის შესახებ რეაქტორზე, მაგრამ პარტია უკრძალავს ინფორმაციის გავრცელებას პანიკის თავიდან აცილების მიზნით, ვერა და ვერ გადაუწყვეტია როგორ მოიქცეს, ვის უშველოს – მხოლოდ საკუთარი თავი გადაარჩინოს და გაიქცეს? შეყვარებულიც? მეგობრებიც? იქნებ მთელი ქალაქი?

საოცარია, მაგრამ ფილმის ჩვენების შემდეგ დარბაზში სტვენა გაისმა. პუბლიკა აქ, როგორც ჩანს, სულ სხვა ფილმს ელოდა – ეკოლოგიურ კატასტროფაზე, რომელიც ბუნების დამცველებს გაახარებდა... და არა მარტო მათ. ბერლინის ფესტივალის პუბლიკა, ტრადიციულად, ძალიან „პოლიტიზირებულად“ ითვლება. მაყურებელი აქ შუალამზე იკავებს რიგს სალაროებთან, რათა ფესტივალის საკონკურსო და კონკურსგარეშე პროგრამებში ჩართული ოთხასამდე ფილმიდან რაღაც მაინც ნახოს; მხატვრულ ხარისხს ეს პუბლიკა ხშირად საერთოდ არ ანიჭებს მნიშვნელობას (იგივე კანის, ან ვენეციის ფესტივალებისგან განსხვავებით). მთავარია მაყურებელმა – ვიმეორებ, პოლიტიკურად აქტიურმა – თანამოაზრეს მიაგნოს სურათის ავტორში. ამიტომაც მოლოდინის ფაქტორი აქ ძალიან მნიშვნელოვან როლს ასრულებს. მაგალითად, როცა ბერლინელ რეჟისორს, კირილ ტუშის, გაუქურდეს ოფისი და მოპარეს ახლად დამთავრებული ფილმის, „ხოდორკოვსკის“ ასლი, გაღრმავდა ეჭვი იმაზე, რომ ფეხებზე ებრძვის სურათის რეჟისორს. მოლოდინი ფილმმა გაამართლა. მართალია „ხოდორკო-

ვსკის“ დასრულების შემდეგ რეჟისორმა განაცხადა, რომ ვერ დააბრალებს რუსულ სპეცსამსახურებს ვერაფერს სანამ გამოძიება არ დასრულდება, თავად ფილმი ქმნის თავისებურ სურათს სრულიად რუსეთისა, რომელიც არა მარტო ხოდორკოვსკის, არამედ სურათის ავტორსაც „ებრძვის“ – არ აძლევს მას ინტერვიუს, გაურბის მიკროფონს. რუსულ საზოგადოებას, გარდა ხოდორკოვსკის მეგობრებისა, არ უნდა იუკოსის შეფზე საუბარი. ეშინია. თუმცა, როგორც კირილ ტუშიმ განაცხადა, პირად საუბრებში დარწმუნებულია, რომ ოფისი სწორედ სპეცსამსახურებმა გაქურდეს. „ასე ენდობა რუსეთი თავის ხელისუფლებას“ – განაცხადა რეჟისორმა, რომელიც ფილმში ხოდორკოვსკის ისეთ პორტრეტს ქმნის, აუცილებლად დაგებადებათ აზრი – ეს კაცი ციხიდან თუ გამოვიდა, შეიძლება რუსეთის პრეზიდენტიც გახდეს!

ამაზე ტაშს უკრავენ. ალექსანდრე მინდაძის ფილმზე კი უსტვენენ. მოლოდინის გაცრუება არავის უყვარს.

რუსული ფილმის პრემიერის შემდეგ „Hollywood Reporter“-ის პოპულარულმა მიმოხილველმა დებორა იანგმა, მინდაძის სურათს ვრცელი რეცენზია მიუძღვნა: „შეიძლებოდა კარგი ფილმი გვენახა კატასტროფაზე, მაგრამ მივიღეთ აპათიის დამანგრეველი კვლევა“... იშვიათად გულწრფელი ნათქვამია! „შეიძლებოდა გვენახა“, მაგრამ „მივიღეთ კვლევა“! ეს „კვლევა“ აღარავის უნდა, ყოველ შემთხვევაში, „ბერლინალზე“ ნამდვილად.

არადა „შაბათს“ არა მარტო საინტერესო „კვლევაა“ ადამიანისა, რომელიც სასაზღვრო სიტუაციაშია მოქცეული, არამედ საინტერესო მხატვრული ნამუშევარიც; ფილმი ხან დანიურ „დოგმას“ ჰგავს, ხანაც თავისებური პოლემიკაა ამ სტილთან; დინამიკა, გამოხატული მოძრაობა, სუბიექტური კამერით და სტატიკა, სურათები. რომელიც 80-იანი წლების კინოს მოგაგონებთ, გაერთიანებულია და იმდროინდელი საზოგადოების წინააღმდეგობებს ასახავს. საბჭოთა კავშირი ინგრევა, მაგრამ ხალხმა ეს ჯერ არ იცის. ანდა, როგორც თავად ალექსანდრე მინდაძემ განაცხადა პრესკონფერენციაზე

„ფილმი გამოხატავს მდგომარეობას, რომელიც ასე შეიძლება აღვწეროთ – სიკვდილი უკვე მოვიდა, მაგრამ სიცოცხლემ არ იცის ამის შესახებ“

ესაა უმეცრების, სიბნელის, ფანატიზმის ბრწყინვალე სახე – ხალხი რადიაციისგან გადარჩენას წითელი ღვინით ცდილობს. ესაა საბჭოთა კავშირი, რომელიც არ დანგრეულა! მაგრამ „ბერლინალეს“ პუბლიკას, როგორც ჩანს, ამის არ სჯერა და მოლოდინის გაცრუებას არავის პატიობს.

ვეჭვობ, სწორედ მოლოდინის გაცრუების გამო დაკარგა ბოლო დროს პოპულარობა ვიმ ვენდერსმა. მისი თაყვანისმცემლები რამდენი წელია უკვე ელიან ახალ „ალისას“ ანდა, თუნდაც, რაღაც მსგავსს ფილმებისა „პარიზი-ტეხასი“, „ცა ბერლინის თავზე“.. ვენდერსი კი რაღაც უცნაურ ფილმებს იღებს, თითქოს დაიღალა ევროპული

კინოს მეტრობით და, უბრალოდ, არ იცის, რა გააკეთოს გადასაღებ მოედანზე. ამიტომაცაა, ალბათ, რომ მეც და „ბერლინალზე“ აკრედიტებული ჩემი ნაცნობი ჟურნალისტებიც, არაფერს ახალს არ მოველოდით ვენდერსის ახალი ფილმისგან „პინა“. მით უმეტეს, რომ სურათი კონკურსში არ ჩართეს. ეს კი ეჭვს ბადებდა, რომ ფილმი, უბრალოდ, არ ვარგა... დიდი დიდი იმ მუსიკალურ დოკუმენტურ ფილმებს ჰგავს ტელეკომპანია „არტე“ რომ უჩვენებს ხოლმე შაბათ-კვირას.

ჰოდა, „პინა“ ის შემთხვევაა, როცა მოულოდნელი ეფექტი ფილმის გამარჯვებას განაპირობებს. პირადად მე აღმოდგვარის „ელაპარაკე მას“ გამახსენდა, სადაც ფილმის გმირებს ცრემლი ერევათ პინა ბაუმის სპექტაკლზე „კაფე მიულერი“. ასე მოგვერია აქაც ბევრს ცრემლი. მით უმეტეს, რომ

ვერავინ შეგვამჩნევდა – ვენდერსის ფილმი ხომ 3D-ზეა გადაღებული. „პინას“ სათვალთ უნდა უყურო!

„პინას“ პრემიერის დღეს „ბერლინალემ“ სათვალეები ყუთებით მოამზადა. ჯერ ფრანგული საკონკურსო ანიმაცია, 3D-ში გადაღებული „ლამის ზღაპრები“ უჩვენეს. ახალგაზრდა ქალ-ვაჟი აქ მოხუც რეჟისორთან ერთად ერთ მიტოვებულ კინოთეატრში შედის და იგონებენ ზღაპრებს; სატავენ დეკორაციებს და პერსონაჟებს, მოგზაურობენ დროსა და სივრცეში. სურათს ძალზე საინტერესო ვიზუალური გადანწყვეტა აქვს – ფონი „სტერეოა“, პერსონაჟები კი ბრტყელი. ეს ყველაფერი „ჩრდილების თეატრის“ სტილს ჰგავს, როცა წინა პლანი ძლიერაა ჩაბნელებული, ფონი კი, პირიქით, განათებული... მაგრამ ფილმის მსვლელობის დროს, ნელ-ნელა ამ სტერეოეფექტებმა, შე-

ღაფიჩი, ვის ანობ შენს ხიციებს!

მისამართი: ქ. თბილისი, მიცკევიჩის 15
ტელ.: 380060 871 380060

საძლოა, გაგალიზიანოთ. უბრალოდ, დაილალოთ ამდენი თვითმიზნური ტექნიკით. მით უმეტეს, თუკი იმ დღეს ამ ტექნიკაში გადაღებული სხვა ფილმებიც გაქვთ სანახავი. მაგალითად, „პინა“.

მაგრამ ვენდერსის ფილმი ყველანაირ დაღლილობას ხსნის და კიდევ ერთხელ გარწმუნებთ, რომ კარგ ფილმზე დაძინება შეუძლებელია. როგორც არ უნდა იყოთ დაღლილი! იმაშიც გარწმუნებთ, რომ ტექნიკას არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს, როცა ფილმს ნიჭიერი ადამიანი იღებს. „პინას“ ყურების დროს არც სათვალე გახსოვს და არც 3D-ს შესაძლებლობები.

ვიმ ვენდერსმა „პინას“ გადაღება 2005 წელს გადაწყვიტა. მაგრამ გადაღება რამდენჯერმე გადაიდო. 68 წლის ქორეოგრაფის გარდაცვალება შოკი იყო ვენდერსისთვის. მან მაშინვე თქვა უარი პროექტზე, რომელიც დაწყებული ჰქონდა. მოგვიანებით ისევ პინა ბაუმის დასის მსახიობებმა აიძულეს გაეგრძელებინა გადაღება. ვენდერსის ფილმში ისინი არა მარტო ცეკვავენ, არამედ იხსებენ კიდევ პინას. ოღონდ არ ლაპარაკობენ. თვალეში გვიყურებენ. მათი ხმა კი კადრს გარედან ისმის.

ბალეტის ეკრანიზაცია ყოველთვის რთული იყო – კინომ ვერ შეძლო მთელი სცენის „სიმულანტური“ გადაღება. ეკრანი მუდმივად „აბრტყელებდა“ ცეკვას. აქ კი, ვენდერსის ფილმში, კინომ არა მარტო შეინახა ქორეოგრაფიული სივრცე, უკვდავება შესძინა პინას ნამუშევრებს, არამედ კიდევ უფრო პლასტიკური გახადა. არ ვიცი, შეიძლება ვცოდავ, ამას რომ ვალიარებ, მაგრამ რატომღაც მგონია, რომ პინა ბაუმის სპექტაკლები თეატრში ჩემზე არ დატოვებდა ისეთ შთაბეჭდილებას, როგორც ვენდერსის ფილმში. კამერას აქვს უნარი – ახლოდან დაგვანახოს ადამიანის სხეული, მისი სახე, მისი თვალები, მისი მხერა. ალბეჭდოს მხერის მოძრაობა და უბრალოდ, შეგვაცვაროს ეს ადამიანი. კინორეჟისორები, რომლებიც კინოს ამ შესაძლებლობას არ იყენებენ, უბრალოდ, მიზანტროპები არიან.

საბედნიეროდ, ნლევეანდელმა ბერ-

ლინალემ და პირადად ჟიურის თავმჯდომარემ, იზაბელა როსელინიმ დაამტკიცეს, რომ ასეთ მიზანტროპულ კინემატოგრაფს ისინი მხარს არ უჭერენ. ბერლინში გამიარჯვა სიცოცხლით და ადამიანის სიყვარულით სავსე ფილმმა.

„როსელინი ირჩევს სიცოცხლეს!“ – ასე დაარქვა ფრანსუა ტრიუფომ თავის სტატია-მარგალიტს რობერტო როსელინიზე. სამგვერდიან წერილს, რომელიც პირადად ჩემთვის კინოკრიტიკის ეტალონია. ირანელი რეჟისორის, ასპარ ფარჰადის ფილმში „ნადერი და სიმინი. განქორწინება“, იზაბელა როსელინი უთუოდ ამოიკითხავდა თავის ბავშვობას (ინგრად ბერგმანის და რობერტო როსელინის ქალიშვილის თვალწინ გრძელდებოდა განქორწინებული მშობლების გაუთავებელი დავა შვილებზე, ქონებაზე, ფილმების სავტორო უფლებებზე); სურათი ხომ განქორწინების სცენით იწყება და მთავრდება... ასევე განქორწინების სცენით. ფინალში 15 წლის გოგონამ უნდა გადაწყვიტოს ვისთან რჩება – დედასთან თუ მამასთან. „დიას, მე მივიღე გადაწყვეტილება“ – ეუბნება გოგონა მოსამართლეს. მაგრამ გადაწყვეტილების თქმა უჭირს. ითხოვს, რომ მშობლები გარეთ გავიდნენ, მოსაცდელში დაელოდონ. გადიან და კამერაც მათ მიჰყვება. მშობლები იცდიან. ეკრანზე ჩნდება ფილმის ფინალური კადრები...

მანამდე კი ფილმში უამრავი რამ ხდება – ოჯახურ დრამაში, ფაქტობრივად, მთელი თანამედროვე ირანული საზოგადოება იხატება; ირანული კინოსთვის დამახასიათებელ სტილისტურ სიძუნეს და რეპორტაჟულობას, პორტრეტების სიყვარულს (ადამიანის სიყვარულს!), ემატება რელიგიური ცრურწმენების, ირანული მართლმადგულებების მძაფრი კრიტიკაც. თუმცა აქ – და ესეც ირანული კინოსთვისაა დამახასიათებელი – ყველას თავისი სიმართლე აქვს. დასავლური „პუბლიცისტური კინოსგან“ განსხვავებით, მამხილებელი ტონი სრულიად უცხოა ირანული კინოსთვის. იქნებ ამიტომაც აკრიტიკებენ ხშირად ირანში მოღვაწე თანამედროვე რეჟისორებს... და იქნებ ამიტომაც ჰქონდა ბერლინში გა-

მარჯვების ნაკლები შანსი ფარჰადის. ნლევეანდელი ფესტივალი ხომ ირანში დაპატიმრებული რეჟისორის, ჯაფარ ფანაჰის სოლიდარობით დაიწყო.. ფესტივალის გახსნაზე ცარიელი სკამიც კი დადგეს წარწერით „ფანაჰი“ იმის აღსანიშნავად, რომ ჟიურის წევრი (!), ჯაფარ ფანაჰი აქ იყო, „ბერლინალეზე“... და თუკი ფანაჰი ციხეშია, თუკი უამრავ ირანელ რეჟისორს კინოში მუშაობას უკრძალავენ, რატომ უნდა დაეჭირა მხარი „ბერლინალეს“ რეჟისორისთვის, რომელმაც მაინც მოახერხა კინოს გადაღება. თანაც, კინოსი, რომელშიც პირდაპირ არ ადანაშაულებს ირანის დღევანდელ ხელისუფლებას და, როგორც ჩვენი მიზანტროპი-ინტელექტუალები იტყვიან, „არც მწვადს წვავს და არც შამფურს“

მაგრამ ირანული ფილმი პირადად ჩემთვის მოულოდნელად ბერლინის კინოფესტივალის ნამდვილი ტრიუმფატორი გახდა. „ბერლინალეს“ ისტორიაში, თუ არ ვცდები არ ყოფილა შემთხვევა, ერთი ფილმი თითქმის ყველა „დათვით“ აღენიშნათ. მაგრამ ჟიურიმ გარისკა – ექვს მსახიობს (!) დაურიგა „ვერცხლის დათვები“, თავად ფილმი კი „ოქროს დათვით“ აღნიშნა. ამით არა მარტო სოლიდარობა გამოუცხადა ირანულ კინოს („სოლიდარობა“, საერთოდ, ბერლინის კინოფესტივალის იდეაა. შარშან „ბერლინალემ“ რომან პოლანსკის გამოუცხადა სოლიდარობა), არამედ ღიად აღიარა, რომ ნლევეანდელი ბერლინის კინოფორუმი იყო კატასტროფულად ცუდი ფესტივალი. საკონკურსო პროგრამა არ ვარგოდა. ისიც აღიარა, რომ „წინააღმდეგობის ენერგია“, როგორც წესი, პროგრესს განაპირობებს ხელოვნებაში. იმ ქვეყანაში, სადაც ცენზურამ ლამის ხელოვნის სუნთქვა გააკონტროლოს, უფრო თამამ და საინტერესო ფილმებს იღებენ, ვიდრე თავისუფალ ქვეყნებში.. იქ, სადაც ხელოვანს მარწუხები დაადეს, სიცოცხლეზე იღებენ კინოს. იქ კი, სადაც თავისუფლება მოპოვებულია, მოახლოებული აპოკალიფსის თემა აწუხებთ, აპოკალიფსისა, რომელიც სრულიად მიზანტროპული სამყაროს მოლოდინის მიუხედავად, არა და არ ხდება.

ტაბადან, სიყვარულით

<<< ლასანისი 83. 48

ნითელი ზღვა ძალიან მლაშეა, თვალებს წვავს, და გამშრალზე კანი რომ მოილოკო, სასა გენვის. ახლა ყველაფერი ნითელი მაქვს – თავი, კანი, თვალე-ბი. ლამაზი ვარ, აი, ძან.

სილამაზის ამბავში: კაბა ვიყიდე. იცი, რა კარგია? გუგამ მითხრა, რომ ძალიან მიხდება, და მეც ასე მგონია. თუ გნახავ ოდესმე (საეჭვოა; აქ კომენდანტის საათია, საჰაერო სივრცე ჩაკეტეს და, ალბათ, რამე კარიერი მელის. იხილე „სივამი ანუ მარილის აკვანი“, ან „აჭამეთ ხუფუს ნიანგს“. ანა კ.ს.) და მეტყვი, რომ არ ვარგა, გადავაგდებ, მაგრამ არ მეტყვი, იმიტომ, რომ მართლა მიხდება.

კაი, მოვრჩი წერას და დავინყე კითხვა. გამაგიჟებს ეს სარაგოსას ხელნაწერი. ამდენი უშედეგო სექსი, ოდნავ ქალწული და ნახევრად ორსული არსად შემხვედრია. და კაცები კიდე, სულ რომ შეცდენილები არიან, თორემ თვითონ? აპაპაპა! ეგ რამ მაფიქრებინა!

ანა კ.ს.

CHUB CHUBS ARE COMING!

30.01.11

დღეს კახიმ ჩაყვინთა და ნითელი ზღვიდან საოცრება ამოიტანა. მარჯანია. ვაგლახ, ვერ ჩამოვიტან – კონტრბანდად ითვლება და საზღვარზე შეიძლება თავი მომაჭამონ, ფლორას (თუ

ფაუნას) გვინადგურებო.

წყალქვეშ დიდი ამბავია. ძალიან ლამაზია, ოღონდ მე ცოტა მაფრთხობენ ცისფერი თევზებიც, ცოცხალი მეჩეჩებიც და ზღვის ზღარბებიც. რომ მიცურავ, სულ ვიღაცის სამფლობელოში იჭრები, და ისინი ან ბრაზდებიან და ფერს იცვლიან, ან ეშინიათ და იმალე-ბიან, ან სულაც შეიძლება შემოგიტონ – ამას გადავრჩი. მაგრამ ვიღაცები მაინც სულ გედებიან, ან შენ ედები, რაღაცას ბუბუბუტებენ და ვერ იგებ, სალამს გეუბნებიან თუ დედას გაგინებენ – მოკლედ, სხვაგან ხარ, ყველა თვალსაზრისით. მეტისმეტად ცოცხალია ეს ნითელი ზღვა.

ქართველი დამსვენებლები, მე მგონი, ვერც ნაპირზე ხარობენ, რაც ძალიან მართობს. ტაბა ჰაითისის მომსახურე პერსონალს გაფიცვა გამოუცხადებიაო – ტყუილი. ტაბაში აჯანყებულები შესულანო – ტყუილი. ეგვიპტის საჰაერო სივრცე ჩაკეტილიაო – ეს კი მართალია და ვაჰა!!! მთავარია, საქართველოში ვადაზე ადრე არ დამბარუნონ. ერთია, რომ ამანშიც გადატრიალების სუნი დატრიალდა, და ვიფიქრეთ, რომ პეტრას სიზმარში თუ ვნახავთ, მაგრამ ბორანი მაინც დადის იქით-აქეთ და სად ჩავრჩები მონად, იორდანიაში თუ ეგვიპტეში, ბოლოს და ბოლოს, სულ ერთი არაა?

სათაურს რაც შეეხება – გახსოვს, ანიმაცია გაჩვენე, პიქსარების. ჰოდა,

აქაც ამბობენ, მოდიანო. ვნახოთ. რალა დაგიმალო და არ მედარდება. არ მინდა პოლიტიკა. მზე მინდა, ჩემო კარგო, ზღვა და სიყვარული. კაი კაცოო, იტყვი, და მართალიც იქნები, მაგრამ მინდა და ჰა...

ანა კ.ს.

ხამსა, აშარა

31.01.11

ხამსა არაბულად ხუთს ნიშნავს, აშარა – ათს. სანაპიროზე ბედუინი დგას ხოლმე, აქლემით საქონელი აქვს მოტანილი, და ათასგვარ სისულელეს ჰყიდის: თავსაფრებს, თილისმებს, თაბაშირის კატებს... მისთვის ორი რიცხვი არსებობს მხოლოდ, ზემოთ ხსენებული ხამსა და აშარა. თუ დიდხანს არ ეშვებიან, აშარადან ხამსამდე ჩამოდის ხოლმე, ესაა და ეს.

დღეს, როგორც გუგამ თქვა, ბედუინი და მისი აქლემი ისვენებდნენ, და მათ მაგივრად ბედუინის ცოლი მოვიდა. იგივე საქონელი მოზიდა, ოღონდ უაქლემოდ. ეს პირველი არაბი ქალია, რომელსაც აქ ხმა გავეცი. მეტი (ესპერანტო; ქალს არცერთი ენა არ ეყურება), არაფრის ყიდვას არ ვაპირებ. მე მეგონა, რომ მითხრა, ნურც იყიდი, დაათვალიერეო, და ვათვალიერე, მეტი რა საქმე მქონდა. დამშვიდობებისას კი ქალმა დამისტვინა – გავეშეშე! – და ჰელო, ბარონესო, და სიცილით მოკვდა.

როგორც ჩანს, მართალია ბრძენი ხალხი – სურვილებს ასრულება სწევიათ. ამქვეყნად ყველაფერზე მეტად მოგზაურობა მიყვარს, მუდამ გზაში მინდოდა ყოფნა, და ამას დიდი შიმშილის ფამსაც ვახერხებდი – რის ფასად, სხვა საკითხია, მაგრამ მინდოდა და სულ დავდიოდი. ალბათ, ასეთივე შემართებით რომ მენატრა სიმდიდრე, შვილები და კარიერა, ამასაც მივიღებდი. უბრალოდ, ალბათ, არასოდეს მინატრია. კარგია ეს თუ ცუდი, არ ვიცი.

რა მომწონს ხოლმე, იცი? აი, გრძელ გზაზე რომ მიდინარ და არავინ რომ არ იცის, სად ხარ. შეიძლება ითქვას, რომ ასეთ დროს საერთოდ არსად არა ხარ, არა? არადა, ხარ რომელია – ყოველ შემთხვევაში, მე ყველაზე ცოცხალი ამ დროს ვარ ხოლმე. ვახ, ვერ ვაყალიბებ...

ბაბრქილება

ჰოდა, ხვალ პეტრაში მივდივართ მე და გუგა, გემით. ფასზე გვაყაყანეს, აქ აშარ-ხამსა არ ჭრიდა, და ამიერიდან ცალ-ცალი აზიაცკით მოგვიწევს სიარული.

ანა კ.ს.

წიგნის უდაბნოში

1.02.11

ვერსადაც ვერ წავედით. ნუხელ მოგვახსენეს, რომ საზღვარზე რაღაც გაუგებრობა მოხდა და ამიტომ მხოლოდ ხვალ გავემგზავრებით. ჰოდა, ღამით, დარდიან გულზე, საბოლოოდ გამოვშტერდით.

კახი ჰყვებოდა ჰურგადას შესანიშნავი სასტუმროს, „მინა მარკეტის“ ამბავს. „კაი ადგილია, აი, ძაან!“ და ჰყვებოდა და ჰყვებოდა, და გუგა „ვაიმე, დედას“ კვენსოდა, მე – ვერაფერს, საშინელი კახი კი არ ჩუმდებოდა: „ზღვამდე მიდხარ ჯერ მეტროთი, მერე – ავტობუსით, მერე ბედუინი ნაგიყვანს და მაგრად დაგლღის...“ ვაიმე, დედა.

ახალი წიგნი მოვიპოვე. ბეგბედერი. კაცი – ჯანკი, ლოთი, აფერისტი, პორნოსტარი, ცოლის მცემელი. ვნახავ, ჰა...

სამაგიეროდ, დღეს ზღვაში ისეთი რამეები ვნახე, ახლაც ვერ ვიჯერებ, რომ სიზმარი არ იყო: იისფერი მარჯანი, ოქროსფერი ლოდების ნაპრალებში – პირდაღებული ნიჟარები, შიგ ვიღაცები ცხოვრობენ და რომ შეეხები, უმალვე ხურავენ თავიანთ სახლ-კარს – აბა, ნიჟარა? ქვა ვარ, მამა, ქვა! მაგრამ მერე ცუდ ადგილას მოვხვდი და იმდენ ზღარბს გადავეყარე, სულ წყალზე ვიარე.

მერე კახიმ დაიყვირა, ნახე, რამხელააო, და კუ ვნახეთ. ძალიან დიდი. მე რომ ბაკანი დამადგა და წყალში გამიშვა, და დიდი, ბრტყელი თავი რომ მქონდეს, გესიამოვნება ჩემთან შეხვედრა? ჰოდა, არც მე მემამა დიდად, და მორჩა, ღრმად აღარ შევალ.

ახლა წვიმს. მართლა! სამწუთიანი ინტერვალებით ციდან წვეთები ცვივა, აქაური გაგებით, წარღვნა. ჩიტმა ამბავი მოიტანა, ჰურგადაში ყველა რეისი გააუქმეს და შარში სავაჭრო ცენტრი ააფეთქესო. ჩიტი ერთი აქაური ვაჟკაცია, რომელმაც მთელი თავისი ეგვიპ-

ტური ფული დოლარებად აქცია და აშკარად გაკურცხვლას აპირებს. თუ მართლა ასეა, მეჩეჩზე გავიყვანთ და მერე საუდის არაბეთში იკვლიონ, ვისი გვამი გამოიჩიას ზღვამ...

ნოსრუმ მენ ალლაჰ! ეგებ ერთი თვით მაინც ჩავრჩეთ ამ თბილ მხარეში.

ანა კ.ს.

A ВОУ АРЧИ И КАРМА ЧТО ДХАРМА...

(ВИКА МОСКОВСКИВА АНА К.С.-ს

შესახებ, მოსკოვი, 1997 წელი)

2.02.11

შუალამისას ისრაელის თავზე ქეჩაქუხილი ატყდა. ზღვის პირას ვიდექი და შავ წყალზე თეთრ ტალღებს ვუყურებდი. იქით ცა ნათდებოდა, ძალიან ხშირად, და კლდეები ჩანდა, და ვფიქრობდი, რომ ახლა თაზოს აწვიმს და მე ამას ვხედავ, ოღონდ იმან არ იცის, რომ ვხედავ, და მისგან ორმოც წუთში ვარ და ვერც ვინახულებ, ვერც ხმას მივანვდენ, და საშინლად მომენატრა თაზო.

დღეს მივხვდი, რომ ვერ მივხვდი, მომეწონა ბეგბედერი თუ – არა. წიგნი კი უცებ ჩავყლაპე, მაგრამ ეგრე დონცოვას დეტექტივებიც უხვად წამიკითხავს, და რა, კარგია? აუზის პირას ვკითხულობდი ფრედერიკის რეკომენდაციებს, როგორ უნდა მიხვდე აუზის პირას, ღირს თუ არა ვინმე ქალთან ურთიერთობა, და ბევრი ვიცინე. ეგ იყო და ეგ. მოკლედ, ბეგბედერი აშკარად არაა ჩემი საყვარელი მწერალი. ან მთარგმნელი ჰყავს უვარგისი.

„ტუპაილა,“ დაასკვნა კახიმ.

„ტუპალა,“ დააზუსტა გუგამ.

ახ, რა კარგად ვარ! და კიდევ რამდენიმე დღე კარგად ვიქნები – წესით. მძინავს, ხან – ზეზეულად, ხან – მზეზე, ხან – შიშაბარში. არაფერი მეხება. როცა მითხრეს, რომ შენთვის განკუთვნილი საჩუქარი აქ უნდა დავტოვო, იმიტომ, რომ კონტრაბანდად ითვლება, არავინ გამილანძღავს, არსეინად დავაბრუნე ზღვაში, და მერე გამყიდველს იმდენხანს ვუყურე ნეტარი სახით, და კახიმ იმდენი არაბული დახარჯა, რომ ახლა იმაზე უკეთესი რამ მომაქვს შენთვის.

ეგვიპტეში სამოქალაქო ომი იწყება. მოგიწოდებს, ნადით აქედანო, მაგრამ

სად წავალთ: მარჯვნივ – უდაბნო, მარცხნივ – უდაბნო, წინ – კლდეები, უკან – ზღვა. ამიტომ ვსხედვართ მზეზე, ვთვლემთ, ან სისულელეებს ვყვებით და ვიცინით, ცოტა გიჟებივით.

ეგეც აღარა?!

ახლა კარგ სიზმრებს ვნახავ და ხვალ ალიონს ზღვაზე შევხვდები, ბორანზე.

ისე, ეგეც კაცმა არ იცის. ამბობენ, იორდანიაში სახელმწიფო გადატრიალებაა.

ანა კ.ს.

მორჩა

3.02.11

მორჩა ეგვიპტური ღამეები, ჭრელი თევზები და ქვიშაში ძილი. ქართველი ქალების დაფინჯებული მოთხოვნისა და რამდენიმე გურჯი ვაჟკაცის საჯაროდ წახდენის შედეგად, ხვალ ალიონზე წამოვევარდები ჩემი დიდი, ლამაზი, თეთრი ლოგინიდან, და ისე, რომ ზღვაში ფეხსაც ვერ ჩავყოფ, წავალ აეროპორტში, სადაც რამდენიმე, არა, ბევრი საათის განმავლობაში თვითმფრინავის ლოდინი, თანამემამულეთა ატანა და უდაბნოს ცქერა მომიწევს. მერე – სამშობლო.

არადა, სალამოს, იორდანიადან რომ ვბრუნდებოდით, ვფიქრობდი, რომ დღევანდელ დღეს „ალ შარას წყალობას“ დავარქმევდი. მერე გაიმბობ, რატომაც – რა თქმა უნდა, თუ მოგინდება. ისე, რა სასაცილო მიმოწერა, უფრო სწორად, (მი)მიწერა გვეკონდა ამ ცივ ზამთარში თავს დატეხილი ცხელი ზაფხულის განმავლობაში!

არადა, თორმეტი დღე უნდა ყოფილიყო.

„რა პოეტური ხარ,“ – მეტყოდა კახი, ბოლო ორი წინადადება რომ წაეკითხა. – „აი, ძაან!“

ქვიშა უნდა ჩამოვიბანო. რომ დავდივარ, ისმის, როგორ მცვივა...

ანა კ.ს.

P.S. არ იცი, ქართველები რას ლაპარაკობენ! ნეტა აეროპორტში ბედუინები შემოცვივდნენ, ამათ აუტრიალონ მკვდარ-ცოცხალი. ოთხი დღით ადრე არასოდეს არსაიდან არ დავბრუნებულვარ (სამმაგი უარყოფა! ყოჩაღ, ანა!), და ნახე, რა, რამდენი გამიბედეს!!!

Femme Unique

<<< ღასასწყისი 83. 76

სარტრი 1945 წლიდან ნიუ-იორკშია, მსახიობ დოლორეს ვანეტა ერენრაიხით გატაცებული. სიმონ დე ბოვუარი კი – ნელსონ ოლგრენს შეხვდა. განუმეორებელი ქალით მოხიბლული ამერიკელი მწერალი მას ოჯახის შექმნას სთავაზობს. ეს შეუძლებელია, რადგან პარიზში კლოდ ლანცმანია, 17 წლით უმცროსი ჟურნალისტი, ვინც ასაკის სიავეებით შეშინებულ ქალს თავდავინწყებით უყვარს.

1954 წელს, როცა რომანი „მანდარინები“ გონკურის პრიზით აღინიშნა, ნელსონი გაოგნებული დარჩა: ჩემი გრძნობების განსაჯარობას ვერასდროს წარმოვიდგენდიო. ვინ იცის, რა ძალისხმევა დასჭირდა ოლგრენის დარწმუნებას, რომ მხატვრულ ნაწარმოებში მათი ურთიერთობის განზოგადება სცადა და არა სარკისებური ასახვა.

ამ სიყვარულის ისტორიამ საზოგა-

დობას თავი მოგვიანებთაც შეახსენა, როცა 1998 წელს, ბოვუარისა და ამერიკელი მწერლის პირადი მიმონერა გამოქვეყნდა სათაურით „ტრანსატლანტიკური სიყვარული“. აქ მკითხველი აბსოლუტურად მიწიერ სიმონ დე ბოვუარს ეზიარება: ოჯახზე, სახლის ზღურბლთან მომლოდინე საყვარელ ადამიანზე მეოცნებეს, რომელიც ადრესატს ხშირად „ქმარსაც“ კი უწოდებს. „...მე ძილშიაც გელოდები, ჩემი გული სავსეა დაუოკებელი სურვილებით, რომლებიც სიხარულს მანიჭებს, რადგან ვიცი, რომ შენც იმავს განიცდი. ღამე მშვიდობისა, საყვარელო, რა ნაზია ჩემი შენდამი სიყვარული ამ საღამოს..“ სამასზე მეტი წერილის წაკითხვის შემდეგაც გაქვს განცდა, რომ ეს ვიღაც სხვაა და არა ის, ვისაც მანამდე მემამბოხე და მოუხელთებელ ქალად იცნობდი.

მოგზაურობა და ძიება, წვდომა და აღმოჩენა, სამყაროს მრავალფეროვნებასთან ზიარება – ეს ის საკვებია, რომელიც სიმონ დე ბოვუარს ეპისტომოლოგიურ შიმშილს უკმაყოფილებს. მას ალჟირი, ბრაზილია, ისრაელი, იტალია, კუბა და საბჭოთა კავშირი ერთნაირად აინტერესებს. მაგრამ სოციალური მოძრაობა, საზოგადოებრივი ან პიროვნული ამბოხი მის გულს და გონებას ყველაზე მეტად ახარებს: ნუთუ ადამიანი ყველგან თავისუფლებას ესწრაფვის, ანგრევს და აშენებს, უარყოფს და ამკვიდრებს, ნუთუ საბჭოთა დისიდენტებს, რადიკალ-მემარცხენე, მაოისტ ახალგაზრდებს, აბორტის ლეგალიზაციის მოთხოვნით გამოსულ ქალებს, ფრანგ სტუდენტებს, უნგრელ ანტისაბჭოთა აქტივისტებს და ერნესტო ჩე გევარას ერთი და იგივე ნება ამოძრავებს? დიახ, ასეა! „ადამიანის ცხოვრება არ კარგავს აზრს მანამ, სანამ მას სიყვარულით, მეგობრობით, თანაგრძნობით და უსამართლობის წინააღმდეგ პროტესტით სხვების ცხოვრებაში საზრისის შეტანა შეუძლია. ადამიანი მხოლოდ სხვების თავისუფლებით შეიძლება გახდეს თავისუფალი“, – ამბობს სიმონ დე ბოვუარი და სარტრთან ერთად ასეთი ადამიანების ზოგჯერ სუსტ, განწირულ სულისკვეთებას საკუთარ ხმას უერთებს.

1963 წელს საბჭოთა კავშირშიც „ყიწულის ღღობის“ პროცესზე დაკრებების

სურვილმა ჩამოიყვანა. იგი და სარტრი საქართველოს 5 სექტემბერს ესტუმრნენ. ყველაფერი მოსკოვში შედგენილი, „თვალის ამხვევი“ პროტოკოლის მიხედვით ხდებოდა: მცხეთა, მუზეუმები და კოლმეურნეობა მოატარეს, მაგრამ ახალგაზრდა ფილოსოფოსებთან შეხვედრაზე უარი უთხრეს. მათთვის ნათელი გახდა, რომ ამ ქვეყანაში საიმედო ძვრები ძალიან იგვიანებდა: მართალია თვალელები არ მივარგა, მაგრამ ბრმა არ ვარ და მალაზიების ვიტრინებიც დავინახე და პურის რიგებიც – უთხრა სარტრმა მზია ბაქრაძეს, რომელიც მისი და ბოვუარის მეგობარი იყო და თბილისური დღეები მათთან ერთად გაატარა. მანვე არაჩვეულებრივად აღწერა საკუთარი დაკვირვება, რომელმაც ჩემზე ძალიან იმოქმედა:

„... მათ ყოველთვის ჯერ ცალ-ცალკე ვხვდებოდი, ჯერ ბოვუარს, შემდეგ კი სარტრს. ხშირად ერთი და იგივე შეკითხვებს ვუსვამდი. ძალიან ვნანობ, რომ იმხანად დიქტოფონი არ გამაჩნდა ჩვენი საუბრების ჩასაწერად. უფრო სწორად, მათი პასუხების აღსაბუქდად ფირზე. ეს პასუხები ჩანერგილი რომ ყოფილიყო, ჩანაწერებში მსმენელი ქალისა და მამაკაცის ხმებს, ცხადია, გაარჩევდი, ინტონაციას, ხმის ტემბრს, მაგრამ რაც შეეხება მათი პასუხების შინაარსს, მოსაზრება იქნებოდა თუ რჩევა, პრობლემის ახსნა თუ არგუმენტების ლოგიკა, ნაწარმოებთა, პერსონაჟებისა თუ მწერლების მიმართ მათი დამოკიდებულება, ყველაფერი ზუსტად ერთნაირი ჰქონდათ. ერთნაირად აზროვნებდნენ, ერთნაირ დასკვნებს აკეთებდნენ, ერთნაირად უყურებდნენ ამა თუ იმ საკითხს ისე, როგორც ტყუპებს ერთმანეთისგან ხშირად ვერ არჩევენ, მათი გონებაც და აზროვნებაც წყლის ორი წვეთივით ჰგავდა ერთმანეთს“ (მზია ბაქრაძე „დაუვინყარ მოგონებათა რამდენიმე ეპიზოდი“, გაზეთი „ჩვენი მწერლობა“, 19-26 აპრილი, 2002).

ღაშორება და სიკვდილი

60-იან წლებში ჟან-პოლ სარტრის ცხოვრებაში ახალი სიყვარული, ორლელტა ელკაიმი გამოჩნდა, რომელიც მოგვიანებით ფილოსოფოსმა იშვილა კიდევ და მემკვიდრედაც აღიარა. ამბო-

ბენ, რომ ამ საქციელმა სიმონ დე ბო-
ვუარი შეძრა და საპასუხოდ სილია ლე
ბონის შეილობილობა გადანყვიტა.

1980 წელს სარტრი გარდაიცვალა.
სულ მალე კი ფრანგი ფემინისტის
ახალი ნაშრომი „გამომწვიდობების
ცერემონია“ გამოქვეყნდა, სადაც ვკი-
თხულობ: „მისმა სიკვდილმა ჩვენ და-
გვაშორა. ჩემი სიკვდილი კვლავ ვერ

შეგვაერთებს. ეს უკვე თავისთავად მშ-
ვენიერია, რომ ჩვენ ასე ხანგრძლივად
შევეძლით ჰარმონიულად გვეცხოვრა“.
მან უკვე შეიცნო და განიცადა სიცო-
ცხლე, გაიზარა და შემოიჩვია სიკვდი-
ლი თავის ნოველებში: „ყველა ადამიანი
მოკვდავია“ (1946), „უნაზესი სიკვდილი“
(1964) და „სიბერე“ (1970). ალბათ, ამი-
ტომ გადანყვიტა, – პარიზის ერთერთ

საავადმყოფოში, საკუთარ აღსასრულს
მარტო შეხვედროდა, მის უკვდავყო-
ფელ ექსისტენციალურ მარტოობაში!

p.s. სიმონ დე ბოვუარის „მეორე სქესი“
მალე ქართულად გამოვა. მას ფრანგული-
დან პროფესორი მზია ბაქრაძე თარგმნის,
თავისი განუმეორებელი მეგობრისადმი
დიდი პატივისცემის ნიშნად. მე კი მაქვს
ბედნიერება ნიგნის რედაქტორი ვიყო.

რატომ ემართებათ ქალებს „ქალების წესი“

სვანურიდან თარგმნა ლელა გაფრინდაშვილმა;
გურჩა ფილფანის თქმით, 1940 წელს სვანეთში ჩაინერა მაქსიმე ქალდანმა.

ძველად მენსტრუაციის ბეგარა მა-
მაკაცებს ჰქონიათ გადასახდელი და
სისხლი ილღობიდან მოსდობდათ
თურმე. ამბობენ, ვითომ ამის ნიშა-
ნიაო, რომ კაცებს ნამეტანი თმიანი
ილღობი აქვთ და სულ ეფხანებათ,
ამიტომაც იგლიჯავენ ბენვს. ამ დროს
თურმე კაცები ილღობში გოგრას იმა-
გრებდნენ და სისხლი იქ ჩაედინებოდა.

ახლა ქალები ნაბდის ნაჭრებს იყენე-
ბენ სისხლის შესაკავებლად.

ისინი დღესაც წყველა-კრულვას
უგზავნიან იმ პირველ ქალს, ვინც ეს
წესი კაცებიდან ქალებზე გადმოიტანა.

ეს ამბავი ასე ყოფილა: ძველად სვა-
ნეთს ბევრი მტერი ჰყოლია და თა-
ვდაც ბევრს მტრობდა, სულ შიშში
ცხოვრობდა და იქითაც ბევრს აშინე-
ბდა თურმე. უფრო მეტად ყაბარდო-
ბალყარელებს და სვანებს ჰქონიათ
ურთიერთიშპობა, კვლა და წართმე-
ვა. ერთ დროს ყაბარდო-ბალყარელე-
ბს თავკაცად მირზაბეგი ჰყოლიათ. ის
ისეთი ავისმქნელი და მარჯვე ყოფი-
ლა, რომ ღამით, მძინარე ქალებს ბა-
ვშვებს აკვნიანადა ჰპარავდა და იტაცე-
ბდა. შვილებს დედები „მირზაბეგით“
აშინებდნენ თურმე. როგორც კი ამ სა-
ხელს გაიგებდნენ მტირალა ბავშვები,
მაშინვე ხმას ჩაიგდებდნენ.

ამ მირზაბეგმა შეიტყო თურმე, რომ
ერთ სოფელში ყველა კაცს მენსტრუ-
აცია ჰქონდა. დრო შეარჩია და თავი-
სი ჯვართი შეუხტა მათ. კაცებისთვის,
თავიანთი მდგომარეობის გამო, გარეთ
გამოსვლა არ შეიძლებოდა. მტრებმა
შეაგროვეს ამ სოფლის ყველა სულიე-

რი, ყველა სიკეთე, ქალი და ბავშვი და
თან წაასხეს. ამ უბედურებას ერთი
ქალი გადარჩენილა და უყურებდა,
როგორ მიერეკებოდნენ მომხდურნი
თავისიანებს.

მუხლებზე დაცემულა მაშინ ქალი
და მარიამისთვის უთხოვია: „მადლია-
ნო მარიამ, შეიბრაღე ქრისტიანი ადა-
მიანები, კაცებს მენსტრუაცია მოაცი-
ლე და მე დამმართე!“

მარიამს შეუსმენია მუდარა: კაცე-
ბი განკურნებულან და ქალს შეჰყრია
მათი სენი. იგივე დამართნიათ და-
ტყვევებულ ქალებსაც. ეს რომ ყაბარ-
დო-ბალყარელებს შეუტყყვიათ, შეზი-
ზღებიანთ ქალები და დაუტოვებიათ.
ამასობაში განკურნებულმა კაცებმა
აისხეს თავიანთი თოფ-ხანჯალი, დაე-
დევნენ მტერს, ამოწყვიტეს და მთელი
ნადავლი დაატოვებინეს.

ამის შემდეგ იქცა თურმე მენსტრუ-
აცია „ქალების წესად“.

2.

მთელ ქვეყნიერებაზე ყველგან ქა-
ლებს მენსტრუაცია ემართებათ. მა-
გრამ სვანეთში იგი სხვა სახით და
წესით არის შეჩვეული ქალებზე. ეს
ბეგარა ყველა ქალის სახადია და
არც ესირცხვილებათ ისევე, როგორც
ქმრისგან დაორსულება.

როცა ქალს ეს ბეგარა სჭირს, მა-
შინ იგი ერთი დღით ადრე გაერიდება
ყველას უკაცრიელ სახლში ან განმარ-
ტოებით მდგარ სადგომში. ამით ყველა
ხვდებოდა, რომ იგი უწმინდური იყო.
ამ სადგომში, ზამთარში, ბავშვები მას

შემას და კვარს უგროვებენ ცეცხლის
დასანთებად, ასევე მოაქვთ ფეტვის
ან ქერის ჩალა, ძველმანი ნაბადი და
რამე ზემოდან დასაფარებელი და ამ
ყველაფერს სადგომიდან მოშორებით
ალაგებენ, რომ უწმინდურობა არ გა-
დაედოთ და სახლი არ შებიწონონ.

ასე იყო ქალი ერთი კვირა უკა-
ცრიელ ალაგში. საჭმელ-სასმელს თუ
მოუტანდნენ, იმასაც განზე, შორია-
ხლო ალაგებდნენ. თუ სოფელში სხვა-
საც სჭირდა ეს წესი, მაშინ ქალები
ერთად შეიყრებოდნენ ხოლმე.

სისხლის წამოსვლიდან მესამე დღეს,
პირველ პირ წყალს ივლებდნენ, მეხუ-
თე დღეს – მეორე პირს. ახლა ვითომ
ნაკლებად უწმინდური იყო ქალი. მა-
გრამ სახლში მაინც არ შეიშვებოდა.
კვირის თავზე მესამე პირ წყალს ივ-
ლებდა და საგულდაგულოდ ბანაობდა.
ამის შემდეგ შინ ბრუნდებოდა.

ისეც მომხდარა, რომ მეორე პირი
წყლის გადავლების შემდეგ, ქალს მისი
საყვარელი დაუბარებია სადგომში. მა-
გრამ თუ ამას ვინმე შეიტყობდა, ნა-
მეტანი სამარცხვინო იყო სვანეთში.
ასეთ ყმანვილს ჩხუბის დროს „უწმინ-
დურის სარეცელის მოწილეს“ მიაძახე-
ბენ ხოლმე.

თუ სახლში უწმინდურია, მაშინ სა-
ნადიროდ არავინ მიდის, რადგან მო-
ნადირეს ბედი არ სწყალობს და უკან
ხელცარიელი ბრუნდება. ამის გარდა,
ასეთ სახლში ლოცვაც არ ვარგოდა,
რადგან მლოცველის ნადილი გაქა-
რწყლდება და არ გაჭრის.

მოგონებები პრეზიდენტებზე

<<< ლასაწყისი გვ. 82

მარტივად: წარმოიდგინეთ, მიხეილ სააკაშვილს რომ თავისნაირი იმპულსური, მყვირალა და ექსტრავერტული ცოლი ჰყავდეს, ან თუნდაც ისეთი, როგორც პირველ პრეზიდენტს ჰყავდა, აქამდე, დარწმუნებული ვარ, იმდენ სისულელეს ჩაიდენდა ეს ქალი, რომ მარტო ორჯერ კი არა, ათჯერ შევერკინებოდი მის ქმარს. პოლიტიკაში თავმეყოფილი ცოლები მეტად საშიში გახლავან. ისტორიას გადახედეთ. ფრანგებს ლუი მეთექვსმეტეზე არანაკლებ სძულდათ საბრალო მარია-ანტუანეტა, რუსებმაც ნიკოლოზ მეორის ცოლი, ალექსანდრა აირჩიეს თავიანთი რისხვის ერთ-ერთ მთავარ სამიზნედ (რას აღარ აბრალებდნენ ამ დღედაღამ მლოცველ ქალს – რასპუტინის საყვარლობაც კი), მუსოლინი თავის ძვირფას კლარა პეტაჩისთან ერთად დაჰკიდეს მილანის „დუომოს“ წინ, ხოლო ჩაუშესკუს ცოლს ძალაუფლებისა და ფულის სიყვარული არ აპატიეს – ესეც დახვრიტეს. პოლიტიკოსთა პატივმოყვარე ცოლები მეტისმეტად ცუდად ამთავრებენ. ჩემი თუ არ გჯერათ, უილიამ შექსპირის „მაკბეტი“ გადაიკითხეთ. ედუარდ შევარდნაძის ცოლს ერთხელ წამოცდა – კარგი დიასახლისი რვა ლარადაც არ-

ჩენს ოჯახსო – და მის ქმარს ლამისაა გადადგომის დღემდე აძახებდნენ ამ სიტყვებს. არ ვიცი, რატომაა ასე, მაგრამ ხალხს არასდროს ავიწყდება პოლიტიკოსის ცოლის შეცდომები. ხალხი – პირველი ლედის მრისხანე, გულჩახვეული და დაკვირვებული დედამთილია; თუკი რაიმე სისულელეს მოიმოქმედებს, თავდაპირველად მდუმარედ შეიზიზღებს (აბა, შვილს {პრეზიდენტს} ხომ არ დაკარგავს), მაგრამ თუკი „სისულელები“ კვლავაც გაგრძელდება, მერე შვილსაც აღარ დაინდობს, ყველაფერს იღონებს, რათა სახლიდან გააგდოს (ცხადია, თავად არავითარ შემთხვევაში არ წავა).

პირველი პრეზიდენტის ცოლის მთავარ სისულელედ მისი სახელ-გვარის გაჩენა მიმაჩნია საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტზე. ამ მცირე, მაგრამ უცნაურმა და დამთრგუნველმა დეტალმა რაღაც საოცარი სიმსხვილით გამოავლინა პრეზიდენტისა და სახელმწიფოს უსუსურობა. პარლამენტის წევრი რომ ყოფილიყო, კიდევ ჰო, იტყოდი, ეკუთვნის, მაგრამ ის რომ ვერ დადგინდა, სინამდვილეში, რა იყო და რა უნდოდა და მაინც თავისი რომ გაჰქონდა ყველგან, ამიტომაც შეიქნა მეტისმეტად საშიშად. თუმცა ამჟამად სრულიად არასაშიშაა. მას თავისი პარტია აქვს და, თუ

არ ვცდები, საქართველოს უგვირგვინო პრემიერ-მინისტრად ითვლება. მისი პოლიტიკური ბრძოლის მეთოდები და სტილი შესაშურად უნიკალურია. ალბათ, არ მოიძებნება ქვეყნად პოლიტიკური პარტია, რომელიც თავის ბრძოლის იარაღად იყენებდეს ისეთ ღრმად დამაბნეველ მოვლენას, როგორც წყევლა. ესაა ერთადერთი პოლიტიკური ორგანიზაცია, რომელიც იწყევლება. ამ სიტყვების დამწერი თავად იქნა მათ მიერ ორჯერ შერისხული (თუმცა მეორეჯერ დავით კლდიაშვილის თხოვნებებიდან ნასესხები შელოცვა გამოიყენა თავდაცვის მიზნით: „ეგ წყევლა შენ მოგიბრუნდეს!“), ხოლო ექსპრეზიდენტ შევარდნაძეს, როგორც ცნობილია, ყოველდღე წყევლიან მისი რეზიდენციის ფანჯრებთან. ცოდვა გამხელილი სჯობს და ბარემ აქვე ვიტყვი, რომ რეალურად ეს ქალბატონი ჩემი პრემიერ-მინისტრიც გახლავთ. ერთხელ, ომბუდსმენის ოფისის მაგივრად შემთხვევით შევაბიჯე „მრგვალი მაგიდის“ პარტიის ბუდეში (კარები ამერია) და იქიდან მანამ ვერ გამოვედი, სანამ ის არ ვალიარე, რასაც ჩემგან მოითხოვდნენ.

რაებს აღარ მოვანერე ხელი...
 – აღიარებთ თუ არა ქ-ნ მანანა არჩვაძეს სახელმწიფოს მეთაურად?
 – დიას, ვალიარებ...
 – მოანერეთ აქ ხელი...
 – აღიარებთ თუ არა კონსტანტინე გამსახურდიას მსოფლიოში საუკეთესო მწერლად?
 – ვალიარებ...
 მახსოვს, წინ შაკიკით გატანჯულებივით, შუბლზე შავ ნაჭერმეოხვეული რამდენიმე მსუქანი ქალი და პოლიეთილენის პარკუჭებით ხელდამშვენებული (ღმერთო, როგორ მეშინია ამ „სეტკების“), ბრაზიან-გაქუცული კაცი გადამიგდა. თუმცა, რაც მართალია, მართალია, იმ დღეს არავის დაუწყევლივარ, მხოლოდ აღიარებები წაიღეს ჩემგან...

ახლა ვფიქრობ – მართლაც ასეთი საშიშები იყვნენ ეს ადამიანები, თუ მე მომეჩვენა? იქნებ ყველა ჩვენი უბედურება ჩვენივე არასწორი რეაქციის შედეგია?

6

ის, თუ როგორ და რას მათყუებლობდა თბილისის პირველი არხი პრეზიდენტის განდევნამდე ცოტა ხნით ადრე, ერთდროულად კომიკურიც იყო, სევდიანიც და საშიშიც. „თბილისი“ მთავრობის სახლთან მდგომი ავტობუსიდან გადმოსცემდა გადაცემებს, უფრო სწორად, გადაცემები არც იყო – პრეზიდენტი, პრეზიდენტის გაგიჟებული თუ ჯერ მაინც სრულ ჭკუაზე მყოფი მხარდამჭერები და მონყენილი ქალი-დიქტორები გარკვეული რიგითობის მიხედვით ენაცვლებოდნენ ერთმანეთს, შუაღამებში კი „კონტექსტუალური“ ფილმებით გვართობდნენ; მაგალითად, „იულიუს კეისარით“, სადაც მარკუს-ანტონიუსის ფინალურ მონოლოგში ქართველ მაყურებელს თავისი ქვეყნის მომავალი უნდა ამოეკითხა. ეფექტი მართლაც შთამბეჭდავი იყო: თვალები რომ დაგეხუჭა, იფიქრებდი, რომ მარკუს-ანტონიუსის მაგივრად თემურ ქორიძე ღაღადებს – კეისრის მოკვლის შემდეგ რომში ქაოსი დაისადგურებს... ქვეყანა ორად გაიყოფა... ბოლო არ მოელება ომებს...

თუმცა ზოგჯერ სრულიად შორდებოდნენ კონტექსტს და მოცემული ვითარებისთვის შეუსაბამო ფილმ-ოპერებს გვაყურებინებდნენ. არასდროს დამავიწყდება, როგორ საუბრობდა ტელეზუნიკერიდან ბუდასავით მშვიდი გოგი ნიჟარაძე ვერდის „რიგოლეტოს“ შესახებ. გარეთ უკვე ისროდნენ, პრეზიდენტი გასაქცევად ემზადებოდა, საქართველოში კი მთელ ხმაზე ჟღერდა მანტუის პერცოგის *Questa o quella*.

რაც უფრო ახლოვდებოდა მეამბოხეების გამარჯვება, მით უფრო ისტერიული ხდებოდნენ ტელეზუნიკერში გამომსვლელები. სწორედ მაშინ ჩაატარა თავისი ბოლო, საჯარო და ისტერიული ქართულის გაკვეთილი უკვე მოჩვენება-მოლანდებად ქცეულმა გურამ პეტრიაშვილმა („ირინე – სწორია, ირინა – არასწორი“), ხოლო ვილაცამ პატრიარქს მოუწოდა, შუა რუსთაველზე გამოსულიყო და სისხლისმღვრელი ომი გაეჩერებინა. კარგად მახსოვს, ამ უცნაურ შემოთავაზებას რა პასუხი მოჰყვა ეკლესიიდან: პატრიარქს გრიპი

აქვს {ვერ შეგარიგებთო}. შემდეგ იმ ეპოქის ერთმა ტიპურმა გმირმა-სამხედრომ მეტად ბრძნული გეგმა გაახმაურა (ამ კაცს მიქელანჯელოს მოსე-სავით მოეზარდა წვერი და „ბუშლატა“ მოეცვა): ბომბს მთავრობის სასახლეზე ჩამოვადებთ და მთელ სოლოლაკს ჰაერში ავწევთო. ქალაქის დანარჩენ, პროსახელისუფლებო ნაწილში კი ხმა გავარდა, გენერალმა ეპიტაშვილმა (ისტორიას ასეთიც ახსოვს) ტანკებით ჩაიარა რუსთაველის გამზირზე და იქაურობა „პუტჩისტებისგან“ გაათავისუფლაო (სხვათა შორის, ქალაქის ამავე ნაწილში გავრცელდა ჭორი იმის შესახებ, რომ ხუნტისთავი ექსპრემიერი სიგუა, არც მეტი, არც ნაკლები, ღრძილებში იჩხირავდა ნემსებს). ამ და სხვა ამბებმა ნათლად დაგვანახეს, რომ პრეზიდენტის მომხრეებს მხოლოდღა მოსაწყენი ჭორები შერჩენოდათ ცყვია-წამლად. ხოლო, თუკი ზვიად გამსახურდიას ერთი მხარდამჭერის ნაამბობს ვენდობით, მას შემდეგ მიუტოვებია კანონიერი ხელისუფლების დამცველთა რიგები, როცა თავის შეკითხვაზე – აწი რაღა ვქნათო, – პრეზიდენტს ასე გაუცია პასუხი: ზეციური მხედრობის იმედად უნდა ვიყოთო. არ ვიცი, ზეციური მხედრობიდან არ წამოვიდა საკმარისი ინიციატივა, თუ საქართველოს მხედრობაში აღმოჩნდნენ „ზეციურებზე“ მაგარი ბიჭები, მაგრამ, ასე იყო თუ ისე, პრეზიდენტი გაიქცა. მერე კი მართლაც ყველაფერი ისე მოხდა, როგორც კინოფილმ „იულიუს კეისარში“: გახლეჩა, ომები და ბოლოს – ავგუსტუსის გამეფება. ერთადერთი განსხვავება ჩვენსა და ძველ რომს შორის ის იყო, რომ ყველაფერ უბედურებასთან ერთად ჩვენს მოსახლეობას „დელისის მანიაკის“ მსგავსი ფსიქოპატებისგანაც უხდებოდა თავდაცვა – ყველა ბნელ სადარბაზოსა თუ მიწისქვეშა გადასასვლელში თითო მანიაკი გველოდა; სამოქალაქო ომის თვისება ყოფილა ადამიანის მაქციად ქცევა...

7

ასე დასრულდა ზვიად გამსახურდიას პირველი და უკანასკნელი სა-

პრეზიდენტო ვადა (და არა სიცოცხლე), თუმცა, მიუხედავად იმისა, რომ ისტორიამ ნაგვის ამხელა მასა დაგვიტოვა გადასარჩევად და დასახარისხებლად, ჩემი აზრით, ეს კაცი მაინც ამ ერთადერთი, შეიძლება ითქვას, მისი ცხოვრების მთავარი ეპიზოდით შევაოთხმოცდაათიანების ხმაურიანი კავაფონიის ექოებისგან დაცლილ მომავალში: თუ როგორ იხსნის სათვალეს – უცებ და ნერვიულად, – როგორ სწევს მუშტმემართულ ხელს მაღლა და რა ბედნიერი გამომეტყველება აქვს, რაკი წამნახვერისწინ ამ სიტყვების თქმის საშუალება მიეცა: „ვაცხადებ საქართველოს დამოუკიდებლობას...“

ასეთი ეპიზოდიც მახსენდება: ზუსტად ამ დღემდე, ანუ დამოუკიდებლობის გამოცხადებამდე, სვეტიცხოველში აღმოვჩნდი ჩემს მშობლებთან ერთად. წინასააღდგომო დღეები იყო და იმდენ ხანს დავრჩით, რომ დაგვალამდა კიდეც. უკვე წამოსვლას ვაპირებდით, მაგრამ უცებ ზვიად გამსახურდია მოვიდა თავის შვილებთან ერთად და ჩვენც შევკოვდით – მის სათვალეებზე და ვავრჩით. მახსოვს, როგორ ეზიარნენ და მერე როგორ იდგა ეს კაცი კარგა ხნის განმავლობაში სანთლით ხელში ერთ-ერთ ხატთან; ეცვა ვეებერთელა პალტო და რაღაც უცნაურად ირწეოდა. კონცენტრირებული და მშვიდი ჩანდა. არ მინდა, ამ მცირე მოგონებაში პათეტიკური ტონები წამცდეს, მაგრამ მართლაც ასე ვნახე ცოცხლად პირველად და უკანასკნელად – დამოუკიდებლობის გამოცხადებამდე სამი თუ ოთხი დღით ადრე – ლოცვის დროს. მას მერე საქართველოს პრეზიდენტები მხოლოდ ტელევიზორში თუ მინახავს სოციალური ლოცვისას – გადაპრანჭული ეპისკოპოსებით, პირქუში დაცვის ბიჭებით, ჟურნალისტებით, ოპერატორებით, პარლამენტარებითა და თავისი თუ სხვისი მრევლით გარშემორტყმულები. მახსოვს, გავიფიქრე კიდეც: რა ჩვეულებრივი ადამიანი ყოფილა და, თან, აბსოლუტურად არასაშიში.

სხვა პრეზიდენტებზე შემდეგ ნომრებში

სტანოგრაფული ანბარში
საქართველოს მწერალთა
კავშირის პრეზიდიუმის
სსდომისა,
1977 წლის 1 აპრილი

<<< დასაწყისი გვ. 88

მან, ამრიგად, შეურაცხყო ქართველი მწერლის სახელი, რამდენადაც ის დაკავშირებულია ამ დოკუმენტთან. ყველამ ვიცით, რომ, ეს ამასთან არის დაკავშირებული. მე მიმაჩნია, რომ, რა თქმა უნდა, ზვიადი არ შეიძლება იყოს კავშირის წევრი.

თავმჯდომარე – იოსებ!

იოსებ ნონეშვილი – მე მიჭირს როცა ამას ვლაპარაკობ, როცა ამ საკითხზე ვლაპარაკობ იმიტომ, რომ ვამაყობ კონსტანტინე გამსახურდიას, მაგრამ მე ვხედავ, რომ ფაქტია ეს პროკლამაცია, ამ ფაშისტი გენერლის ასე ეროვნულ გმირად გამოცხადება. მაგრამ, რაც მთავარია, ზვიადი ბრძანებს, რომ ჩემი დაწერილი არ არისო და ჩვენი პრეზიდიუმის წევრებს სხვა წყარო არ გაგვაჩნია გარდა იმისა, რასაც პროკურატურა გვწერს, რაც პრესაშია, ის, რაც დღეს „ლიტერატურულ საქართველოშია“ დაბეჭდილი. მე ამაღელვავ საქართველოს პატრიარქის წერილმა, რომელიც „ლიტერატურულ საქართველოშია“ დაბეჭდილი. ეკლესიასაც უნდა ვერწმუნოთ და პროკურატურასაც, რომ მათ შეისწავლეს და გვწერენ და თუ კი ის შემდეგ დაადასტურებს, დაარწმუნებს პროკურატურას, ჩვენ ყველანი გახარებული ვიქნებით და ამოვისუნთქავთ, რომ ამ საქმეში მას მონაწილეობა არ მიუღია – არც ფაშისტი გენერლის ქებასა და არც ამ პროკლამაციის შედგენაში.

მაგრამ ჯერჯერობით ეკლესია, პროკურატურა გვიმტკიცებს და როგორც წესდება, მწერალთა კავშირის წევრი არ შეიძლება, იყოს ის, ვინც არ დგას ჩვენს, საბჭოთა პოზიციებზე.

ამიტომ, მე, როგორც სხვებმა ბრძანეს, მიმაჩნია, რომ მწერალთა კავშირის წევრი არ უნდა იყოს ის, ვინც პროკლამაციას ავრცელებს და ფაშისტი გენერალს აქებს.

თავმჯდომარე – მორის!

მორის ფოცხიშვილი – შეიძლება, გამეორება მომიხდეს იმისა, რაც უკვე ითქვა. ვერ წარმოვიდგინა, რომ ჩვენს წრეში, მწერალთა რიგებში და საერთოდ, ჩვენს ქვეყანაში აღმოჩნდებოდა ადამიანი, რომელიც ასეთ მიმართულებას მოუწახვავდა ფაშისტი გენერლის მოქმედებას. ამიტომ შემფოთებული ვარ, და თუკი ეს დადასტურდება, რომ როგორმე ვინმე მხარს უჭერდა ამ წერილებს, – ასეთი კაცი არ შეიძლება იყოს მწერალთა კავშირის წევრი, თუ ეს მისი ხელიდან არის გამოსული, ის არ შეიძლება იყოს მწერალთა კავშირის წევრი.

თავმჯდომარე – კარლო!

კარლო კალძე – მძიმე მდგომარეობაში ჩაგვყენა ჩვენ ზვიადმა. არა მარტო თავისი თავი ჩააყენა მძიმე მდგომარეობაში, უპირველეს ყოვლისა, თავისი თავი, მაგრამ უკიდურესად ძნელ მდგომარეობაში ჩამაყენა მე და ყველა მწერალი, რომლებიც ამ ხნის განმავლობაში, თითქმის 40 წლის განმავლობაში, როგორც კონსტანტინესთან, ისე ამ ოჯახთან

ახლოს ვიდექით.

რასაკვირველია, მე ვეკუთვნი იმ ამხანაგებს, რომლებმაც (ჩვენ) კონსტანტინე გამსახურდიას ვაჟიშვილი მივიღეთ მწერალთა კავშირში. მეც მივეცი ხმა.

მწერალთა კავშირში ყოფნა ნიშნავს, რომ იზიარებდე შენ იმ შეხედულებას, იმ მდგომარეობას, იდეურად იდეგე იმათ გვერდით, ვინც ამ მწერალთა კავშირშია გაერთიანებული, და როცა ადამიანი თავისი საქციელით უპირისპირდება მწერალთა კავშირს, მწერლობას, რა თქმა უნდა, ჩვენ ვალდებული ვართ ჩვენი დამოკიდებულება გამოვხატოთ, გარდა იმისა, რაც ჩვენ ამ დღეებში პრესაში ნავიკითხვით, მე მეტი არაფერი ვიცი. თუ კიდევ არის რამე, უნდა ვიცოდე ისიც. რაც პრეზიდიუმშია, ისიც უნდა ვიცოდე, მაგრამ რაც ოფიციალურად, რაც ჩვენს თვალწინ არის, მე ამისიც მჯერა.

ამიტომაც მწერალთა კავშირის უმრავლესობის აზრს ვიზიარებ, რომ ჩვენი ერთად ყოფნა არ შეიძლება, ის სცილდება ყოველგვარ საკითხს, ეს არის სამშობლოს საკითხი, ეს არის პატრიოტული სინდისის საკითხი, ეს არის თვით კონსტანტინესთან დამოკიდებულების საკითხი, რაც არ უნდა მძიმე იყოს, პასუხი უნდა აგოს ზვიადმა თავისთავის მაგივრად, ზვიადმა პასუხი უნდა აგოს კონსტანტინეს მაგივრადაც. ის უნდა ყოფილიყო ჩვენს გვერდით და რადგან არ ისურვა, მან უნდა მკაცრი პასუხი აგოს, და ის ამას შეურიგდა. მე მგონია, ჩვენთან ერთად მისი ყოფნა ძნელია და წარმოუდგენელი.

თავმჯდომარე – კიდევ ვის სურს გამოთქვას აზრი?

ალექსი გომიაშვილი – ვიდრე ჩემს მოსაზრებას გამოვთქვამდე, მინდა შევეკითხო ზვიადს.

თქვენ განაცხადეთ – ამისი არც რედაქტორი ვარ და არც ავტორი. თუ თქვენ რედაქტორი არა ხართ და არც ავტორი, როგორც მწერალთა კავშირის წევრი, როგორ უყურებთ ამ ორგანოს პოზიციას? რა პოზიცია გაქვთ ამ ორგანოსთან? – და თუ თქვენ მონაწილე ხართ ამ ყველაფრისა, და იმის შესახებ, რაც გაზეთში იყო გამოქვეყნებული, იმ სიტყვების შემდეგ, რაც მწერალთა კავშირის პრეზიდიუმის სსდომის პროცესში მოისმინეთ – რა აზრი დაგებადათ და რა

მოსაზრება გაქვთ?

ზვიად გამსახურდია – მოკლედ მოგასხენებთ. სოლჟენიცინი რომ გარიცხეს კავშირიდან, საკუთარი ნაწარმოებებისათვის გარიცხეს. თქვენ მაგდებთ იმისთვის, რაც ჩემი არ არის, უმთავრესად ანტიფაშისტური პროკლამაციის და მალაქელიძის ბიოგრაფიისათვის, რომლებიც ჩემი არ არის, ჩემი დანერგილი არ არის. მე არ ვაწერ ხელს. მე ვაგებ პასუხს მხოლოდ იმაზე, რასაც მე ვწერ და ხელს ვაწერ. ეს რომ იყოს ჩემი ჟურნალი, მაშინ მოვანერდი ხელს. შეიძლება, ბევრ რამეს მე არ ვიზიარებ, ის პროკლამაცია ჩემთვის უცხოა. თუ არის იმ ჟურნალში რაიმე დოკუმენტური მასალა, ამას ვიზიარებ. აქ ცდილობენ გაცილებით მეტი დამაბრალონ, ვიდრე ეს სინამდვილეშია. პრესაც ამას ცდილობს. პოზიცია? ამაზე მე თავს ვიკავებ, ამას ბოლოს ვიტყვი.

ალექსი გომიაშვილი – მე მგონია ბევრი ლაპარაკი ზედმეტია. ჩვენი წესდება, რასაც გვეუბნება, ჩვენი ვალდებულებაა, მწერალთა კავშირის წევრები უნდა ვიყოთ საბჭოთა პოზიციაზე და ვამართლებდეთ წესდებას, ვინც ამ წესდებას არ იზიარებს, ვინც ამ პოზიციაზე არ არის, ის მწერალთა კავშირის წევრი არ უნდა იყოს.

თავმჯდომარე – ვის სურს გამოთქვას აზრი?

ვანო თარბა – უხერხულ მდგომარეობაში ვარ, როგორც ყველა. მინდა დავინყო კარლო კალაძის სიტყვით. კონსტანტინე გამსახურდია ჩემთვის იყო ღმერთი, უდიდესი ქართველი კაცი და ჩვენი ხალხის დიდი მეგობარი და ძმა. როცა მამაჩემი მოკვდა, სპეციალურად ჩამოვიდა ოჩამჩირეში, ჩემს სახლში იყო და ძალიან ახლობელი კაცი იყო ჩემთვის და დღეს ჩემთვის ეს საკითხი ძალიან მძიმეა, მძიმე მდგომარეობაში ვარ, ისე როგორც ყველა თქვენ, სადაც მე – უფრო მეტადაც.

არ ვიცი, თუ ზვიადი დაამტკიცებს, რომ არაფერ შუაშია... ხდება განა, რომ ჩვენს პრესაში ასეთი მასალა იყოს მოთავსებული და არ იყოს სწორი? იმ მასალების მიხედვით, ზვიადს გაუჭირდება ჩვენს რიგებში, მწერალთა კავშირის რიგებში დარჩენა.

თავმჯდომარე – გიორგი!
გიორგი ნატროშვილი – ვანომ თქვა,

რაც ყველა ჩვენგანის სანუხარია. გარდა ამისა, ჩვენი პრესა, ეს უცხოური გადმოცემები, ეს მასალა, ესენი ყველაფერი – როგორ შეიძლება?! ვუერთდები აქ გამოსულ ამხანაგებს.

თავმჯდომარე – ელგუჯა!
ელგუჯა მალრაძე – მე მიმაჩნია, რომ ზვიად გამსახურდია არის მსხვერპლი იმ განუკითხავობისა, რაც 20 წლის განმავლობაში გრძელდებოდა ჩვენს რესპუბლიკაში, რასაც 20 წლის განმავლობაში ვერ ვებრძოდით და როცა მან პირველი ნაბიჯი გადადგა ამ მხრივ, ჩვენ პასუხისმგებლები ვართ და დამნაშავე ვართ, რომ თავის დროზე არ მივუთითეთ და არ ვუთხარით, რომ ეს მცდარი გზაა. ამ ორგანიზაციას რომ უფრო მეტი ფხა, უფრო მეტი ვაჟაკობა, შორსმჭვრეტელობა გამოეჩინა, მიეთითებინა მისთვის (თითქმის ყველას შეილულ ასაკად გვეკუთვნის), ჩვენ შეგვეძლო მისი მობრუნება, აღზრდა. გვეთქვა, რომ ის არის მცდარი გზა, მაგრამ ჩვენს მწერალთა კავშირში იმ 20 წლის მანძილზე იყო დანერგილი ის, რომ ექსცესებითა და ჩხუბით ვინც გადიოდა, ჩვენ ამას ვუნწყობდით ხელს, ვაქებდით ამანაც თავისი დალი დასავა. ჩვენ რომ თავის დროზე აგველაგმა ის, ვინც ექსცესებით იკაფავდა გზას, საქმე აქამდე არ მივიდოდა.

ახლა ის დაპირისპირებული აღმოჩნდა ჩვენთან, ყველა ჩვენგანთან და წესდებასთან. მისი საქციელი და მოქმედება დასაგმობია და ამდენად მწერალთა კავშირის რიგებში რომ დარჩეს, ძნელია.

თავმჯდომარე – ხუტა!
ხუტა ბერულავა – მწერალთა კავშირი – ეს არის თანამოაზრეთა კავშირი, როგორც ამას ჩვენი წესდება ითვალისწინებს. რა თქმა უნდა, ეს მოქმედებაც შეუთავსებელია საბჭოთა მწერლების სახელთან.

მე მინდა, დავთანხმო ზოგიერთი ამხანაგის წინადადებას. რადგან ზვიად გამსახურდია აცხადებს, რომ ეს მას არ ეკუთვნის, რომ ეს მისი ხელმძღვანელობით თუ მონაწილეობით არ გაკეთებულა (გვითხრას, ვისია) და თუ ეს ასეა, ერთხელ კიდევ შეეცადოთ, იქნებ აღმოვაჩინოთ...

თავმჯდომარე – ამაზე რომ არ იყოს ლაპარაკი, მოგასხენებთ: ის, რაც პრესაშია დაბეჭდილი და რაც აქ მოტანილია,

ეს დადასტურებულია და არავის არ უნდოდა ამის გამოგონება და შეთხზვა. ეს არის დადასტურებული და დამტკიცებული და იმიტომ არის გამოტანილი. ვიდრე ბოლომდე არ იყო დამტკიცებული, არ გამოუტანიათ. ზვიადს შეუძლია, გამოთქვას თავისი აზრი. ის, რაც არის – დამტკიცებულია და ამას არ გავხდით სადავოდ. ვიმსჯელოთ იმაზე, რომ ფაქტური მასალაა. ხომ არ შეიძლება გაზეთი „კომუნისტი“, „თბილისი“, „ახალგაზრდა კომუნისტი“, „ლიტერატურული გაზეთი“ ტყუილს სწერდეს?!

ხუტა ბერულავა – ყველაზე მთავარი ის არის, რომ ჩვენ არავის არ უნდა მივცეთ უფლება, სული აუმიღვრიოს ჩვენს ახალგაზრდობას, რომელიც ჩვენ, შემოქმედებითა მუშაკებმა უნდა აღვზარდოთ კომუნისტურ იდეალებზე და კომუნისტური სულისკვეთებით და ამ შემთხვევაში, როდესაც ლაპარაკია ძალიან მაღალ და წმინდა საქმეებზე, აქ დათმობა არ შეიძლება.

მე ვუერთდები ამხანაგების აზრს – საქართველოს მწერალთა კავშირის რიგებში არ შეიძლება, რომ ასეთი კაცი იყოს.

თავმჯდომარე – კიდევ?

ვასტანგ ქელიძე – ჩემთვის ცოტა ძნელია ლაპარაკი იმიტომ, რომ თვითონ ზვიადთან არ მქონდა კეთილი ურთიერთობა, მაგრამ უნდა გამოვთქვა აზრი, იმის შემდეგ რა საბუთებსაც ჩვენ გავეცანით – იმ პროკლამაციას, ფაშიზმის რეაბილიტაციის ცდას, – წესდება არ გვაძლევს უფლებას, რომ ჩვენს რიგებში იყოს და ვუერთდები საერთო აზრს – ასეთი ადამიანი არ უნდა იყოს მწერალთა კავშირის რიგებში.

თავმჯდომარე – სერგი!

სერგი ქილაია – მე სხვა მასალას არ ვიცნობ, რაც გაზეთშია, იმას ვიცნობ და მე მიმაჩნია – საბჭოთა პრესაში მოყვანილი ფაქტები და მასალა ისეთ შეუვალ სურათს ქმნის, რომ აქ ორი აზრი არსებობდეს, შეუძლებელია.

თავმჯდომარე – კიდევ?

რევაზ მარგიანი – ძალიან რთულ მდგომარეობაში აღმოჩნდა ქართული მწერლობა. მე გავეცანი ამ მასალებს. თავისთავად ზვიადის საქციელი მეტყველებს, რომ ის არ იზიარებს ქართული საბჭოთა მწერლობის პოზიციებს და თვითონ ლაპარაკობს – არ არის საჭირო

იყოს წვერი ამ კავშირისა.

თავმჯდომარე – ირაკლი, ხომ არ იტყოდით რამეს?

ირაკლი აბაშიძე – რა მიმიც არ უნდა იყოს ამის თქმა, ამხანაგებო, უნდა ვთქვათ – საბჭოთა მწერალს არ შეიძლება სხვა რაიმე აზრი ჰქონდეს. საბჭოთა კავშირის მწერალთა კავშირის წევრი ჩვენს წესდებას იცნობს, მათ შორის, რასაკვირველია, ზვიადიც იცნობს. რასაკვირველია, არ შეიძლება, თუ ეს ყველაფერი ვიცით, რაც ვიცით ჩვენ... (მე ახლა ავად ვიყავი და ყველაფერი ვერ წავიკითხე). თქვენ აქ დაგიძახეს იმიტომ, რომ სთქვათ...

ზვიად გამსახურდია – ბოლოს ვიტყვი...

ირაკლი აბაშიძე – სხვათა შორის, ბოლოს ჩვენ უნდა ვთქვათ. ჩვენ რას ვლაპარაკობთ?

ზვიად გამსახურდია – სასამართლოზე ჯერ ეკითხებიან ბრალდებულს და შემდეგ გამოაქვთ განაჩენი.

ირაკლი აბაშიძე – თუ საჭიროა კენჭი ვუყაროთ, კენჭი იმიტომ, რომ თქვენ-

თვის გადაწყვეტილია, საკითხი ნათელია და მე მომხრე ვარ საბჭოთა კავშირის მწერალთა კავშირიდან ზვიად გამსახურდია გაირიცხოს, მაგრამ ჩვენ ალბათ, იმიტომ დავუძახეთ, რომ მას მოვუსმინოთ. ახლა ჩვენ ვლაპარაკობთ და მერე მოვუსმენთ?

11 წელია მწერალთა კავშირში გვყავს კაცი, ჩვენი დიდებისა და სიამაყის შვილი, ჩვენი ყველა ოჯახის შვილი. რა ვქენით, რა გავაკეთებთ?! ჩვენს თავზეც უნდა ვთქვათ და პირადად ჩემს თავზედაც – ვუთხარით მას რაიმე, გავაფრთხილეთ, დავუძახეთ? აი, მე რომ ირაკლი აბაშიძე ვარ – რა გავაკეთებ. 1966 წელს მიგვიღია წევრად. ეგ დაჭერილი იყო ერთხელ, მეც მოვეხმარე. ჩემს თვალწინ უთხრა კონსტანტინე გამსახურდიამ, მოგკლავო, თუ კი გამიეორებო.

მერე რა მოხდა, დავუძახეთ, ველაპარაკეთ, თუ რა ვქენით?! ასე არ არის სულ, ჩვენ ხომ გვთხოვენ პასუხს და მოგვკითხავენ და სავსებით მართალი იქნება. ასე კი არ არის – აუნევთ ხელს. იმხელა დიდი მოვლენაა, რომ არც ერთ

რესპუბლიკაში არ მომხდარა. თქვენ ამას ანგარიში უნდა გაუწიოთ. ეს კაცი ამბობს – მე არა ვარ რედაქტორი, ჩემი ხელმოწერა არ არის. ვკითხოთ რაშია საქმე, რა არის, დაგვეძახებინა, ერთხელ გაგვეფრთხილებინა, მეორედაც, უნდა გვემუშავა. მე ცოტა მკაცრად გამოვივივარ, ავად ვარ – მე ჩემს შესახებაც ვლაპარაკობ იმიტომ, რომ ძმად მიმაჩნდა კონსტანტინე და მეგობრად მისი ოჯახი. ამ ბოლო ხანებში ხუთჯერ ვიყავით და დღე არ იყო, რომ არ დაერეკა ჩემთვის და გიორგი ნატროშვილისათვის. ჩვენ დამნაშავეები ვართ და ჩვენ მოგვთხოვენ პასუხს.

ხმები – სთქვას.

ზვიად გამსახურდია – საერთოდ, რა უნდა მოგახსენოთ. სასამართლო რომ სასამართლოა, მას თავისი წესი აქვს – საბჭოთა კავშირსა თუ უცხოეთში, არსებობს იურისპრუდენცია, არსებობს კანონი. თუ ყველაფერი მოთავებულია, უნდა გავჩუმდე და თქვენ რაც გინდათ, ის გამოიტანეთ, ის დაადგინეთ. არ შეიძლება, სანამ სასამართლო არ დაადგენს

**“KNOWING I LOV'D MY BOOKS,
HE FURNISH'D ME FROM MINE
OWN LIBRARY WITH VOLUMES”**

**Prospero... - The Tempest,
William Shakespeare**

გამომცემლობა „ემ ფაბლიშინგის“ ჟურნალები – „ლიბერალი“, „ცხელი შოკოლადი“, „ბიზნესი: ადამიანები, მეთოდები, სტრატეგიები“ უკვე Prospero's Books & Caliban's Coffee-ს წიგნის მალაზიასა და კაფეში იყიდება!

მუშაობს ყოველ დღე: 9:30 – 20:00
ბავშვთა საათი: კვირა, 12:00

მისამართი: თბილისი, რუსთაველის 34
ტელეფონი: (995 32) 92 35 92

დანაშაულს, კაცი დაისაჯოს და იმის თქმა, რომ ეს სიმართლეა იმიტომ, რომ პრესაშია. პრესას შეიძლება, შეეშალოს. ვერც პრესა გასწევს სასამართლოობას და ვერც პროკურატურა. ეს რომ ასე იყოს, მაშინ სასამართლო აღარ იქნებოდა. პროკურატურა გამოთქვამს თავის აზრს და მას რომ შეეძლოს გადაწყვეტა, მაშინ სასამართლოც არ იქნებოდა საჭირო. მართო პროკურატურის აზრი რომ იყოს კომპეტენტური, სასამართლო აღარ იარსებებდა. სასამართლო იმიტომ არსებობს, რომ დაადგინოს სიმართლე, ის სიმართლე, რომელსაც ვერ ადგენს პროკურატურა. რატომ არსებობს სასამართლო და შეიძლება თუ არა ასე სროლა ადამიანის მიმართ და ყველაფერი ის, რასაც პრესა აკეთებს? ყველაფერი, რაც ენაზე მოადგება „სოვეტსკაია კულტურის“ კორესპონდენტს, გადმოიგზავნება აქ და იბეჭდება ან თუნდაც ის, რომ მე რადიო „სვობოდას“ ვუგზავნი მასალებს. როგორ შეიძლება ასე დაბრალება? და რამდენი უნდა ჩამოვთვალო?

აი, თვით აქ რაც წამძღვარებულია. მე არ ვიცი, სად გამოდის ეს ჟურნალი, ვის მიერ. მე ვწერ და ვაძლევ მეგობრებს. მე ვწერ და რასაც ხელს ვაწერ, სამწუხაროდ არ იბეჭდება, ცენზურა მკაცრია, ამიტომ გადავცემ ნაცნობ-მეგობრებს. მაგალითად, ძეგლთა დაცვის მდგომარეობაზე დაწერილ, პრესის ყველა ორგანოს მიემართე. არ დამიბეჭდეს და შემდეგ გადავწყვიტე მიმეწოდებინა ხალხისათვის.

რაც შეეხება პროკლამაციას, არ მინახია, არც მითარგმნია და საერთოდ მე არ ვარ საბჭოთა წყობილების მტერი, არც მისი დამხობის მომხრე და არც არავის მოუწოდებ ამისკენ, თუ მე რაიმეს ვწერ, ვაკრიტიკებ რომელიმე დაწესებულებას, ეს არ ნიშნავს, რომ მე ვარ მტერი. ნუ აიღებთ თქვენს თავზე სასამართლოს ფუნქციას. მე ვიცი, თქვენ ეს დაგეგმილი გაქვთ და, რაც არ უნდა ვთქვა, თქვენ ვერაფერს შესცვლით. ეს გადაწყვეტილია, მაგრამ თქვენ სასამართლო არ ბრძანდებით, თქვენ ხართ მწერალთა წრე.

არავითარი მაღლაკელიძის შესახებ წერილის ავტორი მე არა ვარ. გადახედეთ და ნახათ – არც ერთი სიტყვა ჩემი არ არის. და სხვათა შორის, მაღლაკელიძის შესახებ უნდა მოგახსენოთ, – ის თქვენი „მერნის“ კონსულტანტი იყო, თუ ის

ფაქსტი გახლდათ, რატომ არ მოხვდა ნიურნბერგის პროცესში? იმიტომ, რომ სწორედ ის იყო ანტიპიტლერელი, ანტი-ფაქსტი, უბრალო სამხედრო. ის გახლდათ შულენბერგის დაჯგუფების წევრი, ანტიფაქსტი და არც ვიცნობდი და არც ვმეგობრობდი მაღლაკელიძეს, ის თქვენი გამომცემლობა „მერნის“ თანამშრომელი იყო წლების განმავლობაში და ყველა თქვენთაგანს მასთან პური უჭამია და კარგი სიტყვა უთქვამს.

გიორგი ჟორჟოლიანი – მე არ ვარ მაგ წერილის ავტორი...

ზვიად გამსახურდია – თუ სასამართლო დაამტკიცებს, რომ მე ვარ მაგ წერილის ავტორი, ან ეს პროკლამაცია ჩემი თარგმნილია... მე არ ვაწერ ხელს ჟურნალს, იმიტომ კი არა, რომ მე მინახია, არა, მე არა ვარ მშობარა. მე არ ვიცი, სად გამოდის ეს ჟურნალი. ამ ჟურნალში ყველაფერი – რაც ფაქტიური მასალა – სიმართლეა და მე ამაზე ვაწერ ხელს.

გიორგი ციციშვილი – თქვენ ამბობთ, რომ არ იცით, სად გამოდის, ვინ არის რედაქტორი და ხელმძღვანელი. გაქვთ თუ არა უფლება მწერალთა კავშირის წევრს, ბეჭდოთ, გაუშვათ თუნდაც უწყინარი კორესპონდენცია იმ ჟურნალში, რომლის არც რედაქტორი იცით, არც შემდგენელი, არც ინიციატორი, არც ფასი აწერია და ის კი ნამდვილად იცით, რომ არაღელგალური ჟურნალია. მე პირადად არც მინახია ეს ჟურნალი. ეს რომ ყოფილიყო დაბეჭდილი „ცისკარში“, „მნათობში“, გამოვიდოდა, შევაფასებდი. რანაირად შეფასდება ეს თქვენი საქციელი ამ შემთხვევაში, როცა თქვენ ბეჭდავთ იმ ჟურნალში?

ზვიად გამსახურდია – ბატონო გიორგი, ეს ისეთი ჟურნალია, სადაც შეიძლება ხვალ თქვენი ნაწარმოებებიც მოხდეს. მე ჩემს ნაწარმოებებს ვუშვებ ჩემს ნაცნობ-მეგობრებში, ისეთებს, რომლებსაც არ მიბეჭდავს პრესა. იქ რედაქციაა და კანტორა კი არ არის, როგორც წერენ, არავითარი კანტორა არ არის. ეს გემულებათ. ეს ყველაფერი დასადგენია და რაც განზრახული გაქვთ უკვე, შეგიძლიათ გადაწყვიტოთ.

თავმჯდომარე – ბატონო გიორგი!

გიორგი მერკვილაძე – ზვიადის გამოსვლამ ჩვენ მაინც ვერ დაგვარწმუნა, რომ მას არავითარი კავშირი არა აქვს.

მაინც ფაქტებს თავისი ლოგიკა აქვს და არა მგონია, რომ თქვენ არ იცოდეთ ამ ჟურნალის ასავალ-დასავალი. ბოლოსა და ბოლოს, თქვენი ნების გარეშე როგორ იბეჭდება? თქვენ სრული უფლება გქონდათ, პროტესტი გაგეცხადებინათ ოფიციალურად, როგორც ეს მოხდა მოსკოვის გაზეთებში და რაკი ეს ასე არ არის, თქვენ თანამშრომლობთ ამ ჟურნალში და თანაუგრძნობთ ამ ჟურნალის პოზიციას.

თქვენ თქვენი ნიჭით, თქვენი ოჯახის ტრადიციებით, რასაკვირველია, კავშირში უნდა იყოთ ჩვენთან და თქვენი პრაქტიკული საქმიანობა სანინალმდებოა ამისა, ამიტომ მეც მხარს ვუჭერ წინადადებას, რომ თქვენი კავშირში ყოფნა შეუთავსებელია კავშირის წევრის მოვალეობასთან.

თავმჯდომარე – გურამ!

გურამ ფანჯიკიძე – მე ვარ ძალიან ცუდ დღეში და ძალიან მიჭირს დღეს გამოსვლა, ვინაიდან ორი წელია მე და ზვიადი ერთმანეთს არ ველაპარაკებით, რადგან გვექონდა ძალიან დიდი ჩხუბი – ახლა არ მინდა ამ გაჭირვებულ დროს ბრალმდებელი გამოვიდე, ვინაიდან არ დავემსგავსო ჩასაფრებულ მტერს. მიუხედავად ამისა, მე ვიზიარებ პრეზიდენტის აზრს.

ისე კი, არსებობს წესდება. მაგალითად, პარტიიდან რიცხავენ კაცს, თუ სამი თვის სანევრო არ გადაიხდა, ვინაიდან ზვიადი არ ემორჩილება მწერალთა კავშირის წესდებას, არ იზიარებს მის პროგრამას, თვითონვე უნდა გასულიყო ამ კავშირიდან.

რასაკვირველია, მე ვიზიარებ პრეზიდენტის აზრს, მაგრამ ძალიან ცუდ დღეში ვარ.

არჩილ სულაკაური – მეც იგივე მინდა ვთქვა, რაც გურამმა. მე და ზვიადს არა გვაქვს კარგი ურთიერთობა, დიდი ხანია. მე, როგორც თქვენ, პირველად გავიგე პრესიდან ეს ამბები. მე პრინციპულად არ ვკითხულობდი, რასაც ეგ წერდა, მაგრამ ახლა რალაცნაირად, ბატონი ირაკლის გამოსვლის შემდეგ, არ შეიძლება ანგარიში არ გაუწიო იმას, რომ პიროვნება უარყოფს, იმას ამბობს, რომ არავითარი კავშირი არ ჰქონია...

ზვიად გამსახურდია – კავშირი კი მქონდა, ჩემი მასალა დაბეჭდილია, ამას

ყველა ხედავს, სად და როდის გამოდის, მე არ ვიცი.

არჩილ სულაკაური – ისიც მართალია, რომ სასამართლომ უნდა დაადგინოს. ზვიადი ისე უნდა მოსულიყო, რომ სასამართლოს დაემტკიცებინა ეს. ისე, ვიზიარებ საერთო აზრს.

თამაზ ქილაძე – ვიზიარებ პრეზიდენტის აზრს.

გურამ ასათიანი – ყველამ თქვა და მეც უნდა ვთქვა – ძალიან მტკივნეული საკითხია. ძალიან მძიმე მდგომარეობაში ვართ. მე არა მგონია, რომ დარბაზში იყოს მწერალი, რომელიც პირად მტრად თვლიდეს ზვიად გამსახურდიას. მე ესეც მანუხებს, მე მინდა ზვიადს მივმართო და თუ ის ობიექტურად შეაფასებს, ძნელია ასე დასცილდეს პირად განცდას.

ზვიად გამსახურდიას ადგილზე მე პირადად უფრო ადრე დაგწერიდი განცხადებას იმის შესახებ, რომ გამოგვეყვანა კავშირიდან.

კოსტა მარგივეი – მე მასალებს არ ვიცნობ. ვიცნობ მხოლოდ გაზეთებში დაბეჭდილ მასალას. დღეს გზედავ პირადად ამ შესანიშნავ ახალგაზრდას, მაგრამ მე თანახმა ვარ პრეზიდენტის აზრისა.

ფრიდონ ხალვაში – ამხანაგები გამოვიდნენ. მე ვეთანხმები ამხანაგების აზრს. სხვა მხრივ, საქმის კურსში მე არ ვარ, გარდა იმისა, რაც პრესაში იყო და უმრავლესობის აზრს ვუჭერ მხარს.

რომან მიმინოშვილი – ძალიან ძნელია ლაპარაკი. გვიან შემოვედი. აქ რაზე იყო საუბარი, მე არ ვიცი, მაგრამ რამდენადაც ვატიყობ, პატივცემული ზვიადი უარყოფს იმას, რომ ეს გამოცემები მისი ინიციატივით ხდებოდა. პრესაში რაც გამოქვეყნდა მასალა, ეს მხოლოდ ნაწილია, რის საქმის კურსში შეიძლება იყოს განყოფილება.

აქ რომ მოვიდოდი, მე ზოგიერთი რამ მოვიტანე (გადასცემს გრიგოლ აბაშიძეს) და ზოგი რამ გამგეს აქვს. ეს არის „თავისუფლების ტრიბუნა“, სადაც დაბეჭდილია ზვიად გამსახურდიას სიტყვა და, აგრეთვე, კონსტანტინე გამსახურდიას გამოუქვეყნებელი ნოველა და რამდენადაც მე ვიცი, კონსტანტინე გამსახურდიას არქივზე არავის არ მიუწვდება ხელი.

თავმჯდომარე – ეს არის ემიგრანტული ჟურნალი?

რომან მიმინოშვილი – დიახ, ეს არის ემიგრანტული ჟურნალი, რომლის სარედაქციო კოლეგიაში შედიან გ. ნერეთელი, მ. ნოზაძე და... ზვიად გამსახურდიას ღია წერილი პროფესორ ლენგს.

ზვიად გამსახურდია – ეს ჩემია, მე ვაწერ ამას ხელს. ეს წერილი მე გავუგზავნე დევიდ ლენგს. ასევე ხვდება „თავისუფალ ხმაში“ ყველაფერი. ვის მიაქვს, მე არ ვიცი.

რომან მიმინოშვილი – აი ეს ერთგვერდიანი ამონაწერი „საქართველოს მოამბიდან“. აქ არის ჩამოთვლილი ის პირები, რომლებიც მოსკოვში ხელმძღვანელობენ ე. წ. ადამიანთა უფლებათა დაცვას და მათი წერილია, რომელსაც ხელს აწერენ აკადემიკოსი სახაროვი, ტვერდოკოვოვი და ქელიძე. ჯგუფის წევრები: ზვიად გამსახურდია, მერაბ კოსტავა, ვიქტორ რცხილაძე და სხვანი. „ოქროს სანმისის“ შესახებაც იგივე მდგომარეობაა.

ამ „ოქროს სანმისთან“ დაკავშირებით მინდა მოგახსენოთ, „ოქროს სანმისში“ არის კონსტანტინე გამსახურდიას გამოუქვეყნებელი ნაწარმოები. საიდან ლებულობს რედაქცია?

ზვიად გამსახურდია – მთელს ქალაქში დადის ეს.

რევაზ ჯაფარიძე – მეგობრებო, ალბათ თვითნებური ჩვენგანი დათმობდა თავისი სიცოცხლის რამდენიმე წელს, რომ ეს ამბავი არ მოსწრებოდა. მე დავთმობდი რამდენიმე წელს, რომ არ მჭირდებოდა ეს აქ გამოსვლა. მე არ ვიტყვი რატომ, რა ურთიერთობა მქონდა კონსტანტინე გამსახურდიასთან, როგორ მიყვარს ზვიადი, მაგრამ აქ რომ ბრძანდებოდა, ჩვენს პრეზიდენტზე, ბატონი კონსტანტინე ისიც ასე იტყოდა.

არსებობს წესდება და ფორმალური ლოგიკა მოითხოვს, როცა არ ეთანხმები ამ წესდებას, შენ თვითონ დასწერო განცხადება და არ ჩაგვაცენო ჩვენ უხერხულ მდგომარეობაში.

კარგი იყო, რომ ზვიადს ასე გაეკეთებინა და ძალიან ვწუხვარ, და იძულებული ვარ ყველა იმის გამო, რაც ჩვენთან არის აქ, მხარი დაუჭირო ამ წინადადებას.

მურმან ლებანიძე – გაოცებული ვარ იმ მდგომარეობით და გაკვირვებას იწვევს ის ფაქტი, რომ ჯერ კიდევ ბოლომდე არ არის გარკვეული და სამტკიცებელი ხდება ჩვენს სხდომაზე, როგორც ბატონი

ნი ზვიადი აცხადებს, არის თუ არა ის ყველა ამ მასალის ორგანიზატორი, რედაქტორი და რედაქტორ-გამომცემელი.

თავმჯდომარე – ამხანაგებო, მე ოფიციალურად ვაცხადებ – როცა ეს საკითხი დაისვა, ჩვენ გვითხრეს, რომ ყველაფერი დოკუმენტირებულია და ნუ გავხდით სადავოს, და თუ კი ზვიადი დაამტკიცებს, ჩვენ არ გაგვიჭირდება სხვანივრად ვიმსჯელოთ.

მურმან ლებანიძე – მაინც ნუთუ ზვიადს არ დაუძახეს და დღეს სალაპარაკო ხდება – არის თუ არა რედაქტორი. დღეს ზვიადი აქ უნდა მოსულიყო აბსოლუტურად განიარაღებული, აბსოლუტურად შემზადებული, რომ ეთქვა – კი ბატონო! ამის შემდეგ უნდა მოხდეს ზვიადის აღსარება და სად? – სხვაგან! ისე, რომ ჩვენ არ გვეცოდინება.

თუ ის მარტო გურამ რჩეულიშვილის კეთილი მოსაგონარის ავტორია, მაშინ ულოგიკოა მისი გარიცხვა. მაგრამ თუ ის იმ ჟურნალის რედაქტორია, სადაც პროკლამაცია და მალაკელიძის მოსაგონარია დაბეჭდილი, მაშინ მისთვისაც და ჩვენთვისაც ნათელია, რომ ის გაირიცხება.

თავმჯდომარე – კიდევ თუ დარჩა ვინმე?

შოთა ნიშნანიძე – ორი აზრი არ შეიძლება არსებობდეს იმის შესახებ, რაც აქ ითქვა, თუ ეს ბრალდებები დოკუმენტირებულია, კარგია, თუ კი ზვიადი მოახერხებს თავის მართლებას, მაგრამ თუ ეს ვერ მოახერხა, მაშინ საჯაროდ, პრესაში აღიაროს შეცდომები, ეს ბევრ რამეს ნიშნავს. მას ისეთი აღზრდა აქვს, ისეთ გარემოშია აღზრდილი, რომ არ შეიძლება ერისათვის სასარგებლო არ იყოს განათლების გამო, წიგნიერების გამო, ხომ შეუძლია ისე ითანამშრომლოს, რომ ერისათვის სასარგებლო იყოს. მე მგონია მთელი ქართველი მწერლობისათვის ეს კარგი იქნება, თუ გამართლება და თავის თავის რეაბილიტაცია ვერ მოახერხა, ამ შეცდომის აღიარება ნიშნავს მისი სინდისის წინაშე ერთგვარ გამარჯვებას და პერსპექტივაში ჩვენთან იქნება ეს კაცი.

თავმჯდომარე – ვინ დარჩა კიდევ?

ანა კალანდაძე – ბატონი მურმანისა არ იყოს, რა უნდა ვილაპარაკო, პირველი განცდა ის არის, რომ ბატონი კონსტანტინეს აჩრდილის წინაშე ვართ

ყველანი უმძიმეს მდგომარეობაში და განსაკუთრებით მე. ზვიადი ნათლიმა- მა ჩემი, ნათელ-მირონი მაკავშირებს. და რაც აქ ითქვა, იმან მე ცოტა იმედი მომცა. პირველი სამსჯავრო – ეს არის მწერალთა კავშირის პრეზიდენტი. ნუთუ არავინ დაიბარა, მარტო ჩვენ ვართ პირ- ველები?... შეიძლება, მოხდეს სასწაული და ზვიადმა თავი გაიმართლოს და ამო- ვისუნთქოთ. შეიძლება, მოხდეს ასეთი სასწაული და მე ამ სასწაულისა მჯერა.

თავმჯდომარე – ბატონო დემნა!

დემნა შენგელაია – ამხანაგებო, ძნე- ლია იმ ყმანვილის მდგომარეობა და მისი გათვალისწინება ჩემთვის, რომლის ხელ- შიკ ის გაიზარდა. სულ პატარა იყო, რო- დესაც კონსტანტინე მას თავს ევლებოდა და დღეს სულ სხვანაირად წარმოსდგა. საკმარისია ჩემთვის ის, რაც პრესამია. არ შეიძლება ასე, პირადი მორალის საკითხი საეჭვოა ძალიან, ანონიმურ წე- რილებს რომ კაცი წერს სამღვდელოება- ზე, 170 წერილი გაუგზავნია ანონიმური, და ზვიადმა ამაზე ნაკლები წერილები კი არ გაგზავნაო. გაუფრთხილდეთ ქარ- თულ ენასო, ეს ისეთ ეჭვებს აღძრავს, აქ არავითარი სასამართლო დადასტუ- რება არ გვჭირდება, ყველაფერი ნათე- ლია. ეს ყველაფერი ახდენს ძალიან ცუდ შთაბეჭდილებას, როგორც მოქალაქის და აქ ინტელექტის მდგომარეობაა კი- დედე საფიქრებელი. ჭკუათმყოფელი კაცი ამას არ იზამს და მით უმეტეს შენ, სამ- შობლოს შვილი ხარ და ამღვრევე წყალს.

მე ვწუხვარ ჩვენი ოჯახის წევრი აქამდე რომ მივიდა და თუ ზვიადი მოახერხებს იმას, რომ გაიმართლებს თავს, არ ვიცი, ეს არის ცილისწამება. თუ ის გაიმარ- თლებს თავს, ეს იქნება ბედნიერება, ეს იქნება მისი გადარჩენა და კონსტანტინეს გადარჩენა და გადარჩენა ჩვენი პრეზი- დენტის სახელის გატეხისა, ეს საკითხი ძალიან რთულია. რთულია ჩემთვის პი- რადად ბიოგრაფიულად მისი წარმოდ- გენა, ეს „სამიზდატი“, ეს ყველაფერი, არაფერი სისაძაგლე რომ არ აკლია ამ საქმეს. ეს სამწუხარო მდგომარეობაა. არ აკლია არც ანტიპატრიოტიზმი, არც ამხანაგების დასმენა და განრივა. აბა რა არის ანონიმური წერილები. მე ძალიან მენიშნა ერთი სიტყვა, რომელსაც ამბობს სამღვდელოება „პარანოიკები“.

რა თქმა უნდა, თქვენ კარგად იცით,

რომ ჩვენს ქვეყანას იმდენი მტერი ჰყავს, რომ მტრის გამოგონება კიდევ არავის არ სჭირდება და ვიდრე ამ საკითხს აქ მოვიტანდით, გვითხრეს, რომ ეს ფიქ- სირებულია. მაგრამ რაკი ზვიადმა ეს განაცხადა, ბევრი სიკეთე გვაკავშირებს მასთან, თუ კი ის იმ აზრისაა, რომ არ იზიარებს, რაც აქ არის და გაიმართლე- ბს თავს ან დასწერს ესელებს, რომ გმობს ყველაფერს...

ზვიად გამსახურდია – ყველაფერს არ ვგმობ. რაც მე დამინერია, იმას არ ვგმობ. არავითარი ანტისაბჭოთა მე არ დამინე- რია, მთავრობის წინააღმდეგ მე არაფერი დამინერია. რაც შეეხება პროკლამაციას, ის მე არ მეხებოდა, არ ვიცი.

თავმჯდომარე – თუ თქვენ ცნობთ, რომ ეს არის ანტისაბჭოთა მოღვაწეობა, გმობთ და არ იზიარებთ; არ იზიარებთ იმ რადიოგადაცემებს და წინააღმდეგი ხართ ამ მოქმედების...

ზვიად გამსახურდია – ყველაფერს რო- გორ ვგმობ, ჩემი თავის წინააღმდეგი ხომ არ ვიქნები? დამინერია დავით გარეჯის ძეგლის მდგომარეობის შესახებ და სხვა ძეგლების შესახებაც და ამას ყველაფერს მე არ ვგმობ. ვგმობ იმ პროკლამაციას, რაც არის ანტისაბჭოთა, ანტისაბჭოთა მე არაფერი დამინერია.

გიორგი ჟორჯოლიანი – თქვენ განა- ცხადეთ, – არ იცით ამ ჟურნალის გამო- ცემა, სად იცემა და ვინ განაგებს და არც მოგწონთ. მაშ როგორ ბეჭდავთ?

შოთა ნიშნიანიძე – დაწეროს ახსნა- განმარტებითი ბარათი, აი ის, რაც მო- გვახსენა. ეს კარგი იქნება.

თავმჯდომარე – ზვიად, როცა თქვენ იყავით სირაძესთან, განა არ იყო ამაზე ლაპარაკი?

ზვიად გამსახურდია – სირაძესთან მე ვიყავი მემკვიდრეობის საკითხთან დაკა- ვშირებით და ეს ვუთხარი.

გიორგი ჟორჯოლიანი – „ოქროს სან- მისი“ იხსნება თქვენი წერილით და ლე- ქსით.

ზვიად გამსახურდია – ლექსი ჩემია, წერილი კი – არა.

გიორგი ჟორჯოლიანი – ხელმოწერა არის ბატონი ზვიადის.

სერგი ქილაია – ბევრ რამეზე ამბობს უარს და ეგებ დაწეროს.

თავმჯდომარე – მე ნუ ჩამაყენებთ ბრალმდებლისა და მოსამართლის როლ-

ში. ჩვენ მოვუსმინეთ აქ გამოთქმულ აზრებს. თუ მართლა ზვიადი დაამტკი- ცებს, რომ არავითარი ურთიერთობა არა აქვს, ჩვენ გვეტყვიან და აღვადგენთ ისე, რომ არ დაგვჭირდეს მისი გარიცხვა, ეს იქნება ჩვენთვის დიდად სასახელო და ჩვენი ყველას რეაბილიტაცია. განა მარტო ზვიადი, არამედ მთელი ორგანი- ზაციაა უხერხულ მდგომარეობაში. ვის გაეხარდება ეს. სხვაზე დავარდვეთ ამ დადგენილებას, ოღონდ დაამტკიცეთ. როგორ გეკადრებათ?!

ჩვენ ვთქვით, რომ ჩვენი კავშირის ნე- ვრისათვის ეს შეუთავსებელია და შენ თვითონ უნდა დაასაბუთო შენი სიმარ- თლე. შენ არაფერი სთქვი.

კენჭისყრა მაინც უნდა მოხდეს, ფორ- მალურად ხომ უნდა ვუყაროთ კენჭი იმას, რაც აქ ითქვა.

რევაზ ჯაფარიძე – არ უნდა კენჭისყრა. **თავმჯდომარე** – ვინ არის მომხრე იმ აზრისა, რომელიც თქვენ სთქვით?... არ არის კენჭისყრა საჭირო?! ვინ არის მომხრე იმ წინადადებისა, რომელსაც ყველა აწერს ხელს?

ირაკლი აბაშიძე – რომ გაირიცხოს?! **თავმჯდომარე** – ვინ არის მომხრე, გაირიცხოს? გთხოვთ, ასწიოთ ხელი! გთხოვთ, დაუშვათ! ვინ არის წინააღმდე- გი? არავინ. თავი ვინ შეიკავა? არავინ. მაშასადამე, წინადადება მიღებულია ერ- თხმად.

მე კიდევ ვიმეორებ, თუ ზვიადი დღეს- ვე დაამტკიცებს იმას, რაც მან განაცხადა – რომ არა აქვს კავშირი ამ საქმიანობას- თან, ჩვენ პირველები ვიშუამდგომლებთ, რომ გააუქმონ დადგენილება.

ალექსი გომიაშვილი – მოდით ორშა- ბათამდე მივცეთ ვადა, ორშაბათს თუ წარმოადგენს, ხელახლა შევიკრიბოთ და გადავხედოთ.

თავმჯდომარე – ჩვენ კენჭი ვუყარეთ და გავათავეთ და მე ვამბობ – თუ კი ზვიადი გამართლებს, რომ მას არავი- თარი დამოკიდებულება არა აქვს და არ იზიარებს იმ პროკლამაციის დაბეჭდვას და ანტისაბჭოთა პროპაგანდას, ჩვენ ყველანი დავუჭერთ მხარს მის კავშირში დაბრუნებას.

ამით ჩვენი ეს დღევანდელი სხდომა დამთავრებულია...

www.silknet.com 100 400

სილკ Internet

საქართველოს სილქის სერვისების

ანა კორძაია-სამადაშვილი

შუშანიკის შვილები

გაქურს სულაქაურის
გამომცემლობა

სანაგვიდან ვარსკვლავებისკენ

ერთი-ორი ადვილად ამოსაშრობი წვეთის გარდა, სულხან-საბა ორბელიანის შემდეგ, ქართული პროზა ნაგავია და ჩვენს ცხოვრებას ნაგვით ავსებს. ამ ნაგვიდან თხზავს ავტორი „შუშანიკის შვილებს“ და ისე უახლოვდება ნამდვილ ლიტერატურას, როგორც მხოლოდ აკა მორჩილაძეს თუ გამოსდის ალაგ-ალაგ.

მამუკა ლეკიაშვილი

პრეზენტაცია გაიმართება ლიტერატურის მუზეუმში

მისამართი: ჭანტურიას ქ. N8

11 მარტი, 18 სთ